

TAMPEREEN YLIOPISTO

**OPIKELUVILPPI JA PLAGIOINTI
KORKEAKOULUJEN OPINTOSUORITUKSISSA**

Kirjallisuuskatsaus ja käsiteanalyysi

Kasvatustieteiden yksikkö
Pro gradu -tutkielma
Kari Silpiö
2012

Tampereen yliopisto

Kasvatustieteiden yksikkö

SILPIÖ, KARI: Opiskeluvilppi ja plagiointi korkeakoulujen opintosuorituksissa. Kirjallisuuskatsaus ja käsiteanalyysi

Pro gradu -tutkielma, 115 s., 11 liitesivua

Ammattikasvatus

Helmikuu 2012

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksen aihealueena oli opiskeluvilppi ja plagiointi korkeakoulujen opintosuorituksissa. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa opiskeluvilppiin ja plagiointiin sekä niiden tutkimiseen liittyvää teoreettista tietoa tutkimuskenttää systematisoivan aiempien tutkimusten meta-analyysin ja peruskäsitteiden analyysin kautta. Lisäksi tavoitteena oli selvittää onko aiemman tutkimuksen raporttoimassa opiskeluvilpin esiintymisen määrässä tapahtunut erityisiä muutoksia viimeisten vuosikymmenten aikana.

Tutkimusaineistona olivat kirjoitetussa muodossa olevat tekstit valituista käsitteistä ja niiden määritelmistä. Aineistoon hyväksyttiin tutkimuskirjallisuuden lisäksi tutkimukseen perustuvat käsikirjat sekä analysoituja käsitteitä kuvaavat korkeakoulujen internet-sivuillaan julkistamat hallinnolliset tekstit. Aineisto koottiin artikkeli- ja lehtitietokannoista, painetuista julkaisuista ja Internetistä.

Aiemman tutkimuksen meta-analyysin tuloksena selvisi, että korkeakouluissa harjoitetun opiskeluvilpin systemaattinen tutkimus on alkanut Yhdysvalloissa 1960-luvulla. Viimeisen 50 vuoden aikana yhdysvaltalaisissa korkeakouluissa tehdyissä keskeisissä kyselytutkimuksissa usein yli puolet vastaajista on ilmoittanut harjoittaneensa opiskeluvilppiä. Aiemmissa tutkimuksissa raportoitu opiskeluvilpin esiintyminen on ollut Yhdysvalloissa huomattavalla tasolla jo ennen Internetin käytön yleistymistä. Suomessa aihealuetta on tutkittu ainakin vuodesta 1997 alkaen. Suomalaisissa korkeakouluissa vuosina 1997–2004 toteutetuissa kolmessa kyselytutkimuksessa yhteensä 67 % vastaajista on ilmoittanut harjoittaneensa ainakin kerran opiskeluvilppiä. Tarkasteltujen tutkimusten tulokset eivät tue olettamusta siitä, että kyseessä olisi erityisesti ulkomailta tuleviin opiskelijoihin liittyvä asia.

Käsiteanalyysin tuloksiin sisältyvät käsitteitä "opiskeluvilppi" ja "plagiointi korkeakoulun opintosuorituksessa" jäsentävät kuvaukset ja yhteenvedot käsitteiden esiintymismuodoista. Opiskeluvilppi-käsitteen analyysin yhteydessä otettiin käyttöön rikosoikeuteen liittyvä tahallisuusarvostelu, jossa teko arvostellaan tahalliseksi, tuottamukselliseksi tai tahattomaksi. Esimerkiksi plagioinniksi katsottavan teon tahallisuuden ja vakavuuden arviointi edellyttää teon tekijän intention arviointia tahallisuusarvostelussa. Opiskeluvilpin 47 esiintymismuotoa jäsennettiin kahdeksaan eri pääluokkaan. Plagionnin 20 esiintymismuotoa jäsennettiin neljään eri pääluokkaan seuraavasti: yksittäiseen lainaukseen liittyvä plagiointi, itsensä plagiointi, yhteistoiminnallinen plagiointi ja kopiointivilppi. Tutkimuksen tulokset osoittavat, että "plagiointi opintosuorituksessa" on luonteeltaan sellainen sateenvarjokäsite, joka kattaa useantyyppisiä toisistaan merkittävästi poikkeavia ei-toivottuja toimintatapoja. Koska tätä käsitettä ei ole sen merkitykseen nähden riittävän täsmällisesti määritelty ja rajattu, sitä ei voida pitää kypsänä.

Asiasanat: ammattikasvatus, epärehellisyys, eettinen kasvatus, etiikka, huijaus, korkeakoulu-opiskelu, korkeakouluopetus, korkeakoulupedagogiikka, korkeakoulut, käsiteanalyysi, opettajuus, opetus, opiskelu, oppiminen, plagiaatit, tieteellinen kirjoittaminen, toimintakulttuuri, vilppi

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	1
1.1 Tausta.....	1
1.2 Eettinen lähtökohta	2
1.3 Tavoite ja tutkimustehtävät	4
1.4 Tutkimuksen rakenne	5
1.5 Tutkimusraportin rakenne.....	5
1.6 Käsitteet	6
2 METODOLOGISET LÄHTÖKOHDAT JA TUTKIMUSAINEISTOT	10
2.1 Tutkimusmenetelmät	10
2.1.1 Taustasitoumukset.....	10
2.1.2 Kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi	10
2.1.3 Käsiteanalyysi	11
2.1.4 Sisällönanalyysi.....	16
2.2 Tutkimusaineistot	17
2.2.1 Aineiston valintaperiaatteet.....	17
2.2.2 Aineiston keruu	18
3 KIRJALLISUUSKATSAUS	22
3.1 Ulkomaat	22
3.1.1 Tutkimuskohteita.....	22
3.1.2 Opiskeluvilpin esiintyminen	23
3.2 Suomi.....	26
3.2.1 Tutkimuskohteita.....	26
3.2.2 Opiskeluvilpin esiintyminen	28
4 OPISKELUVILPPI.....	36
4.1 Analyysin lähtökohdat ja rajaukset.....	36
4.2 Tahallisuusarvostelu	38
4.3 Kirjallisuudessa esiintyviä opiskeluvilppi-käsitteen jäsentelytapoja	39
4.4 Intentio	41
4.5 Opiskeluvilppi-käsitteeseen liittyviä moraalisia vivahteita.....	42
4.6 Opiskeluvilpin esiintymismuotoja.....	45

4.7 Synteesi opiskeluvilppi-käsitteen analyysista	49
5 PLAGIOINTI OPINTOSUORITUKSESSA	52
5.1 Käsitteen taustan ja laajuuden tarkastelu	52
5.1.1 Plagiointi-käsitteen yleisiä sanakirjamääritelmiä.....	52
5.1.2 Plagioinnin rinnastaminen varastamiseen	53
5.1.3 Intertekstuaalisuus ja tekijänoikeus.....	54
5.1.4 Eettinen kirjoittaminen.....	58
5.1.5 Institutionalisoitunut plagiarismi	58
5.2 Plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen analyysi	60
5.2.1 Analyysin lähtökohdat ja rajaus	60
5.2.2 Tieteelliseen kirjoittamiseen liittyviä plagioinnin määritelmiä.....	63
5.2.3 Kirjallisuudessa esiintyviä plagioinnin muotojen jäsentelytapoja	67
5.2.4 Plagioinnin esiintymismuotoja.....	70
5.2.5 Tietokoneohjelmien lähdeteksteihin liittyvä plagiointi.....	75
5.2.6 Tahallinen ja tahaton plagiointi.....	77
5.2.7 Plagioinnin vakavuusaste	78
5.2.8 Plagioinnin ja opiskeluvilpin suhde	84
5.2.9 Plagioinnin taustatekijöitä – millaiset asiat voivat lisätä plagiointia?.....	87
5.2.10 Analyysissa esille nousseita erityisiä kysymyksiä	89
5.3 Synteesi plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen analyysista	90
6 POHDINTA	94
6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset.....	94
6.1.1 Opiskeluvilpin esiintyminen	94
6.1.2 Käsiteanalyysin tulokset.....	96
6.2 Tutkimuksen arviointi.....	100
6.3 Suosituksia ja jatkotutkimusaiheita	103
LÄHTEET.....	105
LIITTEET	
Liite 1. Aineiston haussa käytetyt artikkeli- ja lehtitietokannat.....	116
Liite 2. Opintosuorituksiin ja tieteelliseen kirjoittamiseen liittyviä plagioinnin määritelmiä	117
Liite 3. Luettelo tahallisen plagioinnin taustatekijöistä	118
Liite 4. Opiskeluvilppiin ja plagiointiin liittyvä sanasto.....	120

KUVIOT

Kuvio 1. Semioottinen kolmio	12
Kuvio 2. Käsitteen määritelmän asema käsitteenmuodostuksessa	13
Kuvio 3. Intention perusta suunnitellun toiminnan teoriassa (Ajzen 2005)	41
Kuvio 4. Opiskeluvilpin taustatekijöitä kuvaava malli (Whitley 1998)	42
Kuvio 5. Plagioinniksi katsottavaan tekoon reagoiminen Devlinin (2002) mukaan	83
Kuvio 6. Opintosuoritukseen liittyvän plagioinnin ja opiskeluvilpin suhde Venn-kaaviona.....	86
Kuvio 7. Plagioinnin jatkumo	91

TAULUKOT

Taulukko 1. Tutkimuksen rakenne.....	5
Taulukko 2. Käsiteanalyysien jaottelu Tuomen (2007) mukaan	14
Taulukko 3. Aineistohaku NELLI-tiedonhakuportaalin pikahaun kautta kotimaisista tietokannoista..	20
Taulukko 4. Aineistohaku EBSCOHost-tiedonhakupalvelun lehtitietokannoista	21
Taulukko 5. Bowersin (1963) ja McCaben & Trevinon (1993) kyselytulosten vertailua	24
Taulukko 6. Opiskeluvilppiä ja plagiointia käsitteleviä suomalaisia tutkimuksia.....	27
Taulukko 7. Opiskeluvilpin yleisyys suomalaisten korkeakoulujen opiskelijoille suunnatuissa kyselytutkimuksissa	30
Taulukko 8. Erilaisten suoritustapojen hyväksyttävyyden Puusniekan ja Eskolan (2004) sekä Suokkaan (2010) kyselyiden tulosten mukaan.....	31
Taulukko 9. Erilaisten suoritustapojen yleisyys Puusniekan ja Eskolan (2004) sekä Suokkaan (2010) kyselyiden tulosten mukaan	32
Taulukko 10. Plagiointihavaintojen yleisyys Kakkosen (2007) kyselyssä.....	33
Taulukko 11. Luvaton lainaaminen ja anastaminen Tutkimuseettisen neuvottelukunnan kyselyissä...	35
Taulukko 12. Opiskeluvilpin esiintymismuotojen analyysin aineistona käytetty kirjallisuus.....	45
Taulukko 13. Opiskeluvilpin esiintymismuotoja	47
Taulukko 14. Tiivistetty synteesi opiskeluvilppi-käsitteen analyysistä.....	50
Taulukko 15. Plagioinnin ja plagiaatin yleisiä sanakirjamääritelmiä	53
Taulukko 16. Lainauksen muotoja.....	56
Taulukko 17. Plagiointi-käsitteen aiempien määritelmien analyysin aineistona käytetty kirjallisuus ..	65
Taulukko 18. Synteesi plagiointi-käsitteen aiempien määritelmien analyysistä	66

Taulukko 19. Gordonin, Simmons, & Wynnin (2004) esittämän jaottelun mukaan täydennetty plagioinnin jäsentelymalli	69
Taulukko 20. Plagioinnin esiintymismuotojen analyysin aineistona käytetty kirjallisuus	71
Taulukko 21. Opintosuoritukseen liittyvän plagioinnin esiintymismuotoja.....	72
Taulukko 22. AMBeR-projektin määrittelemät plagioinnin vakavuusasteen kriteerit	79
Taulukko 23. Plagioinniksi katsottavien tekojen vakavuusasteen määrittelyn kriteerit Yeon ja Chienin (2007) mukaan.....	81
Taulukko 24. Plagioinniksi katsottavien tekojen vakavuusasteen määrittelyn kriteerit Oxford Brookes -yliopistossa Macdonaldin ja Carrollin (2006) mukaan	82
Taulukko 25. Plagioinnin tahallisuusarvostelun vaihtoehtoja	84
Taulukko 26. Tahallisen plagioinnin taustatekijöiden analyysin aineistona käytetty kirjallisuus.....	87
Taulukko 27. Plagiointi-käsitteen analyysissa esille nousseita erityisiä kysymyksiä.....	89
Taulukko 28. Kuusi esimerkkiä erilaisista plagioinniksi katsotuista toimintatavoista	91
Taulukko 29. Tiivistetty synteesi plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen analyysistä.....	92

1 JOHDANTO

1.1 Tausta

Tämän tutkimuksen aihealueena on opiskeluvilppi ja plagiointi korkeakoulujen opintojaksoilla. Mielenkiinto tähän aiheeseen syntyi halusta ja tarpeesta selkeyttää ja jäsentää korkeakoulujen opintosuorituksiin liittyvän vilpin ja plagioinnin käsitteitä sekä koota yhteenvedoa tutkimuksen kertomasta opiskeluvilpin esiintymisestä ja sen muodoista. Korkeakoulu (tai muu oppilaitos) voi hyödyntää tutkimuksen tuloksia ilmiöön liittyvää toimintapolitiikkaa suunnitellessaan. Tulokset tarjoavat jäseneltyä tarkastelunäkökulmaa esimerkiksi oppilaitoksen johdolle, laatutyölle, eettiselle toimikunnalle ja opetushenkilöstölle. Lisäksi tutkimus täyttää toistaiseksi Suomessa vähän tutkitun aihealueen tutkimustyhjiötä ja toimii omalta osaltaan myös ammattikasvatuksen keskustelupuheenvuorona.

Tätä aihepiiriä ei ole paljoa tutkittu suomalaisissa korkeakouluissa. Aihealue on kuitenkin ajankohtainen, sillä joukkoviestimien teettämissä kyselytutkimuksissa raportoitu opiskeluvilpin ja plagioinnin määrä on viimeisen kymmenen vuoden ajan ollut mediakynnyksen ylittävää luokkaa. Esimerkiksi syksyllä 2008 Sunnuntaisuomalaisen tekemään opiskelijoiden harjoittamaan plagiointiin liittyvään kyselyyn vastasi 38 korkeakoulun rehtoria ja hallintoviranomaista. Vastaajista yli puolet arvioi plagioinnin lisääntyneen korkeakouluopiskelijoiden opintosuorituksissa. Yksikään vastaajista ei arvioinut plagioinnin vähentyneen. (ks. Ilkka 16.11.2008; Savon Sanomien verkkoliite 18.11.2008.) Lisäksi joukkoviestimissä on tuotu esiin tapauksia, joissa korkeakoulujen massakursseilla opiskeluvilpistä jää lukukausittain kiinni kymmeniä opiskelijoita (ks. esim. Yliopistolehti 11.5.2001; Helsingin Sanomien verkkoliite 28.10.2007). Esimerkiksi Kuopion yliopisto (2007) on todennut korkeakouluissa harjoitetun opiskeluvilpin yleisesti ottaen lisääntyneen ja kynnyksen tutkielmien plagiointiin alentuneen lähes kaikilla opintoaloilla. Talous-Sanomien verkkoartikkelissa 15.6.2009 todetaan vilpin ja plagioinnin huolestuttavan yhä enemmän oppilaitoksia. Artikkelia varten haastateltu Tutkimuseettisen neuvottelukunnan pääsihteeri arvelee oppimistehtäviin liittyvän kopiointivilpin olevan yleistä lukioissa ja tästä aiheutuvan plagiointiin liittyviä haasteita korkeakouluille. (Talous-Sanomien verkkouutinen 15.6.2009.)

Plagioinnin havaitsemista ja sen todentamista varten korkeakouluissa on viime vuosien aikana päädytty ottamaan käyttöön "plagiaatintunnistimiksi" kutsuttuja tekstidokumenttien vertailu-

ohjelmistoja. Marraskuun 2011 tietojen mukaan 17 suomalaista ammattikorkeakoulua käytti plagioinnin havaitsemiseen ja estämiseen tarkoitettua Urkund-verkkopalvelua koko oppilaitoksen laajuisesti. Yliopistoista Urkund-verkkopalvelua käyttivät Åbo Akademi, Hanken¹ ja Oulun yliopisto. (Urkund 2011.) Muita plagioinnin havaitsemiseen tarkoitettuja yksittäisissä suomalaisissa korkeakouluissa käytettyjä ohjelmistoja ovat esimerkiksi Turnitin sekä Suomessa kehitetyt Plakki ja Nalkki (Surakka ym. 2003; Tampereen Teknillinen Yliopisto 2010). Marraskuun 2011 tietojen mukaan Turnitin-verkkopalvelua käytettiin opinnäytteiden tarkastamisen yhteydessä kahdessa ammattikorkeakoulussa ja neljässä yliopistossa (R. Korhonen, henkilökohtainen tiedonanto 29.11.2011).

Korkeakoulujen opintosuorituksiin liittyvää plagiointia on käsitelty korkeakoulujen yhteisissä tilaisuuksissa esimerkiksi syyskuussa 2003 Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ja Tampereen teknillisen yliopiston järjestämässä Plagiointi ja tutkimuseetiikka -seminaarissa, toukokuussa 2009 Hankenin ja HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun järjestämässä plagiointia koskevassa seminaarissa, marraskuussa 2009 Virtuaaliyliopiston plagioinnin tunnistamista käsitelleessä online-seminaarissa ja toukokuussa 2010 Ammattikorkeakoulujen kehittämisverkoston järjestämässä kansainvälisessä konferenssissa "9th Congress of Methodology: Practise Based Inquiry" (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2003; Carroll 2009a; Virtuaaliyliopisto 2009; Kever 2010). Vaikka opiskeluvilppi ja plagiointi vaikuttavat olevan korkeakoululaitoksen kannalta tärkeitä ja ajankohtaisia aiheita, niiden yleisyyden ja niihin liittyvien trendien tarkastelu on hankalaa, koska asiaan liittyviä yhtenäisiä tilastoja ei toistaiseksi ole olemassa (ks. esim. Talous-Sanomien verkkouutinen 15.6.2009).

1.2 Eettinen lähtökohta

Etiikan alaan kuuluvat muun muassa kysymykset hyvästä ja pahasta, oikeasta ja väärästä, hyväksyttävästä ja tuomittavasta sekä sallitusta ja kielletystä. Etenkin arkikielessä termejä "etiikka" ja "moraali" voidaan käyttää synonyymeinä. (ks. esim. Tuominen & Wihersaari 2006, 236; Pietarinen ja Launis 2002, 42.) Tarkemmassa tarkastelussa etiikka voidaan ymmärtää tieteenalana ja moraalitutkimuksena olevana empiirisenä ilmiönä. Jonkin teon luokittelu yhteisössä moraalisesti tai epämoraalisesti (eettiseksi tai epäeettiseksi) perustuu yhteisön omaksumiin sääntöihin, normeihin tai käsityksiin. (Pietarinen ja Launis 2002, 42.) Toiminta voidaan siis katsoa

---

¹ Englanninkielisten opinnäytteiden tapauksessa Hanken (2010) käyttää Turnitinia.

epämoraaliseksi, mikäli se ei ole näiden mukaista. Yksilön näkökulmasta katsottuna tietyn toiminnan eettisyyden arviointi voi olla ongelmallista, mikäli yhteisön käsitykset eivät ole täsmällisiä ja selkeitä. Pietarisen ja Launiksen (mt.) mukaan eettinen ongelma ja väärinkäytös ovat erityyppisiä asioita. "Eettinen ongelma syntyy silloin, kun emme tiedä, millainen toiminta on moraalisesti tai eettisesti oikein jossakin tilanteessa". (mts. 49.) Clarkeburnin ja Mustajoen (2007, 303) mukaan "Toimimme moraalisesti oikein, kun noudatamme yhteisömme määrittelemiä käyttäytymisnormeja". Kun moraalinormit perustuvat lakiin tai sopimuksiin, niitä voidaan Airaksisen ja Frimanin (2008) mukaan kutsua velvoitteiksi. Suuri osa ammattien eettisistä normeista on luonteeltaan velvoitteita. (mts. 13.)

Opiskeluvilppiin ja plagiointiin liittyvää toimintaa korkeakoulussa sääntelevät muun muassa ammattikorkeakoululaki, yliopistolaki, korkeakoulun oma säännöstö ja ohjeisto sekä Tutkimuseettisen neuvottelukunnan laatima tutkimuseettinen ohjeisto. Opiskelijan kurinpitoa koskevassa ammattikorkeakoululain pykälässä (351/2003, 6 luku, lailla 953/2011 muutettu 28 §) todetaan vilpillisen menettelyn tai muunlaisen ammattikorkeakoulun järjestyksen rikkomisen olevan kurinpidollisesti rangaistavia tekoja. Opiskelijan kurinpitoa koskevassa yliopistolain pykälässä (2009/558, 5 luku, 45 §) todetaan yliopiston opetus- tai tutkimustoimintaan kohdistuvan rikkomuksen tai muunlaisen yliopiston järjestyksen rikkomisen olevan kurinpidollisesti rangaistavia tekoja. Kaikki Suomen korkeakoulut ovat sitoutuneet noudattamaan toiminnassaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2002) laatimaa tutkimuseettistä ohjeistoa "Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen" (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2011). Tämä ohjeisto määrittelee piittaamattomuuden hyvästä tieteellisestä käytännöstä ja tieteellisen tutkimuksen tekemiseen liittyvän vilpin rangaistaviksi teoiksi. Ohjeistossa luokitellaan plagiointi (luvaton lainaaminen) yhdeksi vilpin esiintymismuodoksi.

Edellä tarkastellun perusteella korkeakoulujen opintosuorituksiin liittyvä vilppi ja plagiointi luokitellaan suomalaisten korkeakoulujen toimintaa ohjaavissa säännöstoissa ja ohjeistoissa sekä kielletyksi toiminnaksi että eettisesti väärin toimimiseksi. Korkeakouluopiskelijan (ja opettajan) edellytetään perehtyvän edellä mainittuihin säännöstöihin ja ohjeistoihin sekä toimivan niiden edellyttämällä tavalla. Lisäksi korkeakouluopiskelijalle asetettuna osaamistavoitteena on tieteellisen kirjoittamisen pelisääntöjen hallitseminen vähintään sillä tasolla mitä hän tarvitsee omaa korkeakoulututkintoon sisältyvää opinnäytetyötään laatiessaan. Tieteellinen kirjoittaminen edellyttää perusymmärrystä siitä mikä on plagiointia ja taitoa välttää plagiointia (ks. esim. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2006, 110–111). Myös työelämässä tarvitaan lähteiden käytön pelisääntöjen hallintaa.

Esimerkiksi Viskari (2001, 107) toteaa, että "kaikki nykypäivän asiantuntijat tarvitsevat omassa ammatissa toimiessaan tietoa ja taitoa kirjoittaa eettisesti oikein".

Tutkimukseen tai opiskeluun liittyvänä väärinkäytöksenä plagiointi ei ole eettisesti ongelmallista, koska tiedeyhteisössä kenellekään ei pitäisi olla epäselvää miten plagiointiin on suhtauduttava (Pietarinen ja Launis 2002, 50). Mäkisen (2005, 192–193) mukaan plagiointi on väärää toimintaa, joka rikkoo tiedeyhteisöä, kollegoja (toisia opiskelijoita, opettajia, tutkijoita), alkuperäisen tekstin tuottajaa ja väärän teon tekijää itseään vastaan. Tämän tarkastelun perusteella, korkeakoululaitoksen näkökulmasta katsottuna, opiskeluvilpin ja plagioinnin tapauksissa kyse on konkreettisista väärinkäytöksistä, eikä sellaisesta eettisestä ongelmasta, jolle ei ole selkeätä ja yksiselitteistä vastausta. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2006, 111) huomauttavat kuitenkin, että opiskelijan sosiaalistuminen tiedeyhteisöön ja sen kielenkäyttöön on plagioinnin välttämisessä erityinen ongelma-alue. Lampisen (2004, 25) mukaan opiskelijoiden kasvattaminen vaativiin ammattitehtäviin edellyttää ammattikorkeakouluilta huomattavaa eettistä ja moraalista vastuuta. Samanlaista vastuuta edellyttää opiskelijoiden kasvattaminen korkeakoulu yhteisön eettisiksi toimijoiksi.

1.3 Tavoite ja tutkimustehtävät

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa korkeakoulujen opintojaksoilla esiintyvään opiskeluvilppiin ja plagiointiin sekä niiden tutkimiseen liittyvää teoreettista tietoa tutkimuskenttää systematisoivan aiempien tutkimusten meta-analyysin ja peruskäsitteiden analyysin kautta.

Tutkimuksen tarkoituksesta johdetut keskeiset tutkimustehtävät ovat seuraavat:

1. Tavoitteena on tutkimuskirjallisuuden kartoituksen ja meta-analyysin kautta koota yhteen veto opiskeluvilppiin ja plagiointiin liittyvästä aiemmasta tutkimuksesta Suomessa sekä selvittää tutkimuskirjallisuudessa raportoitua opiskeluvilpin esiintymisen määrää.
2. Tavoitteena on tutkimuskirjallisuutta ja aihetta käsitteleviä tekstidokumentteja tarkastelevan käsitteanalyysin kautta ymmärtää, kuvata ja määritellä käsitteitä "opiskeluvilppi" ja "plagiointi korkeakoulun opintosuorituksessa".

Tutkimuksen rajauksena on opiskeluvilppi ja plagiointi korkeakoulujen opintojaksoilla. Rajaus jättää ulkopuolelleen esimerkiksi jatko-opintoihin sisältyvän tutkimustyön, korkeakoulujen oman

opetus- ja tutkimustyön sekä tutkimusetiikan tarkastelun. Lähtökohdaksi on asetettu se, että opiskeluvilppi ja plagiointi ovat korkeakoulujen kirjoitettujen sääntöjen vastaista toimintaa, hyvän tieteellisen käytännön loukkaamista ja opintosuorituksen arviointia haittaavaa toimintaa. Tämän lähtökohdan perusteella opiskeluvilpin ja plagioinnin tarkempi tarkasteleminen moraalien ja etiikan näkökulmasta on rajattu pois tästä tutkimuksesta. Plagioinnin rajoja ei myöskään analysoida yksityiskohtaisesti tekijänoikeuden ja intertekstuaalisuuden näkökulmasta.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tämä tutkimus sisältää kaksi päävaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa kerätään aiemmasta tutkimuskirjallisuudesta tietoa opiskeluvilpin esiintymisestä. Toisessa vaiheessa valitut käsitteet analysoidaan kirjallisuuden perusteella. Tutkimuksen rakenne ja käytettävät menetelmät on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Tutkimuksen rakenne

Vaihe	Aineisto	Analyysi	Tulos
Kirjallisuus-katsaus	Tutkimusraportit ja artikkelit – kotimaiset – ulkomaiset	Meta-analyysi	Yhteenveto opiskeluvilpin esiintymisestä
Teoreettinen vaihe	Tutkimusraportit ja artikkelit Sanakirjat Tieteellisen kirjoittamisen oppaat Käsikirjat Korkeakoulujen omien www-sivujen tekstit Muut tekstit	Käsiteanalyysi Sisällönanalyysi Uudelleenluokittelu	Luokitteluun ja kategorisointiin perustuva käsitteiden määrittely

1.5 Tutkimusraportin rakenne

Tutkimusraportin alussa on johdanto aihepiiriin ja itse tutkimukseen. Tämän jälkeen seuraa kolme itsenäistä lukua, joissa kussakin käsitellään yksi teema. Nämä luvut voidaan lukea erikseen ja tutkimukseen voidaan päästä sisälle myös tätä kautta. Tutkimusraportin lopussa esitetään tutkimuksen yhteenveto ja arviointi.

Tutkimusraportin ensimmäisessä luvussa esitellään tutkimuksen tausta, tavoite, tutkimustehtävät, tutkimuksen rakenne ja keskeiset käsitteet. Toisessa luvussa tarkastellaan tutkijan taustasitoumuksia ja tutkimuksen metodologisia lähtökohtia, perustellaan valitut tutkimusmenetelmät ja esitellään tutkimusaineiston keräämisen periaatteet. Kolmannen luvun sisältämässä kirjallisuuskatsauksessa esitellään aihealueen aiempi tutkimus Suomessa, yhteenveto aiemmissä tutkimuksissa raportoidusta opiskeluvilpin esiintymisestä Suomessa, aihealueen ulkomaisen tutkimuksen painopistealueita ja katsaus opiskeluvilpin esiintymistä raportoineeseen yhdysvaltalaiseen tutkimukseen. Neljännessä luvussa analysoidaan ja määritellään opiskeluvilppi-käsitettä ja esitetään kirjallisuuteen perustuva jäsenelty yhteenveto tyypillisistä opiskeluvilpiksi katsottavista teoista. Viidennessä luvussa analysoidaan ja määritellään plagiointi opintosuorituksessa -käsitettä ja esitetään kirjallisuuteen perustuva jäsenelty yhteenveto tyypillisistä plagioinnin muodoista. Kuudennessa luvussa tiivistetään vastaukset tutkimustehtäviin, arvioidaan tutkimus sekä esitetään suosituksia ja jatkotutkimusaiheita.

1.6 Käsitteet

Seuraavassa on lyhyesti määritelty tässä raportissa käytetyn terminologian mukaisia käsitteitä. Käsitteitä "opiskeluvilppi" ja "plagiointi" analysoidaan ja määritellään luvuissa 4 ja 5. Lisäksi liitteessä 4 on esitetty tätä tutkimusta tehdessä luotu laajempi sanasto.

Akateeminen epärehellisyys (academic dishonesty) tarkoittaa korkeakoulujen opintosuorituksiin ja tutkimukseen liittyvää epärehellistä toimintaa.

Akateeminen korruptio (academic corruption) on kyseessä, kun korkeakoulun palveluksessa oleva henkilö sääntöjen vastaisesti ja tahallaan käyttää tai yrittää käyttää asemaansa liittyviä tietoja, valtaa tai resursseja ansiottoman hyödyn hankkimiseksi itselle tai muille opetukseen, opiskeluun tai tutkimukseen liittyvissä asioissa (ks. esim. Independent Commission Against Corruption 2011).

Epärehellinen yhteistoiminta (collusion, kolluusio) opintosuorituksessa on sellainen opiskeluvilpin erityistapaus, jossa opiskelija pyrkii yksilötehtävän tapauksessa tahallaan harhauttamaan opintojakson arvioijaa esittämällä yhden tai useamman muun opiskelijan kanssa tehdyn tuotoksen tai sen osan omana yksilösuorituksenaan.

Esseetehdas (opinnäytetehdas, essay mill, paper mill) on yhden tai useamman toimijan pyörittämä esseitä ja/tai opinnäytetöitä tilauksesta valmistava/jakeleva organisaatio ja/tai verkkosivusto (ks. esim. <http://www.oxbridgeessays.com>).

Harmaa alue (grey area) on jonkin asian, teon tms. luokittelun tapauksessa sellainen alue, jossa tarkastelun kohteen sijoittamiselle tiettyyn luokkaan ei ole tarkkoja rajoja. Esimerkiksi etiikassa moraalidilemmat sijoittuvat harmaalle alueelle. Plagioinnin yhteydessä esimerkiksi lievän ja vakavan plagioinnin välisen rajanvedon voidaan ajatella sijoittuvan harmaalle alueelle.

Hyvä tieteellinen käytäntö (good scientific practice) tarkoittaa sellaista korkeakoulussa tehtävässä tutkimustyössä harjoitettavaa eettistä käytäntöä, joka pyrkii kunnioittamaan tieteen perusarvoja. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2002) julkaisu "Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsittely" määrittelee sekä hyvän tieteellisen käytännön ja sen loukkaukset että menettelyohjeet loukkausepäilyjen esittämiseen ja käsittelemiseen.

Informaatiolukutaito (information literacy) on kompetenssi, johon sisältyy seuraavia valmiuksia: tiedontarpeen tunnistaminen, tiedon hakustrategioiden ja hakutapojen tehokas käyttäminen, erityyppisten tiedonlähteiden tunnistaminen ja kriittinen arvioiminen, tiedon kriittinen arviointi ja käyttö tavoitteen saavuttamiseksi sekä tiedon käyttäminen yleisesti hyväksyttävällä tavalla.

Intentio (intention, tavoitteisuus) selittää henkilön käyttäytymistä. Esimerkiksi Ajzenin (2005) mukaan intention perustana ovat henkilön suhtautuminen tiettyyn käyttäytymiseen, hänen subjektiiviset norminsa ja itse tiedostamansa oman käyttäytymisen hallinta. Intentioon liittyviä tekijöitä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin alaluvussa 4.4.

Intertekstuaalisuus (intertextuality) tarkoittaa tekstin suhdetta muihin teksteihin. Tieteellisessä kirjoittamisessa intertekstuaalisuus ilmenee toisten teksteihin viittaamisen ja niiden kanssa dialogiin kirjoitetun oman tekstin kautta (ks. esim. Luukka 2002, 19). Lisäksi intertekstuaalisuus voi ilmetä implisiittisinä viittauksina muihin teksteihin.

Kirjoittamattomat säännöt (unwritten rules) ovat yhteisön julkituomattomia sääntöjä, jotka yhteisön uusien jäsenten oletetaan oppivan ilman, että niitä heille erikseen opetetaan.

Korkeakoulu on ammattikorkeakoulu tai yliopisto.

Opintosuoritus on jokin *korkeakoulun* opetussuunnitelmaan sisältyvä arvioitava suoritus tai arvioitavan suorituksen osa.

Plagiaatintunnistin, ks. *tekstidokumenttien vertailuohjelma*.

Tahallinen teko on kyseessä, kun tekijän suoranaisten tarkoituksena on ollut seurauksen aiheuttaminen (tarkoitustahallisuus) tai tekijä on mieltänyt seurauksen varmuudella syntyvän, vaikka se ei ole ollut hänen varsinaisen tavoitteenaan (varmuustahallisuus). Tahallisuuden ja tuottamuksellisuuden raja-alueelle sijoittuvat sellaiset teot, joissa tekijä on mieltänyt seurauksen enemmän tai vähemmän todennäköisesti syntyvän, vaikka seurauksen aiheuttaminen ei ole hänen tavoitteenaan. (Koskinen 2008, 174.)

Tahaton teko on kyseessä, kun tekijä on toiminut *vilpittömällä mielellä*, hänen tarkoituksenaan ei ole ollut seurauksen aiheuttaminen, eikä hän ole mieltänyt seurauksen syntyvän.

Tekstidokumenttien vertailuohjelma (text-matching software, plagiarism detection tool, plagiarism detection software, "plagiaatintunnistin") on tietokoneohjelma, jota käytetään, kun halutaan plagioinnin havaitsemista ja todentamista varten selvittää kuinka paljon tekstidokumentit muistuttavat toisiaan. Tällaisia ohjelmistoja ovat esimerkiksi Urkund, Turnitin ja Nalkki.

Tuotos on sellainen opiskelijan tuottama arvioitava luomus, jonka opiskelija on tehnyt opintosuoritustaan varten. Tuotoksen muoto voi olla esimerkiksi teksti, tietokoneohjelma, esitys tai taideteos.

Tuottamuksellinen teko sijoittuu *tahallisen* ja *tahattoman teon* välimaastoon. Tyypillisesti siihen liittyy tekijän noudatettavan huolellisuusvelvoitteen rikkomista. Tuottamus voi johtua huolimattomuudesta tai varomattomuudesta. Törkeä tuottamus voi johtua piittaamattomasta suhtautumisesta tai törkeästä huolimattomuudesta. Objektiiiset huolellisuusvelvoitteet voivat ilmetä kirjoitetuista normeista tai *kirjoittamattomista säännöistä*. (Koskinen 2008, 175.)

Vakavuusasteviitekehys (plagiarism reference tariff, penalty structure) on korkeakoulun systemaattisen laadunvarmistuksen ja opiskelijoiden tasapuolisen kohtelun edellyttämä kirjallinen ohje todennetun opiskeluvilpin ja plagioinnin seuraamusten päättämistä varten. Ohje ottaa kantaa korkeakoulun sääntöjen vastaisten tekojen vakavuusasteeseen ja vakavuusasteesta riippuviin seuraamuksiin.

Vapaamatkustaminen ryhmätyösuorituksessa on kyseessä, kun opiskelija mainitaan yhtenä ryhmätyön tekijöistä, mutta hänen osuutensa kokonaisuudesta on selvästi ryhmän muiden jäsenten osuuksia vähäisempi tai olematon, eikä tätä asiaa mitenkään tuoda ilmi työn esittämisvaiheessa.

Vilpitön mieli tarkoittaa henkilön tietämättömyyttä asioiden oikeasta laidasta. Perusteltu vilpitön mieli tarkoittaa, että henkilö ei tiedä, eikä hänen edellytetäkään tietävän asioiden oikeaa laitaa. (Kartio 1999, 242.) Vastakohta on "vilpillinen mieli".

2 METODOLOGISET LÄHTÖKOHDAT JA TUTKIMUSAINEISTOT

2.1 Tutkimusmenetelmät

2.1.1 Taustasitoumukset

Ensisijainen tutkimusote tässä tutkimuksessa on fenomenologis-hermeneuttinen. Tieteenfilosofian näkökulmasta katsottuna hermeneutiikka on eräs tietoteoreettinen pääsuuntaus. Metodinäkökulmasta tarkasteltuna sen yhteydessä voidaan puhua tulkintametodista ja ymmärtävästä metodista. (Hirsjärvi 1983.) Tämä tutkimus tarkastelee käsitteitä "opiskeluvilppi" ja "plagiointi" korkeakoulujen opintosuoritusten näkökulmasta. Lähtökohtana on tutkimuksen kohteesta tehtyjen tulkintojen sekä siihen liittyvien merkityssuhteiden selvittäminen ja näiden kuvaaminen. Tähän liittyen tämän tutkimuksen tiedonintressi on luonteeltaan praktinen. Tavoitteena on tulkitsemalla ymmärtää tutkimuksen kohdetta. Tutkimusaineiston tulkintaprosessi alkaa tutkijan esiyymmärryksen pohjalta ja tulkinta tarkentuu hermeneuttisen kehän periaatteen mukaisesti tutkijan perehtyessä tutkimusaineistoon ja jäsentäessä tutkimuksen kohdetta kerta kerralta tarkentuen edellisen tulkinnan johdettua uuteen ymmärrykseen. Käsitteiden "opiskeluvilppi" ja "plagiointi korkeakoulun opintosuorituksessa" jäsentelyssä ja niiden alamääritelmien luomisessa pyritään tulkitsemaan ja selittämään fenomenaalisen todellisuuden ilmenemistä. Käsiteanalyysissä tutkijan oma ajattelu ja intuitioon perustuvat oivallukset ovat keskeinen osa uuden tiedon tuottamisprosessia, joten voidaan ajatella, että tiedonintressi on joiltain osin myös intuitiivinen.

2.1.2 Kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi

Kriittisessä kirjallisuuskatsauksessa pyritään vastaamaan tutkimuskysymyksiin hakemalla, prosessoimalla ja vetämällä yhteen kirjallisuudesta löytyvää tietoa. Meta-analyysissä pyritään yhdistämään riittävän samanlaisten tutkimusten tuloksia, mahdollisesti analysoimaan niitä tilastollisilla menetelmillä ja vastaamaan saadun tuloksen perusteella tutkimuskysymykseen. Mainituissa lähestymistavoissa tutkimusprotokolla johtaa uuden tiedon luomiseen aiempaa tietoa yhdistelemällä. (Tuomi 2007, 83–84.)

Tämän tutkimuksen kirjallisuuskatsaukseen liittyvän meta-analyysin erityisinä tavoitteina on kartoittaa ja analysoida sellaisia tutkimuksia ja korkeakouluissa laadittuja raportteja, joihin sisältyy opiskeluvilpin esiintymisen selvittämistä suomalaisissa korkeakouluissa. Tässä yhteydessä pyritään

yhdistelemään aikaisempien kyselytutkimusten tuottamaa vertailukelpoista tietoa ja tuottamaan yhteenveto opiskeluvilpin esiintymiseen liittyvästä yksinkertaisesta lukumäärätiedosta. Tämä ei edellytä aiempien tutkimusten tulosten analysointia tilastollisilla testeillä.

Ulkomaisen kirjallisuuden osalta erityisenä tavoitteena on kartoittaa ilmiön tutkimushistoriaa ja tutkimustuloksia opiskeluvilpin esiintymiseen liittyvien trendien näkökulmasta. Ulkomaisen kirjallisuuden tarkastelussa painotetaan mahdollisimman pitkää aikaväliä ja pyritään löytämään opiskeluvilpin esiintymiseen liittyviä tutkimustuloksia useiden kymmenien vuosien ajalta. Tavoitteena on selvittää onko tutkimusraporteissa esitetty huomattavan suuria opiskeluvilpin esiintymismääriä mahdollisesti jo kymmeniä vuosia sitten.

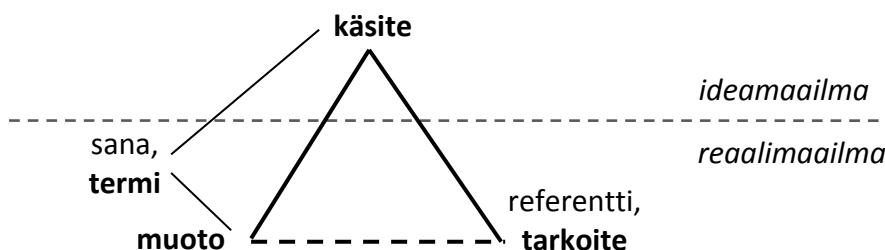
2.1.3 Käsiteanalyysi

Ihmisten välisessä arkipäivän vuorovaikutuksessa yhteinen todellisuus jaetaan käsitteiden avulla. Tutkimuksessa eritellään, jäsennetään ja järjestellään arkipäivän ilmiöitä. Tutkimuksessa käsitteet ovat tutkijan keskeisiä työkaluja. Teksteissä tämä ilmenee käsitejärjestelminä ja määrittelyinä. Tarkasteltavaa ilmiötä käsitteellistettäessä sitä kuvataan sanallisesti. Arkikielessä sanoja voidaan käyttää epätäsmällisesti, ne voivat olla monimerkityksisiä ja niihin voi liittyä monivivahteisia tunnelatauksia. Tieteellisten käsitteiden pitäisi sitä vastoin olla mahdollisimman yksiselitteisiä ja selkeästi määriteltyjä. Tutkijan perustehtäviin kuuluu tutkimukseen liittyvien keskeisten käsitteiden määrittely. Kunnollisen määrittelyn tekeminen edellyttää käsitteen aiemman käytön ja määritelmien analysointia. (ks. esim. Kakkuri-Knuutila 1998, 328; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2006, 142–143; Kangasharju & Majapuro 1995, 55; Niiniluoto 1980, 154–155.) Sen lisäksi, että käsiteanalyysin ajatellaan olevan tutkimuksen lähtökohta, sitä voidaan pitää myös itsenäisenä tutkimusotteena (ks. esim. Puusa 2008; Kakkuri-Knuutila 1998; Korsman 1999; Tamminen 1993, 145). Käsitteiden analysointiin ja määrittelyyn keskittyvän tutkimuksen tyyppiä nimitetään käsiteanalyyttiseksi (ks. esim. Kakkuri-Knuutila 1998, 329). Puusan (2008, 38) mukaan "käsitetutkimusta voidaan pitää itsenäisenä tutkimusotteena, jossa käsitteiden tutkimus muodostaa tutkimuksen metodin ydinosan". Käsiteanalyyttisen tutkimusotteen tarkoituksena on käsitejärjestelmän rakentaminen.

Tässä tutkimuksessa käsiteanalyysia käytetään itsenäisenä tutkimusotteena. Puusan (2008, 39) mukaan käsiteanalyysi pohjautuu käsitteen merkityksiä koskevaan olemassa olevaan tietovarantoon ja tutkijan omaan oivalluskykyyn. Tamminen (1993, 149) mukaan käsitetutkimuksen perustasolla määritellään ja terävöitetään käsitteitä ja käsitetutkimuksen metatasolla tarkastellaan käsitteiden

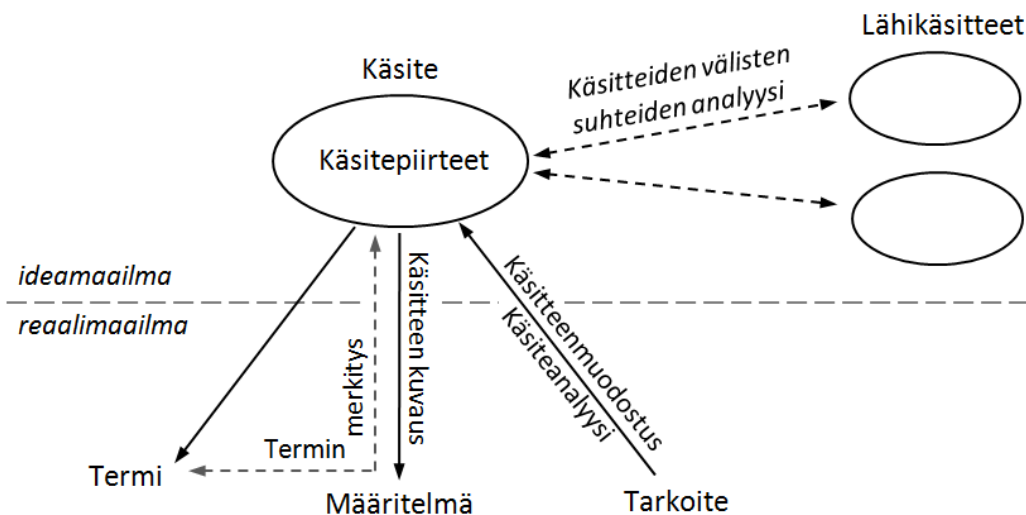
muodostukseen liittyviä ongelmia. Ihmisten välisessä kommunikaatiossa yhteinen todellisuus määrittyy käsitteiden kautta ja niiden tutkimisen avulla voidaan selvittää tarkastelluille ilmiöille annettuja merkityksiä (Kakkuri-Knuutila 1998, 328–329). Tammisen (1993, 148) mukaan uusien jäsennysten yrittäminen on yksi vaihtoehtoisista strategioista käsitteiden luomisessa. Käsiteanalyttisessä tutkimusotteessa tutkimustulokset voivat olla sekä toteavia että suosittelevia.

Tietoteoreettisesta näkökulmasta katsottuna käsitteiden analysointia voidaan jäsentää esimerkiksi käsitteen intension ja ekstension tarkasteluun. Käsitteen intension kuuluvat ne ominaisuudet, joiden perusteella käsite määritellään ja luokitellaan. Käsitteen ekstensio kattaa ne ilmiöt, teot ja tapahtumat jotka kuuluvat tarkastellun käsitteen piiriin. (Pihlaja 2004, 126; Niiniluoto 1980, 118–123; Kangasharju & Majapuro 1995, 55–59.) Tietyn erikoisalan sanastoon kuuluvia sanoja voidaan nimittää termeiksi. Tässä merkityksessä termit ovat alalla hyväksytyjä ja käyttöön vakiintuneita tarkoin määriteltyjä käsitteiden nimityksiä. (Kangasharju & Majapuro 1995, 56.) Vaikka "termi" ja "käsite" tarkoittavat teoreettisesti kahta eri asiaa, termiä "käsite" käytetään usein sellaisessa merkityksessä, että se kattaa kummatkin asiat (ks. esim. Niiniluoto 1980, 122; Kangasharju & Majapuro 1995, 56). Käsiteanalyysin kannalta käsitteiden voidaan ajatella sijoittuvan ajattelumaailmaamme kuviossa 1 esitetyn semioottisen kolmion kuvaamalla tavalla.

Kuvio 1. Semioottinen kolmio (ks. esim. Niiniluoto 1980, 118; Kangasharju & Majapuro 1995, 55; Nuopponen 2003, 3)

Käsitteenmuodostuksessa ja käsiteanalyysissä tuloksena on käsitteen määritelmä. Tieteellisessä tekstissä käsitteen määritelmä on sopimus siitä, mitä käsitteellä tarkoitetaan. Määritelmän tehtäviin luetaan termin ja käsitteen välisen yhteyden kiinnittäminen, käsitteen rajaaminen ja täsmentäminen sekä käsitteen käyttöön liittyvän normin luominen. (Kangasharju & Majapuro 1995, 57.) Kuvio 2 kuvaa käsitteen määritelmän asemaa käsitteenmuodostuksessa.

Kuvio 2. Käsitteen määritelmän asema käsitteenmuodostuksessa (Kangasharju & Majapuro 1995, 58)

Tässä tutkimuksessa analysoidaan käsitteiden aiempaa käyttöä kirjallisuudessa tarkastelemalla opiskeluvilpin ja plagioinnin eri määritelmien eroja ja samankaltaisuuksia. Tässä yhteydessä niitä analysoidaan perustasolla erityisesti sisältömääritelmien² ja alamääritelmien³ näkökulmista. Tavoitteena on jäsentää tämän tutkimuksen kohteina olevia käsitteitä, pyrkiä ymmärtämään niihin liitetyjä merkityksiä, selkeyttää niiden suhdetta lähikäsitteisiin ja ottaa kantaa siihen, millaista ilmiötä näillä käsitteillä kuvataan. Varsinaisessa analyysissä näitä käsitteitä pohditaan teoreettisella tasolla, mutta tarkoitus on myös löytää sellainen uusi kokoava konkreettisen tason määrittelytapa, jossa näitä käsitteitä tarkastellaan erilaisten tekojen kautta alalajien mukaan jäsenneettinä. Tavoitteena on aiempaa laajemman ja yhdistyneemmän kuvan luominen.

Käsitteanalyysin metodeja on useita (ks. esim. Puusa 2008; Kakkuri-Knuutila 1998; Tamminen 1993). Taulukossa 2 on kuvattu Tuomen (2007, 90–82) esittämä jäsentely, jossa käsitteanalyysit jaotellaan teoreettistyyppisiin sekä teoreettisen ja empiirisen tyyppien yhdistelmiin.

² "Sisältömääritelmä mainitsee kaikki ne käsitteen olennaiset piirteet, jotka erottavat sen lähikäsitteistä." (Kangasharju & Majapuro 1995, 59)

³ "Alamääritelmässä taas rajataan käsitteen ala ilmoittamalla kaikki käsitteen alaan kuuluvat tarkoitteet -- tai menettely, joka johtaa tarkoitteen syntymiseen --." (Kangasharju & Majapuro 1995, 59)

Taulukko 2. Käsiteanalyysien jaottelu Tuomen (2007) mukaan

Käsiteanalyysin tyyppi		Luonnehdinta
Teoreettistyyppinen käsiteanalyysi	Filosofispainotteinen	Lähdeaineisto perustuu kirjallisuuteen. Metodia ei korosteta.
	Metodia korostava	Lähdeaineisto perustuu kirjallisuuteen. Analyysin vaiheita korostetaan ikään kuin empiirisen metodin mielessä.
Teoreettisen ja empiirisen tyyppin yhdistelmä		Kolme vaihetta: 1. Käsite analysoidaan kirjallisuuden perustella. 2. Kerätään käsitettä määrittävä empiirinen aineisto (esim. haastattelut tai valmiit tekstidokumentit). 3. Verrataan edellisten vaiheiden tuloksia keskenään. Käsiteanalyysin tulos on yhteenveto vertailusta.

Tässä tutkimuksessa ei pyritä tilastolliseen yleistämiseen, vaan kuvaamaan, ymmärtämään ja tuottamaan mielekäs tulkinta tarkastelun kohteesta. Tämän lähtöasetelman perusteella tässä tutkimuksessa sovelletaan seuraavaa Walkerin ja Avantin (1983, 27–39) esittämää käsiteanalyysin vaihejakoa⁴:

1. Käsitteen valinta
2. Analyysin tavoitteiden asettaminen
3. Käsitteen erilaisten käyttötapojen selvittäminen
4. Käsitteen kriittisten ominaispiirteiden selvittäminen
5. Esimerkkitapausten laatiminen
6. Lähikäsitteiden tarkasteleminen
7. Ennakkoehtojen ja seurausten kuvaaminen
8. Empiiristen tarkoitteiden kuvaaminen

Walkerin ja Avantin (mts. 28) mukaan useat näistä vaiheista voivat olla keskenään päällekkäisiä. Wilsonin (1969) mukaan (ks. Puusa 2008, 42) kaikkia käsiteanalyysin vaiheita ei aina tarvitse ottaa mukaan tutkimukseen. Puusan (2008, 41) mukaan tutkijan liikkeellelähtö ja eteneminen riippuu

⁴ 1. Select a concept, 2. Determine the aims or purposes of the analysis, 3. Identify all uses of the concept that you can discover, 4. Determine the defining attributes, 5. Develop model case(s), 6. Construct borderline, related, contrary, invented and illigimate cases, 7. Identify antecedentes and consequences, 8. Define empirical referents.

tapauskohtaisesti sekä tarkasteltavan käsitteen valinnasta⁵ että käsiteanalyysissä tarkasteltavan kirjallisuuden aiemmasta tuntemuksesta. Walkerin ja Avantin (1983) esittämässä käsiteanalyysin toteuttamistavassa näkökulma on teoreettinen. Siinä ei pyritä kvantitatiiviseen analyysiin, vaan tutkimusaineistoon perehtyminen on keskeisessä asemassa. Näin ollen analyysiin voidaan sisällyttää käsitteen erilaisia merkityksiä niiden esiintymistiheydestä riippumatta. (mt.) Käsiteanalyysi on luonteeltaan iteratiivinen prosessi. Esimerkiksi Puusa (2008, 41) toteaa, että käsiteanalyysin prosessia voi verrata hermeneuttiseen kehään. Tutkimuksen alussa tutkija alkaa esiyymmärryksensä perusteella perehtyä tutkimuksensa kohteeseen. Tutkimuksen aikana hän pyrkii hankkimaan lisää tietoa kohteestaan. Hermeneuttista kehää kiertäessään tutkija käy aineistoa läpi monta kertaa ja yrittää vapautua omista esteistään tutkimuskohteensa ymmärtämisessä. Arvioidessaan oppimistaan ja tulkintavaihtoehtojaan tutkija toisaalta pääsee koko ajan lähemmäksi tutkimuskohdettaan ja toisaalta se syventää hänen itseymmärrystään. Tässä prosessissa tutkija itse päättää, miten aineisto kootaan, mikä siinä painottuu, ja mikä jää vähemmälle huomiolle. (Tamminen 1993, 89–90.) Teoreettisessa käsiteanalyysissä syvempi tarkastelu prosessin edetessä lisää tutkijan esiyymmärrystä ja voi johtaa hänet palaamaan aikaisemmassa vaiheessa esiin tulleen uudelleen arvioimiseen ja korjaamiseen (Puusa 2008, 41).

Tämän tutkimuksen käsiteanalyysiin on sisällytetty seuraavat asiat:

Analyysin valmistelu

1. Käsitteiden valinta ja niiden käyttötapojen rajaaminen
2. Analyysin tavoitteiden asettaminen

Iteratiivinen analyysi

3. Valitun käsitteen kriittiset ominaispiirteet
  - käsitteen osatekijät
4. Lähikäsitteet
5. Ennakoehdot ja seuraukset
  - käsitteen taustaoletukset ja käsitteen esiintymisen vaikutuksesta syntyvät seuraukset
6. Empiiriset tarkoitteet
  - käsitteiden ekatensioiden luokittelu, menettelyt jotka johtavat tarkoitteen syntymiseen

Analyysin yhteenveto

7. Yhteenveto / käsittemääritelmien laatiminen
  - käsitteiden jäsentäminen keskeisten osatekijöiden ja esiintymismuotojen perusteella
  - käsitteiden sanakirjamääritelmät ja alamääritelmät.

---

⁵ Walkerin ja Avantin (1983) esittämälle käsiteanalyysin metodille on erityistä se, että tarkastelun kohteeksi valitaan yksittäinen käsite. Esimerkiksi terminologisessa käsiteanalyysissä tarkastellaan laajempaa käsitteistöä ja luodaan käsitejärjestelmää. Myös Chenin (1976) esittämässä käsiteanalyysin metodissa pyritään löytämään ja kuvaamaan tarkasteltavan kohdealueen keskeiset käsitteet ja niiden väliset suhteet.

Analysoitavat käsitteet ovat opiskeluvilppi ja plagiointi opintosuorituksessa. Tutkimuksen lähtökohdan ja rajauksen perusteella näiden käsitteiden käyttötavat on rajattu korkeakoulujen opintojaksojen suorittamista koskeviin sääntöihin ja ohjeisiin. Tässä tutkimuksessa käsiteanalyysin toteuttamista ja raportointia ei kuitenkaan jäsennetä erityisen vaihejaon mukaisesti, vaan käsiteanalyysi etenee hermeneuttisen kehän periaatteen mukaisesti tutkijan perehtyessä tutkimusaineistoon ja jäsentäessä tutkimuksen kohdetta kerta kerralta tarkentuen edellisen tulkinnan johdettua uuteen ymmärrykseen. Tavoitteena on löytää tarkasteltaviin käsitteisiin liittyviä uusia näkökulmia ja keskustelunavauksia tutkijan intuition kautta. Tämä asettaa erityisen haasteen tutkimusraportin systemaattiselle esittämistavalle.

2.1.4 Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysia voidaan ajatella yksittäisenä menetelmänä tai väljänä teoreettisena kehyksenä, jonka piirissä on joukko analyysimenetelmiä. Sisällönanalyysissa on kyse tekstidokumenttien järjestelmällisestä analysoinnista. Tarkasteltavat tekstidokumentit voivat olla valmiita tekstejä tai tekstimuotoon muutettuja muita aineistoja. Analyysissa aineistoa tarkastellaan erittelemällä sitä pieniin osiin ja etsimällä osien välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä. Sisällönanalyysi perustuu tulkintaan ja päättelyyn. Sen tavoitteena on tuottaa yleiseen muotoon saatettu tiivistetty kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91, 103, 110–112; ks. myös Eskola & Suoranta 2003, 159–201). Tuomen ja Sarajärven (mts. 106–107) mukaan yhdysvaltalaisen laadullisen tutkimuksen perinteen mukaisessa sisällönanalyysissa tekstidokumenttien sisältöä voidaan kuvata sekä sanallisesti että kvantitatiivisesti (sisällön erittely). Eskolan ja Suorannan (2003, 185) mukaan "tilastollinen sisällön erittely analysoi sitä, mitä tai miten jostain asiasta on kirjoitettu tai puhuttu". Sisällön erittelyä voidaan tehdä myös sanastoanalyysintapaisella otteella. Tällöin tarkastellaan tietyn ilmauksen tai toiminnan esiintymistä tekstidokumenteissa ja etsitään ilmiön kuvaamiseen käytettyjä ydinsanoja. (mts. 169.) Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan sisällönanalyysia voidaan tehdä joko aineistolähtöisesti, teorialähtöisesti tai teoriaohjaavasti. Aineistolähtöisessä lähestymistavassa teoriaa rakennetaan empiirisestä aineistosta lähtien ja teoriakäsitteet luodaan aineiston analyysin pohjalta. Teorialähtöisessä lähestymistavassa aineiston hankinta, analyysin luokittelu ja raportointi perustetaan aiempaan teoriaan tai käsitejärjestelmään. Teoriaohjaavassa lähestymistavassa aiemmin tiedetty ohjaa tai auttaa analyysia, mutta analyysi ei suoraan perustu aiempaan teoriaan tai käsitejärjestelmään. (mts. 108–118; Tuomi 2007, 128–135.)

2.2 Tutkimusaineistot

2.2.1 Aineiston valintaperiaatteet

Käsiteanalyysin aineisto

Tässä tutkimuksessa ei pyritä tilastolliseen yleistämiseen, vaan kuvaamaan, ymmärtämään ja tuottamaan mielekäs tulkinta tarkastelun kohteesta. Tutkimusaineistona ovat kirjoitetussa muodossa olevat tekstit valituista käsitteistä ja niiden määritelmistä. Esimerkiksi Walker ja Avant (1983) kehottavat käsiteanalyysia tehtäessä perehtymään mahdollisimman laajasti sanakirjoihin, sanastoihin ja kirjallisuuteen. Käsiteanalyysin aineistoon hyväksyttiin tässä tutkimuksessa tutkimuskirjallisuuden lisäksi tutkimukseen perustuvat käsikirjat sekä analysoitavia käsitteitä kuvaavat korkeakoulujen internet-sivuillaan julkistamat tekstit. Aineiston rajaamiseen käytettiin harkinnanvaraista poimintaa. Eskolan ja Suorannan (2003) mukaan harkinnanvaraisessa poiminnassa aineiston kokoamisen kriteerinä on teoreettinen kiinnostavuus tutkimuskysymyksiin vastaamisen näkökulmasta katsottuna. Harkinta on tapauskohtainen, eikä siihen liity tilastollisten kriteerien mukaista tarkastelua. Näin ollen aineisto on harkinnanvarainen näyte. Aineiston sanotaan kyllääntyvän, kun aineiston peruslogiikka alkaa toistua, eikä lisäaineiston poiminta enää vaikuta antavan lisää informaatiota tarkastelun kohteesta. Aineiston kyllääntyminen antaa viitteitä siitä, että kyseinen aineisto (näyte) alkaa olla riittävä analyysia varten. (mts. 18, 61, 63–65.)

Aineisto käsiteanalyysia varten koottiin alaluvussa 2.2.2 mainituista artikkeli- ja lehtitietokannoista, painetuista julkaisuista ja Internetistä. Tiedonhaku aloitettiin ensin suppeampana ja pyrittiin löytämään tunnettuja, usein viitattuja, lähteitä. Laajan kokonaiskuvan saamiseksi hakua laajennettiin tämän jälkeen kattamaan myös muita lähteitä. Hakustrategia muotoutui asteittain hakuprosessin eri vaiheissa löytynyttä aineistoa luettaessa. Aineiston kokoaminen oli iteratiivinen prosessi, jossa esimerkiksi ensin haettiin valituilla hakusanoilla NELLI-tiedonhakuportaalin kautta aiheeseen liittyviä artikkeleita lehtitietokannoista⁶ ja sitten jatkettiin hakua näiden artikkelien lähdeluetteloiden avulla. Lisäksi viitteitä hakusanojen mukaisiin aineistoihin haettiin tieteellisten tekstien hakemiseen tarkoitetuilla Scirus- ja Google Scholar -hakukoneilla sekä vapaasti Internetistä. Suomalaisten korkeakoulujen internet-sivuilta haettiin aineiston poimintakriteerien mukaisia tekstejä sekä Google-hakukoneella⁷ että korkeakoulujen sivustojen omilla haku-

---

⁶ Aineiston hakemisessa käytetyt lehtitietokannat on lueteltu liitteessä 1.

⁷ Haut Suomen verkkotunnuksen (.fi) piirissä olevilta sivuilta tehtiin google.fi -hakukoneella. Tässä yhteydessä se vaikutti tuottavan enemmän osumia kuin google.com -hakukone. Ulkomaisilta verkkosivustoilta tekstejä haettiin myös google.com -hakukoneella. Google ei hyväksynyt jokerimerkkejä hakulausekkeissa.

toiminnoilla. Aineistoon hyväksyttiin analysoitavia käsitteitä määritteleviä ja kuvaavia tekstejä seuraavan tyyppisistä lähteistä:

- sanakirjat
- tutkimusraportit ja -artikkelit
- opiskeluvilppiä ja plagiointia käsittelevät käsikirjat ja oppaat
- korkeakoulujen internet-sivuillaan julkaisemat hallinnolliset tekstit.

Meta-analyysin aineisto

Tämän tutkimuksen kirjallisuuskatsaukseen liittyvää opiskeluvilpin esiintymistä tarkastelevaa meta-analyysia varten kartoitettiin mahdollisimman kattavasti opiskeluvilpin esiintymisen selvittämiseen liittyvä suomalainen tutkimus. Opinnäytetöiden osalta aineistoon hyväksyttiin sellaiset väitöskirjat, lisensiaattityöt, pro gradu -tutkielmat ja ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt, joihin sisältyi systemaattisesti toteutettua opiskeluvilpin ja plagioinnin esiintymisen selvittämistä. Lisäksi aineistoon hyväksyttiin sellaiset tieteellisten julkaisujen artikkelit, jotka esittivät korkeakouluissa tehtyjen opiskeluvilpin ja plagioinnin esiintymiseen liittyvien kyselyiden tuloksia.

Opiskeluvilpin ja plagioinnin esiintymistä käsittelevän ulkomaisen tutkimuksen osalta etsittiin tieteellisistä julkaisuista pitkittäistutkimuksia, meta-analyyseja ja mahdollisimman varhaisia alkuperäisiä tutkimusartikkeleita.

2.2.2 Aineiston keruu

Aineiston keruun ensimmäisessä vaiheessa haettiin alaluvussa 2.2.1 esitettyjen kriteerien mukaisesti seuraavia aineistoja:

- suomalaiset tutkimukset ja artikkelit
- englanninkieliset ulkomaiset tutkimukset ja artikkelit
- tutkimukseen perustuvat käsikirjat ja oppaat.

Tietokantoihin kohdistettavassa aineistohaussa käytettäviä hakulausekkeita varten valittiin yleisestä suomalaisesta asiasanastosta (YSA) aineiston poimintakriteereiksi sopivat seuraavat termit:

- vilppi, huijaus, plagiaatit
- fusk, plagiat.

Lisäksi aineistohakujen hakulausekkeissa käytettiin seuraavia termejä:

- plagiointi, plagiarismi, plagiaatti
- opiskeluvilppi, tenttivilppi, koevilppi.

Englanninkielisen aineiston hakemisessa käytettiin seuraavia termejä:

- cheating, student cheating, academic cheating
- plagiarism, student plagiarism.

Englanninkielisen aineiston internet-hakuoperaatioissa (tutkimus- ja lehtitietokannat⁸, Google, Scirus, Google Scholar) käytettiin ensisijaisesti seuraavaa hakulauseketta hakujen kohdistamiseksi nimenomaan korkeakoulukontekstiin:

(cheating OR plagiarism) AND (university OR college) AND student*

Suomalaisten tutkimusten ja artikkelien haussa käytettiin NELLI-tiedonhakuportaalin pikahaku-toiminnon kautta seuraavia suomalaisia tietokantoja: Aleksi, ARTO, Elektra, HALTIA, Helecon MIX, HELKA, LINDA ja Tamcat. Mainituista tietokannoista löytyivät viitteet kolmeen poimintakriteerien mukaiseen pro gradu -tutkielmaan, yhteen Kasvatus-lehdessä julkaistuun artikkeliin sekä kahdeksaan eri käsikirjaan. Haun tarkemmat tulokset on esitetty taulukossa 3. Suomalaisia tutkimuksia haettiin myös suoraan Doria-julkaisuarkistosta ja KOTU-tutkimusrekisteristä. Kummastakaan ei löytynyt yhtään aineiston poimintakriteerit täyttävää tekstiä.

Suomalaisia opinnäytteitä haettiin seuraavista opinnäytetyötietokannoista:

- Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt - Theseus⁹
- Hankens publikationer - Hankenin julkaisut
- Helsingin kauppakorkeakoulun väitöskirjat - hseDiss - dissertations
- Helsingin yliopiston opinnäytteitä ja sarjajulkaisuja - e-thesis
- Itä-Suomen yliopiston verkkojulkaisut
- Joensuun yliopiston verkkojulkaisut - JoyPub
- Jyväskylän yliopiston opinnäytteet
- JYX - Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto
- Kuopion yliopiston väitöskirjat
- Lapin yliopiston tutkimus- ja muut julkaisut - LATU
- Lappeenrannan teknillisen yliopiston elektroniset julkaisut - LUTPub
- Oulun yliopiston elektroniset julkaisut

---

⁸ Luettelo aineistohaussa käytetyistä artikkeli- ja lehtitietokannoista on esitetty liitteessä 1.

⁹ publications.theseus.fi

- Sibelius-Akatemian eThesis
- TaiK väitöskirjat - ReseDa
- Tampereen teknillisen yliopiston väitöskirjat - TUT DPub
- Tampereen yliopiston tutkielmat
- Tampereen yliopiston väitöskirjat
- Teknillisen korkeakoulun elektroniset väitöskirjat - TKK electronic academic dissertations
- Turun yliopiston väitöskirjat
- Turun kauppakorkeakoulun e-gradut ja väitöskirjat - Volter Turun yliopiston verkkojulkaisut
- Vaasan yliopisto - SoleCRIS
- Åbo Akademis doktorsavhandlingar - Åbo Akademin väitöskirjat.

Taulukko 3. Aineistohaku NELLI-tiedonhakuportaalin pikahaun kautta kotimaisista tietokannoista

YSA-hakusanat (haku kaikista kentistä ¹⁰)	Viitteitä	Poimintakriteerien mukaiset tutkimukset	Poimintakriteerien mukaiset käsikirjat
vilppi TAI huijaus	229	Pro gradu -tutkielmat - Aaltonen & Haukka (1999) - Puusniekka (2005)	Carroll (2002) Roberts (2008) Sutherland-Smith (2008) Whitley & Keith-Spiegel (2002)
plagiaatit	165	Pro gradu -tutkielmat - Puusniekka (2005) Artikkelit - Kakkonen (2007)	Carroll (2002) Pecorari (2008) Sutherland-Smith (2008)
fusk TAI plagiat	59	Pro gradu -tutkielmat - Björklund (1997)	Carroll (2002; 2007) Carroll & Zetterling (2009) Lambert (2008) Pecorari (2008) Roberts (2008) Sutherland-Smith (2008)

Englanninkielisiä tutkimusartikkeleita haettiin useista lehtitietokannoista¹¹. Pelkästään EBSCOHost-tiedonhakupalvelun kautta löytyi hakua varten määritellyillä hakulausekkeilla tuhansia vertaisarvioituja artikkeleita. EBSCOHost-hakujen tarkempia tuloksia on esitetty taulukossa 4. Viitteiden määrästä johtuen hakustrategiaa muutettiin siten, että keskityttiin keskeisten tutkijoiden ja tutkimuskysymyksiin vastaamisen kannalta soveltuvien eniten viitattujen artikkelien etsimiseen.

¹⁰ NELLI-tiedonhakuportaalin pikahaun hakulauseke salli enimmillään kaksi operandia. Tämän vuoksi haku piti tehdä useammalla erillisellä hakulausekkeella, jotka tuottivat päällekkäisiä tuloksia..

¹¹ Luettelo aineistohaussa käytetyistä ulkomaisista artikkeli- ja lehtitietokannoista on esitetty liitteessä 1.

Aineiston poimintaa jatkettiin harkinnanvaraisesti kunnes aineisto alkoi olla vaikuttaa riittävältä analyysia varten.

Taulukko 4. Aineistohaku EBSCOHost-tiedonhakupalvelun lehtitietokannoista

EBSCOHost-tiedonhakupalvelun tietokannat ja hakulausekkeet	Minkä tahansa lehden artikkeli	Vertaisarvioitu artikkeli	Vertaisarvioitu artikkeli johon on viittauksia portaalin tietokannassa
<i>Academic Search Premier (vapaasanahaku useasta kentästä)</i>			
plagiarism AND university	987	487	155
cheating AND university	1118	626	162
cheating AND (university OR college)	1119	626	162
(plagiarism OR cheating) AND (university OR college) AND student*	933	448	177
<i>Academic Search Premier, Business Source Elite, Education Research Complete, Humanities International Complete</i>			
<i>1. Vapaasanahaku useasta kentästä</i>			
plagiarism AND (university OR college)	2505	1256	408
cheating AND (university OR college)	2446	1431	395
(plagiarism OR cheating) AND (university OR college)	4565	2538	740
(plagiarism OR cheating) AND (university OR college) AND student*	2784	1243	466
<i>2. Kokotekstihaku</i>			
plagiarism AND (university OR college) AND student*	7711	5124	1778
cheating AND (university OR college) AND student*	12 589	8689	2661
(plagiarism OR cheating) AND (university OR college) AND student*	18 541	12 690	3964

3 KIRJALLISUUSKATSAUS

3.1 Ulkomaat

3.1.1 Tutkimuskohteita

Tämän tutkimuksen aineistoa haettaessa esimerkiksi EBSCOHost-verkkolehtipalvelun kautta tehdyn vapaasanahaun tuloksena oli yhteensä 1243 opiskeluvilppiin ja opiskelijoiden harjoittamaan plagiointiin liittyvää vertaisarvioitua artikkelia¹². Vastaava kokotekstihaku listasi 12 690 vertaisarvioitua artikkelia. Aineiston osittaisen tarkastelun perusteella vaikuttaa siltä, että toistaiseksi suurin osa aihealueen tutkimuksesta on tehty Yhdysvalloissa.

Tämän tutkimuksen aineistohakujen yhteydessä tarkastellusta tutkimuskirjallisuudesta löytyi esimerkiksi seuraavia aiemmin tutkittuja aiheita:

- opiskeluvilpin ja plagioinnin esiintyminen korkeakouluissa (ks. alaluku 3.1.2)
- opiskelijoiden ja opetushenkilöstön käsitykset opiskeluvilpistä ja plagioinnista (ks. esim. Lupton & Chapman 2002; Schmelkin 2008; Sutherland-Smith 2005; Yeo 2007)
- miksi korkeakoulun opettajat eivät puutu havaitsemaansa opiskeluvilppiin (ks. esim. Keith-Spiegel, Tabachnick, Whitley & Washburn 1998)
- miksi opiskelijat harrastavat opiskeluvilppiä (ks. esim. Franklyn-Jones & Newstead 1995; Jordan 2001; Park 2003; Davy, Kincaid, Smith, & Trawick 2007)
- millaiset opiskelijat harjoittavat opiskeluvilppiä (ks. esim. Newstead, Franklyn-Stokes & Armstead 1996; McCabe & Trevino 1997)
- opiskeluvilpin harjoittamisen taustatekijät (ks. esim. Whitley 1998)
- vieraalla kielellä opiskelevien opiskelijoiden harjoittama plagiointi (ks. esim. Pecorari 2001)
- opiskeluvilpin ja työelämään liittyvien epäeettisten/epärehellisten toimintatapojen hyväksymisen välinen suhde (ks. esim. Nonins & Swith 2001; Harding, Carpenter, Finelli & Passow 2004; Lovett-Hooper, Komarraju, Weston & Dollinger 2007)
- lukiossa harjoitetun opiskeluvilpin ja korkeakoulussa harjoitetun opiskeluvilpin välinen suhde (ks. esim. Davis & Ludvigson 1995; Harding, Carpenter, Finelli & Passow 2004)
- tietokoneohjelmien lähdetekstien plagiointi (ks. esim. Joy & Luck 1999)

---

¹² Tutkimuksen aineistohaku on kuvattu tarkemmin alaluvussa 2.2.2

- korkeakoulun eettisten ohjeiden (honor code) ja opiskeluvilpin esiintymisen suhde (ks. esim. McCabe, Trevino & Butterfield 1999; 2002).

Aihealueen ja tarkastelun laajuuden rajaamiseksi tämän tutkimuksen kirjallisuuskatsauksessa tarkastellaan ulkomaisen tutkimuksen osalta lähemmin vain opiskeluvilpin esiintymiseen liittyviä asioita.

3.1.2 Opiskeluvilpin esiintyminen

Yhdysvalloissa lukio- ja korkeakouluopiskelijoiden harjoittamasta opiskeluvilpistä sekä opiskelijoiden käsityksiin opiskeluun liittyvistä eettisistä kysymyksistä on tehty tutkimuksia ainakin jo 1920-luvulta alkaen. Esimerkiksi Hetherington ja Feldman (1964) viittaavat kymmeneen aihealueelta vuosina 1928–1957 tehtyyn tutkimukseen¹³. Varsinaisen systemaattisen aiheeseen liittyvän tutkimuksen katsotaan kuitenkin alkaneen vasta Bowersin vuonna 1963 tekemästä kyselytutkimuksesta (ks. esim. McCabe & Trevino 1996; Sisti 2007). 1960-luvun tutkimuksista esille nousevat muissa tutkimusraporteissa tehtyjen viittausten perusteella erityisesti Hetheringtonin ja Feldmanin (1964) kenttäkoe¹⁴ sekä Bowersin (1964) kyselytutkimus.

Hetheringtonin ja Feldmanin (1964) kenttäkokeessa tutkittiin samojen opiskelijoiden (N=78) kolmessa eri tentissä harjoittamaa vilppiä. 59 % opiskelijoista harjoitti tenttivilppiä ainakin yhdessä tentissä. Tenttivilppiä harjoittaneista opiskelijoista 64 % harjoitti sitä kahdessa tentissä ja 24 % kaikissa kolmessa tentissä. (mt.) Bowersin (1964) kyselytutkimukseen (ks. McCabe ja Trevino 1996; Underwood 2006) vastasi 5000 korkeakouluopiskelijaa 99 kampukselta eri puolilta Yhdysvaltoja. 75 % vastaajista ilmoitti harjoittaneensa ainakin kerran opiskeluvilppiä. 63 % vastaajista ilmoitti harjoittaneensa tenttivilppiä ainakin yhdessä tentissä. Vuonna 1993 McCabe ja Trevino toistivat kymmeneen Bowersin (1964) alkuperäisessä kysymyspatterissa ollutta kysymystä yhdeksässä sellaisessa korkeakoulussa, jotka olivat olleet mukana Bowersin alkuperäisessä tutkimuksessa. Tällä kertaa vastaajia oli yhteensä 1793. Opiskeluvilppiä harjoittaneiden vastaajien osuus oli vuonna 1993 tehdyn kyselyn tuloksissa jonkin verran suurempi kuin vuonna Bowersin (1964) kyselyn tuloksissa (ks. taulukko 5). (McCabe & Trevino 1996; 1997.) McCabe ja Trevino

---

¹³ Esimerkiksi Parrin (1936) kenttäkokeessa 42 % opiskelijoista (N=409) harjoitti tenttivilppiä ja Draken (1941) kenttäkokeessa 24 % opiskelijoista (N=126) harjoitti tenttivilppiä.

¹⁴ Hetheringtonin ja Feldmanin (1964) tutkimuksessa erään korkeakoulun 78 psykologian opiskelijaa osallistui kolmeen sellaiseen tenttitilaisuuteen, jossa tutkijat olivat tarkoituksella järjestäneet opiskelijoille otolliset olosuhteet tenttivilppiin. Opiskelijoiden tietämättä heidän toimiaan rekisteröitiin sekä suoralla havainnoinnilla että tenttiaineistoihin liittyneillä järjestelyillä.

(1996) huomauttavat, että "vaikka yli 80 % tutkimuksiin osallistuneista opiskelijoista hyväksyi väitteen 'vilppi ei ole oikeutettua missään olosuhteissa', opiskeluvilpin harjoittaminen on yleistä korkeakouluissa". Vastaavasti Singhalin (1982) kyselytutkimuksessa (ks. Christiensen-Hughes & McCabe 2006a) 85 % vastaajista hyväksyi väitteen "opiskeluvilppi on väärin, epärehellistä tai epäeettistä" ja 58 % vastaajista ilmoitti "tunteensa syyllisyyttä harjoitettuaan opiskeluvilppiä".

Taulukko 5. Bowersin (1963) ja McCaben & Trevinon (1993) kyselytulosten vertailua

Opiskeluvilpiksi luokiteltu teko	1963	1993
Tenttililppi	63 %	70 %
Toisen opiskelijan vastauksen kopiointi	26 %	52 %
Toisen opiskelijan avustaminen lunttaamisessa	23 %	37 %
Luntin käyttäminen kokeessa	16 %	27 %
Kopioidun tekstin käyttäminen ilman lähdeviittausta	49 %	54 %
Muu plagiointi	30 %	26 %
Lähdeluettelon väärentäminen	28 %	29 %
Toisen opiskelijan tekemän työn esittäminen omilla nimissään	19 %	14 %
Epärehellinen yhteistoiminta harjoitustehtävissä	11 %	49 %

(McCabe & Trevino 1996)

Lukuisissa Yhdysvalloissa, Kanadassa ja Britanniassa tehdyissä tutkimuksissa on todettu enemmistön tutkimuksiin osallistuneista korkeakoulu- ja lukio-opiskelijoista harjoittaneen opiskeluvilppiä (mm. Hetherington & Feldman 1964; Bowers 1964 McCaben ja Trevinon 1996 mukaan; Singhal 1982; Davis & Ludvigson 1995; Schab 1991; McCabe & Trevino 1993a; 1993b; 1996; 1997; Whitley 1998; McCabe, Trevino & Butterfield 2001; Carroll 2002; Lupton 2002; Park 2003; Lambert & Hogan 2004; McCabe 2005; Christiensen-Hughes & McCabe 2006b; Davy, Kincaid, Smith & Trawick 2007; Stephens, Young, & Calabrese 2007; Lovett-Hooper, Komarraju, Weston & Dollinger 2007; Vandehey, Diekhoff & LaBeff 2007; Graves 2008). Whitleyn (1998, 238) raportoiman college-opiskelijoiden harjoittamaa opiskeluvilppiä koskevan 46 kyselytutkimusta kattavan meta-analyysin tulosten mukaan opiskeluvilppiä harjoittaneiden vastaajien osuus vaihteli välillä 9–95 %, sen keskiarvon ollessa 70,4 %. Vuosina 2002–2005 McCaben tekemiin opiskeluvilppiin liittyviin kyselytutkimuksiin vastasi yhteensä noin 50 000 korkeakouluopiskelijaa 60 korkeakoulusta eri puolilta Yhdysvaltoja (ks. myös Davy, Kincaid, Smith & Travis 2007; Graves 2008; Underwood 2006). Vastaajista 70 % ilmoitti tehneensä korkeakouluopinnoissaan opiskeluvilpiksi luokitellun teon ainakin kerran. Vastaajista 50 % ilmoitti tehneensä vakavaksi luokiteltavissa olevaa vilppiä kirjallisissa tehtävissä ainakin kerran. Vastaajista 25 % ilmoitti tehneensä

viimeisen vuoden aikana tenttivilppiä. (ks. Underwood 2006.) Christiensen-Hughesin ja McCaben (2006b) tutkimukseen sisältyneeseen kyselyyn vastasi yhteensä 13 644 perustutkinto-opiskelijaa 11 kanadalaisesta korkeakoulusta. Vastaajista 53 % ilmoitti tehneensä jonkin opiskeluvilpiksi luokitellun teon vähintään kerran. Tenttivilppiä ilmoitti harjoittaneensa 18 % vastaajista. (mt.) McCaben, Feghalin ja Abdallahin (2008) tutkimukseen vastasi yhteensä 12 793 opiskelijaa seitsemästä eri korkeakoulusta lukuvuonna 2004–2005. Vastaajista 54 % ilmoitti harjoittaneensa opiskeluvilppiä ainakin kerran viimeisimmän vuoden aikana (mt.). Mainituissa tutkimuksissa opiskeluvilpiksi on tyypillisesti katsottu tenttivilppi, plagiointi ja epärehellinen yhteistoiminta opintasuorituksissa.

Britanniassa tehdyn selvityksen mukaan 83 brittiläistä korkeakoulua on kirjannut yhteensä 17 268 opiskeluvilppitapausta lukuvuonna 2009–2010 (The Telegraph 5.3.2011a; 5.3.2011b). Ruotsissa Trostin (2009) kyselytutkimukseen vastasi yhteensä 322 opiskelijaa kolmesta ruotsalaisesta korkeakoulusta. Vastaajista 81 % ilmoitti valehdelleensa opintosuorituksen arvioijalle vaikuttaakseen arviointiin, 55 % ilmoitti esittäneensä toisen opiskelijan tekemän työn arvioitavaksi omissa nimissään ja 31 % ilmoitti esittäneensä muusta lähteestä (esim. esseetehtaasta) kopioidun työn arvioitavaksi omissa nimissään (mt.).

Opiskeluvilpin esiintymistä selvittäneitä pitkittäistutkimuksia ja meta-analyyseja on tehty niukasti (ks. esim. McCabe 2010). Aiemman tutkimuksen kartoituksen yhteydessä löytyi vain yksi varsinainen pitkittäistutkimus. Vandehey, Diekhoffin ja LaBeffin (2007) 10 vuoden välein samoissa yhdysvaltalaisissa korkeakouluissa toistamassa kyselytutkimuksessa opiskeluvilppiä harjoittaneiden vastaajien määrät ovat olleet seuraavat: 1984: 54 %, 1994: 61 % ja 2004: 57 %. Opiskeluvilpin esiintymiseen liittyvät aiemmat tutkimustulokset eivät useimmiten ole suoraan vertailukelpoisia (ks. esim. Vowell and Chen 2004; Vandehey, Diekhoff & LaBeff 2007; Carroll 2009b; McCabe 2010). Opiskeluvilpin esiintymistä tarkastelevat aiemmat tutkimukset eivät myöskään näytä pyrkineen tilastolliseen yleistettävyyteen (ks. esim. Vandehey, Diekhoff & LaBeff 2007). Esimerkiksi kyselytyyppisissä tutkimuksissa on käytetty erilaisia kysymyspattereita (vrt. esim. Franklyn-Stokes & Newstead 2005, McCabe & Trevino 1996 ja Lovett-Hooper, Komarraju, Weston & Dollinger 2007) ja joiltain osin tutkijoiden tulkinnat eroavat toisistaan siinä, millaisten tekojen katsotaan kuuluvan opiskeluvilpin alaan (ks. esim. Vowell and Chen 2004; Vandehey, Diekhoff & LaBeff 2007).

Myös opettajankoulutuslaitoksissa opiskelevien vastaajien on todettu harjoittaneen opiskeluvilppiä vastaavissa määrin kuin muiden opiskelijoiden. Esimerkiksi Cummingsin, Madduxin, Harlowin &

Dyasin (2002) tutkimuksen tulosten mukaan 75 % vastaajista (N=145, yhden yhdysvaltalaisen korkeakoulun opettajankoulutuslaitoksen opiskelijoita) ilmoitti tehneensä opiskeluvilpiksi luokitellun teon vähintään kerran. Suomessa Aaltosen ja Haukan (1999) kyselytutkimuksen (N=96, yhden suomalaisen korkeakoulun opettajakoulutuslaitoksen opiskelijoita) tulosten mukaan 59 % vastaajista ilmoitti harrastaneensa tenttivilppiä kerran tai useammin.

Eräänä keskeisenä opiskeluvilppiä ennustavana tekijänä pidetään opiskelijan aiemmin harjoittamaa vilppiä. Davisin ja Ludvigsonin (1995) tutkimukseen sisältyneeseen kyselyyn vastasi 2153 opiskelijaa 71 yhdysvaltalaisesta korkeakoulusta. Vastaajista yli 70 % ilmoitti harjoittaneensa opiskeluvilppiä jo lukioaikana (korkeakoulukohtainen vaihteluväli oli 71–79 %). Korkeakoulukohtaisesti tarkasteltuna 42–64 % vastaajista ilmoitti harjoittaneensa opiskeluvilppiä myös korkeakouluopinnoissaan. Korkeakoulussa useita kertoja opiskeluvilppiä harjoittaneista vastaajista 99 % ilmoitti harrastaneensa opiskeluvilppiä useita kertoja jo lukiossa. (mt.)

Useiden tutkimusten mukaan sellaiset opiskelijat, jotka hyväksyvät ja/tai käyttävät epärehellisiä keinoja opintosuorituksissa, hyväksyvät myös epärehellisiä toimintatapoja työpaikoilla (mm. Blankenship & Whitley 2000; Nonins & Swith 2001; Larkham & Manns 2002; Roig & Caso 2005; Lovett-Hooper, Komarraju, Weston & Dollinger 2007; Sims 1993; Lawson 2004; Graves 2008; Harding, Carpenter, Finelli & Passow 2004). Larkham ja Manns (2002, 346) kärjistävät tutkimuksensa tuloksia seuraavasti: "epäeettisiä keinoja opintosuorituksissaan käyttävä opiskelija tulee todennäköisesti toimimaan epäeettisesti myös työelämässä". Smith, Davy ja Easterling (2004, 66) toteavat, että sellaiset opiskelijat, jotka teon moraalisen neutralisoinnin kautta yhdenkään kerran katsovat opiskeluvilpin harjoittamisen oikeutetuksi teoksi, tulevat muita todennäköisemmin hyväksymään epärehellisiä toimintatapoja myös työelämässä. Lovett-Hooper, Komarraju, Weston ja Dollinger (2007, 332) huomauttavat, että "ehkä sellaiset opettajat, jotka ovat muuten haluttomia puuttumaan opintojaksolla havaitsemaansa epärehelliseen käyttäytymiseen, saadaan tarttumaan tähän asiaan, kun he ymmärtävät, että tällainen käyttäytyminen tulee todennäköisesti jatkumaan".

3.2 Suomi

3.2.1 Tutkimuskohteita

Suomessa opiskeluvilppiin ja plagiointiin liittyvää selvitys- ja tutkimustyötä on tehty niukasti. Tähänastiset tutkimukset ovat tarkastelleet aihealuetta ensisijaisesti tietojenkäsittelytieteen, kasvatustieteen ja sosiaalipsykologian näkökulmista. Tietojenkäsittelytieteen alan tutkimuksissa (mm.

Mozgovoy 2007; Holm 2008) on keskitytty plagiaattien etsimisen apuvälineiksi tarkoitettuihin tekstidokumenttien vertailuohjelmistoihin ja niiden toteuttamisessa tarvittaviin algoritmeihin. Kasvatustieteen (ks. Björklund & Wenestam 1999) ja sosiaalipsykologian (ks. Puusniekka & Eskola 2004) tutkimuksissa on selvitetty korkeakouluopiskelijoille suunnatuilla kyselyillä opiskeluvilpin esiintymistä ja opiskelijoiden käsityksiä epäeettisestä toiminnasta opintasuorituksissa (ks. Huusko & Jokinen 2001).

Taulukossa 6 on lueteltu aiempia suomalaisia tutkimuksia. Nämä tutkimukset ovat keskittyneet seuraaviin asioihin:

- (a) Opiskelijoiden ilmoittama itse harjoitetun opiskeluvilpin muoto ja määrä
- (b) Opiskelijoiden käsitykset toisten opiskelijoiden harjoittaman opiskeluvilpin määrästä
- (c) Opiskelijoiden käsitykset itse harjoitetun opiskeluvilpin syistä
- (d) Opiskelijoiden käsitykset opiskeluvilpin eri muotojen hyväksyttävyydestä
- (e) Opiskelijoiden käsitykset opiskeluun liittyvästä epäeettisestä toiminnasta ja siihen vaikuttavista tekijöistä
- (f) Käsitteen "yliopisto-opiskeluun liittyvä epäeettinen toiminta" määrittely.

Taulukko 6. Opiskeluvilppiä ja plagiointia käsitteleviä suomalaisia tutkimuksia

Tekijät	Tutkimuksen nimi	Korkeakoulu	Laitos tai yksikkö	Aihe
Björklund, M. & Wenestam, C.-G. (1999)	Academic cheating: frequency, methods, and causes.	Åbo Akademi	Opettajan-koulutuslaitos	(a) (b) (c)
Huusko, M. & Jokinen, S. (2001)	"En minä mutta pojat". Yliopisto-opiskeluun liittyvä epäeettinen toiminta sivistyksen ja tuloksellisuuden ristivedossa.	Oulun Yliopisto	Opetuksen kehittämis-yksikkö	(e) (f)
Puusniekka, A. M. & Eskola, J. (2004)	Muuttuva korkeakouluopiskelun moraali ja sen seuraukset? — Yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden käsitysten vertailua.	Kuopion yliopisto	Sosiaalipolitiikan ja sosiaalipsykologian laitos	(a) (b) (c) (d)
Alaoutinen, S., Kontro-Vesivalo, N., Medvedev, D., Voracek, J. & Uteshev, A. (2004)	Academic Honesty in Cross-Border Education - Opinions of Involved Students.	Lappeenrannan teknillinen yliopisto ja Pietarin yliopisto	Tietotekniikan osasto	(a) (b) (c) (d)

Alaoutinen, Kontro-Vesivalo, Medvedev, Voracek ja Uteshev (2003) tarkastelevat Opetusministeriön rahoitusta saaneessa Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja Pietarin yliopiston yhteistyönä syntyneessä raportissa suomalaisten ja venäläisten korkeakouluopiskelijoiden korkeakouluopiskelun etiikkaan liittyviä käsityksiä ja käsitysten eroavuuksia. Alaoutisen ym. (mt.) mukaan opiskeluvilpin taustalla yleisesti vaikuttavia merkittäviä tekijöitä ovat opiskelijoiden puutteelliset oman opiskelun organisoinnin ja ajanhallinnan taidot, kiinnostuksen puute kurssin aihealuetta kohtaan sekä opiskelijoiden puutteelliset käsitykset itsenäistä työskentelyä vaativan korkeakouluopiskelun luonteesta.

Alaoutisen, Kontro-Vesivalon, Medvedevin, Voracekin ja Uteshevin (2004) toiseen tutkimukseen sisältyneessä kyselyssä selviteltiin itse laaditulla kysymysten joukolla Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa opiskelevien suomalaisten ja venäläisten opiskelijoiden opiskeluvilppiin liittyviä käsityksiä ja käsitysten eroavuuksia suomalaisten ja venäläisten opiskelijoiden välillä. Kyselyyn vastasi vain 10 venäläistä ja 52 suomalaista opiskelijaa. Näytteen pienen koon ja tutkijoiden oletettaman näytteen epäedustavuuden vuoksi tulokset jäivät viitteellisiksi. (mt.)

3.2.2 Opiskeluvilpin esiintyminen

Joukkoviestimet tuovat ajoittain esiin räikeitä opiskeluvilppitapauksia. Esimerkiksi jo vuonna 1909 Helsingin Sanomat kertoi kuinka parikymmentä kolmen eri lukion abiturienttia koetti yhteistuumin etukäteen varastaa ylioppilaskokeen kysymykset. Valpas vahtimestari sai kuitenkin syylliset kiinnitysän päältä. Tuohon aikaan ylioppilaskirjoitukset olivat keskeisessä asemassa abiturientin opiskelu-uran kannalta. Yliopistoon ei nimittäin ollut pääsykokeita, vaan kaikilla uusilla ylioppilailta oli suoraan oikeus aloittaa yliopisto-opinnot. (Helsingin Sanomat 25.3.2009.)

Suomessa on pitkä historia myös väitöskirjojen plagioinnissa. Esimerkiksi vuosina 1847 ja 1853 hylättiin kaksi Keisarillisen Aleksanterin yliopiston teologisen tiedekunnan väitöskirjaa plagioinnin vuoksi (Luukkanen 2002). Vuonna 2011 Itä-Suomen yliopistossa hylättiin kaksi vuotta aiemmin hyväksytty väitöskirja siihen liittyvän tutkimusvilpin paljastuttua¹⁵ (Itä-Suomen yliopisto 2011).

---

¹⁵ Kyseinen väitöskirja koostui viidestä osajulkaisusta, joista kaksi vedettiin myöhemmin pois tiedelehdistä niihin liittyneen vilpillisen menettelyn paljastuttua. Asian käsitellyt tiedekuntaneuvosto katsoi, että väitöskirjan hyväksymistä koskeva vuonna 2009 tehty päätös on "rakennettu selvästi virheellisten tosiasiatietojen varaan, jotka ovat perustuneet -- [väitöskirjan tekijän] vilpilliseen menettelyyn". Tiedekuntaneuvosto päätti korjata alkuperäisen päätöksen "hallintolain (434/2003) 50 § (asiavirheen korjaaminen) 1 momentin 1 kohdan perusteella". Asiavirheen korjaamiseksi tiedekuntaneuvosto käsitteli asian uudelleen ja antoi väitöskirjan hyväksymistä koskevan uuden päätöksen. Väitöskirja hylättiin uudessa arvioinnissa, "koska väitöskirjatyö ei täytä kahden artikkelin poisvedon vuoksi enää väitöskirjan hyväksymiselle asetettuja vaatimuksia". (Itä-Suomen yliopisto 2011.)

2000-luvulla erityistä keskustelua opiskeluvilpin yleisyyden lisäksi ovat herättäneet myös sellaisten yhteiskunnallisella uralla jo pidemmälle edenneiden henkilöiden tapaukset, joissa on paljastanut opinnäytetyön plagiointi tai väärennös vasta useita vuosia opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen. Suomessa nämä tapaukset ovat olleet hankalia oppilaitoksen kannalta, koska korkeakoulussa suoritettua tutkintoa koskevan lainvoimaisen päätöksen purkaminen ei aina ole yksinkertaista (ks. esim. Oulun Yliopisto 2002). Ulkomailla tällaisessa tapauksessa poliittinen paine voi myös johtaa valmistuneen opiskelijan tekemään oman ratkaisunsa. Esimerkiksi helmikuussa 2011 Bayreuthin yliopisto perui Saksan puolustusministerin oikeustieteen tohtorin oppiarvon väitöskirjaan liittyvän plagioinnin vuoksi, ja puolustusministeri erosi tehtävästään plagiointikohun vuoksi (Helsingin Sanomat 23.2.2011; 1.3.2011). Toukokuussa 2011 Euroopan parlamentin varapuhemies jätti paikkansa hänen väitöskirjaansa kohdistettujen plagiointiepäilyjen vuoksi (Helsingin Sanomat 14.5.2011).

Suomessa media on ajoittain nostanut esiin korkeakoulujen opintosuorituksiin liittyvää vilppiä ja plagiointia. Esimerkiksi vuonna 2004 tietotekniikkayhteiskunnan ajankohtaisohjelma Verkkoyhteys teki opiskeluvilppiin liittyvän verkkokyselyn Helsingin, Tampereen ja Turun yliopisto-opiskelijoille. Helsingin Sanomat kertoo, että vastanneista 924 yliopisto-opiskelijasta viidennes ilmoitti harjoittaneensa tietotekniikan mahdollistamaa opiskeluvilppiä. (Helsingin Sanomat 5.10.2004.) Tyypillisesti joukkoviestimien opiskeluvilppi-ilmiötä koskevaan uutisointiin liittyy tiivistys ja pelkistäminen. Keskeinen tunnusluku opiskeluvilpin yleisyyttä käsittelevissä uutisissa on opiskeluvilppiä harjoittaneiden opiskelijoiden suhteellinen osuus kaikista vastaajista. Uutisointiin ei mahdu esimerkiksi tarkempaa tietoa siitä onko asiaa kysytty vastaajilta suoraan vai epäsuorasti, miten opiskeluvilppi on ymmärretty uutisen lähteenä olevaa kyselyä laadittaessa, ja voidaanko tulosta perustellusti yleistää vastaajajoukon ulkopuolelle.

Suomessa korkeakouluopiskelijoiden harjoittaman opiskeluvilpin esiintymiseen liittyvää tieteellistä tutkimustietoa löytyy niukasti. Varhaisin tätä tutkimusta tehdessä löydetty asiaa tarkasteleva tutkimusraportti on vuodelta 1997 (ks. Björklund 1997). Yhdessäkään tähänastisista tutkimuksista ei ole pyritty tilastolliseen yleistettävyyteen, vaan tutkimusten varsinainen painopiste on ollut opiskeluvilpin hyväksyttävyyden ja esiintymisen vastaajajoukossa (mm. Björklund & Wenestam 1999; Puusniekka & Eskola 2004; Suokas 2010) sekä opiskeluvilpin taustatekijöiden tarkastelussa (Aaltonen & Haukka 1999). Taulukossa 7 on esitetty yhteenveto opiskeluvilppiä harjoittaneiden opiskelijoiden osuuksista aiemmissä tutkimuksissa.

Taulukko 7. Opiskeluvilpin yleisyys suomalaisten korkeakoulujen opiskelijoille suunnatuissa kyselytutkimuksissa

Kyselytutkimuksen tekijät	Raportin julkaisuvuosi	Vastaaajien lukumäärä	Opiskeluvilppiä harjoittaneiden opiskelijoiden osuus vastaaajista ²
Aaltonen ja Haukka ¹	1999	96	59 %
Björklund ja Wenestam ³	1999	160	64 %
Puusniekka ja Eskola	2004	609	69 %

¹ *Huom.* Aaltosen ja Haukan kysely koski vain tenttivilpin harjoittamista.

² *Huom.* Tähän on kirjattu vähintään yhden kerran opiskeluvilpiksi luokitellun teon tehneiden osuus.

³ *Huom.* Vastaaajat, jotka ovat oman käsityksensä mukaan harjoittaneet opiskeluvilppiä.

Björklundin ja Wenestamin (1999) tutkimukseen sisältyneessä kyselyssä korkeakouluopiskelijoiden harjoittaman opiskeluvilpin esiintymistä selvitettiin sekä kysymyksellä "Hur ofta anser Du att Du själv har fuskat?" että 23-kohtaisella kysymyspatterilla. Kysymyspatteriin sisältyi Newsteadin, Franklyn-Stokesin ja Armsteadin (1995) laatima 21-kohtaisen kysymyspatteri ruotsiksi käännettyinä. Kyselyyn vastasi yhteensä 160 Åbo Akademin ja Svenska handelshögskolan i Vasan opiskelijaa. Vastaaajat koostuivat opettajankoulutuslaitoksen, teologisen tiedekunnan ja kauppatieteiden opiskelijoista. Vastaaajista 63,9 % ilmoitti oman käsityksensä mukaan harjoittaneensa opiskeluvilppiä. Lisäksi vastaaajista 75 % ilmoitti tehneensä ainakin yhden 23:sta kyselylomakkeessa opiskeluvilpiksi luokitellusta teosta. (Björklund & Wenestam 1999.)

Aaltosen ja Haukan (1999) pro gradu -tutkielmaan sisältyneessä kyselyssä korkeakouluopiskelijoiden harjoittaman tenttivilpin esiintymistä selvitettiin suoraan väittämällä "Olen itse harrastanut tenttivilppiä". Kyselyyn vastasi 96 Tampereen yliopiston opettajankoulutuslaitoksen opiskelijaa. Vastaaajista 59 % ilmoitti harjoittaneensa tenttivilppiä kerran tai useammin. Vastaaajista 11 % ilmoitti harjoittaneensa tenttivilppiä useita kertoja tai erittäin usein. (mt.)

Puusniekan ja Eskolan (2004) tutkimukseen sisältyneessä kyselyssä selvitettiin korkeakouluopiskelijoiden harjoittaman opiskeluvilpin esiintymistä itse laaditulla 10-kohtaisella kysymyspatterilla, jossa lueteltiin erilaisia opiskeluvilpiksi luokiteltuja tekoja. Kyselyyn vastasi yhteensä 609 Kuopion yliopiston ja Pohjois-Savon ammattikorkeakoulun opiskelijaa. Vastaaajista 69 % ilmoitti tehneensä jonkin kyselylomakkeessa opiskeluvilpiksi luokitellun teon vähintään kerran. (mt.)

Suokkaan (2010) pro gradu -tutkielmaan sisältyvässä opiskeluvilppiin liittyvässä kyselyssä on osittain hyödynnetty Puusniekan ja Eskolan (2004) tutkimuksen kysymyspatteria. Kyselyyn vastasi

yhteensä 995 Oulun yliopiston opiskelijaa. Suokkaan (2010) esittämissä tuloksissa ei ole mainittu opiskeluvilppiä harjoittaneiden vastaajien yhteismäärää. Edellä mainittujen kahden kyselyn vastaajat (N=1600) ovat ilmoittaneet tehneensä tässä tutkimuksessa opintasuorituksiin liittyvän plagiointi-käsitteen alaan luettavia tekoja yhteensä seuraavasti: 23 % on käyttänyt samaa harjoitustyötä useamman kerran eri kursseilla, 19 % on käyttänyt Internetistä otettua tekstiä omissa nimissään, 8 % on palauttanut opiskelukaverin tekemän harjoitustyön omissa nimissään ja 13 % on saanut suoritusmerkinnän ryhmätyöstä, vaikka ei olekaan tehnyt omaa yhteisesti sovittua osuuttaan. Mainitut osuudet on laskettu tässä tutkimuksessa yhdistelemällä edellä mainittujen aiempien kyselyiden tuloksia. Taulukossa 8 on vertailtu opiskelijoiden suhtautumista epärehellisiksi suoritustavoiksi luokiteltuihin tekoihin edellä mainituissa kahdessa kyselyssä. Taulukossa 9 on vastaavasti vertailtu epärehellisten suoritustapojen yleisyyttä.

Taulukko 8. Erilaisten suoritustapojen hyväksyttävyyden Puusniekan ja Eskolan (2004) sekä Suokkaan (2010) kyselyiden tulosten mukaan

Suoritustapa	Vastaajista suoritustavan hyväksyy		
	Puusniekka & Eskola (2004)		Suokas (2010)
	ammattikorkeakoulu (N=310)	yliopisto (N=295)	yliopisto (N=995)
Opiskelija ei ilmoita opettajalle saaneensa liikaa pisteitä harjoitustyöstä	87 %	84 %	...
Saman harjoitustyön käyttäminen useamman kerran eri kursseilla	84 %	78 %	69 %
Tulevan tentin kysymysten katsominen esimerkiksi kopiokoneeseen jääneestä paperista	70 %	62 %	...
Harjoitustyöhön liittyvän tilastollisen analyysin tms. tekeminen toisen puolesta	66 %	72 %	46 %
Internetistä otetun tekstin käyttäminen omissa nimissä	58 %	33 %	26 %
Opiskelija saa suoritusmerkinnän ryhmätyöstä, vaikka ei olekaan tehnyt omaa yhteisesti sovittua osuuttaan	57 %	64 %	50 %
Opiskelukaverin tekemän harjoitustyön palauttaminen omissa nimissä	38 %	23 %	18 %
Etukäteen paperilapulle tms. kirjoitettujen tietojen hyödyntäminen salaa tentissä	27 %	15 %	...
Vastausten katsominen tentissä vieressä istuvalta tenttijältä	26 %	19 %	15 %
Luntaaminen tentissä	...	...	11 %
Tentin tekeminen toisen puolesta	20 %	10 %	...

Huom. Kyselyissä on käytetty viisiportaista asteikkoa (ei lainkaan hyväksyttävää – täysin hyväksyttävää). Taulukossa esitetään muiden kuin ”ei lainkaan hyväksyttävää” vastausten osuus.

... = kysymys ei sisälly kyselyyn

Taulukko 9. Erilaisten suoritustapojen yleisyys Puusniekan ja Eskolan (2004) sekä Suokkaan (2010) kyselyiden tulosten mukaan

Suoritustapa	Vastaaja on itse käyttänyt suoritustapaa		
	Puusniekka & Eskola (2004)		Suokas (2010)
	ammattikorkea- koulu (N=310)	yliopisto (N=295)	yliopisto (N=995)
Opiskelija ei ilmoita opettajalle saaneensa liikaa pisteitä harjoitustyöstä	47 %	13 %	...
Saman harjoitustyön käyttäminen useamman kerran eri kursseilla	45 %	23 %	16 %
Internetistä otetun tekstin käyttäminen omissa nimissä	44 %	14 %	13 %
Vastausten katsominen tentissä vieressä istuvalta tenttijältä	19 %	13 %	8 %
Opiskelukaverin tekemän harjoitustyön palauttaminen omissa nimissä	19 %	5 %	6 %
Opiskelija saa suoritusmerkinnän ryhmätyöstä, vaikka ei olekaan tehnyt omaa yhteisesti sovittua osuuttaan	18 %	10 %	13 %
Etukäteen paperilapulle tms. kirjoitettujen tietojen hyödyntäminen salaa tentissä	18 %	4 %	...
Luntaaminen tentissä	...	...	5 %
Harjoitustyöhön liittyvän tilastollisen analyysin tms. tekeminen toisen puolesta	15 %	18 %	13 %
Tulevan tentin kysymysten katsominen esimerkiksi kopiokoneeseen jääneestä paperista	5 %	2 %	...
Tentin tekeminen toisen puolesta	3 %	1 %	...

... = kysymys ei sisälly kyselyyn

Eskelisen ja Hannisen (2008) opinnäytetyöhön sisältyneessä kyselyssä selvitettiin ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden suhtautumista plagiointiin. Kyselyyn vastasi yhteensä 413 HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelman opiskelijaa. Vastaajista 16,7 % ilmoitti saaneensa toisen opiskelijan "kiinni" opintosuoritukseen liittyvästä kopiointivilpistä. Kyselyssä ei selvitetty plagiointia harjoittaneiden vastaajien yhteismäärää. (mt.)

Joensuun yliopiston opetusteknologiaryhmän Automated Assessment Technologies for Free Text and Programming Assignments -projektissa tehdyssä kyselyssä selvitettiin opintosuorituksiin liittyvien plagiointihavaintojen yleisyyttä eri asteiden oppilaitoksissa. Kyselyyn vastasi 90 opetushenkilöstöön kuuluvaa henkilöä. Vastaajista 75,5 % ilmoitti havaitsevansa opintosuorituksiin liittyvää plagiointia vähintään muutamia kertoja lukukaudessa. (Kakkonen 2007, 364–365.) Tarkempi plagiointihavaintojen yleisyys on esitetty taulukossa 10.

Taulukko 10. Plagiointihavaintojen yleisyys Kakkosen (2007, 364–365) kyselyssä

Vastaajista (N=90) havaitsee plagiointia opintosuorituksissa	
Muutaman kerran lukukaudessa	48,9 %
Muutaman kerran kuukaudessa	23,3 %
Viikoittain	3,3 %

Huom. Prosenttiosuudet laskettu yhdistämällä alkuperäisen tutkimuksen tuloksia

Tampereen teknillisen yliopiston (TTY) plagiointityöryhmän raportissa (Surakka ym. 2003) todetaan, että plagiointia on esiintynyt siinä määrin, että yliopisto on ottanut käyttöön erityisiä valvontatyökaluja plagioinnin tunnistamisen apuvälineiksi. Näitä tarvitaan erityisesti sellaisilla massakursseilla, joilla opiskelijoiden palauttamien harjoitustöiden yhteismäärä saattaa olla useampia tuhansia. Esimerkiksi TTYssä ohjelmoinnin peruskursseilla on jäänyt vuosittain kiinni harjoitustöiden kopioinnista useita kymmeniä opiskelijoita (Helsingin Sanomien verkkoliite 28.10.2007). Todennettuja plagiointitapauksia varten TTY on määritellyt uusia sanktioita (Surakka ym. 2003) ja Kuopion yliopisto (2007) on kehittänyt erityisen vakavuusasteviitekehityksen eriasteisten plagiointitapausten käsittelyä varten.

Kun plagiointia esiintyy kansallisella tasolla korkeakouluissa, etenkin vahvat yhteydet yritys-elämään omaavien laitosten on "huolehdittava maineen säilymisestä talouselämän suuntaan" (Surakka ym. 2003). TTYn plagiointityöryhmä viittaa tässä opiskeluvilppiin liittyvien käytäntöjen läpinäkyvyyteen. Läpinäkyvyys toteutuu, kun sen lisäksi, että korkeakoulussa pyritään systemaattisin kehittämistoimenpiteiden avulla opiskeluvilpin vähentämiseen, myös opiskeluvilppi- ja plagiointiongelman vakavuus ja niihin puuttumisen käytännöt tuodaan selvästi esiin. Plagiointityöryhmä painottaa esityksessään, että "Plagioinnista saattaa olla vakaviakin haittavaikutuksia laitoksen ja koko yliopiston maineelle ja toiminnalle" (mts. 15). Vaasan yliopiston (2008) kriisitoimintaohjeessa todetaan, että tutkimukseen tai opiskeluun liittyvä vilppi voi haitata yhteisön työskentelyä ja vahingoittaa yliopiston mainetta, ja annetaan ohjeita tilanteeseen, jossa vilppi on tullut tietoon. Väärinkäytösten esille tuleminen voidaan myös kokea ongelmalliseksi yhteisön julkisuuskuvan kannalta. Esimerkiksi Björklund (1997, 2) kertoo erään suomalaisen korkeakoulun vastustaneen hänen pro gradu -tutkielmaansa liittyneen opiskeluvilppiä koskeneen kyselyn tekemistä kyseisessä korkeakoulussa¹⁶, koska "tämänkaltainen tutkimus voisi vahingoittaa

¹⁶ Kyseisen korkeakoulun nimi on mainittu lähteessä.

oppilaitoksen mainetta"¹⁷. Mäkisen (2005, 193) mukaan "Plagiointi loukkaa tiedeyhteisön arvoa ja yliopiston statusta. Siksi siitä helposti vaietaan."

Aiempien tutkimusten ja aiheeseen liittyvien korkeakoulujen selvitysraporttien tarkastelu tuo selvästi esiin opiskeluvilppiongelman ajankohtaisuuden Suomessa. Mikäli korkeakoulussa ei johdonmukaisesti kerätä tietoa kaikista todennetuista vilppi- ja plagiointitapauksista, käsitykset näiden yleisyydestä ja ilmenemismuodoista voivat samankin oppilaitoksen sisällä vaihdella huomattavasti. Ylioppilaslehden artikkelin (6/2007) mukaan esimerkiksi Helsingin yliopistossa ei ole kerätty yhteenvetotietoja eri asteilla käsitellyistä opiskeluvilppi- ja plagiointitapauksista. Helsingin yliopistossa on käsitelty vuosina 1997–2007 vain neljä tapausta rehtoritasolla. (mt.) Joukkoviestimissä on tuotu esiin tapauksia, joissa joidenkin korkeakoulujen massakursseilla opiskeluvilpistä on toistuvasti jäänyt kiinni kymmeniä opiskelijoita (ks. esim. Yliopistolehti 11.5.2001; Helsingin Sanomien verkkoliite 28.10.2007).

Opiskeluvilpin esiintymistä sivunneissa aiemmissa tutkimuksissa tavoitteena ei ole ollut tulosten yleistettävyys. Aiempiin korkeakouluissa tehtyihin kyselytutkimuksiin on kuitenkin vastannut opiskelijoita kuudesta eri korkeakoulusta (ks. Aaltonen & Haukka 1999; Björklund & Wenestam 1999; Puusniekka & Eskola 2004). Kun näiden kyselytutkimusten vastaajista yhteenlaskettuna 67 % on ilmoittanut harjoittaneensa opiskeluvilppiä, kyseessä eivät ole yksittäisessä korkeakoulussa esiintyvät yksittäistapaukset. Myös Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2010) olettaa, että esimerkiksi plagiointia esiintyy enemmän kuin mitä tulee julkisuuteen, ja se on jo vuonna 2008 esittänyt Opetusministeriölle plagiointitilanteen selvittämiseen pyrkivän hankkeen käynnistämistä.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan vuonna 2003 tekemän kyselyn (N=47 tutkimusorganisaatiota) tulosten perusteella vuosina 1998–2002 luvattomaan lainaamiseen ja anastamiseen liittyviä tapauksia on ollut seuraavasti: 32 epäilyä, 14 tutkintaa ja 8 todettua. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan vuonna 2006 tekemän kyselyn (N=52 tutkimusorganisaatiota) tulosten perusteella vuosina 2003–2005 luvattomaan lainaamiseen ja anastamiseen liittyviä tapauksia on ollut seuraavasti: 31 epäilyä, 23 tutkintaa ja 14 todettua. (Lötjönen 2008.) Kun vuosina 2003 ja 2006 tehtyjen kyselyiden tulokset suhteutetaan toisiinsa laskemalla todettujen tapausten määrille vuositason keskiarvot, voidaan todeta, että todettujen luvattomiksi lainauksiksi ja anastamiseksi luokiteltujen tapausten vuosikeskiarvo on kyselyiden välillä kasvanut 75 % vastaajien määrän kasvun ollessa 11 %. Edellä

---

¹⁷ "En dylik undersökning skulle kunna skada skolans renommé, sades det."

laskettu tunnusluku ei kuvaa mitään muuta kuin mainittujen lukujen suhteellista eroa. Esimerkiksi osassa tapauksia asia ei ole edennyt epäilyä pidemmälle, koska asiassa on tehty sovinto tai plagioitu tutkija ei ole itse halunnut, että tapausta otettaisiin käsiteltäväksi (Lötjönen 2008).

Taulukko 11. Luvaton lainaaminen ja anastaminen Tutkimuseettisen neuvottelukunnan kyselyissä

Kyselyn kattamat vuodet	N	Luvaton lainaaminen			Anastaminen		
		Epäilyjä	Tutkittu	Todettu	Epäilyjä	Tutkittu	Todettu
1998–2002	47	19	10	8	13	4	0
2003–2005	52	25	20	13	6	3	1

(Lötjönen 2008.)

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan pääsihteeri Sanna Lötjönen (2008) esittää, että hyvän tieteellisen käytännön loukkauksiin johtaneiden tilanteiden taustalle kuuluvia merkittäviä tekijöitä ovat olleet pula korkeakoulun taloudellisista resursseista, pelisääntöjen sekoittuminen toimittaessa yhteistyössä kaupallisen sektorin kanssa, puutteellinen johtamiskoulutus sekä vieraantuminen rehellisyydestä perusarvona. Plagiarismiin liittyvää keskustelua on pyritty herättelemään myös tieteellisten seurojen omilla julkaisufoorumeilla. Puuronen (2005, 41) esittää plagioinnin lisääntymisen taustalle seuraavia syitä: (1) korkeakoulujen tiukentuneista resursseista johtuva aika- ja motivaatiopula opinnäytetöiden tekijöiden ohjauksessa ja töiden tarkastamisessa, (2) opiskelijan kokemat paineet, jotka syntyvät, kun korkeakouluopiskelijoita julkisuudessa painostetaan nopeampaan opiskeluun ja valmistumiseen, (3) yliopisto-opinnoissa ei painoteta tarpeeksi, että plagiointi on rikollista ja (4) Internetin käytön yleistyttyä plagioinnista on tullut entistä helpompaa. Myös Karhula (2007) arvelee, että "-- [opiskelijoiden ohjauksella] on yhä lisääntyvää merkitystä, kun näyttäisi, että tuloksellisen työn paineissa yhä vähemmällä vaivalla ja kevyemmällä eväillä pyritään nopeisiin saavutuksiin ja menestykseen".

4 OPISKELUVILPPI

4.1 Analyysin lähtökohdat ja rajaukset

Tässä tutkimuksessa käytetään termiä "opiskeluvilppi" (student cheating), kun tarkoitetaan korkeakouluopiskelijoiden harjoittamaa opintosuorituksiin liittyvää vilppiä. Opiskelijavalintaan, opintosuoritusten korvaavuuksiin, harjoittelujaksoihin ja opinnäytetöihin liittyvät erityiskysymykset on rajattu tarkastelun ulkopuolelle. Opiskeluvilpin käsite on moniulotteinen ja kirjallisuudesta löytyy sille lukuisia löyhempiä tai tiukempia määritelmiä.

Kielitoimiston sanakirja (2006b, 585) määrittelee suomenkielen sanan vilppi seuraavasti:

vilppi epärehellinen keino t. teko vars. jkn harhauttamiseksi, harhautus, petos. *Tehdä, harjoittaa kokeissa vilppiä. Tehdä vilppiä jtkä kohtaan.*

Korkeakoulujen opiskelijoiden kurinpidosta säädetään laeissa seuraavaa:

Ammattikorkeakoululaki (351/2003, 6 luku, lailla 953/2011 muutettu 28 §)¹⁸

Opiskelijalle voidaan antaa kirjallinen varoitus, jos hän:

-- 3) menettelee vilpillisesti tai muuten rikkoo ammattikorkeakoulun järjestystä; --

-- Jos teko tai laiminlyönti on vakava --, hänet voidaan erottaa ammattikorkeakoulusta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. --

-- Opiskelijalle annettavasta kirjallisesta varoituksesta päättää ammattikorkeakoulun rehtori ja opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta ammattikorkeakoulun hallitus. Ennen asian ratkaisemista on kurinpitorangeistukseen syynä oleva teko tai laiminlyönti yksilöitävä, hankittava tarpeellinen selvitys sekä varattava opiskelijalle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Rehtori ja opettaja sekä harjoittelupaikan ohjaaja voivat 28 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa toimia yhdessä tai erikseen ja toimenpiteet tulee kirjata. --

---

¹⁸ Lailla 953/2011 muutettu 28 § tuli voimaan 1.1.2012. Aiempi sanamuoto oli seuraava:

Opiskelijaa, joka on ammattikorkeakoulussa syyllistynyt vilppiin tai muutoin rikkonut ammattikorkeakoulun järjestystä, voidaan kurinpidollisesti rangaista rikkomuksen vakavuudesta riippuen varoituksella tai erottamalla hänet määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. Ennen asian ratkaisemista opiskelijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi asiassa.

Opiskelijalle annettavasta varoituksesta päättää rehtori ja opiskelijan erottamisesta määräajaksi ammattikorkeakoulun hallitus.

Yliopistolaki (558/2009, 5 luku, 45 §)

Opiskelijaa, joka on syyllistynyt yliopiston opetus- tai tutkimustoimintaan kohdistuvaan rikkomukseen tai muutoin rikkonut yliopiston järjestystä, voidaan kurinpidollisesti rangaista rikkomuksen vakavuudesta riippuen varoituksella tai erottamalla määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. Opiskelijalle annettavasta varoituksesta päättää yliopiston rehtori ja opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta yliopiston hallitus. Ennen asian ratkaisemista on opiskelijalle todisteellisesti toimitettava tiedoksi, mistä rikkomuksesta häntä syytetään, sekä varattava hänelle tilaisuus tulla asiassa kuulluksi.

Yliopistolaissa käytetään ilmaisuja "opetustoimintaan kohdistuva rikkomus" ja "yliopiston järjestyksen rikkominen". Ammattikorkeakoululaissa käytetään ilmaisuja "menetteleminen vilpillisesti" ja "ammattikorkeakoulun järjestyksen rikkominen". Näihin liittyvät opiskelijalle asetetut velvoitteet sisältyvät oppilaitoksen kirjoitettuihin normeihin ja oppilaitoksessa noudatettaviin kirjoittamattomiin sääntöihin. Koko oppilaitosta koskevat yleisen tason kirjoitetut normit on yleensä julkaistu oppilaitoksen tutkintosäännössä, opintojen arviointisäännössä, eettisissä ohjeissa, vilppitapausten käsittelyohjeissa tai muissa vastaavissa dokumenteissa. Kirjoitettuja normeja voidaan tarkentaa opintoalakohtaisesti esimerkiksi tieteellisen kirjoittamisen ja lähteiden käytön ohjeissa sekä muissa yksikön omissa ohjeissa. Lähtöoletuksena on se, että korkeakouluopiskelijan edellytetään perehtyvän riittävällä tarkkuudella opinto-oppaissa sekä muissa opiskelijan ohjeissa oleviin asiaa käsitteleviin dokumentteihin ja oma-aloitteisesti pyytävän ohjausta epäselvissä tapauksissa. Sekä ammattikorkeakoululain (351/2003, 6 luku, lailla 953/2011 muutettu 28 §) että yliopistolain (558/2009, 5 luku, 45 §) mukaan korkeakouluopiskelijan kurinpidollisesta rangaistuksesta päättävät tahot ovat rehtori ja korkeakoulun hallitus¹⁹.

Korkeakoulujen säännöissä vilppi-käsitettä määritellään korkeakouluopetuksen ja tutkimuksen näkökulmasta. Esimerkiksi Tampereen yliopiston (2011) opintojen arviointisäännössä opiskeluun liittyvä vilppi määritellään seuraavasti: "Vilpillä tarkoitetaan tiedeyhteisön tai päätöksentekijän harhauttamista". Aalto-yliopiston perustieteiden korkeakoulun (2011) vilppitapaushjeissa vilpin määritelmä on seuraava:

– – vilpillä tarkoitetaan toimintaa, jolla opiskelija tahallaan pyrkii antamaan väärän kuvan omasta tai toisen opiskelijan osaamisesta tavoitteenaan vaikuttaa opintosuorituksen arvosteluun.

---

¹⁹ Tämä edellyttää, että vilppitapaukset tuodaan korkeakoulun ylimmän johdon tietoon.

Tähän määritelmään sisältyvät seuraavat osatekijät:

- teon tekijä on opiskelija
- teko on tahallinen
- teolla pyritään erehdyttämään päätöksentekijää
- erehdyttämisellä tavoitellaan opintosuorituksen arvosteluun liittyvää hyötyä
- hyötyä tavoitellaan itselle tai toiselle opiskelijalle.

Tässä tutkimuksessa opiskeluvilppi-käsitettä lähdetään tarkastelemaan yksittäisen opintosuorituksen näkökulmasta seuraavan määritelmän avulla:

opiskeluvilppi epärehellinen keino tai teko opintosuorituksen arvioijan erehdyttämiseksi.

4.2 Tahallisuusarvostelu

Opiskeluvilpin sääntelyn näkökulmasta katsottuna oppilaitoksen kirjoitetut normit ja kirjoittamattomat säännöt määrittelevät kriteerit vilpiksi luokiteltaville teoille. Kirjoitetuissa normeissa määritellään myös vilpin seuraamukset. Korkeakoulun systemaattisen laadunvarmistuksen ja opiskelijoiden tasapuolisen kohtelun edellyttämä vakavuusasteviitekehys (penalty structure, plagiarism reference tariff) määrittelee korkeakoulun sääntöjen vastaisten tekojen vakavuusasteita ja vakavuusasteesta riippuvia seuraamuksia. Yksittäisen teon tarkasteluun liittyy tekijän tarkoituksen ja huolellisuusvelvoitteen noudattamisen arviointi. Tätä tarkastelua voidaan tehdä esimerkiksi rikosoikeuteen liittyvän tahallisuusarvostelun mukaisesta näkökulmasta. Tahallisuusarvostelussa pyritään selvittämään voidaanko tekoa tai teon yrittämistä pitää tahallisenä, tuottamuksellisenä tai tahattomana. Koskisen (2008) mukaan tahallinen teko on kyseessä, kun tekijän suoranaisten tarkoituksena on ollut seurauksen aiheuttaminen (tarkoitustahallisuus) tai tekijä on mieltänyt seurauksen varmuudella syntyvän, vaikka se ei ole ollut hänen varsinaisen tavoitteenaan (varmuustahallisuus). Tuottamuksellinen teko sijoittuu tahallisen ja tahattoman teon välimaastoon. Tyypillisesti siihen liittyy tekijän noudatettavan huolellisuusvelvoitteen rikkomista. Tuottamus voi johtua huolimattomuudesta tai varomattomuudesta. Törkeä tuottamus voi johtua piittaamattomasta suhtautumisesta tai törkeästä huolimattomuudesta. (mts. 174–175.) Vilpitön mieli tarkoittaa henkilön tietämättömyyttä asioiden oikeasta laidasta. Perusteltu vilpitön mieli tarkoittaa, että henkilö ei tiedä, eikä hänen edellytetäkään tietävän asioiden oikeaa laitaa. (Kartio 1999, 242.) Tahaton teko on kyseessä, kun tekijä on toiminut perustellulla vilpittömällä mielellä, hänen tarkoituksenaan ei ole ollut seurauksen aiheuttaminen, eikä hän ole mieltänyt seurauksen syntyvän.

Osa opiskeluvilpiksi katsottavista teoista voidaan yksiselitteisesti pitää tahallisina. Tällaisia tekoja ovat esimerkiksi luntaaminen tentissä, tentin suorittaminen toisen opiskelijan puolesta ja toisen opiskelijan tekemän harjoitustyön esittäminen omilla nimissään. Tahattomaksi teoksi voidaan katsoa esimerkiksi juuri opintonsa aloittaneen opiskelijan vielä puutteellisista tiedoista ja taidoista johtuva epätarkka lähteisiin viittaaminen. Tahallisuusarvostelussa tahallisuuden ja tuottamussellisuuden sekä huolellisuuden ja huolimattomuuden väliset rajankäynnit ovat hyvin haasteellisia asioita. Aina ei ole mahdollista saada riittävästi tietoa tekijän tarkoituksesta tai siitä, onko tekijä mieltänyt tekonsa seuraamuksen syntymistä. Tässä tutkimuksessa opiskeluvilpin tarkastelua jatketaan todeten, että opiskeluvilpin piirin luetaan ensisijaisesti sekä tahalliset teot että korkeakoulun sääntöihin kohdistuvasta törkeästä piittaamattomuudesta johtuvat teot.

4.3 Kirjallisuudessa esiintyviä opiskeluvilppi-käsitteen jäsentelytapoja

Livoskyn ja Tauberin (1994) jaottelussa (ks. Whitley & Keith-Spiegel 2002, 19) epärehelliset teot voivat olla intentionaalisia (ennalta suunniteltuja) tai opportunistisia. Opportunistinen teko voi olla esimerkiksi toisen opiskelijan yllättäen näkyviin tulleen vastauksen silmäily tentissä tai itselle edullisesta arvioijan tekemästä tenttipisteiden laskuvirheestä huomauttamatta jättäminen. Hetherington ja Feldman (1964) jäsentävät opiskeluvilpiksi katsottavia tekoja seuraavien kolmen dimension avulla: opportunistinen – suunniteltu, aktiivinen – passiivinen, sosiaalinen – itsenäinen. Heidän mukaansa opiskeluvilppi luokituu seuraaviin neljään eri kategoriaan: (1) itsenäinen opportunistinen vilppi, (2) itsenäinen ennalta suunniteltu vilppi, (3) sosiaalinen vilppi johon opiskelija osallistuu aktiivisesti ja (4) sosiaalinen vilppi johon opiskelija osallistuu passiivisesti.

Korkeakoulujen säännöissä käytetään opintojaksojen suorittamiseen liittyvästä vilpistä esimerkiksi seuraavia termejä: opiskeluvilppi, vilppi, vilpillinen toiminta, vilpillinen menettely tenteissä, huijaaminen, akateeminen epärehellisyys ja plagiointi (ks. esim. Itä-Suomen yliopisto 2011; Tampereen yliopisto 2010a; 2010b; Diakonia-ammattikorkeakoulu 2011; HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2011; Aalto-yliopisto 2011). Näiden käsitteiden alat eroavat toisistaan ja määrittelijästä riippuen samat termit voivat vaihtaa paikkojaan käsittehierarkiassa. Esimerkiksi Itä-Suomen yliopiston (2011) eettisissä ohjeissa "opintojaksoihin liittyvä vilpillinen toiminta" on yläkäsite, joka jaotellaan huijaamiseksi ja akateemiseksi epärehellisyydeksi. Yhdysvalloissa ja Britanniassa käsitettä "akateeminen epärehellisyys" (academic dishonesty) käytetään yleisesti korkeakouluihin liittyvän vilpillisen toiminnan yläkäsitteenä (ks. esim. Whitley & Keith-Spiegel 2002; Stanford University 2011; Nottingham University 2011).

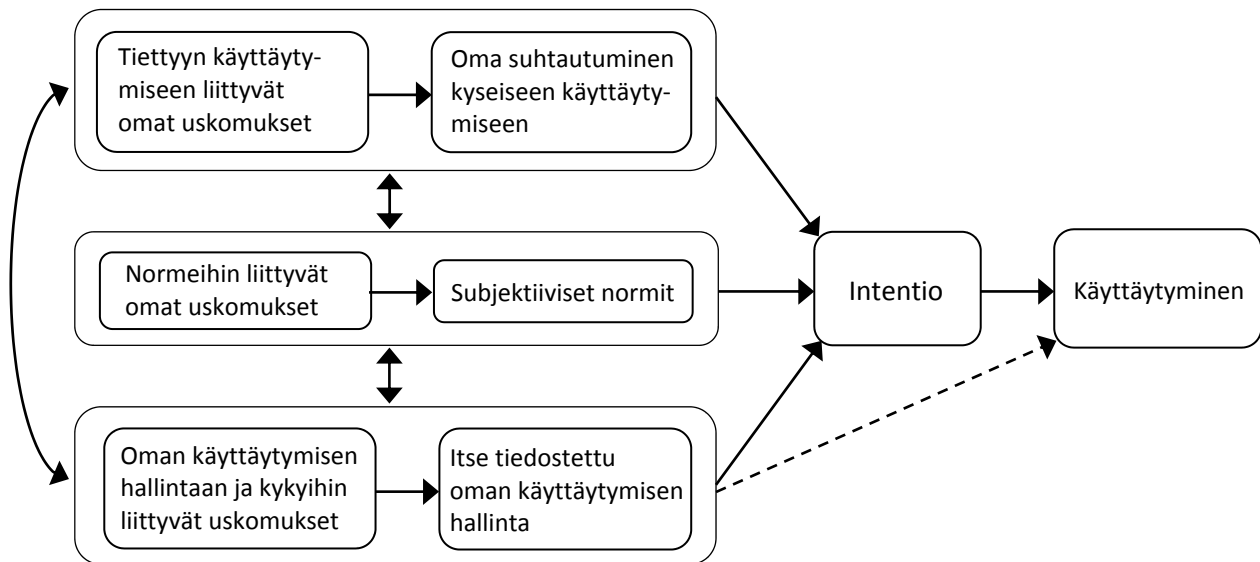
Akateemisen epärehellisuuden tarkastelussa käytettäviä erilaisia jäsennyksiä on lukuisia. Esimerkiksi Carroll (2002) jäsentää asiaa käsitteillä plagiointi (plagiarism), opiskeluvilppi (student cheating) ja kolluusio (collusion). Suuri sivistyssanakirja (Valpola 2000, 594) määrittelee kolluusiosanan seuraavasti: "**kolluusio** salajuoni, yhteisjuonittelu". Lakikielen sanakirja englanti-suomi (Joutsen 2000) määrittelee kolluusion seuraavasti: "**collusion** kolluusio, salainen yhteisymmärrys". Opintosuoritukseen liittyvän kolluusion tapauksessa kyse on tilanteesta, jossa opiskelija pyrkii yksilötehtävän tapauksessa tahallaan harhauttamaan opintojakson arvioijaa esittämällä yhden tai useamman muun opiskelijan kanssa tehdyn tuotoksen tai sen osan omana yksilösuorituksenaan.

Whitleyn ja Keith-Spiegelin (2002, 17) esittämässä jäsennyksessä yläkäsitteenä on "akateeminen epärehellisyys" (academic dishonesty) ja sen opintosuorituksiin liittyviä alakäsitteitä ovat huijaaminen (cheating), lähteiden tai havaintojen sepittäminen (fabrication), plagiointi, toisen opiskelijan akateemisen epärehellisuuden edesauttaminen (facilitating academic dishonesty), väärän tiedon antaminen esimerkiksi määrääjasta poikkeamisen perusteluksi tai olemattomasta suorituksesta (misrepresentation), vapaamatkustaminen ryhmätyössä sekä opintosuorituksiin vaikuttava sabotaasi. Esimerkiksi Carroll (2002) ja Sutherland-Smith (2008) edustavat Whitleyhyn ja Keith-Spiegeliin (2002) verrattuna erilaista opiskeluvilppiin liittyvän tarkastelun näkökulmaa. Carrollin ja Sutherland-Smithin esittämissä näkökulmissa nimenomaan plagiointi on keskeisenä tarkastelun lähtökohtana. Toisin kuin Whitley ja Keith-Spiegel (2002), Carroll (2002) ja Sutherland-Smith (2008) sisällyttävät esimerkiksi ryhmätyössä vapaamatkustamisen plagiointi-käsitteen alaan. Näin ollen mainituissa kahdessa erilaisessa opiskeluvilpin tarkasteluun liittyvässä näkökulmassa joko (a) keskitytään tarkastelemaan plagiointia ja luokitellaan osa plagioinnista opiskeluvilpiksi tai (b) pääpaino on opiskeluvilpin tarkastelussa ja luokitellaan osa opiskeluvilpistä plagioinniksi. Tällä näkökulmaerolla voidaan ajatella olevan oma merkityksensä myös korkeakouluopetuksessa.

Käsitteenä plagiointi ja sen välttäminen liittyvät erityisesti kirjoittamisen opetukseen. Plagiointiin liittyvien asioiden käsittelylle on siis jo olemassa oleva paikkansa korkeakouluopintoihin sisältyvillä kirjoittamiseen ja opinnäytetöiden tekemiseen liittyvillä opintojaksoilla. Tämän vuoksi opiskelijoiden oletetaan saavan ohjausta näissä asioissa. Sitä vastoin opiskeluvilpin käsitteeseen liittyvät asiat vaikuttavat olevan luonteeltaan läpäisyperiaatteen mukaisia. Opiskelijan oletetaan jo korkeakouluopinnot aloittaessaan omaavan yleiset vilpin välttämisen edellyttämät tiedot, taidot ja asenteet. Lisäksi hänen oletetaan heti opintojensa alussa riittävästi perehtyvän opiskeluvilppiin liittyviin oppilaitoksen kirjoitettuihin normeihin ja myös itsenäisesti ymmärtävän asiaan liittyvät kirjoittamattomat säännöt.

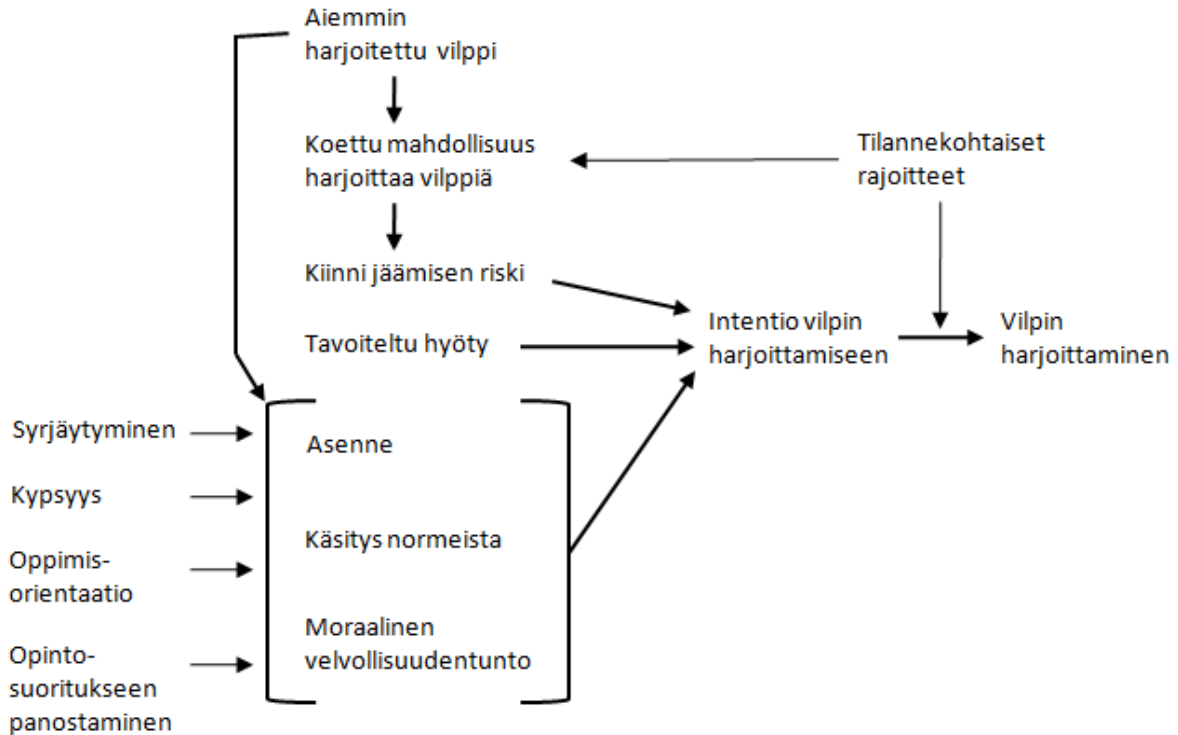
4.4 Intentio

Opiskeluvilpin tarkasteluun ja tahallisuusarvosteluun liittyy ajatus käyttäytymisen taustalla olevasta intentiosta. Kognitiivisen psykologian näkökulmasta katsottuna intentio on henkilön tiettyä käyttäytymistä välittömästi edeltävä kognitiivinen tila. Ajzenin (1988) esittämässä (ks. 2005, 118–127) suunnitellun toiminnan teoriassa (kuvio 3) intention ja sen vahvuuden perustana ovat henkilön suhtautuminen tiettyyn käyttäytymiseen, hänen subjektiiviset norminsa ja itse tiedostamansa oman käyttäytymisen hallinta. Näihin vaikuttavat henkilön omat uskomukset. Yksittäisestä teosta, tilanteesta, yksilöstä ja ryhmästä riippuu kuinka monen mallissa esitetyn taustatekijän tarkastelua tarvitaan intention selittämiseen. (mp.)

Kuvio 3. Intention perusta suunnitellun toiminnan teoriassa (Ajzen 2005,126)

Whitleyn (1998, 259) mukaan keskeisinä taustatekijöinä tietoiselle pyrkimykselle opiskeluvilpin harjoittamiseen ovat opiskelijan aiemmin omaksumat opiskeluvilppiin liittyvät käsitykset ja asenteet, opiskeluvilpillä tavoiteltava hyöty ja käsitys kiinnijäämisen riskistä. Opiskelijan aiemmin harjoittama vilppi on toisaalta taustavaikuttajana opiskelijan asenteille ja se on useiden tutkimusten mukaan myös keskeisin vilpin harjoittamista ennustava tekijä (mm. Blankenship & Whitley 2000; Nonins & Swith 2001; Larkham & Manns 2002; Whitley & Keith-Spiegel 2002; Roig & Caso 2005; Lovett-Hooper, Komarraju, Weston & Dollinger 2007; Graves 2008). Opiskeluvilpin taustatekijöitä kuvaava Whitleyn (1998, 259) malli on esitetty kuviossa 4.

Kuvio 4. Opiskeluvilpin taustatekijöitä kuvaava malli (Whitley 1998, 259)

4.5 Opiskeluvilppi-käsitteeseen liittyviä moraalisia vivahteita

Termeillä "opiskeluvilppi" ja "akateeminen epärehellisyys" on voimakas moraalinen vivahte. Sanakirjamääritelmän (ks. esim. Kielitoimiston sanakirja 2006b, 585) mukaan vilppi on epärehellinen keino tai teko. MOT Kielitoimiston sanakirja 2.0 määrittelee suomenkielen rehellinen-sanat seuraavasti:

1. totuudessa pysyvä, totuuden mukainen, vilpitön, suora, rehti. --
2. vilppiä t. vääryyttä harjoittamaton, lakia, sääntöjä yms. noudattava, luotettava, kunniallinen, rehti --
3. kunno(l)line)n, oikea, aito, reilu.

Edellä esitettyjen sanakirjamääritelmien perusteella voidaan esimerkiksi sanoa, että opiskeluvilppi on vääryyden harjoittamista ja kunniaton teko. Korkeakouluyhteisön jäsenten oletetaan olevan rehellisiä ja kunniallisia. Tästä näkökulmasta katsottuna vilppi-käsitteen konteksti eroaa plagiointi-käsitteen kontekstista. Opiskelijoiden ei voida olettaa hallitsevan kaikkia plagiointin välttämiseksi tarvittavia käytäntöjä opintojen aloitusvaiheessa, vaan heidän oletetaan oppivan ja omaksuvan näitä käytäntöjä myös opintojensa aikana. Opiskeluvilppi käsitetään tahalliseksi tai piittaamattomaksi toiminnaksi, mutta ennen riittävää kirjoittamisen opiskelua opiskelijan voidaan ajatella plagiointin

myös tahattomasti, toistaiseksi puutteellisista tiedoista ja taidoista johtuen. Tästä tarkastelunäkökulmasta katsottuna termillä plagiointi on termiä opiskeluvilppi lievempi moraalinen vivahte.

Opiskeluvilppiepäilyn esittäminen on aina hyvin vakava asia. Opiskeluvilppi-käsitteen voimakkaan moraalisen vivahteen johdosta opiskeluvilppiepäilyn, syytöksen, käsittelyn ja seuraamuksien määräämisen sisältävä prosessi voi olla emotionaalisesti haastava. Esimerkiksi Keith-Spiegelin, Tabachnicikin, Whitleyn ja Washburnin (1998) opiskeluvilpin käsittelyä selvittäneessä tutkimuksessa 71 % vastaajista (N=127, yhdysvaltalaisia korkeakouluopettajia) piti opiskeluvilppitapausten käsittelyä yhtenä kaikkein negatiivisimmista ja rasittavimmista asioista korkeakoulun opetustyössä.

Tirrin (1999) mukaan ammattieettisissä kysymyksissä opettajien menettelytapoja konfliktin suhteen ovat diskurssi, yksipuolinen päätöksenteko, delegointi ja välttely. Keith-Spiegelin ym. (1998) tutkimuksen tulosten mukaan opiskeluvilpin käsittelemisen välttelyn taustalla olevien tekijöiden pääluokat ovat seuraavat: emotionaaliset tekijät (emotionaalinen stressi, rohkeuden puute), työläys (käsittelyn viemä aika ja siitä aiheutuva ylimääräinen vaiva), kieltäminen (opiskeluvilpin harjoittajat eivät kuitenkaan saa opintojaan suoritettua, paljon vilppiä harjoittavat opiskelijat jäävät kuitenkin myöhemmin kiinni) ja pelko (itselle koituvat negatiiviset seuraukset opiskeluvilppiin puuttumisesta²⁰). Esimerkiksi Barrettin ja Coxin (2005, 117) kyselytutkimuksen vastaajista (N=51, Herfordshiren yliopiston opettajia) 51 % ilmoitti jättäneensä puuttumatta havaitsemaansa opiskeluvilppitapaukseen.

Carrollin (2002, 62–63) mukaan opiskeluvilpin käsittelemisen vastenmielisyyttä lisäävät opiskeluvilpin käsittelyyn liittyvät opettajien puutteelliset tiedot ja taidot, asiaan liittyvä puutteellinen tai puuttuva ohjeistus²¹ oppilaitoksessa sekä epävarmuus asian käsittelyn mahdollisista seuraamuksista opiskelijalle²² (ks. myös Whitley & Keith-Spiegel 2002, 11–12). Alschuler ja Blimling (1995, 124) esittävät (ks. Christiensen-Hughes & McCabe 2006, 56), että havaittuaan mahdollisen

---

²⁰ Esimerkiksi Palon (2002, 260) mukaan tutkimusvilpin "Ilmiantajia tutkittaessa on todettu, että teko tuottaa heille yleensä aina enemmän vaikeuksia kuin etuja — eikä juuri koskaan kehuja". Roberts (2008, 4) päätyy kyseenalaistamaan ilmiannon mielekkyyden ilmiantajalle koituvien seurausten (stressi, lisätyö, muusta pois oleva aika) vuoksi.

²¹ Puutteellinen ohjeistus lisää asian käsittelyn työläyttä ja epävarmuutta.

²² Opettaja voi myös olla huolissaan siitä, että opiskelijoita ei kohdella tasapuolisesti opiskeluvilppiepäilyjä käsiteltäessä ja opiskeluvilpin seuraamuksia määrättäessä. Erityisesti tämä koskee sellaisia tilanteita, joissa korkeakoululla ei ole dokumentoituja työohjeita, opiskeluvilppiepäilyjen käsittelyprosessia ja vakavuusasteviitekehystä asian käsittelyä varten. Esimerkiksi Britanniassa korkeakoulujen kansallinen laadunvarmistusorganisaatio QAA auditoi myös opiskeluvilppiin ja plagiointiin liittyvät käytännöt ja niiden läpinäkyvyyden (QAA 2006; 2011). Suomessa Korkeakoulujen arviointineuvoston vuonna 2010 julkaisemissa auditointiraporteissa ei erikseen mainita opiskeluvilppiin tai plagiointiin liittyviä asioita (ks. Korkeakoulujen arviointineuvosto 2010).

opiskeluvilppitapauksen opettaja voi päätyä tekemään asiaan liittyvän kustannus-hyötyanalyysin²³. Tässä yhteydessä hän voi arvioida esimerkiksi asian käsittelyyn menevää aikaa ja vaivaa, ennakoida asian käsittelyyn liittyviä mahdollisesti epämukavaksi koettavia tilanteita ja tunteita sekä miettiä muita ilmiintajalle mahdollisesti koituvia seurauksia (Christiensen-Hughes & McCabe 2006, 56). Schneiderin (2009) mukaan opiskeluvilppitapauksia jää käsittelemättä myös silloin, kun opettajat eivät koe opiskeluvilppiin puuttumisen kuuluvan heidän työtehtäviinsä ("He ovat opettajia, eivät poliiseja") tai kun he haluavat kohdistaa voimavaransa opiskeluunsa asianmukaisesti panostavien opiskelijoiden hyväksi²⁴ (eivätkä halua hukata voimavarojaan joidenkin vilpintekijöiden vuoksi).

Whitley ja Keith-Spiegel (2002) luokittelevat opettajan itsesäätelyn muotona esiintyvän kieltämisen (denial) muodot seuraavien ilmausten avulla: (a) "minun opintojaksoillani ei harjoiteta vilppiä", (b) "opiskeluvilppiä esiintyy, mutta en halua tietää siitä" ja (c) "opiskeluvilppiä esiintyy, mutta osa siitä voi edistää oppimista". (mts. 8–15.) Viimeksi mainittu liittyy erityisesti opiskelijoiden väliseen luvattomaan yhteistyöhön, keskinäiseen kopiointiin ja ryhmitöihin. Tällaisessa tapauksessa kieltäminen ilmenee opettajan neutralisoidessa yhteistyön luvattomuuden tai opiskelijan osittaisen vapaa- matkustamisen toteamalla, että oppimista kuitenkin tapahtuu ja korostamalla sitä, että nykypäivän työelämässä ongelmanratkaisua tehdään yhteistyössä työntekijöiden erilaisten tietojen ja taitojen täydentäessä toisiaan²⁵. Esimerkiksi Davisin (1992) esittämässä omakohtaisessa esimerkissä (ks. Whitley & Keith-Spiegel 2002, 10–11) hän ei puuttunut normaalin tentin aikana esiintyvään opiskelijoiden väliseen luvattomaan keskusteluun, koska hänen näkökulmastaan katsottuna opiskelijoiden välinen yhteistyö edesauttoi opiskelijoiden oppimista. Mainittu esimerkki heijastaa opettajan valinnoissa seurausetikkaa²⁶, kun opettaja arvioi keskustelun ennakoitujen seurausten tuottavan useammalle enemmän hyvää kuin tilanteen tulkitsemisen tenttivilpiksi. Kyse on kuitenkin yksittäisen opettajan omista arvoasetelmista ja moraalisesta harkinnasta. Korkeakoulussa tenttikäyttäytymisen pelisääntöjen ei pitäisi olla epäselviä kenellekään.

---

²³ Tiukasti tulkittuna tässä on myös akateemisen korruption vaara. Asian käsittelemättä jättäminen tuo taloudellista etua urakaluonteisen työn tapauksessa opettajalle ja opiskelijoiden valmistumisen yhteydessä oppilaitokselle. Esimerkiksi Australiassa Newcastlen yliopistossa laitoksen johtoon kuuluneiden henkilöiden todettiin syyllistyneen korruptioon vuonna 2003, kun he eivät olleet noudattaneet plagiointiin liittyvää yliopiston ohjesääntöä ja käsitelleet johdolle raportoituja plagiointitapauksia asianmukaisesti (Independent Commission Against Corruption 2005; ks. myös Sutherland-Smith 2008, 60–61).

²⁴ Tässä tapauksessa valinta heijastaa seurausetikkaa (ks. esim. Tuominen & Wihersaari 2006, 264–266).

²⁵ Koulunopettamisen ja koulun ulkopuolisen oppimisen erot – ks. esim. Tynjälä (1999, 130–131). Neutralisointi – ks. esim. Sykes ja Matza (1957). Tiettyssä kontekstissa tapahtuvaa normaaleista eettisistä periaatteista luopumista pyrkii selittämään myös moraalisen irrottautumisen teoria (moral disengagement theory – ks. esim. Bandura 2002). Kun neutralisoinnin taustalla painottuu substanssiin liittyvä oppiminen, voi unohtua, että samassa yhteydessä opitaan myös harjoittamaan vilppiä.

²⁶ Ks. esim. Tuominen ja Wihersaari (2006, 264–266).

4.6 Opiskeluvilpin esiintymismuotoja

Tässä tutkimuksessa opiskeluvilppi-käsitteen analyysiin sisältyvä empiiristen tarkoitteiden kuvaaminen on toteutettu opiskeluvilpin esiintymismuotoja kartoittavalla kirjallisuuskatsauksella. Tutkimusta varten kerätystä kirjallisuudesta on tätä tarkoitusta varten valittu nimenomaan sellaisia tekstejä, joissa on kuvattu useita opiskeluvilpin erilaisia esiintymismuotoja. Lisäksi suomalaisten korkeakoulujen verkkosivuilla julkaistuista teksteistä on valittu kaksi sellaista tekstiä, jotka sisältävät laajahkot luettelot opiskeluvilpin esiintymismuodoista. Tutkimustyyppiin oppimistehtäviin liittyvän vilpin esiintymismuotojen tarkastelua varten analyysin aineistoon on sisällytetty myös Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Opiskeluvilpin esiintymismuotojen analyysin aineistona käytetty kirjallisuus on lueteltu taulukossa 12.

Taulukko 12. Opiskeluvilpin esiintymismuotojen analyysin aineistona käytetty kirjallisuus

Viite	Tekijät	Teksti
[1]	Athanasou & Olabisi (2002)	Male and female differences in self-report cheating. <i>Practical Assessment, Research & Evaluation</i> 8 (5).
[2]	Björklund & Wenestam (1999)	Academic cheating: frequency, methods, and causes. Åbo Akademi University. Paper presented at the European Conference on Educational Research, Lahti, Finland 22-25 September 1999.
[3]	Franklyn-Stokes & Newstead (1995)	Undergraduate cheating: Who does what and why? <i>Studies in Higher Education</i> 20 (2).
[4]	Newstead, Franklyn-Stokes & Armstead (1996)	Individual differences in student cheating. <i>Journal of Educational Psychology</i> (88).
[5]	Puusniekka & Eskola (2004)	Muuttuva korkeakouluopiskelun moraalit ja sen seuraukset? - Yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden käsitysten vertailua. Teoksessa S. Havu-Nuutinen & M. Heiskanen (toim.). Yhtenäistyvät vai erilaistuvat oppimisen ja koulutuksen polut. Joensuun yliopiston verkkojulkaisu.
[6]	Underwood (2006)	Digital Technologies and Dishonesty in Examinations and Tests. Nottingham Trent University.
[7]	Whitley & Keith-Spiegel (2002)	Academic Dishonesty: An Educator's Guide. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
ISY	Itä-Suomen yliopisto (2011)	Opetuksen ja opiskelun eettiset ohjeet. http://www.uef.fi/opiskelu/opetuksen-ja-opiskelun-eettiset-ohjeet
UTA	Tampereen yliopisto (2010a)	Tampereen yliopiston opintojen arviointisääntö 1.1.2011 alkaen. http://www.uta.fi/opiskelu/lakitieto/opintojen_arviointisaanto.html
	Tampereen yliopisto (2010b)	Tampereen yliopiston Kielikeskuksen menettelyohje vilpillisen opintosuorituksen varalle. http://www.uta.fi/laitokset/kielikeskus/opiskelu/Vilppi%20%202010.pdf
TENK	Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2002)	Hyvä tieteellinen käytäntö. Helsinki: Edita Prima Oy.

Analysoiduista aineistoista pyrittiin poimimaan kaikki niissä mainitut opiskeluvilpin esiintymismuodot. Tämän jälkeen eri sanoin ilmaistuja, tutkijan mielestä samaa tarkoittavia, esiintymismuotojen kuvauksia yhdisteltiin ja tuloksena saatiin 47 esiintymismuodon luettelo. Lopuksi näille opiskeluvilpin esiintymismuodoille laadittiin pääluokat. Analyysin lopputuloksena saatiin seuraaviin pääluokkiin jäsenelty synteesi opiskeluvilpin esiintymismuodoista:

- tentteihin liittyvä vilpillinen toiminta
- erityisesti tutkimustyypiseen oppimistehtävään liittyvä vilpillinen toiminta
- plagiointiin liittyvä vilpillinen toiminta
- oman tekstin kääntämiseen ja korjaamiseen liittyvä vilpillinen toiminta
- valehteleminen, väärentäminen ja kertomatta jättäminen
- henkilökohtaisesti arvioijaan vaikuttaminen
- häirintä ja sabotaasi.

Osa opiskeluvilpin esiintymismuodoista liittyy toisen opiskelijan harjoittaman opiskeluvilpin edesauttamiseen. Analysoidun aineiston perusteella tällaisia menettelyitä ovat esimerkiksi seuraavat:

- tentin suorittaminen toisen opiskelijan puolesta
- oman työn antaminen toiselle opiskelijalle kopioitavaksi opiskeluvilppiä varten
- luvattoman yhteistyön tekeminen toisen opiskelijan kanssa
- harjoitustyöhön liittyvän tilastollisen analyysin tms. tekeminen toisen opiskelijan puolesta
- toisen opiskelijan vapaamatkustamisen katsominen sormien läpi ryhmätyön esittämisvaiheessa
- väärän osallistumistiedon antaminen toisen opiskelijan puolesta
- tenttivastauksen välittäminen toiselle opiskelijalle tentin aikana
- oman tenttivastauksen silmäilyn salliminen tentin aikana
- tenttikysymysten välittäminen toiselle opiskelijalle ennen tenttiä
- tenttitilaisuuden häirintä muiden opiskelijoiden harjoittaman tenttivilpin helpottamiseksi.

Synteesi opiskeluvilpin esiintymismuodoista on esitetty taulukossa 13.

Taulukko 13. Opiskeluviilpin esiintymismuotoja

Tentteihin liittyvä vilpillinen toiminta		
Kielletyn materiaalin käyttäminen tentissä.	[3], [4], [5], [6], [7]	ISY, UTA
Kielletyn apuvälineen käyttäminen tentissä.	[6]	UTA
Tenttivastauksen katsominen toiselta opiskelijalta.	[3], [4], [5], [6]	ISY, UTA
Oman tenttivastauksen kopioinnin tietoinen salliminen tentin aikana.	[7]	ISY, UTA
Toisen opiskelijan tenttivastauksen katsominen ja oman vastauksen muuttamatta jättäminen, mikäli vastaukset ovat yhtäläiset.	[7]	-
Tentin suorittamisessa tarvittavien tietojen kysyminen toiselta opiskelijalta tentin aikana.	[7]	-
Tentin suorittamisessa tarvittavien tietojen viestiminen tentin aikana etukäteen sovitulla tavalla.	[3], [4], [6], [7]	ISY, UTA
Tentin suorittamisessa tarvittavien tietojen hankkiminen pitämällä yhteyttä tenttitilan ulkopuolelle.	[6]	UTA
Tenttikysymysten katsominen etukäteen esimerkiksi tentaattorilta kopiokoneeseen jääneestä paperista.	[3], [4], [7], [5], [6]	ISY
Tenttitehtävien hankkiminen etukäteen niiltä opiskelijoilta, jotka ovat suorittaneet saman tentin jo aiemmin.	[1], [7]	-
Tenttitehtävien välittäminen niille opiskelijoille, jotka osallistuvat samaan tenttiin myöhemmin.	[7]	-
Tenttitilaisuuden tai sen valvojan häiritseminen (tavoitteena järjestää muille opiskelijoille vilpintekomahdollisuuksia valvojan huomion kiinnittyessä toisaalle).	-	UTA
Tenttivastausten kirjoittamisen jatkaminen, vaikka tentin valvoja on kehottanut lopettamaan kirjoittamisen.	[3]	-
Tentin suorittaminen toisen opiskelijan puolesta.	[3], [4], [5], [6], [7]	ISY
Toisen henkilön järjestäminen suorittamaan tenttiä omasta puolesta.	[3], [4], [6], [7]	-
Erityisesti tutkimustyyppiseen oppimistehtävään liittyvä vilpillinen toiminta		
Keksittyjen havaintojen tai tulosten esittäminen.	[3], [4]	TENK
Alkuperäisten havaintojen tai tulosten tahallinen vääristely niin, että havaintoihin perustuva tulos muuttuu.	[3], [4], [7]	TENK
Tutkimus- tai tehtäväraportin esittäminen, vaikkei opiskelija ole tehnyt kyseistä tutkimusta tai tehtävää.	[7]	TENK
Plagiointiin liittyvä vilpillinen toiminta		
Ulkopuoliselta taholta (esim. esseetehtaasta tms.) hankitun tuotoksen esittäminen omanaan.	[3], [4], [6], [7]	UTA
Toisen opiskelijan antaman työn esittäminen omanaan.	[3], [4], [5], [6], [7]	ISY, UTA
Toisen opiskelijan työn kopiointi tämän tietämättä ja kopioidun työn esittäminen omanaan.	[3], [4], [6]	ISY, UTA
Oman työn luovuttaminen toisen opiskelijan käyttöön tämän ilmeisessä tarkoituksessa esittää se omana opintosuorituksenaan tai sen osana.	[3], [4]	ISY, UTA

(jatkuu)

Taulukko 13. (jatkuu)

Arvioitavan tehtävän tekeminen toisen opiskelijan puolesta.	[3], [4], [7]	ISY
Harjoitustyöhön liittyvän tilastollisen analyysin tms. tekeminen toisen opiskelijan puolesta.	[5]	ISY
Vapaamatkustaminen ryhmätyösuorituksessa.	[3], [5], [7]	ISY
Suora lainaaminen ilman asianmukaista lähdeviittausta.	[3], [4], [5], [6], [7]	ISY, UTA
Epäsuora lainaaminen ilman asianmukaista lähdeviittausta.	[3], [4], [6]	-
Lähdeviitteen tai lähdeluettelon väärentäminen.	[3], [4], [7]	-
Toisen opiskelijan kanssa yhteistyössä tehdyn työn esittäminen omana yksilösuorituksenaan.	[3], [4], [6], [7]	-
Luvattoman yhteistyön tekeminen toisen opiskelijan kanssa.	[6], [7]	ISY
Samana työn tai sen osan esittäminen arvioitavaksi kahdella eri opintojaksolla.	[5], [6]	ISY
Kääntämiseen ja tekstin korjaamiseen liittyvä vilpillinen toiminta		
Oman tekstin käännättäminen tehtäväksiannon edellyttämälle muulle kielelle ja käännöksen esittäminen omanaan, vaikka opiskelija tietää, että kyseinen teksti arvioidaan tehtäväksiannon edellyttämän kielen taitojen osalta.	[7]	UTA
Oman tekstin oikeinkirjoitus- ja kielioppivirheiden yms. korjauttaminen toisella henkilöllä, vaikka opiskelija tietää, että kyseisen tekstin oikeinkirjoitus ja kieliasu vaikuttavat opintosuorituksen arviointiin.	[7]	UTA
Valehteleminen, väärentäminen ja kertomatta jättäminen		
Valehteleminen omasta terveydentilasta tai muista olosuhteista tavoitteena saada lisää aikaa oppimistehtävän tekemiseen tai helpotusta sen tehtäväksiäntöön.	[3], [4], [7]	-
Valehteleminen omasta terveydentilasta tai muista olosuhteista tavoitteena saada arvioija lieventämään arviointikriteereitä (esimerkiksi lievempi tentin arviointiasteikko, enemmän aikaa tentin tekemiseen tai vapautus jonkin tehtävän tekemisestä).	[3], [4]	-
Valehteleminen siitä, että on palauttanut tenttivastaukset tai harjoitustehtävän arvioitaviksi, vaikka niin ei ole tapahtunut.	[7]	-
Opiskelijoiden keskinäinen sopiminen siitä, että opintosuorituksen arviointiin sisältyvää vertaisarviointia tehtäessä he arvioivansa toistensa työt selvästi paremmiksi kuin mitä ne heidän mielestään muuten olisivat.	[3], [4]	-
Opintosuorituksesta tai sen osasta liikaa saaduista pisteistä ilmoittamatta jättäminen.	[5]	ISY, UTA
Toista opiskelijaa koskevan läsnäolotiedon väärentäminen tilanteessa, jossa läsnäolo on pakollinen ja/tai läsnäolo vaikuttaa opintosuorituksen arviointiin.	[2]	-
Opiskelijalle katsottavaksi annetun jo arvioidun tenttivastauksen tai muun arvioidun tekstin muuttaminen ja valittaminen arvioijalle muutettua osuutta koskevasta arviointivirheestä.	[6], [7]	ISY
Omien suoritus- ja arviointitietojen väärentäminen dokumentteihin tai luvottomasti päivittämällä opintorekisteriä.	[6]	-

(jatkuu)

Taulukko 13. (jatkuu)

Arvioijaan vaikuttaminen		
Opintosuorituksen arvioijan lahjominen tarjoamalla hänelle erityisiä palveluksia (raha, viettely tms.).	[4], [6]	-
Opintosuorituksen arvioijan painostaminen, häiritseminen, uhkaileminen tai kiristäminen.	[1], [6]	-
Opintosuorituksen arvioijan väärinkäytöksen salaaminen tavoitteena saada ansiotonta etua opintosuorituksen arvioinnissa.	[1], [2]	-
Häirintä ja sabotaasi		
Tenttitilaisuuden häiritseminen (tavoitteena häiritä muiden opiskelijoiden suorituksia)	-	UTA
Muiden opiskelijoiden töiden varastaminen tai tuhoaminen.	-	ISY
Muiden opiskelijoiden opintosuoritusten haittaaminen esimerkiksi siirtämällä opintosuorituksessa tarvittavia teoksia väärin hyllypaikkoihin kirjastossa tai leikkaamalla teoksista pois keskeiset sivut.	[3], [4], [7]	-

4.7 Synteesi opiskeluvilppi-käsitteen analyysista

Tässä tutkimuksessa analysoitiin opiskeluvilppi-käsitteen aiempaa käyttöä aiheeseen liittyvissä teksteissä. Käsiteanalyysin aineistoon hyväksyttiin tutkimuskirjallisuuden ja artikkeleiden lisäksi tutkimukseen perustuvat käsikirjat sekä korkeakoulujen internet-sivuillaan julkistamat tekstit. Analyysi rajattiin korkeakoulujen opintojaksojen suorittamiseen liittyvään vilppiin. Käsitettä analysoitiin erityisesti käsitteen sisältömääritelmien ja alamääritelmien näkökulmasta. Tavoitteena oli jäsentää opiskeluvilppi-käsitettä, pyrkiä ymmärtämään siihen liitettyjä merkityksiä, selkeyttää sen suhdetta lähikäsitteisiin ja ottaa kantaa siihen, millaista ilmiötä tällä käsitteellä kuvataan.

Analyysin perusteella laadittu synteesi on esitetty tiivistetyssä muodossa taulukossa 14. Tähän on sisällytetty seuraavat muodolliset lopputuotokset:

- opiskeluvilppi-käsitteen sanakirjatyypinen määritelmä
- luettelo käsitteen kriittisistä ominaispiirteistä, lähikäsitteistä, ennakkoehdoista, seurauksista, erityistä haitoista ja empiirisistä tarkoitteista
- luettelo opiskeluvilpin esiintymismuodoista ja niitä jäsentävä luokittelu.

Taulukko 14. Tiivistetty synteesi opiskeluvilppi-käsitteen analyysistä

Käsitteen sanakirjamääritelmä	Opiskeluvilppi epärehellinen keino tai teko opintosuorituksen arvioijan erehdyttämiseksi
Käsitteen kriittiset ominaispiirteet	Teon tekijä on opiskelija Teko on tahallinen tai se osoittaa törkeätä piittaamattomuutta Teolla pyritään erehdyttämään päätöksentekijää Erehdyttämällä tavoitellaan opintosuorituksen hyväksymiseen ja arvosteluun liittyvää hyötyä Hyötyä tavoitellaan itselle tai toiselle opiskelijalle.
Lähikäsitteet	Yläkäsitteitä: vilppi, huijaus, epärehellisyys, akateeminen epärehellisyys Alakäsitteitä: luntaaminen, tenttivilppi, plagiointi
Ennakkoehdot	Opiskeluvilpin, siihen liittyvän toimintapolitiikan ja sen käsittelyn implisiittinen tai eksplisiittinen määrittely Vakavuusasteviitekehityksen määrittely tai ad hoc -toimintatapa Opintojakson suoritusvaatimusten asettaminen Opintojakson suoritusvaatimuksista tiedottaminen opintojakson osallistujille Opiskelijan suorituksen arviointi
Seuraukset	Oppilaitoksen järjestyksen rikkomus Opiskeluvilppiepäily Arvioijan moraalinen harkinta Oppilaitoksen interventio Teon tahallisuusarvostelu ja pedagoginen arviointi Seuraamuksen määrääminen
Eriyiset haitat	Tapauskohtaisesti (Whitley & Keith-Spiegel 2002; Carroll 2002; Roberts 2008) – tapauksen käsittelystä aiheutuva ylimääräinen vaiva ja muusta opettajan työstä pois jäävä aika (= kustannukset opettajalle ja oppilaitokselle) – opettajan / arvioijan emotionaalinen stressi Laajempia potentiaalisia haittavaikutuksia (Whitley & Keith-Spiegel 2002): – opintosuoritusten arviointi ei toteudu tasapuolisena – opiskelijan ammattieettinen ja yleinen eettinen kehittyminen ei toteudu kompetenssitavoitteiden mukaisella tavalla – tavoitteiden mukainen oppiminen jää toteutumatta – muiden opiskelijoiden motivaation ja moraalin heikkeneminen – opetushenkilöstön motivaation ja moraalin heikkeneminen – vilpillisen toiminnan jatkuminen opiskelussa – vilpillisen toiminnan jatkuminen työelämässä – korkeakoululaitokseen liittyvän luottamuksen väheneminen – oppilaitoksen maineen kärsiminen (ks. myös Surakka ym. 2003; Mäkinen 2005) – akateeminen korruptio (ks. Sutherland-Smith 2008, 60–61).

(jatkuu)

Taulukko 14. (jatkuu)

Empiiriset tarkoitteet	<p>Luettelo opiskeluvilpin esiintymismuodoista on esitetty taulukossa 13.</p> <p>Opiskeluvilpin esiintymismuodot jäsennettiin seuraaviin pääluokkiin:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tentteihin liittyvä vilpillinen toiminta – erityisesti tutkimustyyppiseen oppimistehtävään liittyvä vilpillinen toiminta – plagiointiin liittyvä vilpillinen toiminta – tekstin kääntämiseen ja korjaamiseen liittyvä vilpillinen toiminta – valehtelevä, väärentäminen ja kertomatta jättäminen – henkilökohtaisesti arvioijaan vaikuttaminen – häirintä ja sabotaasi – toisen opiskelijan harjoittaman opiskeluvilpin edesauttaminen.
-----------------------------------	---

5 PLAGIOINTI OPINTOSUORITUKSESSA

5.1 Käsitteen taustan ja laajuuden tarkastelu

5.1.1 Plagiointi-käsitteen yleisiä sanakirjamääritelmiä

Kielitoimiston sanakirja (2006a, 519) määrittelee suomenkielen sanat "plagioda" ja "plagiaatti" seuraavasti:

plagioda esittää toisen tekijän tekstiä, musiikkia tm. taiteellista t. tieteellistä tuotantoa omanaan, varastaa

plagiaatti kirjallinen t. taiteellinen varkaus, plagiointi; sellaiseen perustuva teos t. sen osa

Sana *plagiaatti* juontaa juurensa 2000 vuoden takaa. Roomalainen runoilija Marcus Valerius Martialis viittasi latinankielen sanalla *plagiarius* (ihmisryöstäjä, kidnappaaja) niihin henkilöihin jotka esittivät hänen tekemiään runoja ominaan. Martialis piti tällaista tekoa ihmisryöstönä²⁷ (latinaksi *plagium*), koska hän vertauskuvallisesti ajatteli runojaan vapauttaminaan orjina. (Haarmann 2005, 2; Turtia 2001, 751.)

Sana *plagiarismi* luetaan sivistyssanoihin ja sillä tarkoitetaan plagiointin harjoittamista (Turtia 2001, 751). Plagiointi-käsitteen tarkastelua varten taulukkoon 15 on koottu joitakin yleiskielen sanojen plagiointi ja plagiaatti sanakirjamääritelmiä.

Termien "plagiointi" ja "plagiaatti" kohdalla on huomattava, että ne eivät ole Suomen lainsäädännössä käytettyjä oikeudellisia termejä. Ne eivät esiinny Suomen rikoslaissa, tekijänoikeuslaissa, yliopistolaissa tai ammattikorkeakoululaissa. Niiniluoto (1980, 167) huomauttaa, että arkikielessä "oppisanojen" vastineet sisältävät usein "sellaisia merkityksen komponentteja tai vihjemerkityksiä, joita tutkija nimenomaan ei halua sisällyttää kielenkäyttöönsä". Arkikielessä "plagiointi" on voimakkaasti leimautunut sana. Plagiointia nimitetään esimerkiksi varastamiseksi, valehteluksi, pettämiseksi, vilpin tekemiseksi, kunnian kieltämiseksi, ryöstöksi ja synniksi (ks. esim. Martin 1994; Harvey 1998; Pecorari 2001; Howard 2007; Sutherland-Smith 2008). Nämä arkikielen merkityksen komponentit herättelevät omalta osaltaan myös median ja suuren yleisön kiinnostusta plagiointitapauksiin.

---

²⁷ Alun perin "ihmisryöstö" viittaa merirosvoihin jotka joskus saattoivat ryöstää lapsia mukaansa. Esimerkiksi Harvey (1998, 24) käyttää plagiointin määrittelyn yhteydessä ilmausta "stealing a *brain child*".

Taulukko 15. Plagioinnin ja plagiain yleisiä sanakirjamääritelmiä

Sanakirjamääritelmä	Lähde
plagioida (lat. <i>plagium</i> 'ihmisryöstö'), esittää toisen taiteellisia tai tieteellisiä tuotteita ominaan, tehdä kirjallinen, taiteellinen tai tieteellinen varkaus."	Sivistyssanat (Turtia 2001, 751)
plagioida esittää toisen tekijän tekstiä, musiikkia tm. taiteellista t. tieteellistä tuotantoa omanaan, varastaa	Kielitoimiston sanakirja (2006a, 519)
plagioida jäljentää ja esittää luvottomasti omanaan	Gummeruksen suuri sivistyssanakirja (2009, 377)
plagioida ottaa (jonkun toisen henkilön työ tai idea) ja esittää se omanaan ²⁸	The New Oxford Dictionary of English (1998, 1416)
plagioida <i>transitiivinen verbi</i> : varastaa ja esittää (toisen henkilön ideoita tai sanoja) omanaan : käyttää (toisen henkilön tuotosta) ilman asianmukaista mainintaa alkuperäisestä lähteestä <i>intransitiivinen verbi</i> : syyllistyä kirjalliseen varkauteen : esittää uutena ja alkuperäisenä jostain olemassa olevasta lähteestä lainattu idea tai tuotos ²⁹	Merriam-Websterin (2011) sanakirja Internetissä: plagiarize
plagiaatti (myöhäislat. <i>plagiatus</i> < lat. <i>plagium</i> 'ihmisryöstö') 1) Toisen tekemän tieteellisen tai taiteellisen teoksen tai sen osan julkaiseminen omanaan, esim. kirjallinen varkaus. – 2) Em. tavalla syntynyt teos	Sivistyssanat (Turtia 2001, 751)
plagiaatti kirjallinen t. taiteellinen varkaus, plagiointi; sellaiseen perustuva teos t. sen osa	Kielitoimiston sanakirja (2006a, 519)
plagiaatti ① toisen henkilön teoksen tai sen kohdan jäljentäminen, kopiointi ja esittäminen omanaan ② jäljitelmä, varkaus	Gummeruksen suuri sivistyssanakirja (2009, 377)
plagiaatti : plagioimalla syntynyt teos	Merriam-Websterin (2011) sanakirja Internetissä: plagiarism
plagiaatti : toiselta henkilöltä kopioitu idea, fraasi tai teksti, joka on esitetty ilman asianmukaista mainintaa alkuperäisestä ³⁰	Longmanin sanakirja (2011) Internetissä: plagiarism

5.1.2 Plagioinnin rinnastaminen varastamiseen

Taulukossa 15 esitetyistä yleisistä sanakirjamääritelmistä ainoastaan The New Oxford Dictionary of English (1998) ei suoraan luokittele plagiointia varastamiseksi. Rikoslain (39/1889, 28 luku, lailla 769/1990 muutettu 1 §) käsitteistössä sekä varkaus että yritys varastaa ovat rangaistavia tekoja.

²⁸ take (the work or idea of someone else) and pass it off as one's own

²⁹ *transitive verb* : to steal and pass off (the ideas or words of another) as one's own : use (another's production) without crediting the source. *intransitive verb* : to commit literary theft : present as new and original an idea or product derived from an existing source

³⁰ an idea, phrase, or story that has been copied from another person's work, without stating where it came from

Mikäli plagiointi rinnastetaan varastamiseen, tästä seuraa myös ajatus plagioinnista nimenomaan tahallisenä tekona. Varkauden tapauksessa teon tai teon yrittämisen tahallisuus on rangaistuksen toteutumisen edellytyksenä. Rikoslain (mp.) mukaan varkaus kohdistuu irtaimen omaisuuteen. Tekijänoikeuden näkökulmasta katsottuna plagioinnissa on kuitenkin kyse immateriaalisen oikeuden loukkaamisesta, ei irtaimesta omaisuudesta³¹.

Tekijänoikeusrikoksiin liittyvät rangaistukset säädetään rikoslaissa. Tekijänoikeuden loukkaus luokitellaan tekijänoikeusrikokseksi, mikäli se on tehty tahallaan ja ansiotarkoituksessa. Poikkeuksena ovat tietoverkossa tai tietojärjestelmän avulla tapahtuneet tekijänoikeuden loukkaukset, jotka voidaan katsoa tekijänoikeusrikoksiksi, vaikka niihin ei liittyisi ansiotarkoitusta (Rikoslaki 39/1889, 49 luku, lailla 822/2005 muutettu 1 §). Plagioinnin rinnastaminen varastamiseen hankaloittaa myös plagiointi-käsitteen alan rajausta sellaisessa tapauksessa, jossa alkuperäisen tuotoksen tekijä antaa luvan lainata tuotostaan ilman asianmukaista mainintaa lainauksen alkuperästä. Tämän asian selkiyttämiseksi esimerkiksi Leedsin yliopisto (2011) on esittänyt oman plagioinnin määritelmänsä yhteydessä seuraavan tarkennuksen:

Plagioinnissa ei ole kysymys ideoiden, sanojen yms. varastamisesta ilman alkuperäisen tekijän lupaa. Toisen henkilön esittäessä näitä omanaan kyse on plagioinnista riippumatta siitä, onko alkuperäinen tekijä antanut suostumuksensa vai ei.³²

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2002) ohjeessa hyvästä tieteellisestä käytännöstä plagiointi ja anastaminen erotetaan toisistaan. Vielä julkistamattoman tutkimusidean, tutkimussuunnitelman tai havaintojen omiminen ja esittäminen omissa nimissään on konkreettista anastamista etenkin sellaisessa tilanteessa, jossa ensiksi ehtineellä on kilpailuetu tutkimuksen toteutuksen ja rahoituksen sekä tutkimukseen liittyvien meriittien³³ suhteen.

5.1.3 Intertekstuaalisuus ja tekijänoikeus

Intertekstuaalisuus on keskeisessä asemassa tieteellisessä kirjoittamisessa. Tekstin tuottaminen ja argumentointi edellyttävät toisiin teksteihin viittaamista. "Kirjoittajat lainaavat ajatuksia, käsitteitä,

---

³¹ Myös Green (2002, 208–242) tarkastelee voidaanko plagiointia tulkita varastamiseksi.

³² Plagiarism is not about the stealing of ideas, words etc without the permission of the original author. It does not matter whether the original author has consented or not.

³³ Tieteellisen meriitin hankkimiseen liittyy myös itsensä plagiointi (self-plagiarism, dual submission). Tämä voi ilmetä esimerkiksi oman tekstin tai tutkimustulosten julkaisemisena useita kertoja näennäisesti uusina.

määritelmiä, näkökulmia ja kehittelevät niitä omassa työssään edelleen". (Luukka 2002, 19–20.) Econ (1990, 154) mukaan lainauksia tehdään kahta päätarkoitusta varten:

- a) lainataan tekstiä, jota sitten tarkastellaan ja tulkitaan
- b) lainataan joitakin kirjoituksia oman tulkinnan tueksi.

Kirjoittamiseen liittyviä keskeisiä lainaamisen muotoja ovat sitaatit eli suorat lainaukset, tekstijakson tiivistävät referoinnit, tekstijakson omin sanoin selittävät parafrasis³⁴ ja plagiaatit. Niin sanotun sitaattioikeuden perusteella toisen tekijän julkistettua teosta saa siteerata, eli siitä voi ottaa suoria lainauksia. Sitaattioikeuden tapauksessa kyseessä on tekijänoikeuslain rajoitussäännös, joka koskee tekijän yksinomaista oikeutta määrätä teoksestaan. Tekijänoikeuslaissa (404/1961, 1 luku, lailla 446/1995 muutettu 22 §) todetaan seuraavaa: "Julkistetusta teoksesta on lupa hyvän tavan mukaisesti ottaa lainauksia tarkoituksen edellyttämässä laajuudessa". Julkistamattoman teoksen siteeraamiseen tarvitaan aina teoksen tekijänoikeuden haltijan lupa. Sitaattioikeus koskee kaikkia teoslajeja. (Opetusministeriö & Kopiosto 2009.) Sitaattioikeus asettaa myös velvoitteita lainauksen tekijälle. Lainaukset on aina varustettava riittävillä ja oikeilla lähdeviiteillä. Yhteenvedo lainaamisen muodoista on esitetty taulukossa 16.

Korkeakouluissa harjoitettava tutkimus, opetus sekä opiskeluun liittyvien oppimistehtävien ja opin-
näytteiden tekeminen edellyttävät lähdeostosten käyttämistä. Näissä yhteyksissä epäsuora
lainaaminen on siteerausta tärkeämpi tapa hyödyntää lähdeoksissa esitettyjä tietoja, ajatuksia ja
ideoita. Epäsuorissa lainauksissa kirjoittaja joko selostaa lähteen esittämää tietoa omin sanoin tai
tiivistää lähteestä ydinasian ja esittää sen omin sanoin. Opetusministeriön ja Kopioston (2009)
mukaan "Tekijänoikeus suojaa teoksen ulkomuotoa ja ilmaisutapaa. Teoksen sisältämää tietoa,
ideaa tai rakennetta ei suojata, joten ne ovat vapaasti jokaisen käytettävissä". Haarmannin (2005,
96) mukaan tekijänoikeus "-- ei myöskään käsitä niitä ajatuksia, tutkimustyön tuloksia, teorioita,
tieteellisiä löytöjä, toteamuksia tai tietoja, joita teoksessa esitetään". Näin ollen tekijänoikeuden
kannalta ei ole estettä epäsuorien lainausten tekemiselle. Koska asianmukaisesti tehdyssä
epäsuorassa lainauksessa ei kopioida teoksen ulkomuotoa tai ilmaisutapaa, ei tässä yhteydessä ole
myöskään tekijänoikeuslain edellyttämää tekijänoikeudellista velvoitetta tekijän nimen ja lähteen
mainitsemiseen. Tutkimusviestintä ja tieteellisen kirjoittamisen pelisäännöt kuitenkin edellyttävät

---

³⁴ Eco (1990, 163) erittelee tässä yhteydessä hyväksyttävät ja petolliset parafrasis. Petollisen parafrasoin tapauksessa on kyse parafrasiksi merkitystä tekstinosasta, joka kuitenkin sisältää suoraa lainausta (eli kyseessä on plagiaatti). Esimerkiksi Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2006, 108) korostavat, että "Sellainen alkuperäisen tekstin muunneltu, jossa on muodon vuoksi vaihdettu muutama sana, ei ole parafrasi".

lähteiden tekijöiden kunnioittamista ja tässä yhteydessä tekijänoikeus on tekijänoikeuslain määräämää laajempi (ks. esim. Mäkinen 2006, 145).

Taulukko 16. Lainaamisen muotoja

Lainaamisen muoto	Luonnehdinta
1. Suora lainaaminen ¹	Sitaatti; esitetään lähteen tietoa sellaisenaan.
2. Epäsuora lainaaminen ²	Tiivistävä referointi - Tekstijakson ymmärtäminen, ydinasian tiivistäminen ja sen ilmaiseminen omin sanoin Parafraasi - Tekstijakson ymmärtäminen ja sen selostaminen omin sanoin ilman tiivistämistavoitetta
3. Harmaa alue	Plagioinnin raja ei ole yksityiskohtaisen tarkka ³⁵ . Rajankäynnissä vaikuttavat esimerkiksi seuraavat asiat: - Yleisen tiedon ja erityistiedon suhde - Tieteenalakohtaiset käytännöt, korkeakoulun oma ohjeisto - Opintosuorituskohtaiset käytännöt, opiskelijan saama opastus ja ohjeet - Parafraasin ja sitaatin välimaasto - Lähdemerkintänotaation ilmaisuvoima - Muilta saadun luvallisen ja luvattoman avun välimaasto - Lukijan subjektiiviset tulkinnat.
4. Luvaton lainaaminen (plagiointi)	Esitetään lähteen tietoa omissa nimissä.

^{1,2} Huom. Suorat ja epäsuorat lainaukset edellyttävät riittäviä ja paikkansapitäviä lähdeviitteitä.

Korkeakouluissa harjoitettavan tieteellisen kirjoittamisen ja tutkimusviestinnän pääperiaatteisiin kuuluu kunnian antaminen sille, jolle kunnia kuuluu. Tämä edellyttää, että käytetyt lähteet ilmaistaan sekä lähdeluettelossa että itse tekstissä asianmukaista viittauskäytäntöä noudattaen. (ks. esim. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2006, 41; Mäkinen 2006, 161). Kun plagiointitapauksia katsotaan tekijänoikeuksien näkökulmasta, tarkasteluun liittyviin keskeisiin asioihin kuuluvat teoskynnyksen ylittyminen ja teoksen julkistaminen. Korkeakoulujen opintosuorituksissa yleensä vain varsinaiset opinnäytteet (ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt, pro gradu -tutkielmat, lisen-siaatintyöt ja väitöskirjat) julkistetaan. Kuulan (2006, 66–70) mukaan (ks. Mäkinen 2006, 145) tieteessä tulee käytettyihin lähteisiin viitata, vaikka ne eivät ylittäisikään teoskynnystä. Myös epä-suoran lainauksen tapauksessa tekijän ja lähteen mainitseminen on hyvän tavan mukaista muussakin

³⁵ Ks. esim. Mustajoki ja Clarkeburn (2007, 23–24).

asiakirjoittamisessa. Haarmannin (2005) mukaan tekijäoikeuden suojaaman kohteen tarkastelussa ulkomuodon mainitseminen voi tuoda mieleen dikotomisen jaottelun sisältöön ja muotoon. Tekijänoikeussuojaan liittyvä terminologia ei kuitenkaan riitä systemaattisesti kuvaamaan sitä, mikä tosiasiallisesti on suojan kohteena. Käytännössä tapausten ratkaisuisa turvaudutaan samantyyppisyyden arviointiin. (mts. 98.)

Oulun yliopiston avoimen yliopiston (2011) julkaisemassa korkeakouluopiskelun sanastossa todetaan seuraavaa: "Plagiointi on vakavin rikkomus, mihin korkeakoulumaailmassa voi syyllistyä. Tietolähteet tulee merkitä asianmukaisesti kaikkiin tuotoksiin". Esimerkiksi Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston (2011) ja HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun (2011) säännöissä todetaan plagioinnin oppimistehtävissä johtavan opintosuorituksen hylkäämiseen. Plagiointia ei katsota hyväksyttäväksi missään korkeakoulujen opintosuorituksissa.

Plagiointi-käsitteen tarkasteluun liittyy myös kysymys yleisen ja erityisen tiedon välisestä suhteesta. Tieteellisen kirjoittamisen käytännön mukaan lähdeviitettä ei tarvitse käyttää esitettäessä yleistä ja yhteistä ensyklopedista tietoa (ks. esim. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2006, 111). Tieteellisen kirjoittamisen oppaissa tähän tapaukseen annetaan esimerkiksi seuraavanlaisia ohjeita:

Tähän voi antaa vain sen vastauksen, että terveellä järjellä päätellä, mikä on koulutetun ihmisen perustietoa. Jos tieto toistuu viitteettömänä useissa lähteissä, sitä voi pitää yleisenä tietona, vaikka se sinulle uusi olisikin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2006, 111.)

Lähdeviitettä ei tarvita, jos käsiteltävä asia on alalla yleisesti ja yhteisesti tunnustettua ja hyväksyttyä (Kniivilä, Lindblom-Yläne & Mäntynen 2008, 117).

Jos voit katsoa opinnäytteesi lehdillä esitetyn tiedon olevan alallasi niin sanottua yleistä tietoa, ei tuo tieto tarvitse viitettä tuekseen (Hakala 2004, 139).

Perusajatuksena on, että viittauksia ei tarvita, jos tietoa voidaan pitää yleispätevänä totuutena (Clarkeburn & Mustajoki 2007, 104).

Älkää esittäkö lähteitä yleisesti tunnettujen seikkojen tueksi (Eco 1990, 177).

Tekijänoikeus suojaa kuitenkin myös yleisen tiedon esitysmuotoa. Näin ollen sanamuodon suoran lainaamisen tapauksessa tekijänoikeus edellyttää asianmukaista lähdeviitettä. Hirsjärven ym. (2006, 111) mukaan "-- selvästi toiselta saadut ideat, ajatuksenkulut ja sanamuodot on merkittävä asianmukaisesti lähdeviittein".

5.1.4 Eettinen kirjoittaminen

Viskari (2001, 107) toteaa, että "-- kaikki nykypäivän asiantuntijat tarvitsevat omassa ammatissa toimiessaan tietoa ja taitoa kirjoittaa eettisesti oikein". Roigin (2006) mukaan eettisen kirjoittamisen taustalla vaikuttaa sellainen implisiittinen sopimus, jonka perusteella lukija voi olettaa seuraavaa: (a) teksti on tekijäksi merkityn henkilön oma luomus, (b) kaikki tekijän muilta lainaamat ideat ja tekstit on varustettu asianmukaisilla lähdeviittauksilla ja (c) epäsuorat lainaukset on pyritty laati-
maan vääristelemättä alkuperäisen lähteen asiasisältöä. Kolinin (2002) mukaan (ks. Roig 2006) eettinen kirjoittaminen on selkeätä, tarkkaa, reilua ja rehellistä. American Library Associationin (2000) esittämän määritelmän mukaan korkeakouluopetuksen tavoitteiden mukaisen informaatio-
lukutaidon³⁶ omaava opiskelija

-- osoittaa ymmärtävänsä tekijänoikeuden perusteet ja osaa käyttää tekijänoikeuden suojaamaa materiaalia hyvän tavan mukaisesti --

-- osoittaa ymmärtävänsä, mikä on plagiointia, eikä hän esitä toisen tekemää tuotosta omanaan --

Viskarin (2001, 107) mukaan erityisesti yliopistoille asetettuna haasteena on riittävien valmiuksien saavuttaminen tutkimukseen liittyvien eettisten seikkojen käsittelyyn ja hyvän tieteellisen käytännön oppiminen jo koulutuksen aikana. Vaikka erityinen tutkijakoulutuksen valmistelu ei kuulu ammattikorkeakouluopetukseen, kirjoittamiseen liittyvät eettiset kysymykset koskevat myös ammattikorkeakouluja. Lisäksi omat vaatimuksensa asialle asettavat ammattikorkeakoulututkin-
tojen rinnastaminen yliopistotutkintoihin ja mahdollisuus siirtyä jatkamaan opiskelua yliopistossa ammattikorkeakoulututkinnon pohjalta.

5.1.5 Institutionalisoitunut plagiarismi

Martinin (2008; ks. myös 1994) esittämään plagioinnin yleiseen jäsentelyyn sisältyvät myös institutionalisoitunut plagiarismi (institutionalized plagiarism) ja toimituksellinen haamukirjoittaminen (editorial ghostwriting). Institutionalisoituneella plagiarismilla Martin tarkoittaa esimerkiksi tilanteita, joissa haamukirjoittaja kirjoittaa julkisuuden henkilön nimissä julkaistavan teoksen, haamutiimi tekee osan tunnetun kirjailijan tai muun taiteilijan teoksesta tai avustaja kirjoittaa poliitikon puheen. Puhetaidon oppikirjoissa esimerkiksi Lucas (2004) ja Griffin (2009, 140) luokittelevat globaaliksi plagioinniksi toisen henkilön kirjoittaman puheen pitämisen omissa nimissään. Clarkeburnin ja Mustajoen (2007, 91) mukaan lahjakirjoittajuudeksi nimitetään sellaista

---

³⁶ Korkeakoulukirjastojen rooli plagiarismin ehkäisemisessä – ks. esim. Lambert (2008).

tapausta, jossa yhdeksi tutkimusraportin tai artikkelin kirjoittajista merkitään henkilö, joka ei varsinaisesti ole osallistunut kyseisen tutkimuksen tekoon (ks. myös Mäkinen 2006, 123–124). Myös Whitley ja Keith-Spiegel (2002, 24, 74, 77) luokittelevat puheiden ja julkaistavien teosten haamukirjoittamisen kuuluvan plagiointi-käsitteen alaan.

Byrokraattisella plagiarismilla (bureaucratic plagiarism) tarkoitetaan esimerkiksi tilannetta, jossa organisaation ylemmällä tasolla oleva henkilö organisaation normaalin hallintomenettelyn puitteissa ottaa nimiinsä organisaation alemmalla tasolla olevan henkilön laatiman tekstin. Toimituksellisella haamukirjoittamisella tarkoitetaan esimerkiksi tilannetta, jossa toimittaja toimii haamukirjoittajana täydentäessään tai muokatessaan artikkelin alkuperäisen kirjoittajan tekstiä merkittävässä määrin. (Martin 2008.) Institutionalisoituneeseen plagiarismiin voidaan lukea myös oppilaitoksessa hyväksytty tapa jättää oppimateriaaleista pois opiskelijoiden teksteistä edellytetyt normaali-käytännön mukaiset viittaukset alkuperäisiin tekijöihin ja lähteisiin (ks. esim. Stotesbury 1997, 133). Esimerkiksi Tampereen teknillisen yliopiston plagiointityöryhmä (ks. Surakka ym. 2003) on selvittänyt plagiointiin liittyviä kysymyksiä ja esittänyt raportissaan asiaan liittyviä toimenpide-ehdotuksia. Työryhmä raportoi myös havainneensa muutaman muun yliopiston opettajien plagioineen Tampereen teknillisessä yliopistossa opetuskäyttöön laadittuja materiaaleja. Työryhmä mainitsee toimenpide-ehdotuksessaan opettajien oman esimerkillisen toiminnan yhtenä tärkeänä osana plagioinnin vastaista toimintaa. (mt.) Plagioinniksi jonkun toisen tekemän materiaalin tai sen osan käyttäminen voidaan luokitella siinä vaiheessa, kun opettaja esittää kyseistä materiaalia omissa nimissään. Tyypillisiä esimerkkejä tästä ovat suorat lainaukset lähdeoteoksista ja esimerkiksi kaupallisten kouluttajien kalvosarjoista. Vaikka opetusmateriaaleissa ei aina mainittaisi lähteitä epäsuorien lainausten tapauksessa³⁷, tekijänoikeuslaki edellyttää tekijän nimen ja tapauksesta riippuen myös lähteen mainitsemisen suoran lainauksen tapauksessa. Tieteellisen kirjoittamisen pelisäännöt edellyttävät tätä myös korkeakoulun opetusmateriaalin tapauksessa. Korkeakoulun opetushenkilön harjoittamaa plagiointia on käsitelty tekijänoikeuslain perusteella myös hovi-oikeudessa asti (ks. esim. Jukkara & Poutala 1999, 81).

Erityisesti korkeakouluopintoihin Martinin (2008) esittämässä jaottelussa liittyy ohjauksellinen haamukirjoittaminen (supervisory ghostwriting). Tällä tarkoitetaan tilanteita, joissa esimerkiksi tohtoriopiskelijan ohjaaja vastaa väitöskirjatekstissä esitetyistä merkittävistä ideoista ja/tai tekstiosioista. (mt.)

---

³⁷ Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2006, 321) huomauttavat, että "Oppikirjoissa ei kuitenkaan yleensä ole lähdeviitteitä."

Institutionalisoituneen plagiarismin tapauksessa voidaan ajatella olevan kyse plagioinnin yleiseen käsitteeseen sisältyvästä paradoksesta, koska useat institutionalisoituneen plagiarismin muodot näyttävät esiintyvän julkisesti hyväksytyinä ja palkittavana toimintana, vaikka ne eivät täytä eettisen kirjoittamisen yleisiä kriteerejä³⁸. Institutionalisoituneen plagiarismin näkökulmaa vasten voidaan yleisellä tasolla kyseenalaistaa väite plagioinnin yksiselitteisestä pitämisestä kaikissa tapauksissa eettisesti väärin toimimisena ja/tai väärinkäytöksenä yhteiskunnassa. Muun muassa edellä esitetyn paradoksin vuoksi plagioinnin tarkastelu ja sen vastainen argumentointi edellyttävät korkeakoulussa syvällisempää käsittelyä kuin yksinkertaisten kieltojen antaminen ja ohjesääntöjen laatiminen.

5.2 Plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen analyysi

5.2.1 Analyysin lähtökohdat ja rajaus

Kirjallisuudessa korostetaan plagiointi-käsitteen monimuotoisuutta ja sen riippuvuutta erilaisista tulkinnan konteksteista³² (mm. Carroll 2002; Decoo 2002; Whitley & Keith-Spiegel 2002; Barrett & Cox 2005; Leask 2006; Mäkinen 2006; Yeo 2007; Sutherland-Smith 2008; Pecorari 2008; Carroll & Zetterling 2009). Plagiointi-käsitteen sisältö määrittyy valitun tarkastelunäkökulman ja siihen liittyvien tavoitteiden kautta. Pincus ja Schmelkin (2003) toteavat, että vaikka plagioinnin perusmääritelmä vaikuttaisi erinomaisen selkeältä, yhteistä käsitystä plagioinnista ja sen eri muodoista ei kuitenkaan ole hyväksytty ja yhtenäisesti ymmärretty korkeakoulumaailmassa (ks. myös Pecorari 2008, 142). Asiaan vaikuttavia taustatekijöitä ovat esimerkiksi kirjoittamisen perinne eri kulttuureissa ja tieteenalakohtaiset painotuserot. Lisäksi plagioinnin ajatellaan ilmenevän useanlaisina, piirteiltään toisistaan poikkeavina tekoina, ja plagioinnin kohteena voivat tekstien lisäksi olla myös muunlaiset tuotokset. Howardin (2007, 13) mielestä kyseessä on käsitteellinen yliyksinkertaistus, mikäli oppilaitos ilman tarkempaa erittelyä niputtaa termin "plagiointi" taakse joukon erilaisia teksteihin liittyviä aktiviteetteja. Christiensen-Hughesin ja McCaben (2006) mukaan, vaikka suurin osa opiskelijoista tietää plagioinnin olevan väärin, he eivät välttämättä tiedä millaisia tekoja luetaan plagioinniksi (ks. myös McCabe, Trevino & Butterfield 2001, 221; McCabe

---

³⁸ Esimerkiksi Säljö (2001, 131, 136) toteaa, että ajattelu ja toiminta liittyvät sosiokulttuuriseen kontekstiin – vasta konteksti antaa toiminnalle lopullisen merkityksen. "Suoritettavat toiminnot ja se ajatustapa, jonka mukaan toimitaan, ovat usein erilaisia eri toimintajärjestelmissä" (mts. 139). Säljön näkemys on, että sosiokulttuurisesta näkökulmasta katsottuna neutraalia kontekstia ei ole olemassa. Tämän vuoksi kaikki toiminnot ja viestintä täytyy käsitellä suhteessa siihen toimintajärjestelmään johon ne sisältyvät (mts. 145). Greenin (2002, 190) mukaan kirjoittajan nimen ilmoittamatta jättäminen hyväksytään esimerkiksi poliitikon pitäessä haamukirjoittajan laatiman puheen, koska kyseessä olevassa sosiokulttuurisessa kontekstissa poliitikkojen ei oleteta kirjoittavan omia puheitansa.

2005; Yeo 2007). Pecorari (2008, 142) huomauttaa, että kyseessä on ongelma myös korkeakoulun opiskelijoiden kannalta silloin, kun heidän puutteellista lähteiden käyttötaitoaan ei tunnisteta ajoissa.

Esimerkiksi Hultin ja Hultin (2003) eräässä ruotsalaisessa yliopistossa tekemän kyselytutkimuksen tulokset osoittavat, että korkeakoulun opettajien ja opiskelijoiden käsitykset plagioinnista voivat erota merkittävässä määrin tieteellisen kirjoittamisen ohjeista ja yliopiston säännöistä. Vastaajien joukossa vain 19,2 % opettajista (N=25) ja 10 % opiskelijoista (N=40) piti vilppinä tai plagiointina saman työn esittämistä arvioitavaksi useamman kuin yhden opintosuorituksen osana. Vastaajien joukossa vain 46,4 % opettajista ja 50 % opiskelijoista piti vilppinä tai plagiointina sellaista tapausta, jossa lähde on mainittu lähdeluettelossa, mutta siitä siteerattua tekstiä ei ole merkitty suoraksi lainaukseksi. (mts. 29, 33.)

Opintosuoritukseen liittyvää plagiointia voidaan tarkastella esimerkiksi 1) kirjoitusviestinnän, 2) tavoitteiden mukaisen oppimisen ja kasvun sekä 3) opiskeluvilpin näkökulmista. Kirjoitusviestinnän näkökulmassa keskeisiä asioita ovat esimerkiksi tekijänoikeuden kunnioittaminen, lähteiden oikeaoppinen käyttö, asianmukaiset lähdeviittaukset, tieteellisen kirjoittamisen pelisäännöt ja eettinen kirjoittaminen. Oppimisen näkökulmasta katsottuna keskeisiä asioita ovat esimerkiksi opintosuorituksen varsinaiseen oppisisältöön, tutkimusviestintään, oppimistaitoihin ja oppimisstrategioihin (esim. esseen kirjoittajana kehittyminen, tutkivan työskentelytavan oppiminen, heuristiset strategiat³⁹ jne.) sekä eettiseen kompetenssiin liittyvän oppimisen ja kehittymisen mahdollinen toteutumatta jääminen opiskelijan harjoittaessa plagiointia. Plagiointia harjoittaessaan opiskelija antaa opintosuorituksen arvioijalle väärän kuvan näistä kompetensseistaan (tiedot, taidot, asenteet). Opiskeluvilpin näkökulmasta katsottuna voidaan ajatella, että plagiointia harjoittaessaan opiskelija antaa tahallaan väärän kuvan omasta osaamisestaan ja pyrkii tätä kautta tietoisesti vaikuttamaan opintosuorituksen arviointiin arvioijaa erehdyttävällä tavalla.

Tässä tutkimuksessa plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen analysoinnin tavoitteena on tuottaa korkeakoulujen opintosuorituksissa esiintyvään plagiointiin ja sen tutkimiseen liittyvää jäseneltyä teoreettista tietoa asiaan liittyvää keskustelua, kehittämistä ja tutkimusta varten. Käsitteen sisältöä ja aiempaa käyttöä analysoidaan muun muassa tarkastelemalla valituissa teksteissä esiintyviä plagioinnin eri määritelmien eroja ja samankaltaisuuksia. Käsitettä tarkastellaan erityisesti käsitteen

---

³⁹ Ks. esim. Tynjälä 1999, 139

sisältömääritelmien ja alamääritelmien näkökulmista. Käytetyn tutkimusmenetelmän metodologiset lähtökohdat ja käytännön soveltamiseen liittyvät yksityiskohdat on kuvattu tarkemmin tutkimusraportin luvussa 2. Plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen analyysi on jatkoa edellisessä luvussa esitetylle opiskeluvilppi-käsitteen analyysille.

Teon moraaliseen arviointiin liittyvää tarkastelua voidaan yleisesti eritellä motiivin, itse teon ja seurausten pohtimiseen (ks. esim. Tuominen & Vihersaari 2006, 263–264). Tässä tutkimuksessa lähtökohtana on se, että plagiointi ei ole hyväksyttävää korkeakoulujen opintosuorituksissa⁴⁰. Tutkimukselle asetettujen tavoitteiden perusteella tarkastelun keskiössä ovat analyysiin valituissa teksteissä plagioinniksi määritellyt objektiiviset teot⁴¹, niiden esille ottaminen ja luokittelu⁴². Vaikka tekojen tarkastelussa viitataan opiskeluvilppi-käsitteen analyysin yhteydessä käyttöön otettuun tahallisuusarvostelun asteikkoon ja kysymys tekijän intentiosta tuodaan useissa kohdissa esiin, asian pohdinta erityisesti moraalisen arvioinnin näkökulmasta (motiivi, seuraukset) on rajattu tämän tutkimuksen ulkopuolelle.

Opintosuorituksiin liittyvän plagioinnin (student plagiarism) erityispiirteenä on esitetyn tuotoksen arviointi ja hyväksyminen sekä arvosanan ja todistuksen antaminen hyväksytyjen opintosuoritusten perusteella. Opiskelijan esittäessä omissa nimissään jotain toisen tekemää, opintosuorituksen arvioijan mielessä syntyy virheellinen käsitys siitä kenen työtä hän on arvioimassa (ks. esim. Carroll 2009a). Arvioijan näkökulmasta katsottuna pienemmätkin yksityiskohdat voivat olla mukana vaikuttamassa arviointiin, suorituksen hyväksymiseen ja arvosanan määrittämiseen. Tässä tutkimuksessa plagiointi opintosuorituksessa -käsitettä lähdetään tarkastelemaan yksittäisen opintosuorituksen näkökulmasta seuraavan työmääritelmän avulla:

plagiointi opintosuorituksessa toisen tekemän työn esittäminen arvioitavaksi omaan opintosuorituksen arvioijaa erehdyttävällä tavalla.

Käsiteanalyysin yhteydessä raportoidaan myös analyysiprosessin aikana esiin tulleisiin keskeisiin yksityiskohtiin liittyvät erityiset huomiot ja tutkijan kommentit⁴³.

---

⁴⁰ Tutkija valitsee tässä yhteydessä sekä velvollisuuseetiikan että hyve-etiikan näkökulmat.

⁴¹ Nämä ovat lähtökohta plagioinnin tunnistamiselle ja sen torjumiseen tähtäävälle toiminnalle.

⁴² Vaikka tältä osin tarkastelua voidaan pitää jossain määrin analyttisen perinteeseen suuntautuneena, tutkijan ensisijaisena tavoitteena on tarkastelun kohteeseen liittyvää keskustelua edistävän ja jäsentävän tuloksen aikaansaaminen. Tässä kohdassa on kuitenkin hyvä huomioida seuraava mannermaisien filosofian kritiikki analyttistä filosofiaa kohtaan: analyttisen perinteen tavoittelemat lyhyet ja selkeät sanakirjamaiset (analyttiset) määritelmät eivät ole yleisesti riittävän hyviä ja kattavia. Tähän liittyy myös se, että eri alojen keskeisiäkin analyttisiä määritelmiä ei ole alan sisällä välttämättä yhtenäisesti ja yleisesti hyväksytty. (ks. Tuominen & Vihersaari 2006, 30–31.)

⁴³ Esimerkiksi Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2006, 152) korostavat kohteen tutkimista mahdollisimman kokonaisvaltaisesti.

5.2.2 Tieteelliseen kirjoittamiseen liittyviä plagioinnin määritelmiä

Korkeakoulumaailmassa plagiointi-käsitettä määritellään sekä opintosuoritusten että tutkimuksen näkökulmasta. Esimerkiksi Yhdysvaltojen kongressin perustama Office of Science and Technology Policy -virasto (2000) määrittelee tutkimukseen liittyvän plagioinnin seuraavasti:

Plagiointia on jonkun toisen henkilön ideoiden, analyysien, tulosten tai sanojen esittäminen omanaan⁴⁴.

Suomessa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2002) tutkimuseettinen ohje⁴⁵ "Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen" erottelee luvattoman lainaamisen (plagiointi) ja anastamisen seuraavasti:

Luvatonta lainaamista (plagiarism) on jonkun toisen julkituoman tutkimussuunnitelman, käsikirjoituksen, artikkelin tai muun tekstin tai sen osan esittäminen omanaan.

Anastamisella (misappropriation) tarkoitetaan tutkijalle luottamuksellisesti esitetyn alkuperäisen tutkimusidean, -suunnitelman tai -havaintojen oikeudetonta esittämistä tai käyttämistä omassa nimissään.

Suomalaisissa tieteellisen kirjoittamisen oppikirjoissa plagiointi-käsitettä on määritelty esimerkiksi seuraavasti:

Yksi vilpin muoto on myös plagiointi. Plagioinnilla tarkoitetaan toisen tutkijan tai kirjoittajan ideoiden, tutkimustulosten tai sanamuodon esittämistä omana. Plagiointi ilmenee tavallisesti puuttuvina tai epätäydellisinä lähdeviitteinä. (Viskari 2001, 109.)

Plagioinnilla tarkoitetaan tieteellistä (tai taiteellista) varkautta: toisen tekijän ideoiden, tutkimustulosten tai sanamuodon esittämistä ikään kuin omana. Plagiointi ilmenee usein puutteellisena tai epämääräisenä viittaamisena. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2006, 110.)

Jos esittää toisen tuottamaa tietoa omanaan, kyseessä on plagiointi, eli tiedon varastaminen. Plagiointi on lainvastainen teko, tieteen tekemiseen liittyvä 'rikos'. - - Plagioinnin ei kuitenkaan tarvitse olla tahallista: Huomaamattaan ja tahattomasti kirjoittaja voi – lähinnä puutteellisen tai epäselvän viittaus-tekniikan vuoksi – "varastaa tietoa". (Kniivilä, Lindblom-Ylänne ja Mäntynen 2008, 104.)

Carrollin (2002, 9) tarkastelema esimerkki useiden brittiläisten oppilaitosten käyttämästä plagioinnin määritelmästä on seuraava: "Plagioinnilla tarkoitetaan jonkun toisen henkilön tekemän työn esittämistä omanaan hyötymistarkoituksessa joko tahallisesti tai tahattomasti". Esimerkiksi Leedsin yliopiston (2010) plagioinnin määritelmä tarkentaa käsitettä "työ" seuraavasti: "Työ tarkoittaa mitä tahansa luovaa tuotosta, tyypillisesti se sisältää tekstiä, dataa, kuvia, ääntä tai

⁴⁴ Plagiarism is the appropriation of another person's ideas, processes, results, or words without giving appropriate credit.

⁴⁵ Kaikki suomalaiset korkeakoulut ovat rehtorinsa allekirjoituksella sitoutuneet noudattamaan Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2011) ohjetta "Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen".

esityksiä"⁴⁶. Whitley ja Keith-Spiegel (2002, 77) huomauttavat, että "vaikka plagiointia yleensä tarkastellaan tekstien yhteydessä, sen kohteena voivat olla myös muut ilmaisun muodot, kuten esimerkiksi sävellykset, tuotemallit ja puheet". Pecorari (2002) on eritellyt (ks. Sutherland-Smith 2008, 70–73; ks. myös Pecorari 2001) 53 brittiläisen, australialaisen ja yhdysvaltalaisen yliopiston laatimien plagiointi-käsitteen kuvausten analysoinnin perusteella seuraavat kuusi plagioinnin elementtiä (The Six Elements of Plagiarism⁴⁷):

materiaali (esim. kieliasu, sanat, teksti)
on otettu (tai lainattu, varastettu jne.)
tietystä lähteestä (kirjat, lehdet, Internet)
jonkun toimesta (opiskelija, henkilö, opettaja)
ilman (asianmukaista) mainintaa lähteestä
tahallaan tai tahattomasti.

Pecorarin (2001) mukaan hänen tarkastelemissaan 53 yliopiston plagioinnin määritelmät olivat hyvin yhdenmukaisia. Näiden määritelmien merkittävin ero oli siinä, voiko plagiointi olla myös tahatonta, ja onko plagioinnin tahattomuudella merkitystä plagiointiin suhtautumisessa. Vain yhdessätoista (21 %) määritelmässä eroteltiin tahallinen ja tahaton plagiointi. Muuten määritelmät erosivat toisistaan lähinnä yksityiskohtien⁴⁸ lukumäärän osalta. (mt.)

Tässä tutkimuksessa tieteelliseen kirjoittamiseen liittyvän plagiointi-käsitteen aiempien määritelmien analyysi on toteutettu kirjallisuuskatsauksella. Tutkimusta varten kerätystä kirjallisuudesta on tätä tarkoitusta varten valittu nimenomaan sellaisia tekstejä, joissa on esitetty nimenomaan tutkimustyyppisiin oppimistehtäviin ja tieteelliseen kirjoittamiseen liittyviä plagioinnin määrittelyjä. Tutkimustyyppisiin oppimistehtäviin liittyvän plagioinnin määrittelyjen tarkastelua varten analyysin aineistoon on sisällytetty myös Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Analyysin aineistona käytetty kirjallisuus on lueteltu taulukossa 17.

Plagiointi-käsitteen aiempien määritelmien analyysin lähteinä käytetystä kirjallisuudesta pyrittiin poimimaan kaikki opintosuorituksiin ja tieteelliseen kirjoittamiseen liittyvän plagiointi-käsitteen määritelmät (liite 2). Tämän jälkeen näistä määritelmistä eriteltiin plagioinnin ennakkoehdot, plagioinnin objektit sekä plagiointia ilmentävät teot. Plagiointi-käsitteen aiempien määritelmien analyysin perusteella tehty synteesi on esitetty taulukossa 18.

---

⁴⁶ Work means any intellectual output, and typically includes text, data, images, sound or performance.

⁴⁷ an object (i.e. language, words, text) which has been taken (or borrowed, stolen etc.) from a particular source (books, journals, Internet) by an agent (student, person, academic) without (adequate) acknowledgement and with or without intention to deceive.

⁴⁸ Määritelmät luettelevat millaisia asioita voidaan plagioida ja millaisia tekoja luokitellaan plagioinniksi.

Taulukko 17. Plagiointi-käsitteen aiempien määritelmien analyysin aineistona käytetty kirjallisuus

Viite	Tekijät	Teksti
[1]	Carroll (2002)	A Handbook for Deterring Plagiarism in Higher Education. Oxford: Oxford Brookes University.
[2]	Hirsjärvi, Remes & Sajavaara (2006)	Tutki ja kirjoita. 12. painos. Helsinki: Tammi.
[3]	Kniivilä, Lindblom-Yläne & Mäntynen (2008, 104)	Tiede ja teksti. Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen. Helsinki: WSOY.
[4]	Leedsin yliopisto (2011)	Plagiarism - what is it? http://www.ldu.leeds.ac.uk/plagiarism/what_is_it.php
[5]	Mäkinen (2005)	Tieteellisen kirjoittamisen ABC. Helsinki: Tammi.
[6]	Mäkinen (2006)	Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi.
[7]	Pecorari (2002)	Original reproductions. An investigation of the source use of postgraduate second language writers. Väitöskirja. Birminghamin yliopisto. (ks. Sutherland-Smith 2008, 70–71.)
[8]	Puusniekka & Eskola (2004)	Muuttuva korkeakouluopiskelun moraalit ja sen seuraukset? - Yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden käsitysten vertailua. Teoksessa S. Havu-Nuutinen & M. Heiskanen (toim.). Yhtenäistyvät vai erilaistuvat oppimisen ja koulutuksen polut. Joensuun yliopiston verkkojulkaisu.
[9]	Whitley & Keith-Spiegel (2002)	Academic Dishonesty: An Educator's Guide. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
[10]	Viskari (2001)	Tieteellisen kirjoittamisen perusteet. Tampere: Vastapaino.
TENK	Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2002)	Hyvä tieteellinen käytäntö. Helsinki: Edita Prima Oy.

Aiemmissä määritelmissä ei edellytetä plagioinnin lähteen aina olevan itsenäisen ja omaperäisen luomistyön tulos. Vain yhdessä määritelmässä esiintyy termi "teos". Jotkin yksittäiset määritelmät poikkeavat muista määritelmistä esimerkiksi seuraavien asioiden osalta:

- teon tekeminen hyötymistarkoituksessa [1]
- plagioinnin luokittelu vilpiksi teon tahallisuudesta riippumatta [10]
- plagioinnin rinnastaminen varastamiseen teon tahallisuudesta riippumatta [2]
- plagioinnin kohteen rajaaminen vain julkituotuihin töihin [TENK].

Taulukko 18. Synteesi plagiointi-käsitteen aiempien määritelmien analysista

Ennakkoehdot	Tulos	Viite
Plagioidun kohteen alkuperä	<i>Plagiointia on toisen</i> - tekemän - tuottaman - luoman - julkituoman	[1], [9] [3], [6] [9] TENK
Plagioitu kohde	- ajatuksen - artikkelin - datan - esityksen - idean - kieliäsen - kirjallisen teoksen - konseptin - kuvan - käsikirjoituksen - materiaalin (aineisto) - mallin - sanamuodon - taiteellisen teoksen - tekstin - tekstin osan - tiedon - tutkimussuunnitelman - tutkimustuloksen - työn ⁴⁹ (tuotos) - äänimuotoisen tuotoksen	[6] TENK [4] [4] [2], [10] [7] [5] [9] [4] TENK [6], [7] [9] [2], [7], [10] [5] [4], [7], TENK TENK [3] TENK [2], [10] [1], [8], [9] [4]
Plagioinniksi katsottava teko	- esittäminen omaan - käyttäminen ilman lähteen ilmoittamista - lainaaminen viittaamalla alkuperäiseen lähteeseen puutteellisesti - lainaaminen viittaamalla alkuperäiseen lähteeseen epämääräisesti - palauttaminen arvosteltavaksi omaan - käyttäminen ilman lupaa - varastaminen	[1], [2], [3], [4], [9], [10], TENK [6], [7], [8], [9], [10] [2], [3], [9], [10] [2], [3], [7], [8], [10] [8] [5] [2], [3], [7]
Teon tahallisuus	- tahallisesti tai tahattomasti ⁵⁰ .	[1], [3], [7]

Plagiointi-käsitteen alaa voidaan tarkastella esimerkiksi plagiointin laajuuden ja alkuperäisen tuotoksen omaperäisyyden näkökulmista. Laajimmillaan plagiointin voidaan katsoa olevan esimerkiksi sellainen tekstidokumentti, joka on suora kopio toisen henkilön tuottamasta alkuperäis-tekstistä. Tällöin ainoastaan plagiointiin merkitty väärä tekijän nimi erottaa sen plagioinnin

⁴⁹ Carrollin (2010) mukaan kyse on työstä, jota plagioija ei ole itse tehnyt, mutta josta hän hakee itselleen henkilökohtaista hyötyä.

⁵⁰ Yksikään tarkastelluista määritelmistä ei edellytä plagioinniksi katsottavan teon olevan aina tahallinen.

kohteesta. Suppeimmillaan plagiaatti voi koostua esimerkiksi yhdestä sellaisesta sitaatista, josta puuttuvat lainausmerkit. Tähän liittyen Mäkinen (2006, 160–161) korostaa, että yhteen lauseeseen rajoittuva plagiointi ei ole yhtään sallitumpaa kuin laajempien tekstikokonaisuuksien plagiointi.

Tekijänoikeuden näkökulmasta katsottuna plagioinnin kohteen omaperäisyys on suurin teoskynnyksen ylittävissä tuotoksissa. Opintosuoritukseen liittyvän plagioidun tuotoksen omaperäisyys on suppeimmillaan esimerkiksi tavanomaisessa laskuharjoitustehtävässä, jossa mekaanisin toimenpitein päädytään yhteen oikeaksi katsottuun tulokseen. Tällaisessakin tapauksessa toisen opiskelijan tehtävävastauksen suora kopiointi ja esittäminen omanaan on lähes kaikkien edellä tarkastelluissa lähteissä esitettyjen määritelmien (ks. liite 2) mukaan plagiointia. Esimerkiksi Carrollin (2002, 9) esittämää määritelmää vasten tulkittuna laskutehtävän ratkaisun kopioinut opiskelija esittää vilpillisellä mielellä toisen henkilön tekemää työtä omanaan, ja Carroll (henkilökohtainen tiedonanto 4.2.2010) luokittelee kyseisen teon plagioinniksi. Toisenlaista näkökulmaa edustaa esimerkiksi Sutherland-Smith (2008; 2010), joka rajaa opintosuorituksissa plagioinniksi katsottavien tekojen tarkastelun ensisijaisesti tieteellisen kirjoittamisen piiriin ja toteaa, että plagiointia voi esiintyä vain sellaisessa tapauksessa, jossa opiskelijan tuotokseen aidosti sisältyy myös hänen omaa luovaa ajatteluaan. Tämän vuoksi Sutherland-Smith (henkilökohtainen tiedonanto 5.2.2010) luokittelee suoran kopioinnin nimenomaan opiskeluvilpiksi, eikä hän nimitä sitä plagioinniksi.

5.2.3 Kirjallisuudessa esiintyviä plagioinnin muotojen jäsentelytapoja

Tarkastellussa kirjallisuudessa esiintyviä opintosuorituksiin liittyvän plagioinnin jäsentelyperusteita ovat (1) yksittäisessä tekstissä ilmenevät plagioinnin esiintymismuodot, (2) plagioitujen lähteiden alkuperä ja (3) plagioijan oman työn osuus koko tuotoksesta. Plagioinnin esiintymismuotoihin perustuvia jäsentelyjä ovat esimerkiksi seuraavat:

- Martin (1994): suora kopiointi (word-for-word plagiarism), sanojen vaihto -plagiointi (paraphrasing plagiarism), rakenteen plagiointi (plagiarism of the form of a source), idean plagiointi (plagiarism of idea), plagiointi toissijaisesta lähteestä (plagiarism of secondary sources) ja tekijyyden plagiointi (plagiarism of authorship).

- Harvey (1998): koko tekstin tai sen osan suora kopiointi (wholesale copying, uncited information or data from a source), fraasin plagiointi (a verbatim phrase that isn't quoted), idean plagiointi (an uncited idea) ja rakenteen tai juonen plagiointi⁵¹ (an uncited structure or organizing strategy).
- Whitley ja Keith-Spiegel (2002): suora kopiointi (direct plagiarism), lähdeviittausten puuttuminen parafraaseista (unattributed paraphrasing), riittämättömät lähdeviittaukset (insufficient citation of sources) ja erityisten ideoiden plagiointi (pirating distinctive concepts).
- Barnbaum (2010): kopioi ja liitä -plagiointi (copy & paste plagiarism), sanojen vaihto -plagiointi (word-switch plagiarism), tyylin plagiointi (style plagiarism), idean plagiointi (idea plagiarism) ja kieli- tai vertauskuvan plagiointi (metafora plagiarism).

Suomessa esimerkiksi Surakka ym. (2003) ja Jyväskylän yliopiston Liikuntatieteiden laitos (2009) ovat plagioinnin määrittelyn yhteydessä käyttäneet Barnbaumin (2010) esittämää plagioinnin esiintymismuotojen jäsentelyä sellaisenaan.

Toinen kirjallisuudessa esiintyvä plagioinnin jäsentelyn laji perustuu plagioitujen lähteiden alkuperän luokitteluun. Esimerkiksi Culwin ja Lancaster (2001) jäsentelevät plagioinnin seuraavasti:

- plagiointi ulkoisista lähteistä (extra-corporeal plagiarism)
- vertaisplagiointi (intra-corporeal plagiarism), plagiointi toisilta opiskelijoilta.

Myös Butakov & Scherbinin (2009) jaottelevat plagioinnin globaaliin (global plagiarism) ja paikalliseen plagiointiin (local plagiarism). Heidän jaottelussaan globaali plagiointi tarkoittaa plagiointia ulkoisista lähteistä ja paikallinen plagiointi vertaisplagiointia (vrt. Culwin & Lancaster 2001). Parkin (2003) laatimassa kirjallisuuskatsaukseen perustuvassa artikkelissa esitetty plagioinnin jäsentely on seuraava: koko tuotoksen kopioiminen muualta (essee-tehtaasta, toisen opiskelijan tuotoksesta tai muusta lähteestä), tuotoksen teettäminen toisella henkilöllä (esim. lähiomainen tai sukulainen), arvioijan harhauttaminen lähdeviittausmerkinnöillä luulemaan suoraan lainattuja tekstiosuuksia parafraaseiksi ja parafraasien laatiminen ilman riittäviä lähdeviittauksia.

---

⁵¹ Esimerkiksi tässä tapauksessa plagioinnin voitaneen ajatella koskevan erityistä yksittäistä tai poikkeuksellista rakennetta tai juonta. Yleisesti esiintyvää rakennetta tai juonta voidaan pitää yleisenä tietona lähteisiin viittaamisen näkökulmasta katsottuna.

Kolmas kirjallisuudessa esiintyvä jäsentelyn laji perustuu plagioijan oman työn osuuteen. Esimerkiksi Lucas (2004) ja Griffin (2009, 140) käyttävät seuraavaa jäsentelyä:

- globaali plagiointi (global plagiarism), suora kopiointi yhdestä lähteestä
- patchwork-plagiointi (patchwork plagiarism), plagiointi useammasta lähteestä
- inkrementaalinen plagiointi (incremental plagiarism), puutteelliset ja/tai epämääräiset lähdeviittaukset.

Gordonin, Simmons & Wynnin (2004) esittämä plagioinnin jäsentely sisältää viisi plagioinnin kategoriaa. Selityksillä täydennetty yhteenveto tästä jäsentelystä on esitetty taulukossa 19.

Taulukko 19. Gordonin, Simmons, & Wynnin (2004) esittämän jaottelun mukaan täydennetty plagioinnin jäsentelymalli

Kategoria	Selitys	Oman työn määrä
Täydellinen plagiointi (complete plagiarism)	Tuotos on kokonaan tai lähes kokonaan kopioitu muualta	olematon tai vähäinen
Lähes täydellinen plagiointi (near-complete plagiarism)	Tuotos voi sisältää jonkin verran omaa tekstiä, mutta merkittäviä tekstijaksoja (esim. kokonaisia kappaleita) on kopioitu muualta (tyypillisesti useammasta kuin yhdestä lähteestä), esim. leikkaa ja liitä -kopiointi Internetistä	vähäinen kopioitujen tekstien liittäminen yhteen ja minimaalinen esityksen täydentäminen
Patchwork-plagiointi (patchwork plagiarism)	Tuotos sisältää myös omaa tekstiä, mutta sitä on rakennettu kuin palapeliä kopioimalla lyhyempiä tekstinosia (esim. yksittäisiä lauseita) muualta	kohtalainen vaatii asiaan paneutumista
Laiska plagiointi (lazy plagiarism)	Tuotos sisältää merkittävän määrän omaa tekstiä, mutta epämääräisistä, harhaanjohtavista ja/tai puuttuvista lähdeviitteistä johtuen lainaukset eivät erotu omasta tekstistä	suuri taustalla voi olla ajan säästäminen, huolimattomuus ja puutteet lähteiden merkintätaidoissa
Itsensä plagiointi (self plagiarism)	Koko tuotos tai siihen kuuluvia osia on jo aiemmin arvioitu toisessa opintosuorituksessa	olematon tai vähäinen (tuotos on jo ennestään olemassa)

Kirjallisuudessa eritellään omina tapauksinaan myös Internet-plagiointi⁵² (mm. Sazbo & Underwood 2004; Scanlon & Neumann 2002; Howard 2007; Sisti 2007; Sutherland-Smith 2008;

⁵² Internet plagiarism

Surakka ym. 2003) ja tietokoneohjelmien plagiointi⁵³ (mm. Joy & Luck 1999; Culwin & Lancaster 2004; Surakka ym. 2003; Ala-Mutka 2003). Internet-plagiointilla tarkoitetaan tekstin, kuvien yms. kopiointia Internetistä, yleensä kopioi ja liitä -menetelmällä. Tähän liittyviä erityispiirteitä ovat aineiston hakemisen ja kopioinnin helppous sekä käsitykset siitä, että Internetistä helposti kopioitavissa olevat aineistot olisivat vapaammin käytettävissä kuin painetut lähteet. Esimerkiksi Eskolan ja Puusniekan (2004) tutkimuksessa vastaajat (609 korkeakouluopiskelijaa) pitivät harjoitustyön tekstin kopioimista alkuperäislähdettä mainitsematta hyväksyttävämpänä Internetistä kuin painetuista lähteistä. 59 % vastaajista piti kopiointia Internetistä ainakin jossain määrin hyväksyttynä. 43 % vastaajista piti kopiointia painetuista lähteistä ainakin jossain määrin hyväksyttynä. (mts. 123.) Yhdysvalloissa McCaben (2005) kyselytutkimuksen tuloksen mukaan, kun 91 % kyselyyn vastanneista korkeakouluopiskelijoista piti yleisellä tasolla plagiointia kohtalaisen vakavana tai erittäin vakavana vilppinä⁵⁴, niin vain 56 % vastaajista piti kopioi ja liitä -plagiointia Internetistä kohtalaisen vakavana tai erittäin vakavana vilppinä.

Visuaalinen plagiointi (visual plagiarism) ja nontekstuaalinen plagiointi (non-text based plagiarism) liittyvät erityisesti visuaalisen viestinnän, taiteiden ja arkkitehtuurin opiskeluun. Näiden tapauksessa plagioituina kohteina voivat olla erilaiset visuaaliset ja audiovisuaaliset tuotokset, sävellykset, koreografiat ja muut esitykset, tuotemallit jne. (ks. esim. Whitley & Keith-Spiegel 2002, 77; Carroll & Zetterling 2009, 12). Tässä tutkimuksessa käytetyissä lähteissä näihin liittyvää plagiointia ei ole käsitelty erikseen.

5.2.4 Plagiointin esiintymismuotoja

Tässä tutkimuksessa plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen analyysiin sisältyvä empiiristen tarkoitteiden kuvaaminen on toteutettu plagiointin esiintymismuotoja kartoittavalla kirjallisuuskatsauksella. Tutkimusta varten kerätystä kirjallisuudesta on tätä tarkoitusta varten valittu nimenomaan sellaisia tekstejä, joissa on kuvattu useita erilaisia opintosuorituksiin liittyvän plagiointin esiintymismuotoja. Plagiointin esiintymismuotojen analyysin aineistona käytetty kirjallisuus on lueteltu taulukossa 20.

---

⁵³ source code plagiarism

⁵⁴ moderate to serious cheating

Taulukko 20. Plagioinnin esiintymismuotojen analyysin aineistona käytetty kirjallisuus

Viite	Tekijät	Teksti
[1]	Barnbaum (2010)	Plagiarism. A Student's Guide to Recognizing It and Avoiding It. http://www.valdosta.edu/~cbarnbau/personal/teaching_MISC/plagiarism.htm
[2]	Carroll (2002)	A Handbook for Deterring Plagiarism in Higher Education. Oxford: Oxford Brookes University.
[3]	Culwin & Lancaster (2001)	Plagiarism issues for Higher Education. Vine (123).
[4]	Eco (1990)	Oppineisuuden osoittaminen eli miten tutkielma tehdään. Tampere: Vastapaino.
[5]	Martin (1994)	Plagiarism: a misplaced emphasis. Journal of information ethics 3 (2).
[6]	Neville (2007)	The complete guide of referencing and avoiding plagiarism. Berkshire: Open University Press.
[7]	Park (2003)	In other (people's) words: plagiarism by university students - literature and lessons. Assessment & Evaluation in Higher Education 28 (5).
[8]	Surakka ym. (2003)	Plagiointi opintosuorituksissa. Plagiointityöryhmän alustava raportti. Tampereen Teknillinen Yliopisto.
[9]	Whitley & Keith-Spiegel (2002)	Academic Dishonesty: An Educator's Guide. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Analysoiduista aineistoista pyrittiin poimimaan kaikki niissä mainitut opintosuorituksiin liittyvän plagioinnin esiintymismuodot. Tämän jälkeen eri sanoin ilmaistuja, tutkijan mielestä samaa tarkoittavia, esiintymismuotojen kuvauksia yhdisteltiin ja tuloksena saatiin 20 esiintymismuodon luokittelu. Lopuksi näille esiintymismuodoille laadittiin pääluokittelu. Analyysin lopputuloksena saatiin seuraaviin pääluokkiin jäsenneily synteesi opintosuorituksiin liittyvän plagioinnin esiintymismuodoista:

- suora kopiointi / kopiointivilppi
- itsensä plagiointi
- yhteistoiminnallinen plagiointi
- yksittäiseen lainaukseen liittyvä plagiointi.

Analysoiduissa aineistossa mainittujen plagioinnin esiintymismuotojen synteesi on esitetty taulukossa 21.

Taulukko 21. Opintasuorituksen liittyvän plagioinnin esiintymismuotoja

Suora kopiointi / kopiointivilppi	
1	Alkuperäisen aineiston kopiointi ja esittäminen omaan
(a)	Kopiointi ulkoisesta lähteestä (kopiointi korpuksen ⁵⁵ ulkopuolelta) [3]
-	Työn suora kopiointi alkuperäislähteestä [2], [5], [6], [7], [9]
-	Haamukirjoittajan käyttäminen ⁵⁶ [5]
1.	Työn tilaaminen esseetehtaasta tms. täysin ulkopuoliselta taholta [2]
2.	Työn kopioiminen Internetistä esseiden yms. jakelusivustolta [2]
3.	Työn teettäminen toisella opiskelijalla [6], [7]
4.	Työn teettäminen lähipiiriin kuuluvalla henkilöllä (lähiomainen, ystävä...) [6], [7]
(b)	Vertaisplagiointi (kopiointi korpuksesta) [3]
-	Toisen opiskelijan tekemän työn kopiointi tekijän luvalla
-	Toisen opiskelijan tekemän työn kopiointi ilman tekijän lupaa
Itsensä plagiointi	
2	Saman tuotoksen tai sen osan esittäminen arvioitavaksi useammalla kuin yhdellä opintojaksolla. [2], [3], [8]
Yhteistoiminnallinen plagiointi	
3	Täydellinen tai osittainen vapaamatkustaminen ryhmätyösuorituksessa [2]
-	Opiskelijan oma osuus kokonaisuudesta on selvästi ryhmän muiden jäsenten osuutta vähäisempi tai olematon. Opiskelija esittää saman ryhmän toisten jäsenten tekemän tuotoksen omaan, ellei tuotoksesta käy ilmi kyseisen opiskelijan todellista osuutta.
4	Epärehellinen yhteistoiminta (collusion) [2], [3], [6]
-	Opiskelija tekee yhteistyötä toisen samaa tehtävää tekemässä olevan opiskelijan kanssa ja esittää omana yksilösuorituksenaan toisen opiskelijan kanssa yhteistyönä tehdyn tuotoksen.
Yksittäiseen lainaukseen liittyvä plagiointi	
5	Suoran lainauksen esittäminen ilman asianmukaista lähdeviitettä [1], [2], [5], [6], [9]
6	Suoran lainauksen merkitseminen parafrasiksi [2], [6], [7], [9]
(a)	Sanasta sanaan -plagiointi: Opiskelija tekee suoran lainauksen, mutta merkitsee sen parafrasiksi. [2], [6], [7], [9]
(b)	Plagiointi sanaa tai sanoja vaihtamalla: Opiskelija tekee suoran lainauksen ja vaihtaa sanoja, sanojen järjestystä, lauseiden järjestystä jne. [1], [2], [5], [6], [7]
-	Mikäli tekstin muokkaus ei muuta lauseiden sisällöllistä merkitystä, on syytä käyttää alkuperäistä tekstiä sitaatiksi merkittynä.

(jatkuu)

⁵⁵ Korpus (corpus) tarkoittaa tarkasti määriteltyä ja kerättyä joukkoa materiaaleja. Culwin ja Lancaster (2001a) jäsentävät plagiointia seuraavasti: plagiointi korpuksen ulkopuolelta (extra-corporal plagiarism) ja plagiointi korpuksesta (intra-corporal plagiarism).

⁵⁶ Martin (1994) nimittää oman nimen laittamista toisen tekemään tuotokseen tekijyyden plagioinniksi (plagiarism of authorship).

Taulukko 21. (jatkuu)

7	Tilkkutäkki-plagiointi (mosaic plagiarism, patching, patchwork plagiarism ⁵⁷) - Opiskelija rakentaa esitystä kuin palapeliä kopiaimalla lyhyempiä tekstinosia (esim. yksittäisiä lauseita) ilman asianmukaisia lähdeviitteitä.	[2], [6], [7]
8	Epäsuoran lainauksen esittäminen ilman asianmukaista lähdeviitettä - Opiskelija jättää asianmukaisen lähdeviitteen merkitsemättä tiivistävässä referoinnissa tai laatiessaan parafrasia ⁵⁸ .	[2], [4], [7], [9]
9	Epäsuoran lainauksen merkitseminen epämääräisellä tai harhaanjohtavalla lähdeviitteellä	[2], [4], [7], [9]
10	Toissijaisen lähteen merkitseminen ensisijaiseksi lähteeksi - Opiskelija viittaa toissijaiseen lähteeseen siten kuin kyseessä olisi ensisijainen lähde.	[5]
11	Idean plagiointi - Opiskelija esittää alkuperäislähteestä löytämänsä erityisen idean omanaan.	[1], [5], [9]
12	Kieli- tai vertauskuvan plagiointi - Opiskelija esittää alkuperäislähteestä löytämänsä erityisen kieli- tai vertauskuvan omanaan.	[1], [9]
13	Ajatuksenkulun / päättelytyylin / pohdinnan plagioiminen - Opiskelija kopioi alkuperäislähteen erityistä ajatuksenkulkua, päättelyrakennetta tai pohdintaa seuraamalla sitä lause lauseelta tai kappale kappaleelta siten, että syntyy alkuperäistekstin juonen mukaelma.	[1], [5]

Käsiteanalyysin aineistona käytetyissä teksteissä plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen alaan luetaan niin merkittävästi toisistaan poikkeavia tekoja, että kyseinen käsite vaikuttaa olevan luonteeltaan sateenvarjokäsite. Merkittävin plagioinnin alaan luokiteltuja tekoja jaotteleva tekijä on opiskelijan oman luovan työn osuus. Ylimmällä tasolla teot voidaan jakaa esimerkiksi seuraaviin kahteen kategoriaan: (1) opiskelija pyrkii suorittamaan annetun tehtävän ilman asianmukaista omaa työsuoritusta ja (2) opiskelija luo oman tuotoksen, mutta se sisältää plagioituja kohtia.

Plagioinnin esiintymismuotojen jäsentelyssä suora kopiointi / kopiointivilppi, itsensä plagiointi ja vapaamatkustaminen ryhmätyössä edustavat sellaisia tekoja, joilla opiskelija pyrkii suorittamaan annetun tehtävän ilman asianmukaista omaa työsuoritusta. Tällainen suoritustapa ei edistä opintosuorituksen tavoitteiden mukaista oppimista. Ng ja Bereiter (1991, 256) jaottelevat yksittäiseen opintosuoritukseen / tehtävään liittyviä opiskelijan tavoitteita kolmeen luokkaan seuraavasti⁵⁹:

⁵⁷ Kirjallisuudessa patchwork plagiarism -termiä käytetään useammassa eri merkityksessä. Esimerkiksi Lucas (2004) ja Griffin (2009, 140) tarkoittavat tällä termillä plagiointia useammasta kuin yhdestä lähteestä.

⁵⁸ Eco (1990, 193) käyttää tällaisten parafrasien tapauksessa nimitystä "petollinen parafrasi".

⁵⁹ 1. Task-completion goal orientation / 2. Instructional goal orientation / 3. Knowledge-building goal orientation

1. Opiskelijan tavoitteena on annetun tehtävän suorittaminen. Ensisijaisena tarkoituksena on opintosuoritukseen liittyvän tilanteen vaatimuksista selviytyminen.
2. Opiskelijan tavoitteena on oppia juuri ne asiat, joita annetun tehtävän tekemisen avulla on tarkoitus oppia.
3. Opiskelijan tavoitteena on pitkäjänteinen tiedonrakentaminen, mikä on alaltaan yksittäiseen tehtävään tai opintosuoritukseen liittyviä tavoitteita laajempi tavoite.

Ng:n ja Bereiterin (1991, 261) mukaan pitkäjänteisen tiedonrakentamisen tavoitteen korostuessa opiskelija voi myös menettää mielenkiintonsa sellaisiin tehtäviin, joiden hän ei katso edistävän omia tiedonrakentamisen tavoitteitaan. Tällaisessa tapauksessa opiskelijan ensisijainen pyrkimys yksittäisen tehtävän kohdalla voi rajoittua annetun tehtävän suorittamiseen.

Epärehellisen yhteistyön tapauksessa opiskelija tekee yhteistyötä toisen samaa tehtävää tekemässä olevan opiskelijan kanssa ja esittää omanaan toisen opiskelijan kanssa yhteistyönä tehdyn tuotoksen. Tällaisessa tapauksessa opiskelijan ensisijaisen tavoitteen voidaan ajatella sopivan mihin tahansa Ng:n ja Bereiterin (1991) esittämän luokittelun kategorioista ja luvaton yhteistyö voi myös edistää oppimisen osa-alueita. Kyseessä on kuitenkin plagiointi ja opintosuorituksen arvioijan erehdyttäminen.

Puuttuvina tai harhaanjohtavina lähdeviitteinä ilmenevä plagiointi sopii ensisijaisesti sellaiseen tilanteeseen, jossa opiskelija luo oman tuotoksen, joka kuitenkin sisältää plagioituja kohtia. Tämän taustalle voidaan ajatella esimerkiksi seuraavia tilanteita:

- Opiskelija epäonnistuu vaaditunlaisessa lähteiden ja lähdemerkintöjen käytössä tietojen ja taitojen puutteista johtuen.
- Opiskelija oikaisee tarkoituksella tai huolimattomuudesta johtuen vaaditunlaisessa lähteiden ja lähdemerkintöjen käytössä esimerkiksi aikaa ja vaivaa säästääkseen, painottaessaan substanssiin liittyvien erityisten asioiden opiskelua tai saadakseen paremman arvosanan.

Carroll (2002) korostaa plagiointia nimenomaan oppimiseen liittyvänä ongelmana. Hänen mukaansa sellaisessa oppimistehtävässä, joka tiedon omaksumisen ja rakentamisen suhteen painot-

tuu Bloomin kognitiivisen taksonomian⁶⁰ alimmille tasoille (tietäminen, pääkohtien ymmärtäminen), opiskelija voi helposti mieltää tavoitteen olevan kysytyn tiedon löytämisessä. Tämänkaltaisissa tehtävissä myös plagiointi on yksinkertaisempaa ja sitä harjoittamalla voidaan kohtalaisen helposti tuottaa näennäisesti tavoitteen mukainen tuotos. Mikäli oppimistehtävä painottuu Bloomin taksonomian ylemmille tasoille, tavoitteina korostuvat omakohtainen tiedonrakentelu ja ratkaisun luominen. Tämän tyyppisissä tehtävissä plagiointi ei ole niin helppoa, eikä se automaattisesti johda tavoitellun kaltaiseen ratkaisuun. (mts. 27–28.)

5.2.5 Tietokoneohjelmien lähdeteksteihin liittyvä plagiointi

Tieto- ja viestintäteknikan opiskelussa tietokoneohjelmien ja vastaavien plagiointiin liittyy erityispiirteitä (ks. esim. Joy & Luck 1999; Culwin & Lancaster 2004; Surakka ym. 2003; Ala-Mutka 2003). Tietokoneohjelmien, WWW-sivujen, tietokantojen luontilauseiden ja muiden vastaavien lähdekieliset koodit ovat tekstidokumentteja, joiden kopiointi on teknisesti yksinkertaista. Tietokoneohjelman lähdetekstin kopiota voidaan helposti muokata tekstieditorin "etsi ja korvaa -toiminnolla" ja tekstin osien keskinäistä järjestystä vaihtamalla ulkoasultaan alkuperäisestä poikkeavaksi ilman, että tietokoneohjelman toiminta muuttuu toisenlaiseksi. Esimerkiksi esseen tapauksessa vastaava ulkoasun muokkaus on suhteellisen hankalaa, eikä se onnistu pelkästään mekaanisilla toimenpiteillä. Tyypillisesti tietokoneohjelmat koostuvat useista erillisiin tekstitiedostoihin talletetuista osista (luokat, moduulit yms.). Tällöin yksi tai useampi näistä osista vastaa tietokoneohjelman käyttöliittymästä. Tekemällä pieniä muutoksia tällaiseen osaan, kopioidun tietokoneohjelman käyttöliittymä saadaan näyttämään alkuperäisestä poikkeavalta ilman että kyseisen tietokoneohjelman muuta toteutusta tarvitsee oikeastaan lainkaan ymmärtää. Kopioidun tietokoneohjelman toteutuksen jonkinasteista ymmärtämistä sitä vastoin edellyttää sellainen tilanne, jossa kopioidusta ohjelmasta tehdään kohtalaisen pienin muutoksin toista tarkoitusta varten uusi versio ja esitetään tämä omissa nimissä.

Tietokoneohjelmien tapauksessa plagiointiongelma ilmenee ensisijaisesti vertaisplagiointina (ks. esim. Joy & Luck 1999; Ala-Mutka 2003; ks. myös Helsingin Sanomien verkkoliite 28.10.2007). Ohjelmoinnin peruskursseilla kymmenet opiskelijat saattavat tehdä samaa ohjelmointiharjoitustehtävien sarjaa. Pedagogisesti tarkoituksenmukaisten harjoitustehtäväsarjojen laatiminen opetusta varten on sen verran suuritöistä, että samaa harjoitustehtäväsarjaa saatetaan käyttää useilla eri

---

⁶⁰ Bloomin taksonomia jäsentää osaamisen kuvaamisen seuraaville kuudelle tasolle: tietäminen, ymmärtäminen, soveltaminen, analysoiminen, syntetisoiminen ja arvioiminen.

lukukausilla⁶¹ (ks. esim. Whitley & Keith-Spiegel 2002, 86). Edellä mainituista syistä johtuen kiinnijäämisen riski voi olla kohtalaisen alhainen, koska ohjelmakoodin ulkoasua ja ohjelman käyttöliittymää on helppo muuttaa ja keskenään vertailtavia ratkaisuja voi olla jopa satoja. Joy ja Luck (1999) luokittelevat toisen opiskelijan tekemän tietokoneohjelman plagiointia seuraavasti:

- Heikosti edistynvä opiskelija tekee yksilötehtävän luvattoman tiiviissä yhteistyössä toisen opiskelijan kanssa (mutta uskoo toimivansa hyväksyttävällä tavalla).
- Heikosti edistynvä opiskelija kopioi tietokoneohjelman lähdetekstin, tekee siihen joitakin muutoksia ja esittää lopputuloksen omanaan (ja toivoo, että plagiointi jää huomaamatta).
- Heikosti motivoitunut (mutta ei välttämättä heikosti edistynvä) opiskelija työmääräänsä pienentääkseen kopioi tietokoneohjelman lähdetekstin, tekee siihen joitakin muutoksia ja esittää lopputuloksen omanaan.

Joy ja Luck (1999, 129) huomauttavat, että ensiksi mainittu tapaus esiintyy tyypillisimmillään sellaisessa toimintaympäristössä missä luvallisen yhteistyön ja plagioinnin eroa ei ole selvästi määritelty ja riittävästi selvitetty opiskelijoille. Opiskelija voi tehdä plagioinniksi katsottavan teon myös sellaisessa tapauksessa, jossa hän saa toisen opiskelijan samaan tehtävään laatiman valmiin ratkaisun tutkittavakseen ja hän kirjoittaa oman ratkaisunsa mukaillen toisen opiskelijan ratkaisua.

Koska tietokoneohjelmat kirjoitetaan formaalilla kielellä (ohjelmointikieli), niiden rakenne voidaan jäsentää systemaattisesti, ja tässä yhteydessä ulkoasuun liittyvät yksityiskohdat voidaan pelkistää ennen vertailua (ks. esim. Culwin & Lancaster 2004; Joy & Luck 1999). Erityisesti tietokoneohjelmien lähdetekstien samankaltaisuuden tutkimista⁶² varten kehitettyjä ohjelmistoja ovat esimerkiksi kotimainen Plakki⁶³ sekä ulkomaiset Internet-sovellukset JPlag⁶⁴ ja MOSS⁶⁵.

Lähteiden käytön näkökulmasta tietokoneohjelmien lähdetekstien kirjoittaminen poikkeaa jossain määrin muusta kirjoittamisesta. Ohjelmoinnin opiskeluun liittyvässä tietokoneohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa on tarkoitus mahdollisuuksien mukaan hyödyntää kirjallisuudesta löytyviä valmiita malleja, algoritmeja ja koodiesimerkkejä sekä opintojaksolla esitettyjä esimerkkikoodeja ja

---

⁶¹ Whitley ja Keith-Spiegel (2002) toteavat, että laboratoriotyypisiä harjoitustehtäviä on hankalaa muuttaa lukukausittain, koska tyypillisesti niissä edellytetään opiskelijoiden noudattavan tiettyjä standardoituja toimintatapoja. Lisäksi luonnontieteissä ei ole poikkeuksellista, että osa oppimistehtävistä on luonteeltaan sellaisia, että eri opiskelijat tuottavat samaan tehtävään lähes identtisiä ratkaisuja. (mts. 86.)

⁶² Opiskelijoiden tekstien samankaltaisuuden yleiseen tunnistamiseen käytetyt ohjelmistot (Urkund, Turnitin, Nalkki jne.) eivät osaa erottaa toisistaan esimerkiksi esseiden ja tietokoneohjelman tekstiä. Näin ollen niiden tehokkuus ei ole paras mahdollinen nimenomaan tietokoneohjelmien lähdetekstien vertailuissa.

⁶³ Ks. esim. Surakka ym. (2003) ja Ala-Mutka (2003)

⁶⁴ <https://www.ipd.uni-karlsruhe.de/jplag>

⁶⁵ <http://theory.stanford.edu/~aiken/moss>

toteutusmalleja. Tietokoneohjelmien lähdeteksteissä ei aina edellytetä suorien ja epäsuorien lainausten merkitsemistä, vaikka oma ratkaisu sisältäisi merkittävän määrän lähdeoksista ja/tai opintojakson esimerkeistä kopioitua tekstiä. Käytännössä raja kuitenkin vedetään viimeistään vertaisplagiointiin, eli opiskelijan henkilökohtaisen tuotoksen edellytetään olevan hänen oman ajatteluprosessinsa perusteella itse työstetty tulos, ei kopio toisen opiskelijan ajatteluprosessista.

Erityisesti tietotekniikan alaan liittyy tietojärjestelmien kehittämisprosessissa syntyvien kaavioiden plagiointi. Sitä vastoin tietokantojen ja konekielisen datan plagiointi ei ole sidoksissa yksittäiseen opintoalaan.

5.2.6 Tahallinen ja tahaton plagiointi

Vaikka plagiointi opintosuorituksissa ei ole hyväksyttävää, kirjallisuudessa ei kuitenkaan luokitella kaikkea plagiointia opiskeluvilpiksi (ks. esim. Carroll 2002; Whitley & Keith-Spiegel 2002; Surakka ym. 2003; Sutherland-Smith 2008). Tyypillisesti opiskeluvilpin ulkopuolelle luetaan tahaton plagiointi ja esimerkiksi lähteiden merkintätaitojen puutteesta seurannut plagiointi opintojaan aloittavan opiskelijan tapauksessa. Tahattoman plagioinnin tapauksessa opiskelijan tiedot ja taidot voivat olla puutteellisia esimerkiksi työskentelyyn liittyvien normien, plagioinnin välttämisen, tekijänoikeuden, opintoalakohtaisten lähdeviittauskäytäntöjen sekä lähteiden käyttöön perustuvan tutkivan työskentelytavan ja tieteellisen kirjoittamisen käytäntöjen suhteen. Korkeakoulun vastuulla on huolehtia, että opiskelijoilla on mahdollisuus saada riittävä opastus näissä asioissa (ks. esim. Carroll 2002; Whitley & Keith-Spiegel 2002; Sutherland-Smith 2008; Surakka ym. 2003; Mäkinen 2005). Ulkomaisten korkeakoulujen verkkosivuilta löytyy kattavia oppilaitostason esimerkkejä oppilaitoksen suhtautumisesta⁶⁶ plagiointiin ja plagioinnin välttämiseen⁶⁷ opastavista teksteistä⁶⁸.

Tahattoman ja tahallisen plagioinnin väliin voidaan ajatella piittaamattomuudesta välillisesti seurannut plagiointi. Tällaisena tapauksena voidaan pitää esimerkiksi sellaista tilannetta, jossa opiskelijalla olisi ollut kaikki edellytykset selvittää oikeat käytännöt, mutta hän ei ole välittänyt paneutua asiaan riittävästi. Ääriesimerkki tahattomasta plagioinnista on ns. kryptoamnesia, eli

---

⁶⁶ University-wide statement on plagiarism

⁶⁷ How to avoid plagiarism

⁶⁸ Ks. esim. <http://www.admin.ox.ac.uk/epsc/plagiarism>
<http://www.admin.cam.ac.uk/univ/plagiarism/students/statement.html>
<http://www.brookes.ac.uk/library/skill/plagiarism.html>

tilanne, jossa henkilö aidosti on unohtanut tietonsa lähteen ja vilpittömästi pitää aikaansaannostaan omana luovana tuotoksenaan (ks. esim. Marsh, Landau & Hicks 1997; Defeldre 2005).

Sekä tahallisen että tahattoman plagioinnin tapauksessa tuloksena syntyy plagiaatti (ks. esim. Carroll 2002; Whitley & Keith-Spiegel 2002). Sutherland-Smithin (2008, 28–29) esittämässä plagioinnin tarkastelumallissa tekstin lukija (opintosuorituksen arvioija) muodostaa plagiain tapauksessa käsityksen opiskelijan intentiosta. Arvioijan mielessä syntyy käsitys siitä, onko plagiointi tahallista vai tahatonta. Tahattoman plagioinnin tapauksessa kyse on ensisijaisesti epäonnistumisesta lähteiden ja lähdemerkintöjen vaaditunlaisessa käytössä, eli opiskelijan näkökulmasta katsottuna hän ei ole pyrkinyt plagioimaan. Rajanveto tahattoman ja tahallisen plagioinnin välille ei ole yksinkertaista. Esimerkiksi Carrollin (2009a) mukaan opiskeluvilpiksi katsottavasta plagioinnista on kyse silloin, kun (a) opiskelija tietää toimivansa väärin ja (b) opiskelija yrittää tahallaan erehdyttää arvioijaa plagioidun osan alkuperän suhteen ja (c) arvioija pystyy riittävän perustellusti osoittamaan opiskelijan tekoa voitavan pitää tahallisenä.

5.2.7 Plagioinnin vakavuusaste

Plagiointiin liittyvät olennaisesti käsitykset teon hyväksyttävyydestä, tahallisuudesta, vakavuudesta, seuraamuksista oppimistehtävän ja opintosuorituksen suhteen sekä mahdollisista kurinpidollisista rangaistuksista. Plagioinnin vakavuusasteesta⁶⁹ riippuvia seuraamuksia yksittäisen oppimistehtävän suhteen ovat esimerkiksi tehtävän hylkääminen ilman sen uusintamahdollisuutta, uuden tehtävän antaminen, tehtävän hyväksyminen mikäli opiskelija korjaa plagioidut kohdat ja tehtävän hyväksyminen sellaisenaan mahdollisesti alemmalla pistemäärällä⁷⁰. Seuraamuksena voi olla myös koko opintosuorituksen (esimerkiksi opintojakson) hylkääminen. Suomen lainsäädäntö tuntee kaksi opiskelijan kurinpidollista rangaistusta: rehtorin päättämä varoitus ja korkeakoulun hallituksen päättämä enintään yhden vuoden mittainen määräaikainen erottaminen (Ammattikorkeakoululaki 351/2003, 6 luku, lailla 953/2011 muutettu 28 §; Yliopistolaki 558/2009, 5 luku, 45 §).

Korkeakoulun systemaattisen laadunvarmistuksen ja opiskelijoiden tasapuolisen kohtelun edellyttämä vakavuusasteviitekehys (penalty structure, plagiarism reference tariff) määrittelee korkea-

---

⁶⁹ Esimerkiksi Mäkisen (2006, 158) mukaan ”Plagioinnissa on myös asteita törkeästä lievään”.

⁷⁰ Nämä seuraamukset perustuvat oppimisteon arviointiin, ne eivät ole kurinpidollisia rangaistuksia. Tämän tutkimuksen ulkopuolella tutkija on useita kertoja havainnut arkiajattelussa esiintyvän seuraavan epäloogisuuden: kun arvioija antaa hylätyn arvosanan opiskelijan kokonaan plagiatiiksi todennetusta tuotoksesta, hylätty arvosana mielletään tässä yhteydessä jonkinlaiseksi rangaistukseksi.

koulun sääntöjen vastaisten tekojen vakavuusasteita ja vakavuusasteesta riippuvia seuraamuksia. Vakavuusasteviitekehityksen taustalla ovat käsitykset plagioinniksi katsottavista teoista ja niiden vakavuusasteen arvioinnista. Suomessa vakavuusasteviitekehitykset ovat korkeakoulukohtaisia. Esimerkiksi Britanniassa pyritään yhdenmukaistamaan korkeakouluissa sovellettuja vakavuusasteviitekehityksiä. Julkisin varoin rahoitettu Academic Misconduct Benchmarking Research -projekti⁷¹ on tätä tarkoitusta varten julkaissut kesäkuussa 2010 kansallisen tason ohjeiston plagioinnin vakavuuden määrittelemistä varten. Ohjeisto määrittelee kuusi plagioinnin vakavuusastetta sekä muutaman sellaisen kriteerin, joiden mukaan yksittäinen plagiointitapaus voidaan pisteyttää sen vakavuusasteen määrittelemistä varten. Ohjeistossa on myös määritelty kutakin vakavuusastetta kohden mahdollisia seuraamuksia. Osa seuraamuksista on keskenään vaihtoehtoisia. (AMBeR Project 2010.) AMBeR-projektin määrittelemät plagioinnin vakavuusasteen kriteerit on esitetty taulukossa 22.

Taulukko 22. AMBeR-projektin (2010) määrittelemät plagioinnin vakavuusasteen kriteerit

Kriteeri	Kriteerin tarkennus	
Historia	Onko kyseessä 1., 2. vai 3./+ kerta kun opiskelija jää kiinni plagioinnista?	100 / 150 / 200 pistettä
Plagioinnin laajuus	< 5 % ja alle kaksi lausetta Kuten edellä, mutta lauseissa on tehtävän kannalta keskeisiä ideoita 5 - 20 % tai yli kaksi lausetta, mutta enintään kaksi kappaletta Kuten edellä, mutta on kopioitu tehtävän kannalta keskeisiä ideoita 20 - 50 % tai yli kaksi kappaletta, mutta enintään viisi kappaletta Kuten edellä, mutta on kopioitu tehtävän kannalta keskeisiä ideoita > 50 % tai yli viisi kappaletta	80 pistettä 105 pistettä 105 pistettä 130 pistettä 130 pistettä 160 pistettä 160 pistettä
Opiskelijan kokeneisuus	Taso 1, taso 2 tai taso 3/jatko-opiskelija	70 / 115 / 140 pistettä
Tehtävän painoarvo	Normaali tehtävä / opinnäytetyö	30 / 60 pistettä
Muut	Onko näyttöä plagioinnin peittely-yrityksistä sanoja, lauseita tai lähdeviittauksia muuttelemalla?	40 pistettä

(AMBeR Project 2010.)

⁷¹ AMBeR-projektissa (<http://www.heacademy.ac.uk/projects/detail/AMBeR>) tehdyssä kyselytutkimuksessa selvitettiin brittiläisissä korkeakouluissa käytössä olleita plagioinnin vakavuusasteviitekehityksiä ja plagiointitapauksissa käytännössä sovellettuja rangaistuksia. Kyselytutkimukseen vastasi 100 brittiläistä korkeakoulua. Vastaajia pyydettiin ilmoittamaan virallisesti todennettujen plagiointitapausten ja niistä seuranneiden rangaistusten määrä joko lukuvuonna 2004–2005, 2005–2006 tai 2006–2007. **86** korkeakoulua ilmoitti yhteensä **8 799** rangaistukseen johtanutta plagiointitapausta yhden lukuvuoden ajalta. Opiskelijan erottamiseen (expulsion) johtaneita plagiointitapauksia näistä oli yhteensä 143. (AMBeR Project 2008.) Lukuvuotta 2009–2010 koskevassa kyselyssä **83** brittiläistä korkeakoulua ilmoitti kirjanneensa yhteensä **17 268** opiskeluvilppitapausta (The Telegraph 5.3.2011).

Vuonna 2008 Cambridgen yliopistossa plagioinnin esiintymistä selvittäneeseen Varsity-lehden tekemään kyselyyn vastasi 1 014 yliopiston omaa opiskelijaa. 497 vastaajaa (**49 %**) ilmoitti tehneensä yliopiston säännöissä plagioinniksi luokitellun teon. Vain **5 %** vastaajista ilmoitti jääneensä kiinni plagioinnista. (Varsity 31.10.2008.)

Plagioinnin vakavuusasteeseen liittyvässä diskurssissa yksinkertainen dikotominen jaottelu luokittelee tapauksen joko lieväksi tai vakavaksi. Esimerkiksi Carroll (2009a) on esittänyt plagioinnin vakavuusasteen kolmitasoisin luokittelumallin. Kolmetasoinen plagioinnin vakavuusasteen luokittelu (lievä plagiointi, kohtalainen plagiointi ja vakava plagiointi) on ollut käytössä esimerkiksi Birminghamin yliopistossa (2009) ja Curtinin yliopistossa (2011). Curtinin yliopiston kolmitasoisin luokittelun mukaan tason 1 plagioinnin (lievin taso) ajatellaan johtuvan puutteista opiskelijan lähdeviittaustaidoissa tai lievästä huolimattomuudesta. Tason 1 plagiointitapaukset eivät edellytä kurinpidollisia seuraamuksia ja ne käsittelee opintojakson opettaja. Tason 2 plagioinnin ajatellaan johtuvan selkeästä piittaamattomuudesta tai väärinkäytöksestä, mutta opiskelijan oman osuuden koko työstä katsotaan olevan sen verran suuri, että kyseessä ei ole vakavimman tason plagiointi. Tason 2 plagiointitapaukset käsitellään osaston tai laitoksen tasolla ja niillä on aina kurinpidollisia seuraamuksia. Tason 3 plagioinniksi katsotaan selvät vilppitapaukset. Tason 3 plagiointitapaukset käsitellään tiedekunnan tai koko yliopiston tasolla ja niillä on aina kurinpidollisia seuraamuksia. (mt.) Carrollin (2009a) esittämä kolmitasoinen luokittelu ja tapausten jatkokäsittely vastaa muuten Curtinin yliopiston luokittelua, mutta tason 2 kriteerinä painotetaan opiskelijan intentiota siinä missä Curtinin mallissa painotetaan plagioinnin määrää suhteessa tuotoksen kokoon.

Sutherland-Smith (2008) on vertaillut neljän yliopiston plagioinnin määritelmiä ja korostaa, että ensisijainen ero plagioinnin määritelmässä koskee suhtautumista plagioijan intention, eli miten suhtaudutaan vilpittömällä mielellä tehtyyn tekoon (tahaton plagiointi). Lisäksi joissakin määritelmässä teon luokittelu plagioinniksi riippuu teon tekijän intentiosta. Australialainen Monashin yliopisto on yksi Sutherland-Smithin tarkastelemista korkeakouluista (mts. 62–74.) Monashin yliopiston (2011a) säännöissä tahalliseksi katsottu plagiointi määritellään vilpiksi ja tahattomaksi katsottu plagiointi määritellään lähdeviittauksiin liittyväksi väärin toimimiseksi⁷². Kuitenkin myös tahattomaksi katsottu plagiointi on sanktioitu. Tahattoman plagioinnin tapauksessa opiskelijalle annetaan aina kirjallinen varoitus ja mahdollisesti opiskelijan arvosanaa alennetaan. Lisäksi opiskelija voi joutua korjaamaan plagioidut kohdat ennen työn hyväksymistä. (Monash University 2011b.)

Yeon ja Chienin (2007, 190) esittämä plagioinnin vakavuusasteen arviointimalli (taulukko 23) perustuu seuraaviin neljään arviointikriteeriin: opiskelijan kokeneisuus, teon muoto, plagioinnin laajuus ja opiskelijan intentio. Muut näistä kriteereistä ovat konkreettisesti mitattavissa, mutta aina

---

⁷² academic misdemeanour of failing to reference a source correctly

ei ole mahdollista saada riittävästi tietoa plagioinniksi katsotun teon tekijän tarkoituksesta tai siitä, onko tekijä mieltänyt tekonsa seuraamuksen syntymistä. Teon luokittelu opiskeluviipiksi edellyttää kuitenkin sellaista tahallisuusarvostelua⁷³, joka perustuu tekijän tarkoituksen arviointiin. Clarkeburn ja Mustajoki (2007, 23–24) korostavat, että kaikissa tapauksissa teon hyväksyttävyyden ei ole yksiselitteistä, koska kaikissa tapauksissa plagioinnin raja ei ole yksityiskohtaisen tarkka. Osa tapauksista voi täten sijoittua harmaalle alueelle.

Plagiointi on sekä opetuksen että oppimisen kannalta väärin toimimista. Tämän vuoksi korkeakoulun opetuksessa tulee puuttua havaittuun plagiointiin. Kirjallisuudessa (mm. Carroll 2002; Sutherland-Smith 2008) kuitenkin korostetaan, että plagioinniksi katsottavaan tekoon puuttuminen ja teosta mahdollisesti tekijälle määrättävät seuraamukset ovat kaksi eri asiaa. Plagiointiin puuttuminen kuuluu korkeakoulussa normaaliin opiskelijoiden ohjaamiseen. Opiskeluviipiksi luokiteltavissa olevan plagioinnin käsittely ja siihen liittyvät seuraamukset kuuluvat erilliseen hallinnolliseen prosessiin.

Taulukko 23. Plagioinniksi katsottavien tekojen vakavuusasteen määrittelyn kriteerit Yeon ja Chienin (2007, 190) mukaan

Kriteeri	Kriteerin kuvaus	Skaala
Opiskelijan kokeneisuus	Opetushenkilöstön odotukset tietyssä opintojen vaiheessa olevan opiskelijan käsityksistä teon hyväksyttävyydestä ja vakavuudesta	Vasta aloittaneesta uudesta opiskelijasta valmistumisvaiheessa olevaan opiskelijaan
Teon muoto	Plagioinniksi luokitellun teon muoto opintoalakohtaiset käytännöt huomioituna	Puutteellisista lähteiden käyttö- ja merkintätaidoista tahalliseen koko tuotoksen kopiointiin
Plagioinnin laajuus	Plagoidun osan osuus koko tuotoksesta. Plagoidun osan merkitys suorituksen arvioinnissa	Muutamasta lyhyestä kohdasta merkittävään osuuteen koko tuotoksesta
Opiskelijan intentio	Plagioinnin taustalla vaikuttaneet opiskelijan intentiot ja motiivit	Tahattomasta teosta suunnitelmalliseen vilppiin

Esimerkiksi Oxford Brookesin yliopistossa (ks. Macdonald & Carroll 2006, 238–239) käytetty plagioinnin vakavuusasteen kriteeristö (taulukko 24) vastaa hyvin pitkälle Yeon ja Chienin (2007) esittämää mallia. Periaatteessa kummatkin mallit sisältävät saman joukon kriteereitä hieman eri

⁷³ Tahallisuusarvostelu on käsitelty alaluvussa 4.2.

tavalla jäsenneettynä. Yeon ja Chienin mallissa opintoalakohtaisten käytäntöjen huomioiminen ei ole oma kriteerinsä, vaan se on sisällytetty teon muodon tarkasteluun. Oxford Brookesin yliopiston mallissa taasen teon muodon ja opiskelijan intention tarkastelua ei ole nimetty erillisiksi kriteereiksi, vaan ne on sisällytetty muihin kriteereihin. Oxford Brookesin mallissa teon vakavuuden määrittelyyn vaikuttaa myös se, onko opiskelija aiemmin jäänyt kiinni plagioinnista. Lisäksi Oxford Brookesin mallissa huomioidaan erikseen vieraista kulttuureista tulevien opiskelijoiden tapaukset. Kirjallisuudessa (ks. esim. Pecorari 2001; Neville 2007; Carroll 2002; Sutherland-Smith 2008) tuodaan esille tarve huomioida kyseisessä oppilaitoksessa opiskelijaan aloittavien ulkomaisten opiskelijoiden tapauksessa heidän aiemman opiskelukulttuurinsa ja länsimaisen opiskelukulttuurin mahdolliset erot sekä heidän mahdollinen kokemattomuutensa länsimaisen korkeakoulukulttuurin käytännöistä.

Taulukko 24. Plagioinniksi katsottavien tekojen vakavuusasteen määrittelyn kriteerit Oxford Brookes -yliopistossa Macdonaldin ja Carrollin (2006, 238–239) mukaan

Kriteeri	Kriteerin tarkennus
1. Plagioinnin laajuus	<ul style="list-style-type: none"> – Plagioidun osan osuus koko tuotoksesta? – Plagioidun osan sijainti tekstissä (johtopäätöksissä, menetelmien kuvauksessa, rungossa, liitteessä)?
2. Opiskelijan kokeneisuus	<ul style="list-style-type: none"> – Milloin opiskelija on aloittanut opiskelunsa tässä korkeakoulussa? – Missä opintojen vaiheessa opiskelija on?
3. Opiskelijan tiedot brittiläisten korkeakoulujen kirjoitetuista ja kirjoittamattomista säännöistä	<p>Opiskelijan intention selvittäminen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Onko kyseessä opiskelijan ensimmäinen plagiointitapaus? – Onko opiskelija saanut riittävästi tietoa velvollisuuksistaan? – Onko opiskelija suorittanut opiskelutaitoihin ja kirjoittamiseen opastavat opintojaksot? – Onko kyseessä vieraasta kulttuurista tuleva ulkomainen opiskelija? Kauanko hän on opiskellut Britanniassa? – Onko kyseessä tietojen ja taitojen puutteesta johtuva puutteellinen lähteisiin viittaaminen vai tietoinen arvioijan erehdyttäminen?
4. Opintoalakohtaiset käytännöt	<ul style="list-style-type: none"> – Onko tapauksessa sellaisia piirteitä, jotka ovat erityisiä kyseisen opintoalan käytännöille?

Devlin (2002) jaottelee plagioinniksi katsottavan teon edellyttämät toimenpiteet opetuksen ja oppimisen tavoitteita edistäviin toimenpiteisiin ja kurinpidollisiin toimenpiteisiin. Opetuksen ja oppimisen tavoitteita edistäviä toimenpiteitä ovat opiskelijoiden opastaminen oikeisiin käytäntöihin ja plagioinnin välttämiseen sekä heille asetettujen vaatimusten selventäminen. Näitä toimenpiteitä

voidaan myös käyttää proaktiivisesti plagioinnin ehkäisemiseen⁷⁴. Tähän asiaan liittyen esimerkiksi Mäkinen (2006, 43) suosittelee tutkimusetiikan oppikirjassaan seuraavaa:

Olisi hyvä, jos jo aloittavat opiskelijat saisivat valistusta esim. plagioinnin välttämisestä, tekijänoikeuksista ja oikeasta lähdeviittauskäytännöstä. Opinnäytetyön tekovaiheessa pitäisi olla tutkimusetiikan kurssi.

Myös useissa plagioinnin ehkäisemistä käsittelevissä käsikirjoissa korostetaan nimenomaan oppimisen näkökulmaa plagioinnin tarkastelussa, sen ehkäisyssä ja siihen puuttumisessa (mm. Carroll 2002; Whitley & Keith-Spiegel 2002; Sutherland-Smith 2008). Howard (2007, 13) herättelee lisäksi kysymystä siitä, onko tärkeämpää kehittää opetushenkilön valmiuksia plagiaatin jäljitysohjelmistojen käyttämisessä kuin kehittää sellaista toimintapolitiikkaa ja harjoittaa sellaista pedagogiikkaa, joiden avulla opiskelijoiden plagioinnin välttämiseksi tarvittavat kompetenssit kehittyvät. Yksi esimerkki plagioinniksi katsottavaan tekoon reagoimisen ensisijaisen toimenpiteen valintamallista on Devlinin (2002, 7) laatima nelikenttä (kuvio 5).

Opiskelijan tarkoitus plagioinnin suhteen	Kokonaan tahallista	Vähäinenkin plagiointi ei ole hyväksyttävää. Varmista, että opiskelija ymmärtää asian.	Käsittele asia nopeasti ja määrää asianmukainen kurinpidollinen rangaistus.
	Kokonaan tahatonta	Älä jätä puuttumatta. Opasta oikeisiin käytäntöihin ja selitä vaatimukset.	Todennäköisesti kyseessä on huomattava väärinymmärrys. Varmista, että opiskelija perehtyy oikeisiin käytäntöihin ja vaatimuksiin.
		Vähäinen	Huomattava

Plagioinnin laajuus

Ensisijainen toimenpide

Kuvio 5. Plagioinniksi katsottavaan tekoon reagoiminen Devlinin (2002, 7) mukaan

Taulukossa 25 on konkretisoitu plagioijan intentioon ja tahallisuusarvosteluun liittyvää problematiikkaa kokeilemalla yhdistää Devlinin (2002) esittämä reagointimalli, Gordonin,

⁷⁴ Myös Puuronen (2005, 41) suosittelee, että plagiointiin tulisi kiinnittää huomiota opintojen alusta lähtien. Puuronen ehdottaa laadittavaksi kansallisen tason ohjeistoa plagioinnin ehkäisemisestä ja vähentämisestä korkeakouluissa. (mp.)

Simmonsin, & Wynnin (2004) esittämä plagioinnin jäsentelymalli⁷⁵, Yeon ja Chienin (2007) plagioinnin vakavuusasteen määrittelyn kriteerit ja tahallisuusarvostelun⁷⁶ asteikko. Yhdistelyn tulos osoittaa, että koko täydellisen plagioinnin tapausta lukuun ottamatta teon tahallisuusarvostelun kaikki lopputulokset ovat mahdollisuuksien rajoissa. Täydellistä plagiointia voidaan yksiselitteisesti pitää tahallisenä tekona. Devlinin (2002) mallin mukaan huomattavankin laajuinen plagiointi (lähes täydellinen plagiointi) voisi täysin kokemattoman opiskelijan tapauksessa olla myös tahatonta. Esimerkiksi Sutherland-Smith (2008) tarkastelee plagiointia kahden toimijan välisen suhteen kautta problematisoidessaan plagioinniksi⁷⁷ katsotun teon tekijän intention arviointia. Toimijoina ovat lukija (opettaja) ja kirjoittaja (opiskelija). Opiskelijan annettua tekstinsä opettajan luettavaksi, teksti vapautuu itsenäiseksi opiskelijasta riippumattomaksi opettajan tulkinnan kohteeksi. Sutherland-Smithin esittämän käsityksen mukaan opettajalla ei voi olla tietoa opiskelijan intentioista pelkän tekstin tarkastelun perusteella. (mts. 16–18.)

Taulukko 25. Plagioinnin tahallisuusarvostelun vaihtoehtoja

Plagioinnin tyyppi	Tahallisuusarvostelun vaihtoehtoja		
	tahallinen	tuottamuksellinen	tahaton
täydellinen plagiointi	X	-	-
lähes täydellinen plagiointi	X	X	(1)
patchwork-plagiointi	X	X	(2)
laiska plagiointi	X	X	(2)
itsensä plagiointi	X	X	(3)

(1) tilanne riippuu mm. opiskelijan kokeneisuudesta ja opiskelijalle annetuista ohjeista

(2) kuten kohta 1, lisäksi tilanne riippuu plagioinnin laajuudesta ja opiskelijalle annetuista ohjeista

(3) kuten kohta 1, lisäksi tilanne riippuu uudelleenkäytön laajuudesta ja siitä onko korkeakoulu maininnut asian kirjoitetuissa säännöissään.

5.2.8 Plagioinnin ja opiskeluvilpin suhde

Plagiointitapauksen suhteen tilanne poikkeaa esimerkiksi tentissä luntauksen tapauksesta. Todennettu lunttaus katsotaan aina tahalliseksi teoksi, mutta plagiointitapauksen käsittelyssä tekijän

⁷⁵ Ks. alaluku 5.2.3 (taulukko 19)

⁷⁶ Ks. alaluku 4.2

⁷⁷ Tässä tapauksessa Sutherland-Smith (henkilökohtainen tiedonanto 5.2.2010) rajaa plagioinnin alan vain sellaiseen tapaukseen, missä opiskelija todella pyrkii työstämään omaa tuotostaan: "Plagiarism, for me, can be where students are actually trying to rework original text but they end up copying some bits of it".

oletettu intentio ovat keskeisessä asemassa. Opiskeluvilppiepäily⁷⁸ on aina vakava asia. Nilsson (2008) huomauttaa, että opiskelija on vaarassa joutuessaan vilppiepäilyn alaiseksi tilanteessa, jossa plagiointiasioihin liittyvä opetus ja ohjaus on ollut puutteellista, eikä kysymystä siitä mikä on yhteistä tietoa ole käsitelty riittävästi⁷⁹. Björklund ja Wenestam (1999) korostavat, että opetushenkilöstön ei tule pitää itsestäänselvyytenä sitä, että opiskelijat ymmärtäisivät asiaan liittyvät kirjoittamattomat säännöt ja toimisivat näiden mukaan oman etiikkansa ohjaamina. Errey (2002) kärjistää tähän yhteyteen kaksi lähestymistapaa. *Norsunluutorni-näkökulmasta* katsottuna opiskeluvilpin ja plagioinnin torjumisen toimenpiteiksi riittää, kun asiasta kerrotaan opintojen aloituspäivillä, asiat kirjataan laitoksen sääntöihin ja mahdollisesti jaetaan kirjallisia ohjeita. *Scaffolding-näkökulmasta* katsottuna oppijan tulee kirjallisen ohjeen saamisen lisäksi myös edistää oppimistaan työstämällä asiaa omakohtaisesti. (mts. 19–20.) Pedagogisesta näkökulmasta katsottuna ensimmäinen lähestymistapa edustaa *transmissiivista oppimisnäkemystä* (tavoitteena on tiedon siirtäminen) ja jälkimmäinen *transformatiivista oppimisnäkemystä* (tavoitteena on käsitteellinen muutos) (ks. esim. Sutherland-Smith 2008, 29–31). Oikeisiin käytäntöihin ja plagioinnin välttämiseen liittyvä opastus ja opetus ilmentää omalta osaltaan oppimisympäristön opetusoppimiskäsityksiä. Bertram-Gallantin ja Drinanin (2006, 839–840) mukaan ydinkysymys on oppimisessa ja muutokseen sopeutumisessa:

-- opiskeluvilppiongelma on luonteeltaan ennemminkin adaptiivinen haaste (ongelma, joka edellyttää oppimista ja muutoksia asenteissa, käyttäytymisessä tai arvoissa) kuin tekninen ongelma (joka voidaan ratkaista rutiininomaisilla toimenpiteillä) --⁸⁰

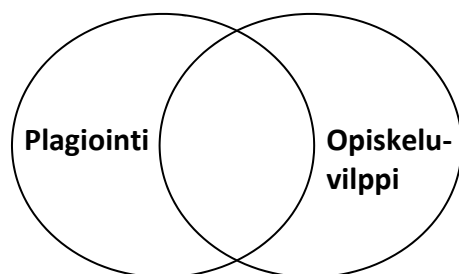
Pidetäänkö plagiointia aina vähintään tuottamuksellisena tekona? Voidaanko myös tahattomasta teosta määrätä kurinpidollinen rangaistus? Joidenkin korkeakoulujen sääntöjä kuvaavissa teksteissä plagiointi luokitellaan yksioikoisesti tahalliseksi tai tuottamukselliseksi teoksi esimerkiksi seuraavasti: "Plagiointi oppimistehtävissä tulkitaan Jyväskylän yliopiston tutkintosäännössä (24 §) mainituksi vilpiksi, joka johtaa opintosuorituksen hylkäämiseen" (Jyväskylän yliopiston avoin

⁷⁸ Clarkeburn ja Mustajoki (2007, 305) esittävät seuraavien yleisten periaatteiden olevan edellytyksenä erilaisten vaihtoehtojen tarkastelulle eettisesti haastavissa tilanteissa: (1) asianosaisten tunnistaminen ja kunnioittaminen ja (2) prosessien läpinäkyvyys. Prosesseihin ja työohjeisiin liittyvä dokumentaatio on oleellinen osa korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmää.

⁷⁹ Rangaistusvastuuta voidaan tällaisessa tapauksessa tarkastella esimerkiksi Rikoslain (515/2003, 4 luku, lailla 515/2003 muutettu 2 §) näkökulmasta: "Jos tekijä erehtyy pitämään tekoaan sallittuna, hän on rangaistusvastuusta vapaa, jos erehtymistä on pidettävä ilmeisen anteeksiannettavana seuraavien seikkojen vuoksi: 1) lain puutteellinen tai virheellinen julkistaminen; 2) lain sisällön erityinen vaikeaselkoisuus; 3) viranomaisen virheellinen neuvo; tai 4) muu näihin rinnastettava seikka". Korkeakouluun edellistä voisi soveltaa korvaamalla termin "laki" ilmauksella "säännöt ja ohjeet" ja termin "viranomainen" esimerkiksi ilmauksella "opintosuorituksen ohjaaja".

⁸⁰ delineate the student cheating problem as an adaptive challenge (one that requires learning and changes in attitudes, behaviors, or values) rather than a technical problem (one that can be solved in routine ways).

yliopisto 2011) ja "Plagiointiin syyllistyneen opiskelijan opintojakso hylätään" (HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu 2011). Tampereen yliopiston (2011) opintojen arviointisäännössä todetaan, että "Opintojen vilpillistä suorittamista on -- d) toisen henkilön tekemän tekstin, kuvan, kuvion, taulukon, tietokoneohjelman ja muun vastaavan esityksen tai sen osan esittäminen omana opintosuorituksessa.". Ulkomaisista korkeakouluista esimerkiksi Länsi-Virginian yliopiston (West Virginia University 2011) plagiointia koskeissa säännöissä todetaan, että opiskelijoiden oletetaan ymmärtävän, että yliopistossa plagiointi poikkeuksetta tulkitaan rangaistavaksi väärinkäytökseksi. Edellä tarkasteltujen ilmaisujen mukaan plagiointiksi katsottavien tekojen välillä ei ole vakavuusaste-eroja. Toisenlaista näkökulmaa Suomessa edustaa esimerkiksi Itä-Suomen yliopiston (2010) opiskelijoille tarkoitetun ohjeen "Opiskelun ja opetuksen eettiset ohjeet" teksti. Siinä erotetaan tahallinen ja tahaton plagiointi seuraavasti: "Plagiointi voi olla tahallista, mutta myös tahatonta. Tahattomassa toiminnassa on kyse opiskelijan tietämättömyydestä työskentelyyn liittyvistä normeista". Tässä tutkimuksessa tarkastelluissa teksteissä ei kuitenkaan oteta kantaa siihen miten tahallinen (opiskeluvilpiksi luettava) ja tahaton plagiointi voidaan käytännössä erottaa toisistaan. Lisäksi sellaiset tekstit, joissa tahattoman plagiointin mahdollisuutta ei edes mainita, hämärtävät edelleen tätä rajankäyntiä. Kuviossa 6 on esitetty opintosuoritukseen liittyvän plagiointin ja opiskeluvilpin alojen suhde Venn-kaaviona.

Kuvio 6. Opintosuoritukseen liittyvän plagiointin ja opiskeluvilpin suhde Venn-kaaviona

Bouvillen (2010) mukaan korkeakouluissa tenttivilppiä pidetään yleisesti vakavampana rikkeenä kuin kotitehtäviin liittyvää (tahallista) plagiointia. Hän ehdottaa, että taustalla on näkemys kilpailuedun ensisijaisuudesta oppimiseen nähden. Perinteisellä opintojaksolla tentillä on suuri merkitys opintosuorituksen hyväksymisessä ja opintojakson arvosanasta päättämisessä. Kotitehtävien pääasiallisena tavoitteena on edistää oppimista, ja niiden merkitys perinteisesti *ilman formatiivista arviointia* toteutetun opintojakson arvioinnissa on usein pieni verrattuna tentin merkitykseen *summatiivisessa arvioinnissa*. (mts. 74.)

5.2.9 Plagioinnin taustatekijöitä – millaiset asiat voivat lisätä plagiointia?

2000-luvulla "plagioinnin lisääntyminen" korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintosuorituksissa on noussut aiempaa useammin uutisotsikoihin. Tahallisen plagioinnin tapauksessa tyypillisesti tavoitellaan joko parempaa arvosanaa tai hyväksytyt opintosuorituksen saamista vähemmällä vaivalla ja ajankäytöllä. Suomalaisten lähteiden mukaan opiskelijoiden ilmoittamia syitä tahalliseen plagiointiin ovat esimerkiksi kiire, taloudelliset syyt ja epäeettisen toiminnan heikko valvonta korkeakoulussa (ks. esim. Eskola & Puusniekka 2004; Huusko & Jokinen 2001, 150). Useassa lähteessä arvellaan, että suuri osa plagiointiin liittyvistä ongelmista ilmenee puuttuvina ja epätäydellisinä lähdeviittauksina (mm. Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2006, 110, Viskari 2001, 109; Surakka ym. 2003). Näihin liittyvä tahaton plagiointi johtuu tyypillisesti puutteista lähteiden oikeaoppisen käytön edellyttämässä tiedoissa ja taidoissa (ks. esim. Carroll 2002; Sutherland-Smith 2008; Whitley & Keith-Spiegel 2002). Tahallisen plagioinnin skaala vaihtelee puutteellisista lähdeviittauksista koko tuotoksen suoraan kopiointiin.

Tässä tutkimuksessa tahallisen plagioinnin taustatekijöiden selvittäminen on toteutettu kirjallisuuskatsauksella. Tutkimusta varten kerätystä kirjallisuudesta on tätä tarkoitusta varten valittu nimenomaan sellaisia aineistoja, joissa on kuvattu opintosuoritukseen liittyvän plagioinnin taustatekijöitä. Tahallisen plagioinnin taustatekijöiden analyysin aineistona käytetty kirjallisuus on lueteltu taulukossa 26.

Taulukko 26. Tahallisen plagioinnin taustatekijöiden analyysin aineistona käytetty kirjallisuus

Tekijät	Teksti
Carroll (2002)	A Handbook for Deterring Plagiarism in Higher Education. Oxford: Oxford Brookes University.
Puusniekka & Eskola (2004)	Sosiaalipsykologian uusi moraali? Teoksessa J. Eskola, A. Koski-Jännes, E. Lamminluoto, A. Saaranen, M. Saastamoinen & K. Valtanen (toim.). Uudet dilemmat ja sosiaalipsykologia. Kuopio: Kuopio University Press.
Sutherland-Smith (2008)	Plagiarism, the Internet and Student Learning. Improving Academic Integrity. Lontoo: Taylor & Francis.
Whitley & Keith-Spiegel (2002)	Academic Dishonesty: An Educator's Guide. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
JISC Plagiarism Advisory Service (2007)	Why do students plagiarise? http://www.plagiarismadvice.org/documents/tipsheetsv3/tp02_WhyDoStudentsPlagiarise.pdf

Analysoidusta aineistosta pyrittiin poimimaan opiskelijan kannalta keskeiset plagioinnin taustatekijät. Tämän jälkeen eri sanoin ilmaistuja, tutkijan mielestä samaa tarkoittavia, taustatekijöiden kuvauksia yhdisteltiin ja tuloksena saatiin luettelo taustatekijöistä. Lopuksi näille taustatekijöille laadittiin pääluokat. Analyysin lopputuloksena saatiin seuraavat neljä tahallisen plagioinnin taustatekijöiden pääluokkaa:

1. Korkeakoulun valmiudet ja asennoituminen

- korkeakoulun suhtautuminen opiskeluvilppiin ja plagiointiin
- puutteelliset tai epämääräiset korkeakoulun säännöt, ohjeet ja käytännöt
- riittämätön opastaminen oikeisiin käytäntöihin

2. Opettajan valmiudet ja asennoituminen

- opettajan suhtautuminen opiskeluvilppiin ja plagiointiin
- riittämätön opastaminen oikeisiin käytäntöihin
- opettajan liian vähäinen motivoituneisuus, välittäminen ja opetustyöhön panostaminen voivat heijastua myös opiskelijan haluna minimoida oma työpanoksensa plagiointia harjoittamalla

3. Opiskelijan valmiudet ja asennoituminen

- puutteet opiskelijan oman työskentelyn organisoinnin ja ajanhallinnan taidoissa
- opiskelijan käsitykset opettajasta
- opiskelijan käsitykset opintojakson ja tehtävien hyödyllisyydestä
- opintosuorituksen läpäisemisen varmistaminen
- auktoriteettien ja järjestelmän haastaminen

4. Tilannesidonnaiset tekijät

- houkutteleva tilanne ("tarjottu tilaisuus tekee varkaan")
- ryhmäpaineet (ilmapiiri, muiden harjoittama vilppi, kaverin "auttaminen")
- taloudelliset syyt (töissä käynti, opintotuki, tiedossa oleva työpaikka)
- paremman arvosanan tavoittelu (kilpailuetu, ulkoiset paineet)
- työmäärän ja arviointikäytäntöjen kohtuullisuus (tarkoituksenmukaisuus).

Analysoidun kirjallisuuden perusteella laadittu yksityiskohtainen luettelo plagioinnin taustalla mahdollisesti vaikuttavista tekijöistä on esitetty liitteessä 3.

5.2.10 Analyysissa esille nousseita erityisiä kysymyksiä

Plagioinniksi katsottujen tekojen moninaisuuden lisäksi analyysissa nousi esiin useita käsitteen rajaamisen kannalta erityisiä kysymyksiä. Näitä kysymyksiä ja tekstien niihin antamia vastauksia on koottu taulukkoon 27. Tarkastellut tekstit antoivat yhdenmukaisia vastauksia vain osaan näistä kysymyksistä.

Taulukko 27. Plagiointi-käsitteen analyysissa esille nousseita erityisiä kysymyksiä

Analyysissa esille nousseita erityisiä kysymyksiä	Analyysin aineistona käytetyn kirjallisuuden antamia vastauksia
Sanamuotojen yksinkertaistamiseksi tässä taulukossa termillä "plagiointi" viitataan käsitteeseen "plagiointi opintosuorituksessa".	Sanamuotojen yksinkertaistamiseksi tässä taulukossa termillä "kopiointi" viitataan suoraan lainaamiseen ilman asianmukaista lähteen ilmoittamista.
Voiko tahaton teko olla plagiointia?	Kyllä. Yksikään teksteistä ei sulje pois tahatonta plagiointia.
Onko kaikki plagiointi opiskeluvilppiä?	Ei. Tahallisuusarvostelun näkökulmasta ainakaan tahattomia tekoja ja lievistä huolimattomuudesta seuranneita tuottamuksellisia tekoja ei katsota vilpiksi.
Onko plagioinnissa vakavuusasteita?	Kyllä. Useissa teksteissä esitetään plagioinniksi katsottavien tekojen vakavuusasteen määrittelyn kriteeristöjä.
Onko "itsensä plagiointi" plagiointia?	Pääsääntöisesti kyllä. Suurin osa teksteistä luokittelee plagioinniksi myös ns. "itsensä plagioinnin".
Onko mekaanisesti syntyvän tuotoksen kopiointi plagiointia?	Pääsääntöisesti kyllä. Suurin osa teksteistä ei edellytä alkuperäislähteen ainutkertaisuutta.
Voiko sellainen suora kopiointi, johon ei sisälly minkäänlaista tekijän luovaa tuotosta, olla plagiointia vai onko se jotain muuta?	Pääsääntöisesti kyllä. Suurin osa teksteistä luokittelee kokonaan yhdestä lähteestä kopioidun tuotoksen tapauksen plagioinniksi.
Onko kaikki plagiointi varastamista?	Ei. Plagioinniksi luokiteltava teko voidaan myös tehdä alkuperäisen tuotoksen tekijän luvalla. Pääsääntöisesti tekstit luokittelevat myös mekaanisesti syntyneen alkuperäisen tuotoksen kopioinnin plagioinniksi. Varastamisen teemaa on problematisoitu alaluvussa 5.1.2.
Onko plagioinnissa aina kyse tekijänoikeuden loukkaamisesta?	Ei. Suurin osa teksteistä ei edellytä alkuperäislähteeltä tai sen kopioidulta osalta teoskynnyksen ylittymistä. Myöskään itsensä plagioinnin tapauksessa ei ole kyse tekijänoikeuden loukkaamisesta.

(jatkuu)

Taulukko 27. (jatkuu)

Miten plagiointiksi mahdollisesti katsottavan teon tekijän intentiosta voidaan saada tietoa teon tahallisuusarvostelua varten?	Tähän kysymykseen tekstit eivät anna vastausta. Sutherland-Smithin (2008) mukaan arvioitavaksi jätetty tuotos vapautuu itsenäiseksi opiskelijasta riippumattomaksi arvioijan tulkinnan kohteeksi. Esimerkiksi Yeo ja Chien (2007) sekä Macdonald ja Carroll (2006, 238–239) ovat esittäneet plagiointin vakavuusasteen arviointiin sellaisia kriteeristöjä, joihin sisältyy intention selvittämiseen liittyviä kysymyksiä.
Voidaanko plagiointi myös joissakin tilanteissa hyväksyä korkeakoulussa?	Tähän kysymykseen tekstit eivät anna vastausta. Joissain tapauksessa oppimistehtävän luonne ja tehtäväksiannon rajaus voivat olla sellaiset, että ne eivät edellytä normaalikäytännön mukaista lähteiden ilmoittamista. Lisäksi tätä kysymystä voidaan tarkastella esimerkiksi institutionalisoituneen plagiarismin näkökulmasta (alaluku 5.1.5) ja korkeakoulun hallinnollisten käytäntöjen näkökulmasta (voidaanko esimerkiksi puuttua vasta opintojakson päättymisen jälkeen ilmitulleisiin opiskeluvilppi-tapauksiin ⁸¹).
Kuka määrittelee ja kuka päättää mitä on plagiointi opintosuorituksessa?	Tähän kysymykseen tekstit eivät anna vastausta. Tieteellisen kirjoittamisen oppaissa ja joissakin tarkastelluissa korkeakoulun omista teksteissä esitetään plagiointin sanakirjamääritelmiä. Sutherland-Smithin (2008) mukaan kyse tuotoksen arvioijan tulkinnasta. Se, miten ja millä kriteerein tämä tulkinta tehdään, jää avoimeksi.

5.3 Synteesi plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen analyysistä

Tässä tutkimuksessa analysoitiin plagiointi-käsitteen aiempaa käyttöä aiheeseen liittyvissä teksteissä. Käsiteanalyysin aineistoon hyväksyttiin tutkimuskirjallisuuden ja artikkeleiden lisäksi tutkimukseen perustuvat käsikirjat sekä korkeakoulujen internet-sivuillaan julkistamat tekstit. Tarkastelu rajattiin plagiointiin korkeakoulujen opintojaksoilla. Käsitettä analysoitiin erityisesti käsitteen sisältömääritelmien ja alamääritelmien näkökulmasta. Tavoitteena oli jäsentää plagiointi opintosuorituksessa -käsitettä, pyrkiä ymmärtämään siihen liitetyjä merkityksiä, selkeyttää sen suhdetta lähikäsitteisiin ja ottaa kantaa siihen, millaista ilmiötä tällä käsitteellä kuvataan.

Analyysin aineistona käytetyn kirjallisuuden perusteella plagiointi opintosuorituksessa -käsite kattaa ainakin kuudenlaista toisistaan merkittävästi poikkeavaa toimintaa. Taulukossa 28 on esitetty yksi esimerkki kustakin toimintatavasta.

⁸¹ Suomalaisen korkeakoulun omat säännöt/ohjeet eivät aina anna tähän mahdollisuutta. Esimerkiksi HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulussa ei aina puututa sellaisiin vilppitapauksiin, jotka ovat tulleet esille vasta opintojakson arvioinnin päättymisen jälkeen (J. Peltoniemi, henkilökohtainen tiedonanto 20.1.2009).

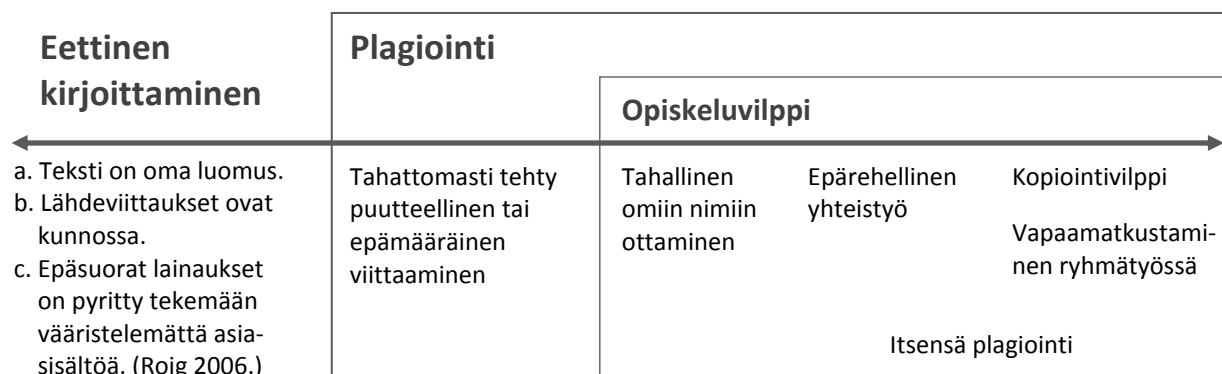
Taulukko 28. Kuusi esimerkkiä erilaisista plagioinniksi katsotuista toimintatavoista

Toimintatavan kuvaus	Oma osuus tuotoksesta	Toimintatavan luokittelu ²
Tarkoituksena on tehdä työ vaaditulla tavalla, mutta taitojen puutteesta tai huolimattomuudesta johtuen lähteisiin viittaaminen ei ole kaikin puolin vaaditunlaista.	merkittävä	Tahattomasti tehty puutteellinen tai epämääräinen viittaaminen
Tarkoituksena on luoda oma erityinen tuotos, mutta siihen tietoisesti sisällytetään muualta plagioituja kohtia.	merkittävä	Tahallinen omiin nimiin ottaminen
Tarkoituksena on saada suoritus / parempi arvosana ilman vaaditunlaista oman työn osuutta esittämällä omana yksilösuorituksenaan yhdessä toisen henkilön kanssa tehty työ.	vain osa koko työstä	Epärehellinen yhteistoiminta
Tarkoituksena on saada suoritus / parempi arvosana ilman vaaditunlaista oman työn osuutta esittämällä ryhmätyössä omanaan toisen tekemä osuus lopputuloksesta.	puuttuu tai vähäinen	Vapaamatkustaminen ryhmätyössä
Tarkoituksena on saada suoritus / parempi arvosana ilman vaaditunlaista oman työn osuutta kopiaimalla jokin toisen opinto-suorituksen yhteydessä arvioitu oma tuotos.	puuttuu ¹ tai vähäinen	Itsensä plagiointi
Tarkoituksena on saada suoritus / parempi arvosana ilman vaaditunlaista oman työn osuutta esittämällä omanaan kopio jonkun toisen tekemästä työstä.	puuttuu tai vähäinen	Suora kopiointi / kopiointivilppi

¹ *Huom.* Tuotos on jo ennestään olemassa.

² *Huom.* Luokittelun rajat eivät ole tarkkoja.

Kuvioon 7 on tiivistetty käsiteanalyysin tuloksista johdettu plagioinnin jatkumo. Vastaesimerkkinä plagioinnille on eettinen kirjoittaminen. Tahaton plagiointi sijoittuu jatkumossa eettisen kirjoittamisen ja opiskeluvilpiksi katsottavan plagioinnin välimaastoon.

Kuvio 7. Plagioinnin jatkumo

Edellä esitetyn tuloksen perusteella plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen sanakirjamääritelmään päädyttiin sisällyttämään myös seuraava kohta: "2) saman työn esittäminen arvioitavaksi useamman kuin yhden opintosuorituksen osana". Synteesi plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen analyysista on esitetty tiivistetyssä muodossa taulukossa 29. Siihen on sisällytetty seuraavat muodolliset lopputuotokset:

- plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen sanakirjatyyppinen määritelmä
- luettelo käsitteen kriittisistä ominaispiirteistä, lähikäsitteistä, ennakkoehdoista, seurauksista, erityistä haitoista ja empiirisistä tarkoitteista
- luettelo opintosuorituksiin liittyvän plagioinnin esiintymismuodoista ja niiden pääloukat.

Taulukko 29. Tiivistetty synteesi plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen analyysista

Käsitteen sanakirjamääritelmä	plagiointi opintosuorituksessa 1) toisen tekemän työn tahallinen tai tahaton esittäminen omanaan opintosuorituksen arvioijaa erehdyttävällä tavalla, 2) saman työn esittäminen arvioitavaksi useamman kuin yhden opintosuorituksen osana
Käsitteen kriittiset ominaispiirteet	Teon tekijä on opiskelija ja teko liittyy opintosuoritukseen. Teko voi erehdyttää opintosuorituksen arvioijaa ja vaikuttaa arviointiin seuraavasti: <ul style="list-style-type: none"> – Teon seurauksena opiskelijan esittämän tuotoksen tai sen osan tekijyydestä voi syntyä virheellinen käsitys. Kyseessä on sellainen lainaaminen, jossa opiskelijan esittämään tuotokseen sisältyvä lainaus ei erotu asianmukaisella tavalla, eikä lainatun alkuperä selviä yksiselitteisesti. – Teon seurauksena opiskelija voi saada etua opintosuorituksen arvioinnissa, vaikka hän ei ole tehnyt työtä vaatimusten mukaisella tavalla. Teko voi olla tahallinen, tuottamuksellinen tai tahaton.
Lähikäsitteet	Yläkäsitteitä: plagiointi, opiskeluvilppi Alakäsitteitä: internet-plagiointi, kopioi ja liitä -plagiointi, ohjelmakoodin plagiointi, täydellinen plagiointi, lähes täydellinen plagiointi, tilkkutäkkiplagiointi, laiska plagiointi, kilpailuetuplagiointi, mosaiikkiplagiointi, visuaalinen plagiointi, nontekstuaalinen plagiointi Käsitteitä, jotka tulkinnasta riippuen voivat esiintyä joko alakäsitteinä tai vieruskäsitteinä: kopiointivilppi, itsensä plagiointi, epärehellinen yhteistoiminta (kolluusio), vapaamatkustaminen ryhmätyösuorituksessa Muita lähikäsitteitä: institutionalisoitunut plagiarismi
Ennakkoehdot	Plagioinnin, siihen liittyvän toimintapolitiikan ja sen käsittelyn implisiittinen tai eksplisiittinen määrittely Vakavuusasteviitekehityksen määrittely tai ad hoc -toimintatapa Opintojakson suoritusvaatimusten asettaminen Opintojakson suoritusvaatimuksista tiedottaminen opintojakson osallistujille Opintosuoritukseen liittyvän oppimistehtävän tehtäväksi antaminen Opiskelijan tuotoksen esittäminen arvioitavaksi Opiskelijan esittämän tuotoksen arviointi

(jatkuu)

Taulukko 29. (jatkuu)

<p>Seuraukset</p>	<p>Oppilaitoksen järjestyksen rikkomus Mahdollinen tekijänoikeuden loukkaaminen Plagiointiepäily Mahdollinen opiskeluvilppiepäily Arvioijan moraalinen harkinta Oppilaitoksen interventio Teon tahallisuusarvostelu ja pedagoginen arviointi Seuraamuksen määrääminen Opiskelijan mahdollinen ohjaaminen lähteiden käytössä ja lähdemerkinnöissä (erityisesti tahattoman plagioinnin tapauksessa)</p>
<p>Erityiset haitat</p>	<p>Teon tahallisuudesta, muodosta ja laajuudesta riippuen erityisiä haittoja ovat mm. seuraavat:</p> <p>Oppilaitoksen näkökulmasta</p> <ul style="list-style-type: none"> – tavoitteena olevan oppimisen toteutumatta jääminen (Whitley & Keith-Spiegel 2002, 77) – asetettujen opetustavoitteiden saavuttamisen estäminen – kirjoitustehtävien ja tutkielmien arvon väheneminen opetusmenetelminä (Kakkonen 2007.) – korkeakoulun maineen kärsiminen (mm. Surakka ym. 2003; Mäkinen 2005) – hyvän tieteellisen käytännön loukkaaminen (TENK 2002) – oppilaitoksen käytäntöjen loukkaaminen – asianmukaisesti toimivien muiden opiskelijoiden loukkaaminen – opintosuorituksen ohjaajan loukkaaminen ja erehdyttäminen – tekijänoikeuden loukkaaminen. (Whitley & Keith-Spiegel 2002, 77.) <p>Opiskelijan omasta näkökulmasta</p> <ul style="list-style-type: none"> – ilman riittävää omakohtaista työstämistä oma oppiminen ei edisty – tutkivan työtteen ja kirjoittamisen edellyttämät taidot eivät kehity – tyydytys hyvin tehdyn opiskelutyön perusteella tuotetusta täysin omasta luomuksesta jää saamatta – pahimmassa tapauksessa vakavasta plagioinnista kiinni jäämisellä voi olla vaikutuksia omaan uraan – kyse on itsensä pettämisestä. (Whitley & Keith-Spiegel 2002, 81.) <p>Lisäksi kyseeseen tulevat myös opiskeluvilpin esiintymisen erityiset haitat (taulukko 14).</p>
<p>Empiiriset tarkoitteet</p>	<p>Luettelo opintosuorituksiin liittyvän plagioinnin esiintymismuodoista on esitetty taulukossa 21.</p> <p>Plagioinnin esiintymismuodot jäsenneltiin seuraaviin pääluokkiin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Suora kopiointi / kointivilppi 2. Itsensä plagiointi 3. Yhteistoiminnallinen plagiointi <ul style="list-style-type: none"> – Epärehellinen yhteistoiminta (kolluusio) – Vapaamatkustaminen ryhmätyösuorituksessa 4. Yksittäiseen lainaukseen liittyvä plagiointi <ul style="list-style-type: none"> – Tietoisesti omiin nimiin ottaminen – Taitamaton tai huolimaton lähteisiin viittaaminen.

6 POHDINTA

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa korkeakoulujen opintojaksoilla esiintyvään opiskeluvilppiin ja plagiointiin sekä niiden tutkimiseen liittyvää teoreettista tietoa tutkimuskenttää systemaattisesti aiempien tutkimusten meta-analyysin ja käsiteanalyysin kautta. Ensimmäisenä tutkimustehtävänä oli yhteenvedon kokoaminen opiskeluvilppiin ja plagiointiin liittyvästä aiemmasta tutkimuksesta Suomessa sekä tutkimuskirjallisuudessa raportoidun opiskeluvilpin esiintymisen määrän selvittäminen. Toisena tutkimustehtävänä oli käsiteanalyysin kautta ymmärtää, kuvata ja määrittellä käsitteitä "opiskeluvilppi" ja "plagiointi korkeakoulujen opintosuorituksissa".

6.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

6.1.1 Opiskeluvilpin esiintyminen

Tätä tutkimusta varten pyrittiin löytämään kaikki opiskeluvilppiä ja opintosuorituksiin liittyvää plagiointia käsittelevät suomalaiset tutkimukset. Opiskeluvilpin ja plagioinnin esiintymisen kokonaismäärää kuvaavia lukumäärätietoja löytyi kolmesta tutkimusraportista. Suomalaisissa korkeakouluissa tehtyihin kolmeen kyselytutkimukseen (Aaltonen & Haukka 1999; Björklund & Wenestam 1999; Puusniekka & Eskola 2004) on vastannut yhteensä 865 opiskelijaa kuudesta eri korkeakoulusta. Yhteensä 67 % näihin kyselytutkimuksiin vastanneista korkeakouluopiskelijoista on ilmoittanut tehneensä opiskeluvilpiksi katsotun teon korkeakouluopintojensa aikana. Näissä tutkimuksissa havaintoyksikköjoukot ovat olleet harkinnanvaraisia näytteitä, joten tilastollisesti yleistettävissä olevia opiskeluvilpin esiintymistä kuvaavia tuloksia ei ole saatu.

Plagioinnin yleisyyteen liittyviä aiempien tutkimusten tuloksia on syytä tarkastella kriittisesti, koska plagioinnin raja ei aina ole yksityiskohtaisen tarkka (ks. esim. Mustajoki ja Clarkeburn 2007, 23–24), ja plagioinniksi katsottavien tekojen vakavuusasteen vaihteluväli on suuri (ks. esim. Mäkinen 2006, 158). Jotkin tämän tutkimuksen käsiteanalyysin tuloksina saaduista plagioinnin esiintymismuodoista ovat kuitenkin kohtalaisen yksiselitteisiä. Puusniekan ja Eskolan (2004) ja Suokkaan (2010) kyselytutkimuksiin on vastannut yhteensä 1600 opiskelijaa kolmesta eri korkeakoulusta. Vastajaat ovat ilmoittaneet tehneensä plagiointi-käsitteen alaan luettavia yksiselitteisiä tekoja seuraavasti: 23 % on käyttänyt samaa harjoitustyötä useamman kerran eri kursseilla, 19 % on käyttänyt Internetistä otettua tekstiä omissa nimissään, 8 % on palauttanut opiskelukaverin tekemän

harjoitustyön omissa nimissään ja 13 % on saanut suoritusmerkinnän ryhmätyöstä, vaikka ei olekaan tehnyt omaa yhteisesti sovittua osuuttaan (Puusniekka & Eskola 2004; Suokas 2010).

Tämän tutkimuksen kirjallisuuskatsauksessa tarkasteltiin lisäksi yhdysvaltalaisessa tutkimuskirjallisuudessa raportoitua opiskeluvilpin esiintymistä. Yhdysvalloissa systemaattisen opiskeluvilppiin liittyvän tutkimuksen katsotaan alkaneen 1960-luvulla. Useissa Yhdysvalloissa, Kanadassa ja Britanniassa tehdyissä tutkimuksissa on todettu enemmistön tutkimuksiin osallistuneista korkeakoulu- ja lukio-opiskelijoista harjoittaneen opiskeluvilppiä (mm. Hetherington & Feldman 1964; Whitley 1998; Carroll 2002; Park 2003; McCabe 2005; Vandehey, Diekhoff & LaBeff 2007).

Opiskeluvilpin esiintymistä selvittäneen tutkimuksen kartoituksen yhteydessä kävi ilmi, että tarkasteltujen tutkimusten tulokset eivät ole muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta keskenään suoraan vertailukelpoisia. Tämä johtuu sekä kysymyspatteristojen eroista että hyvin vaihtelevilla tavoilla kerätyistä havaintoyksiköistä. Lisäksi tahallista ja tahatonta plagiointia ei aina ole selvästi erotettu toisistaan. Tarkasteltujen tutkimusten osalta voidaan todeta, että yleensä näissä tutkimuksissa ei ole pyritty saamaan sellaisia opiskeluvilpin esiintymistä kuvaavia tuloksia, jotka olisivat tilastollisesti yleistettävissä. (ks. myös. Vowell and Chen 2004; Vandehey, Diekhoff & LaBeff 2007; Carroll 2009b; McCabe 2010). Kenttäkokeita (ks. esim. Hetherington & Feldman 1964) lukuun ottamatta opiskeluvilpin ja plagioinnin esiintymistä on yleisimmin selvitetty opiskelijoille suunnatuilla kyselyillä. Kyselyiden tulokset antavat vain välillistä tietoa opiskeluvilpin ja plagioinnin esiintymisestä reaali maailmassa. Ehkä kuitenkin voisi olettaa, että yleensä ihmiset eivät haluaisi ilmoittaa itseään todellista epärehellisemmiksi. Trostin (2009, 373) esittämän näkemyksen mukaan akateeminen epärehellisyys on korkeakouluissa tabu, ja hän arvelee, että ihmiset aliarvioivat omaa epärehellistä toimintaansa.

Kirjallisuuskatsauksessa tarkasteltujen aiempien tutkimusten tulokset eivät anna viitteitä siitä, että opiskeluvilpin määrä olisi ensimmäistä kertaa noussut huomattavalle tasolle Internetin käytön yleistyessä 1990-luvun loppupuolella. Esimerkiksi Puusniekan ja Eskolan (2004) kyselytutkimuksen (N=609) vastaajista jopa 69 % on ilmoittanut tehneensä opiskeluvilpiksi katsottavan teon vähintään kerran korkeakouluopinnoissaan, mutta vain 29 % vastaajista on ilmoittanut käyttäneensä Internetistä otettua tekstiä omissa nimissä. Myöskään Suokkaan (2010) kyselytutkimuksessa (N=995) nimenomaan Internetin mahdollistama plagiointi ei osoittautunut yleisimmäksi väärin toimimisen muodoksi, sillä vain 13 % vastaajista ilmoitti käyttäneensä Internetistä otettua tekstiä omissa nimissä. Yhdysvalloissa useiden aiempien tutkimusten raportoima opiskeluvilpin määrä on

ollut huomattavan suuri jo ennen Internetin käytön yleistymistä (mm. Hetherington & Feldman 1964; Bowers 1964 McCaben ja Trevinon 1996 mukaan; Singhal 1982; Schab 1991). Suomessa tehtyjen kyselytutkimusten tulokset eivät myöskään anna viitteitä siitä, että kyseessä olisi erityisesti ulkomaisiin opiskelijoihin liittyvä asia (Aaltonen & Haukka 1999; Björklund & Wenestam 1999; Puusniekka & Eskola 2004; Kakkonen 2007; Suokas 2010). Sitä vastoin vieraalla kielellä kirjoittaminen saattaa kasvattaa haastetta plagioinnin välttämiseksi (mm. Pecorari 2001; 2008; Carroll 2002; Lambert 2008; Sutherland-Smith 2008).

6.1.2 Käsiteanalyysin tulokset

Tässä tutkimuksessa sovellettiin Walkerin ja Avantin (1983) esittämiä käsiteanalyysin periaatteita. Tutkimusaineistona käytettiin kirjoitetussa muodossa olevia tekstejä valituista käsitteistä ja niiden määritelmistä. Aineistoksi hyväksyttiin tutkimuskirjallisuuden ja artikkeleiden lisäksi tutkimukseen perustuvat käsikirjat ja analysoitavia käsitteitä kuvaavat korkeakoulujen internet-sivuillaan julkistamat tekstit. Käsiteanalyysissa painottuivat erityisesti käsitteiden sisältö- ja alamääritelmien näkökulmat. Käsiteanalyysin muodollisiin lopputuotoksiin sisältyivät käsitteiden sanakirjamääritelmät sekä luettelot käsitteen kriittisistä ominaispiirteistä, lähikäsitteistä, ennakkoehdoista, seurauksista, erityisistä haitoista ja empiirisistä tarkoitteista. Opiskeluvilppi-käsitteen analyysi ja edellä mainitut lopputuotokset (taulukko 14) on esitetty luvussa 4. Plagiointi opintosuorituksessa - käsitteen analyysi ja lopputuotokset (taulukko 29) on esitetty luvussa 5. Nämä luvut voidaan lukea erikseen ja tutkimukseen voidaan päästä sisälle myös tätä kautta.

Osana käsiteanalyysin lopputulosta on opiskeluvilppiin ja plagiointiin liittyvien käsitteiden sanakirjamääritelmien kokoelma (liite 4). Näistä käsitteistä muodostuu osa siitä käsitejärjestelmästä, johon tutkitut pääkäsitteet liittyvät. Tämä käsitekokoelma on rakentunut analysoitavaksi valittuihin käsitteisiin liittyvän hermeneuttisen tulkintaprosessin aikana.

Käsiteanalyysin aineistona käytetystä kirjallisuudesta (ks. taulukko 12) poimitut 47 opiskeluvilpin esiintymismuotoa (ks. taulukko 13) jäsennettiin seuraaviin pääluokkiin: tentteihin liittyvä vilpillinen toiminta, erityisesti tutkimustyyppiseen oppimistehtävään liittyvä vilpillinen toiminta, plagiointiin liittyvä vilpillinen toiminta, tekstin kääntämiseen ja korjaamiseen liittyvä vilpillinen toiminta, valehtelevä toiminta, vääräntäminen ja kertomatta jättäminen, henkilökohtaisesti arvioijaan vaikuttaminen, toisen opiskelijan harjoittaman opiskeluvilpin edesauttaminen, häirintä ja sabotaaši.

Opiskeluvilppi-käsitteen analyysin yhteydessä esille nousivat myös seuraavat kolme käsitteellisesti mielenkiintoista ydinteemaa:

- tahallisuusarvostelu
- tekijän intentio
- opiskeluvilpin käsittelyn epämiellyttävyys.

Tahallisuusarvostelussa arvioidaan tekijän tarkoitusta ja huolellisuusvelvollisuuden noudattamista. Tavoitteena on selvittää voidaanko tekoa pitää tahallisena, tuottamuksellisena tai tahattomana. Edelliseen liittyen intentio-termillä voidaan yleisesti viitata teon tekijän tarkoitukseen. Erityisesti kognitiivisen psykologian näkökulmasta katsottuna intentio on tiettyä käyttäytymistä välittömästi edeltävä kognitiivinen tila, jonka taustalla ovat sellaiset henkilön omat uskomukset, jotka liittyvät kyseiseen käyttäytymiseen, normeihin sekä oman käyttäytymisen hallintaan ja kykyihin (Ajzen 2005). Jälkimmäinen näkökulma liittyy erityisesti plagioinnin tahallisuuden ja vakavuuden arviointiin. Useissa plagioinnin vakavuuden arviointia varten kehitetyissä malleissa pyritään ohjaamaan tarkastelua tekijän intention taustalla oletettavasti olevia osatekijöitä selvittävillä kysymyksillä (mm. Yeo ja Chien 2007; Macdonald & Carroll 2006; Sutherland-Smith 2008; Carroll 2009a).

Opiskeluvilpin käsittelyä pidetään rasittavana ja negatiivisena asiana korkeakoulun opetustyössä. Asiasta voi aiheutua opintosuorituksen arvioijalle emotionaalista stressiä. Tämä voi ilmetä myös opiskeluvilppiin puuttumisen välttelyä, esimerkiksi kieltämisenä (psyhyksen defenssimekanismit) tai opiskeluvilppiin puuttumista puoltavien syiden neutralisointina⁸² moraaliarvostelussa. (Keith-Spiegel 1998; Keith-Spiegel, Tabachnick, Whitley & Washburn 1998; Barrett & Cox 2005; Christiensen-Hughes & McCabe 2006.) Tilannetta voivat lisäksi pahentaa opettajien puutteelliset tiedot ja taidot tässä asiassa, korkeakoulun puutteellinen ohjeistus sekä epävarmuus asian käsittelyn mahdollisista seuraamuksista opiskelijalle ja opettajalle itselleen (Carroll 2002; Whitley & Keith-Spiegel 2002; Christiensen-Hughes & McCabe 2006).

Kirjallisuudessa korostetaan plagiointi-käsitteen monimuotoisuutta ja sen riippuvuutta erilaisista tulkinnan konteksteista (mm. Carroll 2002; Whitley & Keith-Spiegel 2002; Pincus ja Schmelkin 2003; Mäkinen 2006; Sutherland-Smith 2008)⁸³. Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin plagiointia

---

⁸² Neutralisointi – ks. esim. Sykes & Matza (1957) ja Nilsson (2008).

⁸³ Useissa lähteissä on esitetty plagioinnin lyhyt määritelmä. Tämän tutkimuksen aineistohaun yhteydessä vastaan tulleesta tutkimuskirjallisuudesta ei löytynyt laajempaa ja pintaa syvemmälle pureutuvaa käsitteanalyysia.

korkeakoulujen opintasuoritusten kontekstissa. Mainitun kontekstin erityispiirteenä on opiskelijan omissa nimissään esittämän työn arviointi ja hyväksyminen sekä arvosanan ja todistuksen antaminen hyväksytyjen opintasuoritusten perusteella. Plagioinnin tapauksessa opintosuorituksen arvioijan mielessä syntyy virheellinen käsitys siitä kenen työtä hän on arvioimassa (ks. esim. Carroll 2009a). Arviointiin liittyviin keskeisiin asioihin kuuluvat oppimisen edistäminen sekä suoritusmerkinnän antamisesta ja loppuarvosanasta päättäminen.

Oppimisen näkökulmasta katsottuna plagioinnin ajatellaan olevan esteenä opintosuoritukselle asetettujen tavoitteiden mukaisen työn tekemisen ja oppimisen toteutumiselle (mm. Carroll 2002; Whitley & Keith-Spiegel 2002; Kakkonen 2007). Teksteihin liittyvä plagiointi ei myöskään kehitä opiskelijan yleisvalmiuksia esimerkiksi ongelmanratkaisussa, lähteiden käytössä, tiedon etsimisessä ja arvioimisessa, tutkivassa työskentelyssä, kirjoittamisen taidoissa, asioiden jäsentelmissä ja selkeässä esittämisessä. Tämän vuoksi plagiointi on opetuksen näkökulmasta katsottuna nimenomaan oppimiseen liittyvä ongelma. Plagioinnin ei kuitenkaan aina tarvitse liittyä kaiken oppimisen välttämiseen. Joyn ja Luckin (1999, 129) esittämässä jäsentelyssä myös hyvin edistyvä, mutta tehtävien tekemiseen heikosti motivoitunut opiskelija, voi työmääränsä pienentämiseksi harjoittaa plagiointia. Ng:n ja Bereiterin (1991, 261) mukaan opiskelija, jolla on yksittäisen tehtävän tai opintosuorituksen tavoitteita laajempi ja pitkäjänteisempi tiedonrakentamisen tavoite, voi myös menettää mielenkiintonsa sellaisiin tehtäviin, joiden hän ei katso edistävän omia tiedonrakentamisen tavoitteitaan.

Käsiteanalyysin aineistona käytetystä kirjallisuudesta (ks. taulukko 20) poimittiin yhteensä 20 opintosuoritukseen liittyvän plagioinnin esiintymismuotoa (ks. taulukko 21), jotka jäsennettiin toisistaan selvästi poikkeavien toimintatapojen perusteella seuraaviin pääluokkiin:

- yksittäiseen lainaukseen liittyvä plagiointi
- itsensä plagiointi
- yhteistoiminnallinen plagiointi
- suora kopiointi / kopiointivilppi.

Yksikään tarkastelluista teksteistä ei edellyttänyt plagioinnin olevan aina tahallinen teko. Plagioinnin raja ei myöskään aina ole yksityiskohtaisen tarkka (ks. esim. Mustajoki ja Clarkeburn 2007, 23–24), ja plagioinniksi katsottavien tekojen vakavuusasteen vaihteluväli on suuri (ks. esim. Mäkinen 2006, 158). Plagiointiin liittyvä tahallisuusarvostelu ei ole yksinkertaista, koska aina ei ole

mahdollista saada riittävästi tietoa tekijän tarkoituksesta tai siitä, onko tekijä mieltänyt tekonsa seuraamisen syntymistä. Esimerkiksi opintojensa alkuvaiheessa oleva opiskelija voi puutteellisista tiedoistaan ja taidoistaan johtuen plagioida tietämättään. Lisäksi plagiaatti voi syntyä lievän huolimattomuuden tai puutteellisesti annetun ohjeistuksen seurauksena. Opiskelija voi myös vilpittömästi pitää aikaansaannostaan täysin omana luovana tuotoksenaan unohdettuaan tietonsa alkuperäisen lähteen. Edellä mainitun kaltainen tahaton plagiointi on luonteeltaan yksittäiseen lainaukseen liittyvää plagiointia. Samassa tuotoksessa asia voi myös toistua useita kertoja.

Korkeakoulujen opintosuorituksissa saman työn esittäminen arvioitavaksi useammassa kuin yhdessä opintosuorituksessa ei ole hyväksyttävää. Omaan aiempaan työhön on viitattava normaalin lähdeviittauskäytännön mukaisesti, mikäli esimerkiksi omaa tekstiä käytetään uudelleen. Mikäli tätä asiaa ei ole erikseen mainittu korkeakoulun kirjoitetuissa säännöissä, voi koko tuotoksenkin laajuinen itsensä plagiointi tapahtua myös vilpittömällä mielellä. Yhdessäkään tässä tutkimuksessa tarkastellussa yleiskielen plagiointi-sanon määritelmässä (taulukko 15) tai tieteelliseen kirjoittamiseen liittyvässä plagioinnin sanakirjamääritelmässä (liite 2) oman aiemman työn luvaton lainaamista ei näkyvästi sisällytetä plagiointi-käsitteen alaan. Useissa sanakirjamääritelmissä esiintyvä plagioinnin rinnastaminen varastamiseen hämärtää tätä asiaa entisestään.

Toisen tekemän työn esittäminen omanaan opintosuorituksen arvioijaa erehdyttävällä tavalla voi tapahtua myös seuraavissa tapauksissa: opiskelija esittää toisen henkilön kokonaan tekemän tuotoksen omissa nimissään (suora kopiointi / kopiointivilppi), opiskelijan vapaamatkustaessa ryhmätyösuorituksessa⁸⁴ sekä opiskelijan esittäessä toisen kanssa tehdyn tuotoksen omana yksilösuorituksenaan (epärehellinen yhteistoiminta).

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että plagiointi opintosuorituksessa -käsite on luonteeltaan sateenvarjokäsite, joka kattaa useantyyppisiä toisistaan merkittävästi poikkeavia toimintatapoja. Tätä käsitettä ei voida pitää kypsänä, koska korkeakoulumaailmassa sitä ei ole sen merkitykseen nähden riittävän täsmällisesti ymmärretty, määritelty ja rajattu⁸⁵.

---

⁸⁴ Opiskelija mainitaan yhtenä ryhmätyön tekijöistä, mutta hänen osuutensa kokonaisuudesta on selvästi ryhmän muiden jäsenten osuuksia vähäisempi tai olematon, eikä asiaa mitenkään tuoda ilmi työn esittämisen vaiheessa.

⁸⁵ Tässä kohdassa on kuitenkin hyvä huomioida seuraava mannermaisen filosofian kritiikki analyyttistä filosofiaa kohtaan: analyyttisen perinteen tavoittelemat lyhyet ja selkeät sanakirjamaiset (analyyttiset) määritelmät eivät ole yleisesti riittävän hyviä ja kattavia. Tähän liittyy myös se, että eri alojen keskeisiäkään analyyttisiä määritelmiä ei ole alan sisällä välttämättä yhtenäisesti ja yleisesti hyväksytty. (ks. Tuominen & Wihersaari 2006, 30–31.)

6.2 Tutkimuksen arviointi

Tämän tutkimuksen käsiteanalyysi on ollut sellaista kirjoituspöytätyöstä, joka on perustunut käsitteen merkityksiä koskevaan olemassa olevaan tietovarantoon ja tutkijan omaan oivalluskykyyn. Vaikka käsiteanalyysissä kuvataan, määritellään ja terävöitetään tarkasteltavaa käsitettä, sen tulos ei ole täysin kattava tai lopullinen. Tämän tutkimuksen tarkoituksena ei ole ollut tarkasteltujen käsitteiden yleispätevien määritelmien tuottaminen, vaan pyrkimys luoda aiempaa laajempaa ja yhdistyneempää kuvaa. Analyysin hermeneuttinen lähestymistapa on asettanut oman viitekehyksensä. Tutkija on toiminut oman esiyymmärryksensä valossa, ja tulkintaprosessin edetessä itse päättänyt sekä rajannut aineiston kokoamisen ja tarkastelun painopistealueet. Tulkinnan erityisenä haasteena on ollut tutkijan omien ennakkokäsitysten ja välittömien tulkintojen vaikutusten minimoiminen.

Eskolan ja Suorannan (2003, 210) mukaan "laadullisessa tutkimuksessa arviointi pelkistyy kysymykseksi tutkimusprosessin luotettavuudesta". Tuomen ja Sarajärven (2009, 134) esittämän käsityksen mukaan laadulliseen tutkimukseen sisältyy toisistaan poikkeavia perinteitä ja niihin liittyviä erilaisia käsityksiä tutkimuksen luotettavuuden arvioinnista. Tutkimuksen toteutuksen kriittisessä arvioinnissa on syytä tarkastella vastaako tutkimusteksti keskeisiin tutkimuskysymyksiin, millainen on sen sisäinen johdonmukaisuus, ja miltä osin tutkimus voisi olla toistettavissa. Eskolan ja Suorannan (2003, 209) mukaan "tutkimuksen luotettavuudessa on kyse ennen kaikkea epäluuloisen tiedeyhteisön (esimerkiksi opinnäytteiden tarkastajien) vakuuttamisesta erilaisilla tutkimustekstissä näkyvin merkein ja kielellisin toimenpitein". Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2006, 217) korostavat tutkimuksen toteuttamisen tarkan selostamisen tärkeyttä laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin kannalta. Tutkimustekstistä tulee ilmetä tutkijan esittämien tulkintojen ja päätelmien perusta. Eco (1990, 43–45) on esittänyt seuraavat tutkimuksen tieteellisyyden laatukriteerit: 1) "*Tutkimuskohde on täsmällinen, ja se on määritelty niin, että muutkin voivat sen tunnistaa.*", 2) "*Tutkimuksen on esitettävä tästä kohteesta jotakin, mitä ei ole ennen sanottu tai sitten esitettävä uudesta näkökulmasta ennestään tunnetut seikat.*", 3) "*Tutkimuksesta on oltava hyötyä muille.*" ja 4) tutkimuksessa on perusteltava esitetyt väitteet, ja "siinä on siis annettava ainekset keskustelun julkiselle jatkamiselle".

Tässä tutkimusraportissa tutkimuskohde on rajattu ja määritelty selkeästi. Tutkimuksen läpivienti on toteutettu johdonmukaisesti sekä kuvattu systemaattisella ja läpinäkyvällä tavalla. Tutkimusraportissa on esitetty yksityiskohtaisesti tutkimuksen tavoitteet, tutkimustehtävät, tutkimus-

menetelmät ja tutkimusaineisto. Käsiteanalyysin onnistumisen kannalta on tärkeää löytää relevantti ja laadukas tieto suuresta kirjallisuusmassasta. Tutkimusaineiston hakumenettelyt ja käytetyt tietokannat on esitelty yksityiskohtaisesti. Aineistohakua varten kehitettiin useita hakulausekkeita. Ne on testattu huolellisesti, ja valitut hakulausekkeet sekä hakujen tulokset on dokumentoitu. Luvussa 2 esitetyt aineistohaut ovat toistettavissa sellaisinaan. Aiempi suomalainen tutkimus on kartoitettu hyvin kattavasti. Tutkimuksen aineisto on laaja ja siihen sisältyy aihealueen laadukasta kirjallisuutta. Aineistoa kerätessä on erityisesti huomioitu keskeisimpiä ulkomaisia tutkijoita ja tutkimukseen perustuvien käsikirjojen kirjoittajia.

Analysoitujen käsitteiden esiintymismuotojen ja niihin liittyvien erityiskysymysten analyysien lähteinä käytetty kirjallisuus on lueteltu analyysin yhteydessä, ja näiltä osin analyysin läpivienti on toistettavissa sellaisenaan. Käsiteanalyysin prosessi on kuitenkin henkilökohtainen. Moilasan ja Rähän (2001) mukaan laadullisessa tutkimuksessa eri tutkijat voivat löytää samasta aineistosta erilaisia merkityksiä, koska "asioilla ei ole merkityksiä itsessään". Tutkijoiden erilaiset esiyymmärrykset, intressit ja oletukset johtavat erilaisten tulkintojen rakentumiseen. (mts. 50) Systemaattisellakin tavalla teksteistä poimittujen yksityiskohtien, esimerkiksi opiskeluvilpin esiintymismuotojen, yhdistelemisessä ja luokittelemisessä tutkijan ennakkokäsitykset ja intuitio ovat väistämättä vaikuttaneet käsiteanalyysin tuloksissa esitettyihin jäsentelytapoihin. Vaikka tutkija on pyrkinyt määrittelemään tutkimustekstissä käytetyt oleelliset käsitteet, tutkijan käyttämä sanasto on keinotekoinen. Juuri tällaisenaan se ilmenee nimenomaan tässä tutkimustekstissä. Tämä korostuu erityisesti plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen tarkastelussa. Tutkimuksen yhtenä vahvuutena on laaja näkökulma aihealueen peruskartoituksen aikaansaamisessa. Tämä on ollut tutkijan tietoinen valinta, vaikka kapeammalla rajauksella tässä tutkimuksessa olisi voitu saada pidemmälle vietyjä johtopäätöksiä.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2006, 152) korostavat arvolähtökohtien merkitystä tutkittavan ilmiön ymmärtämisessä, koska tutkijan omat arvot ohjaavat sitä, miten hän pyrkii lähestymään ja ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä sekä löytämään ja paljastamaan tosiasioita. Tutkija on omassa ammattikasvatustyössään sitoutunut ammattinsa arvoihin. Osana kasvatusta ammattikasvatus on aina arvosidonnaista. Tutkimuksen eettinen lähtökohta on tuotu esiin jo tutkimuksen alkuluvussa. Tutkija suhtautuu kielteisesti vilppiin ja piittaamattomuuteen sekä opiskelussa että opetuksessa. Tuomisen ja Wihersaaren (2006) mukaan rehellisyyttä opetuksessa ja opiskelussa voidaan kuitenkin pitää sellaisena objektiivisena arvona, johon eettisessä ammattikasvatuksessa voidaan sitoutua vakaumuksen laadusta riippumatta. Tuominen ja Wihersaari

korostavat arvojen välittämistä sellaisen eettiseen ammattikasvatukseen sisältyvän tietoisien kasvatustyön kautta, joka tapahtuu ohjaajan ja kasvatettavan dialogisessa vuorovaikutussuhteessa (mts. 288). Tutkimusprosessin aikana tutkijan fokukselta ohjasivat myös tutkijan omassa työympäristössä esiintyneet opiskeluvilppitapaukset ja esille nousseet tarpeet kehittää sekä korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmää että opiskeluvilppiin ja plagiointiin liittyvää toimintapolitiikkaa, käytäntöjä ja ohjeistusta. Tutkijan omasta näkökulmasta katsottuna edellä mainittu vuorovaikutus reaalityönsuhteisuuden kanssa sekä konkretisoi tutkimuskirjallisuudessa ja käsikirjoissa esitettyä että yhdisti teoreettiseen analyysiin liittyvän pohdinnan korkeakoulun arkipäivään. Nämä asiat ovat omalta osaltaan vaikuttaneet tutkimusaineistosta esille nousseisiin kriittisiin kohtiin.

Hermeneuttinen lähestymistapa ja käsiteanalyysi soveltuivat hyvin tähän tutkimukseen. Ne antoivat vapautta aiempien näkemysten yhdistelemiseen ja muiden tutkijoiden havaintojen suhteuttamiseen toisiinsa. Ymmärrys tutkimuskohteesta rakentui aineistoa useaan kertaan läpikäydessä. Tutkimus saavutti tutkijan omalle tietämykselle ja ymmärrykselle asettamat tavoitteet. Tutkija sai laajan yleiskuvan tarkastelemistaan käsitteistä ja tutkimusprosessin aikana syvensi ymmärrystään niihin liittyvistä merkityksistä ja haasteista.

Tulosten teoreettinen ja käytännöllinen anti

Tämän tutkimuksen käsiteanalyysissä on ollut kyse uusien merkitysten rakentamisesta. Tutkimusteksti on tuottanut tarkasteltujen käsitteiden kuvauksia, selityksiä, arviointeja ja määritelmiä. Tutkimuksen tuottamalla uudella tiedolla ja uusilla näkökulmilla on käytännön merkitystä. Esimerkiksi opintosuorituksiin liittyvän vilpin ja plagioinnin esiintymismuotojen luettelot ja jäsentelyt antavat perustaa oppilaitoskohtaisille keskusteluille opiskeluvilpiksi ja plagioinniksi katsottavista teoista. Tutkimusraportissa on myös esitetty useita aihepiirin jatkotarkastelun kannalta tärkeitä näkökulmia, kysymyksiä ja keskustelun avauksia. Lisäksi aiemman tutkimuksen meta-analyysin perusteella on saatu suuntaa antava yhteenveto tutkimuskirjallisuudessa raportoidusta opiskeluvilpin esiintymisestä. Vaikka tarkastellussa aiemmassa tutkimuksessa ei ole pyritty tilastollisesti yleistettäviin tuloksiin, tutkimuskirjallisuuden raportoimaa opiskeluvilpin ja plagioinnin esiintymisen määrää voidaan pitää huomattavan korkeana.

Korkeakoulujen eettisen kasvatuksen tavoitteena ovat vastuullisella ja rehellisellä tavalla ajattelevat ja toimivat vastuunkantajat muuttuvassa yhteiskunnassa. Opiskeluvilppiä ja plagiointia voidaan pyrkiä ehkäisemään sekä asiaan liittyvien rangaistusuhkien pelotusvaikutuksen avulla että opiskelu-

vilppiin ja plagiointiin liittyvien normien moraalialuovan ja sisäistävän vaikutuksen avulla. Eettisen kasvatuksen ja eettisen kasvun näkökulmista katsottuna jälkimmäinen lähestymistapa edustaa oppimislähtöistä näkökulmaa.

Tämä tutkimus on luonteeltaan ammattikasvatuksen keskustelupuheenvuoro. Tavoitteena ei ole ollut totuuden tuottaminen tutkimuskohteesta, vaan Eskolan ja Suorannan (2003, 233) esittämän ajatuksen mukaisesti "pitää ihmistä, kasvatusta ja yhteiskuntaa koskeva ajattelu jatkuvassa liikkeessä".

6.3 Suosituksia ja jatkotutkimusaiheita

Tämän tutkimuksen tekemisen myötä tutkijalle on syntynyt sellainen käsitys, että opiskeluvilppiin ja plagiointiin liittyvän oppilaitoksen toimintapolitiikan, kulttuurin, käytäntöjen, opetuksen, ohjauksen ja ohjeistuksen kehittämisellä on keskeinen asema pyrittäessä ennaltaehkäisemään ja vähentämään opiskeluvilppiä ja plagiointia. Kehittämistyötä voi edistää holistinen lähestymistapa⁸⁶ ja pyrkimys sellaiseen avoimeen dialogiin, jonka osapuolina ovat oppilaitoksen johto, opetushenkilöstö ja opiskelijat. Aihealueen käsikirjoissa (mm. Whitley & Keith-Spiegel 2002; Carroll 2002; Sutherland-Smith 2008; Carroll & Zetterling 2009; ks. myös Macdonald & Carroll 2006) mainitaan esimerkiksi seuraavia oppilaitoksen toimintapolitiikkaa ja laatujärjestelmää kehitettäessä määriteltäviä asioita:

- opiskeluvilppiin ja plagiointiin liittyvän toimintapolitiikan tavoitteet
- oppilaitoksen johdon, opetushenkilöstön, informaatiopalvelujen ja opiskelijoiden vastuut
- plagiointia koskeva julkilausuma⁸⁷
- opiskeluvilpin ja plagioinnin määritelmät
- keinot, joilla opiskeluvilppiä ja plagiointia pyritään ehkäisemään ja vähentämään
- opiskeluvilppi- ja plagiointiepäilyjen käsittelyprosessi sekä siihen liittyvä opastus ja ohjeistus
- vakavuusasteviitekehys yhdenmukaisten seuraamusten määräämistä varten⁸⁸
- tapausten ja niiden käsittelyn seuranta sekä tilastointi
- miten plagioinnin välttämiseksi tarvittavat taidot opitaan
- henkilöstön ja opiskelijoiden perehdyttäminen edellä mainittuihin asioihin.

---

⁸⁶ Ks. liite 4.

⁸⁷ Ks. liite 4.

⁸⁸ Ks. liite 4.

Tutkimuksen aikana syntyi useita ideoita jatkotutkimusaiheiksi. Opiskeluvilpin ja plagioinnin esiintymistä suomalaisissa korkeakouluissa voisi systemaattisesti tutkia vakioidulla kysymyspatterilla. Samassa kyselyssä olisi mielenkiintoista selvittää opiskelijoiden itse ilmoittamien tekojen määrien lisäksi sekä opetushenkilöstön että oppilaitosten johdon käsityksiä opiskeluvilpin ja plagioinnin esiintymisestä. Kysymyspatterissa pitäisi tahallinen ja tahaton plagiointi kuitenkin erottaa toisistaan. Joihinkin aiempiin kysymyspattereihin on sisältynyt myös kysymys muiden opiskelijoiden harjoittamasta opiskeluvilpistä. Tämä kysymys ei anna perusteltavissa olevaa lukumäärätietoa opiskeluvilpin esiintymisestä, koska suuri määrä vastaajista voi viitata saman yksittäisen opiskelijan tapaukseen. Toinen tutkimusaihe voisi olla suomalaisten korkeakoulujen johdon, opetushenkilöstön ja opiskelijoiden käsitykset opiskeluvilpiksi ja plagioinniksi katsottavista teoista ja niiden vakavuudesta. Tähän voisi jopa löytyä valmis kysymyspatteri jostain ulkomaisesta tutkimuksesta. Yliopistoista ja ammattikorkeakouluista sekä eri opintoaloilta saatuja tuloksia olisi mielenkiintoista vertailla keskenään.

Jatkotutkimuksessa aihetta voisi avata analysoimalla suomalaisten korkeakoulujen julkistamia tekstejä opiskeluvilppiin ja plagiointiin liittyvän diskurssin näkökulmasta. Tässä yhteydessä olisi myös mielenkiintoista selvittää mitä ja miten aiheesta on kirjoitettu korkeakoulujen julkisilla www-sivustoilla. Kirjoittamisen ja intertekstuaalisuuden näkökulmasta voisi olla hyödyllistä tutkia miten plagiointi ilmenee korkeakouluopiskelijoiden tuottamissa teksteissä.

Erityisen hyödyllinen voisi olla oppilaitoksen opiskeluvilppiä ja plagiointia koskevaan toimintapolitiikkaan liittyvä toimintatutkimus. Tämä edellyttäisi perehtymistä ulkomaisten tutkimukseen perustuvien käsikirjojen esittelemiin opiskeluvilpin ja plagioinnin ehkäisemistä ja vähentämistä tavoitteleviin proaktiivisen toiminnan malleihin.

Teorian kehittämisen näkökulmasta olisi mielenkiintoista tutkia opiskeluvilppiä tai tietoista plagiointia harjoittaneiden opiskelijoiden tehokkuususkomuksia, metakognitiota sekä oppimiseen liittyviä itsesäätelyn valmiuksia ja näissä ilmeneviä mahdollisia eroja vertailuryhmään⁸⁹. Tähän näkökulmaan voisivat esimerkiksi sopia Banduran (1977; 2002) tehokkuususkomuksiin ja moraaliseen irrottautumiseen liittyvät teoriat sekä Ajzenin (1988; 2005) suunnitelmallisen toiminnan teoria.

---

⁸⁹ Ammattiaineiden opiskelijoiden oppimismotivaatiota mittaava Abilities for Professional Learning Questionnaire -kyselylomake saattaisi soveltua myös tässä yhteydessä käytettäväksi. Ks. esim. Ruohotie, P. 2000. Abilities for Professional Learning. University of Tampere: Research Center for Vocational Education.

LÄHTEET

- Aalto-yliopisto. 2011. Aalto-yliopiston opiskelua koskevat eettiset säännöt ja niiden rikkomusten käsittely. Tulostettu 22.11.2011.
https://into.aalto.fi/download/attachments/3772443/eettiset_saannot10052011.pdf?version=1&modificationDate=1306927552000
- Aalto-yliopiston Perustieteiden korkeakoulu. 2011. Vilppitapaohjeet. Tulostettu 22.11.2011.
<https://into.aalto.fi/display/fitik/Vilppitapaohjeet>
- Aaltonen, T. & Haukka, J. 1999. "Mitä pystympi pää – sitä kauemmaksi näkee" : kuinka paljon ja miksi Tampereen yliopiston opettajankoulutuslaitoksen opiskelijat harrastavat tenttivilppiä. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma.
- Airaksinen, T. & Friman, M. 2008. Asiantuntija-ammattien etiikka. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu.
- Ajzen, I. 1988. Attitudes, personality, and behavior. Chicago: Dorsey Press.
- Ajzen, I. 2005. Attitudes, personality, and behavior. Milton-Keynes, England: Open University Press / McGraw-Hill.
- Ala-Mutka, K. 2003. Plagioinnin tunnistaminen lähdekielisistä ohjelmista. Plagiointi ja tutkimusetiikka -seminaari 30.9.2003. Tampereen teknillinen yliopisto. Tulostettu 22.11.2011. http://www.tenk.fi/tapahtumat/plagiointi_esitelmat/Kirsti_Ala-Mutka.pdf
- Alaoutinen, S., Kontro-Vesivalo, N., Uteshev, A., Voracek, J. 2003. Academic honesty as a significant behavioral factor in Finnish-Russian education. Teoksessa E. Kähkönen (toim.) Proceedings of the Second International Conference on Educational Technology in Cultural Context, 61–69.
- Alaoutinen, S., Kontro-Vesivalo, N., Medvedev, D., Voracek, J. & Uteshev, A. 2004. Academic Honesty in Cross-Border Education – Opinions of Involved Students. In Proceedings of the Frontiers in Education Conference (FIE 2004), S3E/20–S3E/25.
- Alasuutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. 3. uudistettu painos 1999 - 6. painos 2007. Tampere: Vastapaino.
- Alschuler, A. S. & Blimling, S. B. 1995. Curbing epidemic cheating through systemic change. College Teaching 43 (4), 123–125.
- AMBeR Project. 2008. Academic Misconduct Benchmarking Research Project: Part II. The Recorded Incidence of Student Plagiarism and the Penalties Applied. The Higher Education Academy and JISC. Tulostettu 4.1.2011.
http://www.heacademy.ac.uk/assets/York/documents/AMBeR_PartII_Full_Report.pdf
- AMBeR Project. 2010. Plagiarism Reference Tariff. Tulostettu 22.11.2011.
<http://www.plagiarismadvice.org/documents/AMBeR%20Tariffv2.pdf>
- American Library Association. 2000. Information Literacy Competency Standards for Higher Education. Tulostettu 22.11.2011. <http://www.ala.org/ala/mgrps/divs/acrl/standards/standards.pdf>
- Ammattikorkeakoululaki 2011. 9.5.2003/351.
- Athanasou, J. A. & Olabisi O. 2002. Male and female differences in self-report cheating. Practical Assessment, Research & Evaluation 8 (5). Tulostettu 22.11.2011.
<http://pareonline.net/getvn.asp?v=8&n=5>
- Bandura, A. 1977. Self-efficacy. Toward a Unified Theory of Change. Psychological Review 84 (2), 191–215.
- Bandura, A. 2002. Selective Moral Disengagement in the Exercise of Moral Agency. Journal of Moral Education 31 (2), 101–119.

- Barnbaum, C. 2010. PLAGIARISM. A Student's Guide to Recognizing It and Avoiding It. Tulostettu 22.11.2011.
http://www.valdosta.edu/~cbarnbau/personal/teaching_MISC/plagiarism.htm
- Barrett, R. & Cox, A. L. 2005. At Least They're Learning Something: The Hazy Line between Collaboration and Collusion. *Assessment & Evaluation in Higher Education* 30 (2), 107–122.
- Bertnam-Gallant, T. & Drinan, P. 2006. Organizational Theory and Student Cheating: Explanation, Responses, and Strategies. *The Journal of Higher Education* 77 (5), 839–860.
- Birmingham University. 2009. Code of practise on plagiarism. Tulostettu 22.11.2011.
http://www.as.bham.ac.uk/legislation/docs/COP_Plagiarism.pdf
- Björklund, M. 1997. Akademiskt fusk – Förekomst, metoder och orsaker. En enkätundersökning bland studerande vid Svenska handelshögskolan i Vasa, samt pedagogiska och teologiska fakulteterna vid Åbo Akademi. Åbo Akademi. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma.
- Björklund, M. & Wenestam, C.-G. 1999. Academic cheating: frequency, methods, and causes. Åbo Akademi University. Paper presented at the European Conference on Educational Research, Lahti 22.–25.9.1999.
- Blankenship, K. L. & Whitley, B. E. 2000. Relation of General Deviance to Academic Dishonesty. *Ethics and Behavior* 10 (1), 1–12.
- Bouville, Mathieu. 2010. Why Cheating is Wrong? *Studies in Philosophy and Education* 29 (1), 67–76.
- Bowers, W. J. 1964. Student Dishonesty and Its Control in College. New York: Bureau of Applied Social Research. Columbia University.
- Butakov, S. & Scherbinin, V. 2009. The toolbox for local and global plagiarism detection. *Computers & Education* 52 ,781–788.
- Carroll, J. 2002. *A Handbook for Detering Plagiarism in Higher Education*. Oxford: Oxford Brookes University.
- Carroll, J. 2005. *Institutional issues in deterring, detecting and dealing with student plagiarism*. Oxford: Oxford Brookes University.
- Carroll, J. 2009a. Dealing with cases of student plagiarism in Finnish universities. Hankenin ja HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun plagiarismiseminaarin 19.5.2009 esitysmateriaalia.
- Carroll, J. 2009b. Plagiarism and cheating rates. Email kari.silpio@haaga-helia.fi 20.6.2009.
- Carroll, J. 2010. Plagiarism and cheating rates. Email kari.silpio@haaga-helia.fi 4.2.2010.
- Carroll, J. & Zetterling, C.-M. 2009. *Guiding students away from plagiarism*. Stockholm: KTH Learning Lab.
 Online-versio haettu 22.11.2011. <http://people.kth.se/~ambe/KTH/Guidingstudents.pdf>
- Center for Academic Integrity. 1999. *The Fundamental Values of Academic Integrity*. Tulostettu 22.11.2011.
http://www.academicintegrity.org/fundamental_values_project/pdf/FVProject.pdf
- Chen, P. P. 1976. The Entity-Relationship Model: Toward a Unified View of Data. *ACM Transactions on Database Systems* 1 (1), 9–36.
- Christensen-Hughes, J. M. & McCabe, D. L. 2006a. Understanding Academic Misconduct. *Canadian Journal of Higher Education* 36 (1), 49–63.
- Christensen-Hughes, J. M. & McCabe, D. L. 2006b. Academic Misconduct within Higher Education in Canada. *Canadian Journal of Higher Education* 36 (2), 1–21.
- Clarkeburn, H. & Mustajoki, A. 2007. *Tutkijan arkipäivän etiikka*. Tampere: Vastapaino.
- Curtin University. 2011. Plagiarism Policy. Tulostettu 22.11.2011.
<http://academicintegrity.curtin.edu.au/staff>
- Culwin, F. & Lancaster, T. 2001. Plagiarism issues for Higher Education. *Vine*, 123, 36–41.

- Culwin, F. & Lancaster, T. 2004. A Comparison of Source Code Plagiarism Detection Engines. *Computer Science Education* 14 (2), 101–117.
- Cummings, R., Maddux, C. D., Harlow, S., & Dyas, L. 2002. Academic misconduct in undergraduate teacher education students and its relationship to their principled moral reasoning. *Journal of Instructional Psychology* 29, 286–297.
- Davis, K. 1992. Student cheating: A defensive essay. *English Journal* 81 (6), 72–74.
- Davis, S. F. & Ludvigson, H. W. 1995. Additional Data on Academic Dishonesty and a Proposal for Remediation. *Teaching Psychology* 22 (2), 119–121.
- Davy, J. A., Kincaid, J. F., Smith, K. J. & Trawick, M. A. 2007. An Examination of the Role of Attitudinal Characteristics and Motivation on the Cheating Behavior of Business Students. *Ethics & Behavior* 17 (3), 281–302.
- Decoo, W. 2002. *Crisis on Campus : Confronting Academic Misconduct*. London: MIT Press.
- Defeldre, A-C. 2005. Inadvertent plagiarism in everyday life. *Applied Cognitive Psychology* 19, 1033–1040.
- Devlin, M. 2002. Minimising Plagiarism. Teoksessa R. James, C. McInnis & M. Devlin (toim.) *Assessing learning in Australian universities : ideas, strategies and resources for quality in student assessment*. Melbourne: Centre for the Study of Higher Education. Online-versio tulostettu 22.11.2011. <http://www.cshe.unimelb.edu.au/assessinglearning/docs/PlagMain.pdf>
- Diakonia-ammattikorkeakoulu. 2011. Tutkintosääntö. Tulostettu 22.11.2011. http://www.diak.fi/sops3_q6
- Drake, C.A. 1941. Why students cheat. *Journal of Higher Education* 12, 418–420.
- East, J. 2010. Judging plagiarism: a problem of morality and convention. *Higher Education* 59 (1), 69–83.
- Eco, U. 1990. *Oppineisuuden osoittaminen eli miten tutkielma tehdään*. Tampere: Vastapaino.
- Errey, L. 2002. Plagiarism: Something Fishy? ...Or Just a Fish Out of Water? *Teaching Forum* 50, 17–20.
- Eskelinen, V. & Hanninen, E. 2008. HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun liiketalouden opiskelijoiden suhtautuminen plagiointiin. Plagioinnin taustatekijät ja laajuus vuonna 2008. HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Eskola, J. & Puusniekka, A. M. 2004. Sosiaalipsykologian uusi moraali? Teoksessa J. Eskola, A. Koski-Jännes, E. Lamminluoto, A. Saaranen, M. Saastamoinen & K. Valtanen (toim.). *Uudet dilemmat ja sosiaalipsykologia*. Kuopio: Kuopio University Press.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2003. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Franklyn-Stokes, A. & Newstead, S. E. 1995. Undergraduate cheating: Who does what and why? *Studies in Higher Education* 20 (2), 159–173.
- Gordon, C. H., Simmons, P. & Wynn, G. 2004. *Plagiarism - What it is and how to avoid it*. Tulostettu 22.11.2011. <http://gethelp.library.upenn.edu/guides/engineering/ee/plagiarize.html>
- Graves, S. M. 2008. Student Cheating Habits: A Predictor of Workplace Deviance. *Journal of Diversity Management* 3 (1), 15–22.
- Green, S. P. 2002. Plagiarism, Norms, and the Limits of Theft Law: Some Observations on the Use of Criminal Sanctions in Enforcing Intellectual Property Rights. *Hastings Law Journal* 54 (1), 167–242.
- Griffin, C. L. 2009. *Invitation to Public Speaking*. Boston: Waldsworth, Cengage Learning.
- Gummeruksen suuri sivistyssanakirja. 2009. *Gummeruksen suuri sivistyssanakirja* (toim.) T. Nurmi, I. Rekiaro ja P. Rekiaro. Helsinki: Gummerus Kustannus.
- HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu. 2011. Tutkintosääntö. Tulostettu 22.11.2011. <http://www.haaga-helia.fi/fi/opinto-opas/yleista-haaga-heliasta/tutkintosaanto>
- Haarmann, P. L. 2005. *Tekijänoikeus ja lähioikeudet*. Helsinki: Talentum.

- Hakala, J. T. 2004. *Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hanken. 2010. *Plagiarism Control*.
Tulostettu 22.11.2011. <http://www.hanken.fi/student/en/plagiarism>
- Harding, T. S., Carpenter, D. D., Finelli, C. J. & Passow, H. J. 2004. Does Academic Dishonesty Relate to Unethical Behavior in Professional Practice? An Exploratory Study. *Science and Engineering Ethics* 10, 311–324.
- Harvey, G. 1998. *Writing with sources: a guide for students*. Indianapolis: Hackett Publishing Company.
- Helsingin Sanomat 5.10.2004. *Selvitys: Opintovilppi yleistä tietotekniikan avulla*.
- Helsingin Sanomat 25.3.2009. *Viipurin abiturientit yrittävät anastaa yo-kysymykset etukäteen*.
- Helsingin Sanomat 23.2.2011. *Vilpistä epäilty ministeri luopui tohtorinarvostaan*.
- Helsingin Sanomat 1.3.2011. *Plagioinnista syytetty Saksan puolustusministeri erosi*.
Tulostettu 22.11.2011. <http://www.hs.fi/ulkomaat/artikkeli/Plagioinnista+syytetty+Saksan+puolustusministeri+erosi/1135264176715>
- Helsingin Sanomat 14.5.2011. *Toinen saksalainen poliitikko erosi plagiointiepäilyjen takia*.
- Helsingin Sanomien verkkoliite 28.10.2007. *Kopioinnin paljastin narauttaa yliopiston tekstivarkaat*.
Tulostettu 22.11.2011. <http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Kopioinnin+paljastin+narauttaa+yliopiston+tekstivarkaat/1135231387180>
- Hetherington, E. M. & Feldman, S. E. 1964. College cheating as a function of subject and situational variables. *Journal of Educational Psychology* 55 (1), 212–218.
- Hirsjärvi, Sirkka (toim.). 1983. *Kasvatustieteen käsitteistö*. Helsinki: Otava.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2006. *Tutki ja kirjoita*. 12. painos. Helsinki: Tammi.
- Holm, D. 2008. *Automatisk upptäckt av textplagiering*. Åbo Akademi. Pro gradu-avhandling vid informationsbehandling.
- Howard, R. M. 2007. Understanding “Internet plagiarism”. *Computers and Composition* 24, 3–15.
- Hult, Å. & Hult, H. 2003. *ATT FUSKA OCH PLAGIERA – Ett sätt att leva eller ett sätt att överleva?* Linköping universitet. CUL-rapport nr 6.
- Huusko, M. & Jokinen, S. 2001. "En minä mutta pojat". *Yliopisto-opiskeluun liittyvä epäeettinen toiminta sivistyksen ja tuloksellisuuden ristivedossa*. *OpinA*. Oulun yliopiston opetus- ja opiskelijapalveluiden julkaisuja. Sarja A 19.
- Ilkka 16.11.2008. *Pääaine: Plagiarismi*. Tulostettu 30.6.2009.
<http://www.ilkka.fi/teemat/teematarticle.jsp?article=382043&category=48>
- Independent Commission Against Corruption. 2005. *Report on investigation into the University of Newcastle’s handling of plagiarism allegations*. Haettu 22.11.2011.
www.icac.nsw.gov.au/documents/doc_download/3361-report-on-investigation-into-the-university-of-newcastles-handling-of-plagiarism-allegations-operation-orion-30-june-2005
- Independent Commission Against Corruption. 2011. *What is corrupt conduct?* Tulostettu 22.11.2011. <http://www.icac.nsw.gov.au/about-corruption/what-is-corrupt-conduct>
- Itä-Suomen yliopisto. 2010. *Opiskelun ja opetuksen eettiset ohjeet*.
Tulostettu 22.11.2011. <http://www.uef.fi/opiskelu/opetuksen-ja-opiskelun-eettiset-ohjeet>
- Itä-Suomen yliopisto. 2011. *Luonnontieteiden ja metsätieteiden tiedekunnan tiedekuntaneuvoston pöytäkirja* 22.06.2011. Tulostettu 22.11.2011. <http://dynweb.uef.fi/kokous/2011185.PDF>
- JISC Plagiarism Advisory Service. 2007. *Why do students plagiarise?*
Tulostettu 22.11.2011. http://www.plagiarismadvice.org/documents/tipsheetsv3/tp02_WhyDoStudentsPlagiarise.pdf
- Joint Information Systems Committee. 2011. Viitattu 22.11.2011. <http://www.jisc.ac.uk>
- Jordan, A. E. 2001. College student cheating: The role of motivation, perceived norms, attitudes, and knowledge of institutional policy. *Ethics & Behavior* 11 (5), 23–247.
- Joutsen, M. 2000. *Lakikielen sanakirja*. Englanti-Suomi. Helsinki: WSOY.

- Joy, M. & Luck, M. 1999. Plagiarism in Programming Assignments. *IEEE Transactions on Education* 42 (9), 129–133.
- Jukkara, J. & Poutala, M. 1999. Tekijänoikeudet opetustyössä. Helsinki: Edita.
- Jyväskylän yliopiston avoin yliopisto. 2011. Plagiointi ja tekijänoikeudet opiskelussa. Tulostettu 22.11.2011. <https://www.avoin.jyu.fi/opiskelu/plagiointi-ja-tekijanoikeudet-opiskelussa>
- Jyväskylän yliopiston Liikuntatieteiden laitos. 2009. Hyvän tieteellisen käytännön loukkaaminen: Plagiointi. Tulostettu 22.11.2011. <https://www.jyu.fi/sport/laitokset/liikunta/opiskelu/plagiointi>
- Kakkonen, T. 2007. Plagiarismi sekä sen havaitseminen ja estäminen internet-aikakaudella. *Kasvatus* 4/2007, 364–368.
- Kakkuri-Knuuttila, M.-L. 1998. Käsitteenmuodostus. Teoksessa M.-L. Kakkuri-Knuuttila (toim.) *Argumentti ja kritiikki*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kangasharju, H. & Majapuro, M. 1995. Tutkimusraportin kirjoittaminen. Helsingin kauppakorkeakoulu.
- Karhula, P. 2007. Mitä me niille kopipeistaajille sitten teemme? Suomen tieteellisen kirjastoseuran verkkojulkaisu *Signum*. 1/2007. Tulostettu 22.11.2011. <http://www.protsv.fi/stks/signum/200701/1.pdf>
- Karjalainen 8.8.2009. Opinnäyte – vai varkaus?
- Kartio, L. 1999. Vaihdanta ja vakuudet. Teoksessa P. Timonen (toim.). *Johdatus Suomen oikeusjärjestelmään*. Nide 1. Yksityisoikeus. Helsinki: Kauppakaari Oyj.
- Keith-Spiegel, P., Tabachnick, B. G., Whitley, B. E., & Washburn, J. 1998. Why professors ignore cheating: Opinions of a national sample of psychology instructors. *Ethics & Behavior* 8 (5), 215–227.
- Kever. 2010. 9th Congress of Methodology: Practise Based Inquiry. Viitattu 22.11.2011. http://portal.hamk.fi/portal/page/portal/HAMK/Tutkimus_ja_kehitys/Valtakunnalliset_verk_ostohankkeet/Kever/9th_congress_of_methodology
- Kielitoimiston sanakirja. L–R. 2006a. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- Kielitoimiston sanakirja. S–Ö. 2006b. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.
- Kniivilä, S., Lindblom-Ylänne, S. & Mäntynen, A. 2008. Tiede ja teksti. Tehoa ja taitoa tutkielman kirjoittamiseen. Helsinki: WSOY.
- Kolin, F. C. 2002. *Successful Writing at Work*. Chicago: Houghton Mifflin.
- Korhonen, R. 2011. Turnitinia käyttävät korkeakoulut. Email kari.silpio@haaga-helia.fi 29.11.2011.
- Korkeakoulujen arviointineuvosto. 2010. Auditointiraportit.
- 02:2010 Turun ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi. Tulostettu 2.1.2011: http://www.kka.fi/files/982/KKA_0210.pdf
- 04:2010 Auditering av kvalitetssäkringssystemet vid Åbo Akademi. Tulostettu 2.1.2011: http://www.kka.fi/files/1011/KKA_0410.pdf
- 06:2010 Oulun yliopiston laadunvarmistusjärjestelmän auditointi. Tulostettu 2.1.2011: http://www.kka.fi/files/1035/KKA_0610.pdf
- 07:2010 Teatterikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi. Tulostettu 2.1.2011: http://www.kka.fi/files/1036/KKA_0710.pdf
- 11:2010 Teknillisen korkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän uusinta-auditointi. Tulostettu 2.1.2011: http://www.kka.fi/files/1071/KKA_1110.pdf
- 12:2010 Sibelius-Akatemian laadunvarmistusjärjestelmän auditointi. Tulostettu 2.1.2011: http://www.kka.fi/files/1096/KKA_1210.pdf
- 13:2010 HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi. Tulostettu 2.1.2011: http://www.kka.fi/files/1117/KKA_1310.pdf
- 14:2010 Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi. Tulostettu 2.1.2011: http://www.kka.fi/files/1146/KKA_1410.pdf

- 18:2010 Laurea-ammattikorkeakoulun laadunvarmistusjärjestelmän auditointi.
Tulostettu 2.1.2011: http://www.kka.fi/files/1218/KKA_1810.pdf
- Korsman, U. 1999. Tutustuminen tutkimuksen tekemiseen. Ohjeita pienimuotoisten tutkimusraporttien laatimista varten. Julkaisusarja C - Porin korkeakouluyksikkö.
- Koskinen, P. 2008. Rikosoikeuden yleiset opit ja rikosvastuun perusteet. Teoksessa T. Lappi-Seppälä, K. Hakamies, P. Koskinen, M. Majanen, S. Melander, Nuotio, K., A-M. Nuutila, T. Ojala & I. Rautio (toim.) Rikosoikeus. Helsinki: WSOYpro.
- Kuopion yliopisto. 2007. Ohjeet plagioinnin ehkäisemiseksi 23.10.2007. Tulostettu 30.6.2010. http://www.uku.fi/opiskelu/ohjeet_plagioinnin_ehkaisemiseksi.pdf
- Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Aineiston käyttö, säilytys ja hankinta. Tampere: Vastapaino.
- Lambert, L. D. 2008. Combating Student Plagiarism : An academic librarian's guide. Oxford: Chandos.
- Lambert, E. & Hogan, N. L. 2004. Academic Dishonesty Among Criminal Justice Majors: A Research Note. *American Journal of Criminal Justice* 29 (1), 1–20.
- Lampinen, O. 2004. Vapaus ja autonomia ammattikorkeakoulussa. Teoksessa *Ammattikorkeakouluetiikka. Opetusministeriön julkaisuja 2004:30*, 17–25.
- Larkham, P. J. & Manns, S. 2002. Plagiarism and its treatment in higher education, *Journal of Further & Higher Education* 26 (4), 339–349.
- Lawson, R. 2004. Is Classroom Cheating Related to Business Students' Propensity to Cheat in the "Real World?". *Journal of Business Ethics* 49 (2), 189–199.
- Leask, B. 2006. Plagiarism, cultural diversity and metaphor – implications for academic staff development. *Assessment & Evaluation in Higher Education* 31 (2), 183–199.
- Leeds University. 2011. Plagiarism - what is it? Tulostettu 22.11.2011. http://www.ldu.leeds.ac.uk/plagiarism/what_is_it.php
- Livosky, M. & Tauber, R. T. 1994. Views of cheating among college students and faculty. *Psychology in Schools* 31, 72–82.
- Longman Dictionary of Contemporary English. 2011. Viitattu 22.11.2011. <http://www.ldoceonline.com/dictionary/plagiarism>
- Lovett-Hooper, G., Komarraju, M., Weston, R. & Dollinger, S. J. 2007. Is Plagiarism a Forerunner of Other Deviance? Imagined Futures of Academically Dishonest Students. *Ethics & Behavior* 17 (3), 323–336.
- Lucas, S. E. 2004. The Art of Public Speaking. Glossary. Tulostettu 22.11.2011. http://highered.mcgraw-hill.com/sites/007256296x/student_view0/glossary.html
- Lupton, R. A. & Chapman, K. (2002). American and Russian University Business Students' Attitudes, Perceptions and Tendencies toward Cheating. *Educational Research* 44 (1), 17–29.
- Luukka, M.-R. 2002. Mikä tekee tekstistä tieteellisen? Teoksessa M. Kinnunen & O. Löytty (toim.). *Tieteellinen kirjoittaminen*. Tampere: Vastapaino.
- Luukkanen, T. L. 2002. Sama menetelmä, eri kohtalot – kaksi väitöskirjaplagiaattia teologisessa tiedekunnassa. Teoksessa H. Mustakallio (toim.) *Suomen kirkkohistoriallisen seuran vuosikirja 89–91 (1999–2001)*. Helsinki: Suomen kirkkohistoriallinen seura.
- Lötjönen, S. 2008. Tutkimusetiikka, hyvä tieteellinen käytäntö ja vilppi. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan PowerPoint-esitys opetuskäyttöön. Tulostettu 13.1.2010. http://www.tenk.fi/JulkaisutjaOhjeet/TENK_%202008_suomi.ppt
- Macdonald, R. & Carroll, J. 2006. Plagiarism - a complex issue requiring a holistic institutional approach. *Assessment & Evaluation in Higher Education* 31 (2), 233–245.
- Marsh, R. L., Landau, J. D. & Hicks, J. L. 1997, 'Contributions of Inadequate Source Monitoring to Unconscious Plagiarism During Idea Generation', *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition* 23 (4), 886–897.
- Martin, B. 1994. Plagiarism: a misplaced emphasis. *Journal of information ethics*, 3 (2), 36–47.

- Martin, B. 2008. Plagiarism Struggles. *Plagiary: Cross-Disciplinary Studies in Plagiarism, Fabrication, and Falsification* (3).
Tulostettu 22.11.2011. <http://www.bmartin.cc/pubs/08plagiary.html>
- McCabe, D. L. 2005. Cheating among college and university students: A North American perspective. *International Journal for Educational Integrity*, 1 (1).
Tulostettu 22.11.2011. <http://www.ojs.unisa.edu.au/index.php/IJEI/article/viewFile/14/9>
- McCabe, D. L. 2010. Research on student cheating / A missing article.
Email kari.silpio@haaga-helia.fi 12.1.2010.
- McCabe, D., Feghali, T. & Abdallah, H. 2008. Academic Dishonesty in the Middle East: Individual and Contextual Factors. *Research in Higher Education* 49 (5), 451–467.
- McCabe, D. L. & Trevino, L. K. 1993a. Academic Dishonesty: Honor Codes and Other Contextual Influences. *Journal of Higher Education* 64 (5), 522–538.
- McCabe, D. L. & Trevino, L. K. 1993b. Faculty responses to academic dishonesty: The influence of student honour codes. *Research in Higher Education* 34 (5), 647–658.
- McCabe, D. L. & Trevino, L. K. 1996. What we know about cheating in college: Longitudinal trends and recent developments. *Change* 28, 28–33.
- McCabe, D. L. & Trevino, L. K. 1997. Individual and contextual influences on academic dishonesty: A multicampus investigation. *Research in Higher Education* 38(2), 379–396.
- McCabe, D. L., Trevino, L. K., & Butterfield, K. D. 1999. Academic integrity in honor code and non-honor code environments. *The Journal of Higher Education* 70 (2), 211–234.
- McCabe, D. L., Trevino, L. K. & Butterfield, K. 2001. Cheating in Academic Institutions: A Decade of Research. *Ethics & Behavior* 11 (3), 219–232.
- McCabe, D. L., Trevino, L. K., & Butterfield, K. D. 2002. Honor Codes and Other Contextual Influences on Academic Integrity: A Replication and Extension to Modified Honor Code Settings. *Research in Higher Education* 43 (3), 357–378.
- Merriam-Webster. 2011. Dictionary.
Viitattu 22.11.2011. <http://www.merriam-webster.com/dictionary>
- Moilanen, P. & Räihä, P. 2001. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Monash University. 2011a. Plagiarism Policy. Tulostettu 22.11.2011.
<http://www.policy.monash.edu/policy-bank/academic/education/conduct/plagiarism-policy.html>
- Monash University. 2011b. Plagiarism Procedures. Tulostettu 22.11.2011.
<http://www.policy.monash.edu/policy-bank/academic/education/conduct/plagiarism-procedures.html>
- MOT Kielitoimiston sanakirja 2.0. 2007. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Kielikone Oy. Internet-versio.
- Mozgovoy, M. 2007. *Enhancing Computer-Aided Plagiarism Detection*. Joensuun yliopisto. Tietojenkäsittelytieteen väitöskirja.
- Mäkinen, O. 2005. *Tieteellisen kirjoittamisen ABC*. Helsinki: Tammi.
- Mäkinen, O. 2006. *Tutkimusetiikan ABC*. Helsinki: Tammi.
- Neville, C. 2007. *Complete Guide to Referencing and Avoiding Plagiarism*. Berkshire: Open University Press.
- The New Oxford Dictionary of English. 1998. Oxford: Oxford University Press.
- Newstead, S. E., Franklyn-Stokes, A. & Armstead, P. 1996. Individual differences in student cheating. *Journal of Educational Psychology* 88, 229–241.
- Ng, E. & Bereiter, C. 1991. Three Levels of Goal Orientation in Learning. *Journal of the Learning Sciences* 1 (3/4), 243–271.
- Niiniluoto, I. 1980. *Johdatus tieteenfilosofiaan. Käsitteen- ja teorianmuodostus*. Helsinki: Otava.

- Nilsson, L. E. 2008. "But Can't You See They are Lying?" Student Moral Positions and Ethical Practices in the Wake of Technological Change. Göteborgin yliopisto. Kasvatustieteen väitöskirja.
- Nonins, S. & Swift, C. O. 2001. An Examination of the Relationship Between Academic Dishonesty and Workplace Dishonesty: A Multicampus Investigation. *Journal of Education for Business* 77 (2), 69–77.
- Nottingham University. 2011. How Can I Avoid Academic Dishonesty? Tulostettu 22.11.2011. <http://www.nottingham.ac.uk/csc/academic-integrity/student/how-can-i-avoid-academic-dishonesty.php>
- Nuopponen, A. 2003. Käsitemaalyysi asiantuntijan työväliseenä. Teoksessa M. Koskela & N. Pilke (toim.) *Kieli ja asiantuntijuus. AFInLA-vuosikirja*. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys.
- Office of Science and Technology Policy. 2000. Federal policy on research misconduct. Federal Register 65 (235), 76260-76264. Tulostettu 22.11.2011. <http://www.gpo.gov/fdsys/pkg/FR-2000-12-06/pdf/00-30852.pdf>
- Opetusministeriö. 2004. Ammattikorkeakouluetiikka. Opetusministeriön julkaisuja 2004:30.
- Opetusministeriö & Kopiosto. 2009. KOPIRAITTI. Reitti tekijänoikeuteen. Tulostettu 28.12.2009. <http://www.kopiraitti.fi/kirjasto.html>
- Oulun yliopisto. 2002. Oulun yliopiston selvitys Jari Vilénin pro gradu -työstä 2.1.2002. Tulostettu 22.11.2011. <http://www oulu.fi/dokumentit/Vilen-selvitys.pdf>
- Oulun yliopisto. 2011. Oulun yliopiston koulutus- ja tutkimuspalvelut - Avoin yliopisto. Sanasto. Tulostettu 22.11.2011. <http://www.kotu oulu.fi/avoin/opas/sanasto.htm>
- Palo, J. 2002. Ilmiantaja tutkijayhteisössä. Teoksessa S. Karjalainen, V. Launis, R. Peltonen & J. Pietarinen (toim.). *Tutkijan eettiset valinnat*. Helsinki: Gaudeamus.
- Park, C. 2003. In other (people's) words: plagiarism by university students - literature and lessons. *Assessment & Evaluation in Higher Education* 28 (5), 471–488.
- Parr, F. W. 1936. The Problem of Student Honesty. *The Journal of Higher Education*, 7 (6), 318–326.
- Pecorari, D. 2001. Plagiarism and international students: How the English-speaking university responds. Teoksessa D. Belcher & A. Hirvela (toim.) *Linking literacies: Perspectives on L2 reading-writing connections*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Pecorari, D. 2002. Original reproductions: An investigation of the source use of postgraduate second language writers. Birminghamin yliopisto. Väitöskirja.
- Pecorari, D. 2008. *Academic Writing and Plagiarism: A Linguistic Analysis*. Lontoo: Continuum.
- Peltoniemi, J. 2009. Vielä työhjeesta. Email kari.silpio@haaga-helia.fi 20.1.2009.
- Pietarinen, J. & Launis, V. 2002. Etiikan luonne ja alueet. Teoksessa S. Karjalainen, V. Launis, R. Peltonen & J. Pietarinen (toim.) *Tutkijan eettiset valinnat*. Helsinki: Gaudeamus.
- Pihlaja, J. 2004. Tutkielman ongelmia ratkaisemaan. Lahti: Sodeca.
- Pincus, H. S. & Schmelkin, L. P. 2003. Faculty Perceptions of Academic Dishonesty. *Journal of Higher Education* 74 (2), 196–209.
- Puuronen, V. 2005. Tutkintoja keinolla millä hyvänsä. *Tieteessä tapahtuu* 1/2005, 40–42.
- Puusa, A. 2008. Käsitemaalyysi tutkimusmenetelmänä. *Premissi* 4, 36–42.
- Puusniekka, A. M. 2005. "En koskaan tekisi niin, mutta jos hinnasta sovitaan... Korkeakouluopiskelijoiden käsityksiä opiskelun ja tutkimuksen etiikasta". Kuopion yliopisto. *Sosiaalipsykologian pro gradu -tutkielma*.
- Puusniekka, A. M. & Eskola, J. 2004. Muuttuva korkeakouluopiskelun moraali ja sen seuraukset? - Yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden käsitysten vertailua. Teoksessa S. Havu-Nuutinen & M. Heiskanen (toim.). *Yhtenäistyvät vai erilaistuvat oppimisen ja koulutuksen polut*. Joensuun yliopiston verkkojulkaisu. Tulostettu 22.11.2011. http://joypub.joensuu.fi/publications/other_publications/kasvtied_paivat/kasvtied.pdf

- QAA. 2006. Code of practice for the assurance of academic quality and standards in higher education. Section 6: Assessment of students. Tulostettu 22.11.2011.
http://www.qaa.ac.uk/Publications/InformationAndGuidance/Documents/COP_AOS.pdf
- QAA. 2011. QAA reports on the quality and standards of UK higher education.
 Tulostettu 22.11.2011. <http://www.qaa.ac.uk/InstitutionReports/Pages/default.aspx>
- Rikoslaki 1889. 19.12.1889/39.
- Roberts, T. 2008. Student Plagiarism in an Online World. Problems and Solutions. Hershey, Pennsylvania: Information Science Reference.
- Roig, M. 2006. Avoiding plagiarism, self-plagiarism, and other questionable writing practices: A guide to ethical writing.
 Tulostettu 22.11.2011. <http://facpub.stjohns.edu/~roigm/plagiarism/Index.html>
- Roig, M. & Caso, M. 2005. Lying and cheating: Fraudulent excuse making, cheating, and plagiarism. *Journal of Psychology* 139, 485–494.
- Savon Sanomien verkkoliite 18.11.2008. Korkeakoulut: plagiointi on yleistynyt Suomessa.
 Tulostettu 22.11.2011. <http://www.savonsanomat.fi/uutiset/kotimaa/korkeakoulut-plagiointi-on-yleistynyt/285915>
- Szabo, A. & Underwood, J. 2004. Cybercheats: is information and communication technology fuelling academic dishonesty? *Active Learning in Higher Education* 5 (2), 180–199.
- Scanlon, P. M. & Neumann, D. R. 2002. Internet Plagiarism Among College Students. *Journal of College Student Development* 43 (3), 374–385.
- Schab, F. 1991. Schooling without learning: Thirty years of cheating in high school. *Adolescence* 26 (104), 839–847.
- Schneider, A. 1999. Why Professors Don't Do More to Stop Students Who Cheat. *Chronicle of Higher Education* 45 (20), 8–13.
- Singhal, A. C. 1982. Factors in Students Dishonesty. *Psychological Reports* 51, 775–780.
- Sims, R. L. 1993. The Relationship between Academic Dishonesty and Unethical Business Practices. *Journal of Education for Business* 68 (4), 207–211.
- Sisti, D. A. 2007. How do High School Student Justify Internet Plagiarism? *Ethics & Behavior* 17 (3), 215–231.
- Smith, K. J., Davy, J. & Easterling, D. 2004. An Examination of Cheating and Its Antecedents among Marketing and Management Majors. *Journal of Business Ethics* 50 (1), 63–80.
- Stanford University. 2011. Academic Honesty and Dishonesty. Tulostettu 22.11.2011.
<http://ctl.stanford.edu/handbook/academic-honesty-and-dishonesty.html>
- Stephens, J. M., Young, M. F. & Calabrese, T. 2007. Does Moral Judgment Go Offline When Students Are Online? A Comparative Analysis of Undergraduates' Beliefs and Behaviors Related to Conventional and Digital Cheating. *Ethics & Behavior* 17 (3), 233–254.
- Stotesbury, H. 1997. Reporting, Borrowing, Plagiarizing: Issues of Inter- and Intratextual 'Translation'. Teoksessa A. Mauranen & T. Puurtinen (toim.) *Translation - Acquisition - Use. AFinLA-vuosikirja*. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys.
- Suokas, J. 2010. Plagiointin ennaltaehkäisy, jäljitys ja käsittely. Oulun yliopisto.
 Tietojenkäsittelytieteen pro gradu -tutkielma.
- Surakka, V., Itonen, M., Heimonen J.-M., Isokoski P., Juhola, M., Majaranta, P., Rikala, H. & Virtanen, T. 2003. Plagiointi opintosuorituksissa. Plagiontityöryhmän raportti. Tampereen Teknillinen Yliopisto.
- Sutherland-Smith, W. 2005. Pandora's box: academic perceptions of student plagiarism in writing. *Journal of English for Academic Purposes* 4, 83–95.
- Sutherland-Smith, W. 2008. Plagiarism, the Internet and Student Learning. *Improving Academic Integrity*. Lontoo: Taylor & Francis.
- Sutherland-Smith, W. 2010. Email kari.silpio@haaga-helia.fi 5.2.2010.

- Sykes, G. & Matza, D. 1957. *Techniques of Neutralization: A Theory of Delinquency*. *American Sociological Review* 22, 664–670.
- Säljö, R. 2001. *Oppimiskäytännöt. Sosiokulttuurinen näkökulma*. Helsinki: WSOY.
- Talous-Sanomien verkkouutinen 15.6.2009. Narauta copypaste-opiskelija!
Tulostettu 22.11.2011. <http://www.taloussanomat.fi/uutinen/2009/06/15/narauta-copypaste-opiskelija/200910918/243>
- Tamminen, R. 1993. *Tiedettä tekemään*. Jyväskylä: Atena.
- Tampereen Teknillinen Yliopisto. 2010. Nalkki-plagiaatintunnistin.
Viitattu 22.11.2011. <http://nalkki.cs.tut.fi/cgi-bin/etusivu.py>
- Tampereen yliopisto. 2010. Menettelyohje vilpillisen opintosuorituksen varalle. Tulostettu 22.11.2011. <http://www.uta.fi/laitokset/kielikeskus/opiskelu/Vilppi%20%202010.pdf>
- Tampereen yliopisto. 2011. Tampereen yliopiston opintojen arviointisääntö 1.1.2011 alkaen.
Tulostettu 22.11.2011. http://www.uta.fi/opiskelu/lakitieto/opintojen_arviointisaanto.html
- Tekijänoikeuslaki 1961. 8.7.1961/404.
- The Telegraph 5.3.2011a. The cheating epidemic at Britain's universities. Haettu 22.11.2011.
<http://www.telegraph.co.uk/education/educationnews/8363345/The-cheating-epidemic-at-Britains-universities.html>
- The Telegraph 5.3.2011b. University cheating league table. Haettu 22.11.2011.
<http://www.telegraph.co.uk/education/educationnews/8363783/University-cheating-league-table.html>
- Tirri, K. 1999. *Opettajan ammattietiikka*. Helsinki: WSOY.
- Trost, K. 2009. Psst, have you ever cheated? A study of academic dishonesty in Sweden.
Assessment & Evaluation in Higher Education 34 (4), 367–376.
- Tuomi, J. 2007. *Tutki ja lue. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen*. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.
- Tuominen, M. & Wihersaari, J. 2006. *Ammattikasvatusfilosofia. OKKA-säätiö*.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2002. *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsittely*. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2003. *Toimintakertomus 2003*.
Tulostettu 1.11.2011. http://www.tenk.fi/julkaisut/Toimintakertomus_2003.pdf
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2010. *Toimintasuunnitelma*. Tulostettu 1.10.2010.
http://www.tenk.fi/Ajankohtaista/toimintasuunnitelma_2010.pdf
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2011. *Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeeseen Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen - sitoutuneet tutkimusorganisaatiot*.
Tulostettu 22.11.2011. http://www.tenk.fi/hyva_tieteellinen_kaytanta/allekirjoittajat_.pdf
- Turtia, K. 2001. *Sivistyssanat*. Helsinki: Otava.
- Tynjälä, K. 1999. *Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktiivisen oppimiskäsityksen perusteita*. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Underwood, J. 2006. *Digital Technologies and Dishonesty in Examinations and Tests*. Nottingham Trent University. Tulostettu 22.11.2011. http://www.ofqual.gov.uk/files/qca-06_digital-technologies-dishonesty-exams-tests-report.pdf
- Urkund. 2011. *Asiakkaat*. Tulostettu 22.11.2011. http://www.urkund.fi/uoh_kunder.asp
- Vaasan yliopisto 2008. *Toiminta kriisitilanteissa*. Tulostettu 22.11.2011.
<http://www.uwasa.fi/midcom-serveattachmentguid-40c7f03a7dde10b39a55f74e900e12e9/kriisiohje>
- Walker, L. O. & Avant, K. C. 1983. *Strategies for Theory Construction in Nursing*. Norwalk: Appleton-Century-Crofts.
- Valpola, V. 2000. *Suuri sivistyssanakirja*. Helsinki: WSOY.
- Vandehy, M., Diekhoff, G. & LaBeff, E. 2007. College Cheating: A Twenty-Year Follow-Up and the Addition of an Honor Code. *Journal of College Student Development* 48 (4), 468–480.

- Varsity 31.10.2008. '1 in 2' admits to plagiarism.
Tulostettu 22.11.2011. <http://www.varsity.co.uk/news/1058/1>
- West Virginia University. 2011. University Student Conduct Code. Tulostettu 22.11.2011.
http://studentlife.wvu.edu/office_of_student_conduct/student_conduct_code
- Whitley, B. E. 1998. Factors associated with cheating among college students. *Research in Higher Education* 39 (3), 235–271.
- Whitley, B. E. & Keith-Spiegel, P. 2002. *Academic Dishonesty: An Educator's Guide*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Wilson, J. 1969. *Thinking with concepts*. New York: Cambridge University Press.
- Virtuaaliyliopisto. 2009. Plagioinnin tunnistaminen -seminaari. Viitattu 22.11.2011.
<http://palvelut.virtuaaliyliopisto.fi/palvelut/seminaarihuone/?q=node/173>
- Viskari, S. 2001. *Tieteellisen kirjoittamisen perusteet*. Tampere: Vastapaino.
- Vowell, R. & Chen, J. 2004. Predicting Academic Misconduct: A Comparative Test of Four Sociological Explanations. *Sociological Inquiry* 74 (2), 226–249.
- Yliopistolaki 2009. 24.7.2009/558.
- Yliopistolehti 11.5.2001. Vilppi lisääntynyt korkeakouluissa. Tulostettu 22.11.2011.
<http://www.ylioppilaslehti.fi/2001/05/11/vilppi-yleistynyt-korkeakouluissa>
- Yliopistolehti 30.3.2007. Humanistisessa tiedekunnassa vakava plagiointitapaus.
Tulostettu 22.11.2011. <http://www.ylioppilaslehti.fi/2007/03/30/humanistisessa-tiedekunnassa-vakava-plagiointitapaus>
- Yeo, S. 2007. First-year university science and engineering students' understanding of plagiarism. *Higher Education Research & Development* 26 (2), 199–216.
- Yeo, S. & Chien, R. 2007. Evaluation of a Process and Proforma for making Consistent Decisions about the Seriousness of Plagiarism Incidents. *Quality in Higher Education* 13 (2), 187–204.

LIITTEET

Liite 1. Aineiston haussa käytetyt artikkeli- ja lehtitietokannat

ACM Digital Library
Annual Reviews: Social Sciences
ARTO
Arts & Humanities Citation Index (ISI)
ASSIA Applied Social Sciences Index and Abstracts (CSA)
DOAJ Directory of Open Access Journals
EBSCOhost Academic Search Premier
EBSCOhost Business Source Elite
EBSCOhost Communication & Mass Media Complete
EBSCOhost Education Research Complete
EBSCOhost Humanities International Complete
EBSCOhost Teacher Reference Center
Elektra - kotimaisia tieteellisiä julkaisuja sähköisessä muodossa
Emerald
ERIC (CSA)
IEEE/IET Electronic Library (IEL)
IngentaConnect
JSTOR
LINDA - yliopistokirjastojen yhteisluettelo
LISA: Library and Information Science Abstracts (CSA)
LISTA (EBSCO)
PAIS International (CSA)
PsycARTICLES (Ovid)
PsycINFO 1987-current (Ovid)
SAGE Premier 2010
ScienceDirect (Elsevier)
Science Online
SCOPUS (Elsevier)
SpringerLink
Web of Science (ISI) (Web of Knowledge)
Wiley Online Library

Liite 2. Opintosuorituksiin ja tieteelliseen kirjoittamiseen liittyviä plagioinnin määritelmiä

Viite	Plagioinnin määritelmä	Lähde
[1]	Plagioinnilla tarkoitetaan jonkun toisen henkilön tekemän työn esittämistä omanaan hyötymistarkoituksessa joko tahallisesti tai tahattomasti ⁹⁰ .	Carroll (2002, 9)
[2]	<i>Plagioinnilla</i> tarkoitetaan tieteellistä (tai taiteellista) varkautta: toisen tekijän ideoiden, tutkimustulosten tai sanamuodon esittämistä ikään kuin omana. Plagiointi ilmenee usein puutteellisena tai epämääräisenä viittaamisena.	Hirsjärvi, Remes & Sajavaara (2006, 110)
[3]	Jos esittää toisen tuottamaa tietoa omanaan, kyseessä on plagiointi eli tiedon varastaminen. Plagiointi on lainvastainen teko, tieteen tekemiseen liittyvä "rikos". Plagioinnin ei kuitenkaan tarvitse olla tahallista: Huomaamattaan ja tahattomasti kirjoittaja voi – lähinnä puutteellisen tai epäselvän viittaustekniikan vuoksi – "varastaa tietoa".	Kniivilä, Lindblom-Ylänne & Mäntynen (2008, 104)
[4]	Plagioinnilla tarkoitetaan jonkun toisen henkilön tekemän työn esittämistä omanaan. Työ tarkoittaa mitä tahansa luovaa tuotosta, tyyppillisesti se sisältää tekstiä, dataa, kuvia, ääntä tai esityksiä.	Leedsin yliopisto (2011)
[5]	Plagioida: Käyttää toisen kirjallista tai taiteellista teosta oman teoksen osana ilman lupaa.	Mäkinen (2005, 202)
[6]	Plagiointi on jonkun toisen henkilön tuottaman materiaalin tai hänen ajatustensa käyttämistä ilman, että lainaaja ilmoittaa, kenen tuottamia nämä alkuperäisesti ovat.	Mäkinen (2006, 158)
[7]	Materiaali (esim. kieliasu, sanat, teksti) on otettu (tai lainattu, varastettu jne.) tietystä lähteestä (kirjat, lehdet, Internet) jonkun toimesta (opiskelija, henkilö, opettaja) ilman (asianmukaista) mainintaa lähteestä tahallaan tai tahattomasti.	Pecorari (2001)
[8]	Plagioinnilla tarkoitetaan sellaisen työn palauttamista arvosteltavaksi, joka ei kokonaan ole omaa työtä, eikä lainatun osan alkuperäislähdettä ole mainittu.	Puusniekka ja Eskola (2004, 201)
[9]	Plagioinnilla tarkoitetaan jonkun toisen henkilön tekemän työn tai toisen henkilön luomien mallien tai konseptien hyödyntämistä ilman asianmukaista mainintaa näiden alkuperästä ⁹¹ . Plagioijat joko esittävät toisten henkilöiden tekemän työn omanaan tai viittaavat alkuperäisiin lähteisiin puutteellisesti.	Whitley & Keith-Spiegel (2002, 77)
[10]	Yksi vilpin muoto on myös plagiointi. Plagioinnilla tarkoitetaan toisen tutkijan tai kirjoittajan ideoiden, tutkimustulosten tai sanamuodon esittämistä omana. Plagiointi ilmenee tavallisesti puuttuvina tai epätäydellisinä lähdeviitteinä.	Viskari (2001, 109)
TENK	Luvatonta lainaamista (plagiarism) on jonkun toisen julkituoman tutkimussuunnitelman, käsikirjoituksen, artikkelin tai muun tekstin tai sen osan esittäminen omanaan.	Tutkimuseettinen neuvottelukunta (2002, 5)

⁹⁰ Carrollin (2002, 9) tarkastelema esimerkki useiden brittiläisten oppilaitosten käyttämästä plagioinnin määritelmästä on seuraava: "Plagiarism is passing off someone else's work, whether intentionally or unintentionally, as your own for your own benefit.". Carrollin (2010) mukaan tässä määritelmässä "work" tarkoittaa sellaista työtä, jota plagioija ei ole itse tehnyt, mutta josta hän hakee itselleen henkilökohtaista hyötyä.

⁹¹ "Plagiarism is the undocumented use of the work or concepts created by others. Plagiarists claim the work of others as their own or do not fully or appropriately credit their sources."

Liite 3. Luettelo tahallisen plagioinnin taustatekijöistä

Tahallisen plagioinnin taustatekijöitä	Viite
Korkeakoulun suhtautuminen opiskeluvilppiin ja plagiointiin	
– Korkeakoulu ei vaikuta ottavan opiskeluvilppiä vakavasti, mikäli vain harvoin vilppi- ja plagiointitapauksiin puututaan ja valvonta on heikkoa	[3], [4]
– Tarjolla oleva houkutteleva tilaisuus	[4], [2]
– Opiskelijan käsitykset muiden menestymisestä opiskeluvilppiä harjoittamalla voivat tuoda paineita opiskeluvilppiin ryhtymiseen	[3], [4], [2]
Riittämätön opiskelijoiden opastaminen oikeisiin käytäntöihin	[1], [3]
– Mikäli korkeakoulu ei ota riittävää vastuuta opiskelijoiden opastamisesta oikeisiin käytäntöihin, opiskeluvilppi koetaan jossain määrin hyväksyttäväksi	
Puutteelliset tai epämääräiset korkeakoulun säännöt, ohjeet ja käytännöt	[1], [3]
– Tilanne johtaa opiskeluvilpin harjoittamiseen silloin, kun opiskelijat eivät ole selvillä vääriksi katsotuista opintojen suoritustavoista	
Opiskelijan puutteelliset taidot tai riittämätön motivaatio asian työstämisessä	[1], [3]
– Opiskelija kokee, että alkuperäinen teksti ilmaisee asian niin hyvin, että hän ei osaa sitä itse riittävästi tulkita tai selittää omin sanoin	
– Vieraalla kielellä opiskelevan henkilön tapauksessa puutteellinen kielitaito saattaa tehdä asian selittämisen omin sanoin hyvin työlääksi	
Opiskelijoiden kohtuuttomaksi kokema työmäärä tai arviointikäytäntö kyseisellä opintojaksolla	[1], [2], [4]
Opiskelijan käsitykset annettujen tehtävien hyödyllisyydestä	[3]
– Opiskelija pyrkii plagioimalla minimoimaan annettuihin tehtäviin käytettävän ajan kokiessaan kyseiset tehtävät oppimisen kannalta hyödyttömiksi tai tylsiksi	
Taloudelliset syyt	
– Työt opintojen ohessa	[2], [4]
– Pakko saada opintoviikkoja opintotukea varten	[2]
– Kiire saada tutkinto valmiiksi tiedossa olevan työpaikan vuoksi	[2]
Opiskelijaan kohdistuvat ryhmäpaineet	
– Opiskelijaryhmän paine ja yleinen ilmapiiri	[2], [4]
– Koettu velvollisuus "auttaa ystävää"	[4]
Puutteet ajanhallinnan ja oman työskentelyn organisoinnin taidoissa	[1], [2], [3], [4], [5]
– Rinnakkaisten töiden tekemisen suunnittelun taitamattomuudesta johtuva töiden kasautuminen	
– Tehtävien tekemisen jättämisestä viime hetkeen johtuvat ongelmat määräajoissa pysymisessä	
Opiskelijoiden käsitykset opintojakson hyödyllisyydestä	[1], [2], [3], [4], [5]
– Opiskelijan kokiessa, että opintojakso ei ole riittävän hyödyllinen hänen haluamansa kompetenssin kehittymisen ja työllistymisen kannalta, hänen motivaationsa heikkenee, ja hän pyrkii plagioimalla minimoimaan oman työmääränsä kyseisellä opintojaksolla	

Opiskelijoiden käsitykset opettajasta	[1], [4], [5]
– Opiskelijan kokiessa, että opintojakson opettaja ei ole kiinnostunut opiskelijoista ja motivoitunut panostamaan opetustyöhön, opiskelijan motivaatio laskee, ja hän pyrkii plagioimalla minimoimaan oman työmääränsä kyseisellä opintojaksolla	
Arvosanan parantaminen	[1], [2], [3], [4], [5]
– Omasta suoriutumisestaan epävarma opiskelija, ulkopuolta tulevia suorituspaineita kokeva opiskelija tai korkeampiin arvosanoihin pyrkivä opiskelija näkee plagioinnin keinona arvosanataavoitteisiin pääsemisen varmistamiseksi	
Oman kilpailuedun parantaminen	[4]
– Opiskelija tarvitsee parempia arvosanoja varmistaakseen työpaikan tai jatko-opiskelupaikan saamisen	
Auktoriteettien ja järjestelmän haastaminen	[1], [4], [5]
– Jotkut opiskelijat voivat haastaa arvioijan tai plagioinnintunnistusohjelmiston ja katsoa pystyvätkö he pääsemään tavoitteeseensa sääntöjä uhmaamalla ja kiertämällä	

Tahallisen plagioinnin taustatekijöiden analyysin aineistona käytetty kirjallisuus

Viite	Tekijät	Teksti
[1]	Carroll (2002)	A Handbook for Detering Plagiarism in Higher Education. Oxford: Oxford Brookes University.
[2]	Puusniekka & Eskola (2004)	Sosiaalipsykologian uusi moraali? Teoksessa J. Eskola, A. Koski-Jännes, E. Lamminluoto, A. Saaranen, M. Saastamoinen & K. Valtanen (toim.). Uudet dilemmat ja sosiaalipsykologia. Kuopio: Kuopio University Press.
[3]	Sutherland-Smith (2008)	Plagiarism, the Internet and Student Learning. Improving Academic Integrity. Lontoo: Taylor & Francis.
[4]	Whitley & Keith-Spiegel (2002)	Academic Dishonesty: An Educator's Guide. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
[5]	JISC Plagiarism Advisory Service (2007)	Why do students plagiarise? http://www.plagiarismadvice.org/documents/tipsheetsv3/tp02_WhyDoStudentsPlagiarise.pdf

Liite 4. Opiskeluvilppiin ja plagiointiin liittyvä sanasto

Akateeminen epärehellisyys (academic dishonesty) tarkoittaa korkeakoulujen opintosuorituksiin ja tutkimukseen liittyvää epärehellistä toimintaa.

Akateeminen korruptio (academic corruption) on kyseessä, kun korkeakoulun palveluksessa oleva henkilö sääntöjen vastaisesti ja tahallaan käyttää tai yrittää käyttää asemaansa liittyviä tietoja, valtaa tai resursseja ansiottoman hyödyn hankkimiseksi itselle tai muille opetukseen, opiskeluun tai tutkimukseen liittyvissä asioissa (ks. esim. Independent Commission Against Corruption 2011).

Eettinen vakuutus (declaration of academic integrity, pledge of honesty, signed statement of originality) on sellainen korkeakoulun laatima teksti, jonka allekirjoittamisella korkeakoulu-opiskelija a) opintojaan aloittaessaan vakuuttaa noudattavansa kaikessa toiminnassaan korkeakoulun sääntöjä ja *korkeakoulun eettisiä ohjeita* tai b) yksittäisen oppimistehtävän tapauksessa vakuuttaa toimineensa kaikin puolin rehellisesti ja esimerkiksi tehneensä lähdeviittaukset vaaditulla tavalla.

Eettiset sitoumukset (honor code), ks. *korkeakoulun eettiset ohjeet*.

Epärehellinen yhteistoiminta (collusion, kolluusio) opintosuorituksessa on sellainen *opiskeluvilpin* erityistapaus, jossa opiskelija pyrkii yksilötehtävän tapauksessa tahallaan harhauttamaan opintojakson arvioijaa esittämällä yhden tai useamman muun opiskelijan kanssa tehdyn tuotoksen tai sen osan omana yksilösuorituksenaan.

Esseetehdas (opinnäytetehdas, essay mill, paper mill) on yhden tai useamman toimijan pyörittämä esseitä ja/tai opinnäytetöitä tilauksesta valmistava/jakeleva organisaatio ja/tai verkkosivusto (ks. esim. <http://www.oxbridgeessays.com>).

Formatiivinen arviointi (formative assessment) on sellaista opintosuorituksen aikana tapahtuvaa *jatkuvaa arviointia*, jonka tavoitteisiin sisältyy opiskelijoiden motivointi ja oppimisprosessien ohjaaminen kohti oppimistavoitteita.

Harmaa alue (grey area) on jonkin asian, teon tms. luokittelun tapauksessa sellainen alue, jossa tarkastelun kohteen sijoittamiselle tiettyyn luokkaan ei ole tarkkoja rajoja. Esimerkiksi etiikassa

moraalidilemmat sijoittuvat harmaalle alueelle. *Plagioinnin* yhteydessä esimerkiksi lievän ja vakavan plagioinnin välisen rajanvedon voidaan ajatella sijoittuvan harmaalle alueelle.

Holistinen lähestymistapa (holistic approach to plagiarism) on käsikirjoissa korostettu näkökulma *opiskeluvilpin* ja *plagiarismin* tarkasteluun korkeakoulussa. Holistisessa näkökulmassa opiskeluvilpin ja plagiarismin katsotaan olevan niin moniulotteinen ja monimutkainen ongelma, että se edellyttää sellaista kokonaisvaltaista *oppilaitostason toimintapolitiikkaa*, jossa asiaa tarkastellaan teknisen ja hallinnollisen näkökulman sekä *transmissiivisen opetuksen* lisäksi myös *transformatiivisen opetuksen* näkökulmasta. Tekninen näkökulma painottaa teknisten keinojen merkitystä ja kehittämistä opiskeluvilpin ja plagiarismin vähentämiseksi (mm. *plagiaatintunnistimien* käyttämistä ja vilppimahdollisuuksien minimoimista tenttitilaisuuksiin liittyvillä käytännön järjestelyillä). Hallinnollinen näkökulma painottaa vilppi- ja plagiointitapausten käsittelyprosessin, käytäntöjen, ohjeistuksen ja *vakavuusasteviitekehityksen* merkitystä ja kehittämistä. (Carroll 2002; 2005; 2009a; Whitley & Keith-Spiegel 2002; Sutherland-Smith 2008.)

Hyvä tieteellinen käytäntö (good scientific practice) tarkoittaa sellaista korkeakoulussa tehtävässä tutkimustyössä harjoitettavaa eettistä käytäntöä, joka pyrkii kunnioittamaan tieteen perusarvoja. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2002) julkaisu "Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsittely" määrittelee sekä hyvän tieteellisen käytännön ja sen loukkaukset että menettelyohjeet loukkausepäilyjen esittämiseen ja käsittelemiseen.

Informaatiolukutaito (information literacy) on kompetenssi, johon sisältyy seuraavia valmiuksia: tiedontarpeen tunnistaminen, tiedon hakustrategioiden ja hakutapojen tehokas käyttäminen, erityyppisten tiedonlähteiden tunnistaminen ja kriittinen arvioiminen, tiedon kriittinen arviointi ja käyttö tavoitteen saavuttamiseksi sekä tiedon käyttäminen yleisesti hyväksyttävällä tavalla.

Institutionalisoitunut plagiarismi tarkoittaa instituutioiden hyväksymää tapaa jättää mainitsematta alkuperäisiä tekijöitä tai lähteitä silloin, kun teksti, puhe tms. esitetään omissa nimissä. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi poliitikon avustajan kirjoittaman puheen esittäminen, artikkelin merkittävä toimituksellinen muokkaus, haamukirjoittajien avulla tuotettu kirja sekä joissakin tapauksissa myös oppimateriaalit.

Intentio (intention, tavoitteisuus) selittää henkilön käyttäytymistä. Esimerkiksi Ajzenin (2005) mukaan intention perustana ovat henkilön suhtautuminen tiettyyn käyttäytymiseen, hänen subjek-

tiiviset norminsa ja itse tiedostamansa oman käyttäytymisen hallinta. Intentionon liittyviä tekijöitä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin alaluvussa 4.4.

Intertekstuaalisuus (intertextuality) tarkoittaa tekstin suhdetta muihin teksteihin. Tieteellisessä kirjoittamisessa intertekstuaalisuus ilmenee toisten teksteihin viittaamisen ja niiden kanssa dialogiin kirjoitetun oman tekstin kautta (ks. esim. Luukka 2002, 19). Lisäksi intertekstuaalisuus voi ilmetä implisiittisinä viittauksina muihin teksteihin.

Itsensä plagiointi (self-plagiarism, auto-plagiarism, dual submission of work, replication) on kyseessä, kun opiskelija esittää saman tuotoksensa tai siihen kuuluvan osan arvioitavaksi useammalla kuin yhdellä opintojaksolla. "Jos omia töitä (tekstiä, kuvia, kaavioita tms.) käytetään uudelleen, on alkuperäisten lähteiden lisäksi viitattava omaan aiempaan työhönsä" (Aalto-yliopisto 2011).

Jatkuva arviointi on arviointia, joka sisältyy erottamattomana osana itse toimintaprosessiin ja toteutuu koko opintosuorituksen ajan.

Kirjoittamattomat säännöt (unwritten rules) ovat yhteisön julkituomattomia sääntöjä, jotka yhteisön uusien jäsenten oletetaan oppivan ilman, että niitä heille erikseen opetetaan.

Kolluusio, ks. *epärehellinen yhteistoiminta*.

Korkeakoulu on ammattikorkeakoulu tai yliopisto.

Korkeakoulukulttuurin yhtenäisyys (academic integrity), korkeakoulukulttuurin perusarvojen kunnioittaminen. Yhdysvaltalainen Centre of Academic Integrity (1999) on määritellyt tämän näkökulman mukaisiksi viideksi perusarvoksi seuraavat: rehellisyys, luottamus, oikeudenmukaisuus, kunnioittaminen ja vastuullisuus.

Korkeakoulun eettiset ohjeet (honor code) tarkoittavat yhteisön (yksi korkeakoulu) kannalta hyvää eettistä toimintaa kuvaavaa ohjeistoa, joka sisältää asiaan liittyviä sääntöjä, ohjeita ja periaatteita. Korkeakoulun eettisillä ohjeilla pyritään vahvistamaan *korkeakoulukulttuurin yhtenäisyyttä*.

Kryptoamnesia on ääriesimerkki tahattomasta *plagioinnista*. Kyseessä on tilanne, jossa henkilö on aidosti unohtanut tietonsa lähteen ja täysin rehellisesti pitää aikaansaannostaan omana luovana tuotoksenaan.

Luvaton lainaaminen on suoraa tai epäsuoraa lainaamista ilman asianmukaista lähdemerkintää, ks. *plagiointi*. Alkuperäisen tekijän suostumus ei vaikuta lainauksen luvattomuuteen/luvallisuuteen.

Moraalidilemma syntyy tilanteessa, jossa henkilö joutuu päätöstä tehdessään sellaiseen kokemiensa velvollisuuksien väliseen ristiriitatilanteeseen, jossa kaikki tarkastellut vaihtoehdot ovat hänen eettisten periaatteidensa vastaisia.

Neutralisointiteoria esittää oman selitysmallinsa sille miten henkilö voi aidosti uskoa tietyn teon olevan väärin, mutta kuitenkin hän voi tehdä kyseisen teon ilman, että hän kokee tekevänsä väärin. Neutralisointiteorian mukaan henkilö rationalisoi oman tekonsa "neutralisoimalla" omalla kohdallaan ne perusteet, joiden mukaan teko olisi väärin. (ks. Sykes & Matza 1957.)

Opintosuoritus on jokin *korkeakoulun* opetussuunnitelmaan sisältyvä arvioitava suoritus tai arvioitavan suorituksen osa.

Opiskeluvilppi (student cheating) on epärehellinen keino tai teko, jolla opiskelija pyrkii harhauttamaan opintosuorituksen arvioijaa, tavoitteenaan oman tai toisen opiskelijan opintosuorituksen arvosteluun vaikuttaminen. Angloamerikkalaisessa kirjallisuudessa opiskeluvilpin erikseen tarkasteltaviksi alalajeiksi luokitellaan *plagiointi* (student plagiarism) ja *epärehellinen yhteistoiminta* (collusion).

Oppilaitostason lähestymistapa (institutional approach) on strategia, jossa opiskeluvilppiä ja plagiarismia tarkastellaan oppilaitostasolla tavoitteena luoda asiaan liittyvä *oppilaitostason toimintapolitiikka*.

Oppilaitostason toimintapolitiikka (academic dishonesty policy) määrittelee *opiskeluvilppiin* ja *plagiarismiin* liittyvät koko oppilaitoksen kattavat tavoitteet, säännöt, ohjeet, käytännöt ja toimintatavat.

Parafraasi (paraphrase) on sellainen tekstin osa, jossa kirjoittaja selostaa lähteen yksittäisessä kohdassa esitettyä tietoa ymmärtämisensä pohjalta omin sanoin ilmaistuna.

Patchworking on kyseessä, kun tekstiä kootaan kuin palapeliä kopioimalla muualta lyhyitä tekstinosia (esim. yksittäisiä lauseita) ilman asianmukaisia lähdemerkintöjä.

Petollinen parafraasi on sellainen tekstin osa, joka on merkitty *parafrasiksi*, vaikka se sisältää suoraa lainausta. Tyypillisesti kyse on sellaisesta alkuperäisen tekstin muunnelmasta, jossa on vain muodon vuoksi vaihdettu muutama sana. Näin ollen kyseessä on *plagiaatti*.

Plagiaatintunnistin, ks. *tekstidokumenttien vertailuohjelma*.

Plagiaatti on *plagiointiin* perustuva tuotos tai sen osa.

Plagiarismi tarkoittaa *plagioinnin* harjoittamista ja plagiointia ilmiönä.

Plagiointi tarkoittaa toisen tekijän tuotoksen tai ajatusten suoraa lainaamista tai muunlaista esittämistä omilla nimillä ilman asianmukaista mainintaa (tekstin tapauksessa lähdeviitettä) alkuperäisestä lähteestä.

Plagiointi opintosuorituksessa (student plagiarism) tarkoittaa jonkun toisen henkilön tekemän työn esittämistä omanaan joko tahallisesti tai tahattomasti. Opiskelijan arvioitavaksi esittämää tuotosta tarkastelevan henkilön mielessä syntyy virheellinen käsitys kyseisen tuotoksen tai sen osan alkuperästä. Lisäksi myös *itsensä plagiointi* usein sisällytetään plagiointi opintosuorituksessa -käsitteen alaan.

Plagiointia koskeva julkilausuma (plagiarism statement) on oppilaitoksen julkaisema kannanotto plagiointiin (ja mahdollisesti laajemmin *opiskeluvilppiin*). Kannanotossa voidaan esittää plagioinnin määritelmän lisäksi esimerkiksi plagioinnin muotoja, plagioinnin seuraamuksia, oppilaitoksen suhtautuminen plagiointiin, perustelut sille miksi plagiointi ei ole oikein sekä viittaukset oppilaitoksen ohjesääntöihin, käytäntöihin ja asiaan liittyviin oppaisiin.

Summatiivinen arviointi (summative assessment) on vasta opintosuorituksen lopussa tehtävä loppuarviointi.

Tahallinen teko on kyseessä, kun tekijän suoranaisten tarkoituksena on ollut seurauksen aiheuttaminen (tarkoitustahallisuus) tai tekijä on mieltänyt seurauksen varmuudella syntyvän, vaikka se ei ole ollut hänen varsinaisena tavoitteenaan (varmuustahallisuus). Tahallisuuden ja tuottamuksellisuuden raja-alueelle sijoittuvat sellaiset teot, joissa tekijä on mieltänyt seurauksen enemmän tai vähemmän todennäköisesti syntyvän, vaikka seurauksen aiheuttaminen ei ole hänen tavoitteenaan. (Koskinen 2008, 174.)

Tahallisuusarvostelu on toimintaa, jolla pyritään selvittämään voidaanko tekoa tai sen yrittämistä pitää tahallisenä, tuottamuksellisena tai tahattomana.

Tahaton teko on kyseessä, kun tekijä on toiminut *vilpittömällä mielellä*, hänen tarkoituksenaan ei ole ollut seurauksen aiheuttaminen, eikä hän ole mieltänyt seurauksen syntyvän.

Tekstidokumenttien vertailuohjelma (text-matching software, plagiarism detection tool, plagiarism detection software, "plagiaatintunnistin") on tietokoneohjelma, jota käytetään, kun halutaan plagioinnin havaitsemista ja todentamista varten selvittää kuinka paljon tekstidokumentit muistuttavat toisiaan. Tällaisia ohjelmistoja ovat esimerkiksi Urkund, Turnitin ja Nalkki.

Tenttililppi (kuulusteluilppi, koeilppi) on tenttiin liittyvää *opiskeluilppiä*, esimerkiksi vastausten katsomista vierustoverilta tai luvottomien aineistojen ja laitteiden tuomista tenttilaisuuteen.

Tiivistys (tiivistävä referointi) on sellainen tekstin osa, jossa tekijä esittää lähteessä esiintyvän pidemmän tekstijakson perusidean lyhyemmässä kiteytetyssä muodossa omin sanoin ilmaistuna.

Transformatiivinen opetus (transformative teaching) on käsitteellisen muutoksen aikaansaavaa, uudistavaa oppimista tavoittelevaa opetusta.

Transmissiivinen opetus (transmissive teaching) on faktatiedon siirtämiseen pyrkivää opetusta.

Tuotos on sellainen opiskelijan tuottama arvioitava luomus, jonka opiskelija on tehnyt opinto-suoritustaan varten. Tuotoksen muoto voi olla esimerkiksi teksti, tietokoneohjelma, esitys tai taideteos.

Tuottamuksellinen teko sijoittuu *tahallisen* ja *tahattoman teon* välimaastoon. Tyypillisesti siihen liittyy tekijän noudatettavan huolellisuusvelvoitteen rikkomista. Tuottamus voi johtua huolimattomuudesta tai varomattomuudesta. Törkeä tuottamus voi johtua piittaamattomasta suhtautumisesta tai törkeästä huolimattomuudesta. Objektiiviset huolellisuusvelvoitteet voivat ilmetä kirjoitetuista normeista tai *kirjoittamattomista säännöistä*. (Koskinen 2008, 175.)

Vakavuusasteviitekehys (plagiarism reference tariff, penalty structure) on korkeakoulun systemaattisen laadunvarmistuksen ja opiskelijoiden tasapuolisen kohtelun edellyttämä kirjallinen ohje todennetun *opiskeluilpin* ja *plagioinnin* seuraamusten päättämistä varten. Ohje ottaa kantaa

korkeakoulun sääntöjen vastaisten tekojen vakavuusasteeseen ja vakavuusasteesta riippuviin seuraamuksiin.

Vapaamatkustaminen ryhmätyösuorituksessa on kyseessä, kun opiskelija mainitaan yhtenä ryhmätyön tekijöistä, mutta hänen osuutensa kokonaisuudesta on selvästi ryhmän muiden jäsenten osuuksia vähäisempi tai olematon, eikä tätä asiaa mitenkään tuoda ilmi työn esittämisvaiheessa.

Vilpitön mieli tarkoittaa henkilön tietämättömyyttä asioiden oikeasta laidasta. Perusteltu vilpitön mieli tarkoittaa, että henkilö ei tiedä, eikä hänen edellytetäkään tietävän asioiden oikeaa laitaa. (Kartio 1999, 242.) Vastakohta on "vilpillinen mieli".

Yhteistyö (cooperation) on tiedon jakamista yhteistyötä tekevien henkilöiden keskinäisessä vuorovaikutuksessa. Kullakin henkilöllä on yhteistyössä oma roolinsa ja tavoitteensa.

Yhdessä tekeminen (collaboration) edellyttää yhteistä sitoutumista jonkin yhteisen ongelman ratkaisemiseen. Yhdessä tekevillä henkilöillä on yhteinen päämäärä, ja heillä on yhteen sovitettut strategiat tämän päämäärän saavuttamiseksi. Arvioitavan tehtävän tapauksessa yhdessä tekeminen on hyväksyttävää, mikäli kyseessä on joko ryhmätyö tai tehtävä, jossa kukin opiskelija tekee oman itsenäisen tuotoksen arvioitavaksi. Mikäli opiskelijan omissa nimissään opintosuorituksen arviointia varten esittämään *tuotokseen* sisältyy yhdessä tehty tuotos kokonaisuudessaan tai osa siitä, kyseessä on *epärehellinen yhteistoiminta*.